

การสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุรพล ทศนวรรณท์

17 เม.ย. 2541

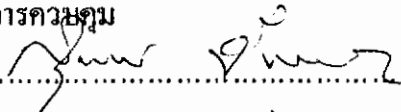
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

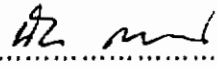
มีนาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

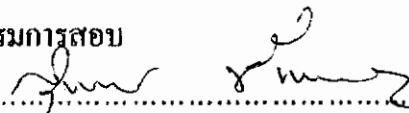
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

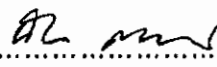
คณะกรรมการควบคุม

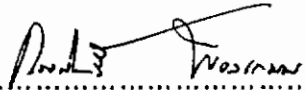
.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนทร จันทรตรี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

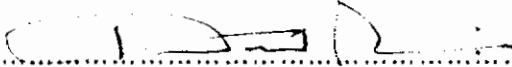
คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนทร จันทรตรี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์กรรณิการ์ พวงเกษม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 11 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก
รองศาสตราจารย์สุนทร จันทระวี รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ รองศาสตราจารย์กรรณิการ์
พวงเกษม และผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางใน
การปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาผลงานด้วยความเมตตาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณพระครูศรีมหาโพธิธรรักษ์ เจ้าคณะอำเภอศรีมหาโพธิ์ ผู้มีผลงานดีเด่น
ด้านวัฒนธรรม สาขาวรรณศิลป์ (บทความ วิชาการ และสารคดีท้องถิ่น) อาจารย์บุญเลิศ
เลิศวิธานุศิษฐ์ ศึกษานิเทศก์ 9 ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านนิเทศการศึกษา อาจารย์สมพงษ์ ชินสร้อย
ศึกษานิเทศก์ 8 หัวหน้าฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา อาจารย์วิชชุดา ร่วมทอง อาจารย์
2 ระดับ 7 ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดีเด่น ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้
เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองปราจีนบุรี โรงเรียนชุมชนวัดเนินดินแดง และ
โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและร่วมมืออย่างดียิ่งในการ
ทดลองและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ประการสุดท้ายผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี
คณะศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ตลอดจนผู้ร่วมงานทุกท่าน ที่ให้
กำลังใจในการทำงานแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

คุณค่าประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่
คุณพ่อไพโรจน์ คุณแม่สมบุญ ทศนวรานนท์ ผู้ให้กำเนิดและให้รากฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาจน
ถึงปัจจุบัน

สุรพล ทศนวรานนท์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารเกี่ยวกับชุดการสอนรายวิชาย่อย	9
เอกสารเกี่ยวกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	26
เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น	29
เอกสารเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนรายวิชาย่อย	39
งานวิจัยในประเทศ	39
งานวิจัยต่างประเทศ	42
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	43
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การสร้างและการทดลองใช้ชุดการสอน	45
การสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	48
การเก็บและรวบรวมข้อมูล	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน	56
ตอนที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพ	58
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	60
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	60
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	60
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	60
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	60
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	62
อภิปรายผล	62
ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	71
ภาคผนวก ก ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	72
ภาคผนวก ข แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	86
ภาคผนวก ค ชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี	96
ประวัติของผู้วิจัย	247

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงการเปรียบเทียบชุดการสอนมินิคอร์สกับบทเรียนโมดูล	13
2	แสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของ นักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี	56
3	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินตนเองท้ายบทเรียน ของชุดการสอนรายวิชาย่อยแต่ละตอน	57
4	เปรียบเทียบผลการประเมินตนเองท้ายบทเรียนเพื่อหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁) กับผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E ₂) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80	58
5	เปรียบเทียบคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ ชุดการสอนรายวิชาย่อย	59
6	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	73
7	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินตนเอง ท้ายบทเรียน	74
8	คะแนนการประเมินตนเองท้ายบทเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน รายวิชาย่อย	79
9	ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน รายวิชาย่อย	81
10	การคำนวณเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้และ หลังใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย	82

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

① การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเยาวชน ให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ชาติบ้านเมือง โดยถือว่าการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศ จะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 2) สอดคล้องกับพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสครบ 100 ปี กระทรวงศึกษาธิการ ว่า “...การประถมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นรากฐานการพัฒนาเยาวชน เป็นการศึกษาที่ทุกคนต้องเรียน ถ้ารากฐานแน่นและมีความรู้ดีหรือทำอะไรต่อไปได้ดีมีประสิทธิภาพ ครูประถมศึกษามีความสำคัญมาก กิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ ตอนนี้หลักสูตรก็เปลี่ยนไปไม่ใช่ว่าหลักสูตรใหม่ไม่ดี แต่ว่าคนที่สอนต้องเข้าใจแก่นของหลักสูตรใหม่...” (ถวัลย์ มาศจรัส. 2534 : 9 – 14)

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดเน้นที่สำคัญ 2 ประการ คือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนให้มากที่สุด และเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ยึดหยุ่นได้ตามเงื่อนไข และสภาพความต้องการของท้องถิ่น (กรมวิชาการ. 2534 ข : 4) การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนคือ การเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับนำไปใช้แก้ปัญหาชีวิตของตนเอง และของสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำรงชีวิตตลอดจนความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน (กรมวิชาการ. 2534 ข : 4)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นับว่าเป็นกลุ่มที่จัดว่าเป็นแกนกลางของความรู้ด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ให้เข้าใจเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง เข้าใจธรรมชาติแวดล้อม ทั้งทางสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตนเองกับสิ่งต่าง ๆ มีความคิด สติปัญญา ค่านิยม เพื่อการดำรงชีวิต แก้ปัญหาและปรับปรุงชีวิตของตนเอง ครอบครัวและสิ่งแวดล้อมดังกล่าว สู่จุดหมายปลายทางอันชอบธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 216) ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลักสูตรจึงจัดให้มีลักษณะ

บูรณาการกลมกลืนระหว่างเนื้อหาสาระต่าง ๆ กับประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยจัดเนื้อหาเป็นหน่วย ๆ เริ่มจากหน่วยที่ 1 ชีวิตของตนเองและขยายขอบเขตของประสบการณ์กว้างขวางออกไปตามวัยและระดับชั้น จนถึงหน่วยที่ 10 เป็นเรื่องราวของการเมืองและการปกครองซึ่งไกลตัวออกไป (กรมวิชาการ. 2534 ข : 22) แต่เมื่อศึกษารายละเอียด ของหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยที่ 3 เรื่อง สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดของเรา แล้วพบว่าเนื้อหาต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักสูตรได้กำหนดแนวทางไว้กว้าง ๆ มิได้กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาลงไป แต่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำและพัฒนาขึ้นใช้เองตามความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งมีลักษณะ 3 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 66-68) คือ

1. เนื้อหาสาระ อันเป็นเรื่องราวของท้องถิ่นที่จะกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้ ควรจะลึกและมากพอที่จะช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจ จนสามารถแก้ปัญหา และพัฒนาความเป็นอยู่ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม ของคนและท้องถิ่นให้ดีขึ้นได้ ทั้งช่วยให้มีความรักท้องถิ่นและไม่อพยพหลบหนีไปจากบ้านเกิด

2. กระบวนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนออกไปเรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่นเพื่อให้มีประสบการณ์ตรง ได้พบเห็น ได้สัมผัส ได้ทำจริง และมีส่วนในการแก้ปัญหาของท้องถิ่น

3. มุ่งใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด เช่น ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนกิจกรรมตามโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย

ดังนั้น จะเห็นว่าเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในหน่วยที่ 3 หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดของเรา จึงเป็นเนื้อหาของท้องถิ่นที่ครูผู้สอนในแต่ละท้องถิ่นต้องจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาขึ้นเอง เพราะเป็นเรื่องราวของแต่ละท้องถิ่นที่มีสภาพแตกต่างกัน จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่หลักสูตรกำหนดให้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้เข้าใจเกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น เกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นให้ยั่งยืนและเกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวมต่อไป (กรมวิชาการ. 2535 : 8-9)

จากการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของสำนักงานการศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ในปีการศึกษา 2536 ที่ผ่านมามีพบว่า การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยย่อยที่ 1

เรื่อง จังหวัดของเรา มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอยู่มาก เพราะครูขาดเอกสาร สื่อความรู้ต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ประกอบการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรได้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี. 2536 : 85) ทั้งนี้เพราะว่าไม่มีแหล่งศึกษาค้นคว้า ขาดเอกสารให้ครูได้ศึกษาเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องราวของจังหวัดอย่างพอเพียงที่จะนำไปสอนนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขาดงบประมาณสำหรับผลิตสื่อ ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิต ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการผลิต และการใช้สื่อ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 ก : 21 – 22)

สื่อเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นตัวกลางที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ย่อยยากซับซ้อนได้ง่ายในระยะเวลาอันสั้น ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความเข้าใจตรงกัน เกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียน สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของครูในด้านการเตรียมเนื้อหา ซึ่งบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง และนอกจากนั้นยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอ (กิดานันท์ มะลิทอง. 2536 : 75 – 76) การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด (Allen., William H, 1967 : 27 – 31) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสื่อจะมีคุณค่าต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงใดก็ตามหากครูไม่ให้ความสำคัญต่อการนำสื่อมาใช้สอน การเรียนการสอนก็ไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2536 : 14) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับเชิงคุณลักษณะธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดระบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงซึ่งพบว่า การเตรียมการสอนที่ดี รู้จักใช้สื่อประกอบการสอน มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ โรงเรียนมีการสนับสนุนการผลิตและการใช้สื่อ ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาในทางที่ดีขึ้น

ปัจจุบันได้มีการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพหลากหลายรูปแบบเข้ามาแก้ไขในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง เช่น บทเรียนสำเร็จรูป การจัดชั้นเรียนแบบศูนย์การเรียน การจัดการเรียนแบบโมดูล ซึ่งเทคนิควิธีการเหล่านี้ต่างก็มุ่งที่จะให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนทั้งสิ้น เทคนิคการสอนจะเป็นแบบใดก็ได้ แต่ควรเป็นเทคนิคที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทุก ๆ ด้าน และวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดก็คือ วิธีการจัดการเรียนการสอนแล้วให้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด และต้องลดเวลาในการเรียนการสอน (รุจิรุ ภู่อารยะ. 2523 : 9) ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

อีกวิธีหนึ่ง ที่สามารถตอบสนองหลักการดังกล่าวได้เป็นอย่างดี เพราะว่าชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) สามารถอำนวยความสะดวกทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้อย่างครบขั้นตอน มีลักษณะเป็น กระบวนการเชิงระบบที่เปิดเสรีสมบูรณ์ในตัวเอง ตอบสนองความต้องการเฉพาะเรื่องได้ ใช้ เทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ เป็นส่วนประกอบ กำหนดเวลาที่ใช้สอนสั้น ๆ มีการกำหนดจุด ประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน มุ่งฝึกทักษะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ มีสื่อการสอนหลายประเภท กำหนดโครงสร้างการสอนไว้อย่างแน่นอน กิจกรรมที่ใช้เปิดโอกาสให้ แสดงความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระ ผู้สอนสามารถตรวจสอบ กิจกรรมที่ใช้เพื่อพัฒนาตนเองได้ มีการติดตามผลของผู้เรียน รูปแบบของสื่อทำการออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยยึดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เน้นการให้สิ่งเร้าและการตอบสนอง (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. 2535 : 578 – 579)

ในประเทศไทยได้มีผู้นำชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) มาทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย ทั้งในระดับการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับมัธยมศึกษา และระดับ ประถมศึกษา ดังก็มีผลงานวิจัยสนับสนุนหลายเรื่อง อาทิเช่น ชูดี แก้วรักษา (2527 : 5) ได้ทดลองสร้างชุดการสอนมินิคอร์สสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่และเปรียบเทียบการสอนกับวิธีปกติ พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีสอนตามปกติ ชาติชาย วิโรจน์ (2531 : 73) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนมินิคอร์สในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความคิด สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุม บุญทรง เขียมจิรังกร (2532 : 33) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการ เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนตามปกติ นอกจากนั้น ผู้เรียนยังมีความเห็นว่าการนำชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) มาใช้ในการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การใช้เทป รูปภาพ แผนที่ เอกสารประกอบการเรียนการสอน และการให้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ดิ้นเด่น สนุกสนาน และตั้งใจเรียน มากกว่าการสอนตามปกติ (ชูดี แก้วรักษา. 2527 : 5) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคำเนิการของหลัก สูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการ ปฏิบัติจริงให้มีความสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และทำงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเป็น การจัดการเรียนการสอนที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองและสอดคล้องกับความสนใจกับสภาพ ชีวิตจริงของผู้เรียน ให้โอกาสทำเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 4)

จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว ที่ครูต้องจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอน ตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ประกอบกับการสร้างนวัตกรรมในการสอนที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยที่ 3 หน่วยย่อยที่ 1 เรื่องจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีประสิทธิภาพ 1 ชุด เพื่อให้ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี
2. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์นำไปพัฒนา ผลัด และ ใช้สื่อการสอนในกลุ่มวิชาอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองปราจีนบุรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนเมืองปราจีนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากการจับสลากห้องเรียน ซึ่งมีการจัดนักเรียนคละกันตามความสามารถทางสติปัญญา ได้มา 1 ห้องเรียน จากห้องเรียนทั้งหมด จำนวน 3 ห้อง สำหรับเป็นห้องทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อยที่สร้างขึ้น

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ กระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ใช้เวลาในการศึกษา 30 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 10 ครั้ง ประมาณ 2 สัปดาห์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยที่ 3 หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดของเรา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรี
2. การคมนาคมขนส่ง และการสื่อสารในจังหวัด
3. ลักษณะและสภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัด
4. แหล่งทรัพยากร
5. แหล่งป่าไม้
6. อาชีพและรายได้ของประชากร
7. วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น
8. สถานที่สำคัญในจังหวัด
9. แหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุ
10. สถานที่ท่องเที่ยว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) หมายถึง ชุดการสอนที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบพื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ แต่ละตอนมีความสมบูรณ์จบในตัวเอง มีวัตถุประสงค์ทางการเรียนที่ชัดเจน ใช้สื่อและกลวิธีการสอนหลายแบบ

สามารถทำให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ภายในระยะเวลาสั้น ๆ มุ่งฝึกทักษะและเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งจัดไว้เป็นกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือในการทำกิจกรรม กิจกรรมแต่ละตอนจัดเป็นวงจรต่อเนื่องกันไป คือ ปังจ๊อป้อนเข้า - กระบวนการ - ผลผลิต (Input – Process – Output) ติดต่อกันเป็นลูกโซ่หลาย ๆ วงจร ในแต่ละวงจรจะมีข้อมูลย้อนกลับทันที ซึ่งสามารถวัดได้ว่า นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่

ชุดการสอนรายวิชาย่อยที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ

- (1) คำแนะนำ หลักการและเหตุผล โครงสร้าง จุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- (2) แผนการสอนรายวิชาย่อย จะกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติ ตลอดจนลักษณะการเข้ากลุ่มของนักเรียน
- (3) กิจกรรมผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้นักเรียนปฏิบัติ เช่น การศึกษาสไลด์ประกอบคำบรรยาย จากศูนย์การเรียนรู้ เอกสารเสริมความรู้ วิดีโอเทป ใบงาน แบบประเมินตนเอง ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะเน้นความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มุ่งการฝึกทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียนในลักษณะกลุ่มมากกว่าเฉพาะตัวบุคคล
- (4) กิจกรรมครู หมายถึง รายละเอียดในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ แนะนำผู้เรียน การอธิบายวิธีเข้าร่วมกิจกรรม การเฉลยแบบประเมินตนเอง การทำแบบฝึกหัด และแบบทดสอบ
- (5) เนื้อหาเสริม หมายถึง การจัดทำเอกสารเสริมความรู้เพิ่มเติมประกอบการบรรยายของครู หรือจากการศึกษาสไลด์ เทปประกอบเสียง เป็นต้น
- (6) อุปกรณ์ สื่อ แผนภูมิ หมายถึง สื่อการสอนสำหรับครูใช้ประกอบการเรียนการสอน

2. ประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย หมายถึง คุณภาพของสื่อการสอนจากการใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาจากคะแนนหลังเรียนตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการ และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้

2.1 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ (Process) หาได้จากการนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด การทำแบบทดสอบ การประเมินตนเอง ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนทุกคนในแต่ละตอนของชุดการสอนทุกตอนมารวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ย เทียบเป็นร้อยละ

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (Product) หาได้จากการนำเอาคะแนนจากผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนมารวมกัน หาค่าเฉลี่ย แล้วเทียบเป็นร้อยละ

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้เรื่องจังหวัดของเรา ที่เกิดจากการใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ซึ่งเป็นคะแนนที่วัดได้จากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)
2. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
3. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น
4. เอกสารเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนรายวิชาย่อย
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารเกี่ยวกับชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

ความหมายของชุดการสอนรายวิชาย่อย

กรรณิการ์ แอ้มเกษร (2525 : 1) ให้ความหมายของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ไว้ว่า คือ ชุดอบรมที่มีความยืดหยุ่นและเปิดเสร็จสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งใช้ได้กับบุคคลและกลุ่มบุคคล โดยทั่วไปจะใช้สื่อและยุทธวิธีการสอนหลายแบบ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในระยะเวลาอันสั้น ใช้หลักการทางเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นหลักในการสร้าง มิได้จัดเป็นกล่องให้ศึกษาอย่างอิสระ และไม่ได้สร้างเป็นหน่วยประกอบวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเฉพาะ เน้นที่กลุ่มสัมพันธ์มากกว่าการศึกษารายบุคคล

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2535 : 577) ให้ความหมายว่า ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เป็นชุดการสอนหรือชุดการอบรมสำหรับรายวิชาหนึ่ง ๆ ซึ่งมีความยืดหยุ่นและจบสมบูรณ์ในตัวเอง โดยเน้นวิธีการเชิงระบบ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีขั้นตอนการดำเนินการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ให้บรรลุเป้าหมายได้ภายในระยะเวลาช่วงสั้น ๆ เช่น 2 – 3 วัน หรือ 4 -8 ชั่วโมง โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วยเสริมในการวางแผนการสอน จะเน้นการจัดกิจกรรมในลักษณะปฏิสัมพันธ์สำหรับผู้เรียนเป็นกลุ่มโดยใช้วัสดุทัศนูปกรณ์สื่อการเรียน

และกลวิธีการสอนหลายแบบ ผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสอน และควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกิจกรรมการสอนที่วางไว้ ชุดการสอนรายวิชาย่อยมิได้จัดเป็นชุดเพื่อการศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นหน่วยย่อยของวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะเน้นการจัดการเรียนเป็นกลุ่ม และการจัดบทเรียนที่จบสมบูรณ์ในตัวเอง

ศูนย์พัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยแมควอรี ประเทศออสเตรเลีย (C.A.T. 1980 : Introduction) ให้ความหมายของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ว่าเป็นโครงการเรียนที่มีเนื้อหาจบสมบูรณ์ในตัวเอง สามารถใช้ได้กับผู้เรียนเป็นกลุ่มและรายบุคคล โดยทั่วไปการเรียนรู้ในชุดการสอนมินิคอร์ส อาศัยยุทธวิธีการสอนหลายรูปแบบ มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและรัดกุม ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนได้ในระยะเวลาอันสั้นและรัดกุม ปกติจะใช้เวลาเพียง 1 วัน หรือน้อยกว่า

โครงการของภูมิภาคเอเชียด้านนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการศึกษา (APEID : Asian Program of Education Innovation of Development. 1982 : 4) ให้ความหมายของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ว่า คือ รายวิชาย่อยที่ยัดหุ่ยนได้ มีเนื้อหาจบสมบูรณ์ในตัวเอง ใช้ฝึกงานเป็นกลุ่ม เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนในกลุ่มมากกว่าบุคคล โดยปกติจะใช้สื่อและยุทธวิธีการสอนหลายอย่าง มีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ชัดเจน สามารถบรรลุเป้าหมาย ได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ประมาณ 2-3 วัน หรือน้อยกว่านี้ มีรูปแบบการสร้างมาจากพื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา และได้จัดเป็นชุดสำหรับให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระ

นอกจากชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ดังกล่าวแล้ว APEID (1982 : 4) ยังได้กล่าวถึงความสับสนของความหมายที่ใกล้เคียงกันระหว่างบทเรียนแบบโมดูล (Module) กับชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ว่า บทเรียนแบบโมดูล หมายถึง บทเรียนถึงโปรแกรมการเรียนรู้ที่ต่างคนต่างเรียน มีลักษณะจบสมบูรณ์ในตัวเองเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ภายในระยะเวลาอันสั้น จัดเป็นชุดสำหรับให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามลำพังอย่างอิสระ

ดังนั้น จึงอาจสรุปความหมายของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ได้ว่าเป็นชุดการสอนที่สร้างขึ้นจากพื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา มีลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เบ็ดเสร็จ จบสมบูรณ์ในตัวเอง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยๆ ในลักษณะย่อส่วนใช้กลวิธีการสอนหลายอย่าง มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ภายในระยะเวลาอันสั้น และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มมากกว่าเป็นรายบุคคล

พัฒนาการของชุดการสอนรายวิชาย่อย

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ได้พัฒนามาจากความคิดของบทเรียนแบบโมดูล มีลักษณะที่สำคัญคือ ใช้เวลาในการเรียนการสอนสั้น ๆ ใช้สื่อและยุทธวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อความมั่นใจว่าจะเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้มากที่สุด

ข้อแตกต่างของมินิคอร์สกับบทเรียนแบบโมดูล คือ มินิคอร์ส มิได้สร้างไว้เพื่อการเรียนเป็นรายบุคคล และมีการพัฒนาความคิดถ่ายโยงมาเป็นมินิคอร์สตามขั้นตอนดังนี้ (APEID, 1982 : 1-3)

1. รายวิชาเรียนปกติก่อนปี ค.ศ. 1960 (Conventional Semester Course Pre-1960) การเรียนการสอนเป็นการบรรยายหน้าชั้นเรียน การประชุมปฏิบัติการ และการทบทวน

2. รายวิชาเรียนแบบสอนประกอบการใช้โสตทัศนูปกรณ์ระยะต้น และกลางทศวรรษ 1960 (Conventional Audio-Tutorial Courses-Early and Mid-1960s)

ในช่วงนี้การสอนแบบบรรยายหน้าชั้นเรียน การประชุมปฏิบัติการและการทบทวนได้รวมกันเป็นการสอนประกอบการใช้โสตทัศนูปกรณ์อย่างมีแบบแผน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทั้งโปรแกรมและต่างคนต่างเรียนด้วยตนเองได้ โดยใช้โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการเรียน มุ่งให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3. รายวิชาเรียนแบบสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลซึ่งจัดลำดับการเรียนไว้แล้วประกอบการใช้โสตทัศนูปกรณ์ในช่วงปลายทศวรรษ 1960 (Sequential Module Audio-Tutorial Course-Late 1960s)

แนวการสอนในช่วงนี้ แต่ละรายวิชาได้มีการวางแผนการสอนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เฉพาะของสัปดาห์นี้ จะสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของบทเรียนในสัปดาห์ต่อไปด้วย แต่ละจุดประสงค์ย่อยของแต่ละสัปดาห์จะรวมกันเป็นจุดมุ่งหมายของรายวิชาทั้งหมด ซึ่งการเรียนในรูปแบบนี้เป็นแนวทางในการแบ่งเนื้อหาเป็นโมดูลและแยกเป็นชั้น ๆ เพื่อให้บทเรียนมีความต่อเนื่องกันเป็นโมดูล ตามลำดับ

4. รายวิชาเรียนแบบสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ซึ่งไม่ได้จัดลำดับไว้ก่อนประกอบการใช้โสตทัศนูปกรณ์ปลายทศวรรษ 1960 และต้นทศวรรษ 1970 (Non-Sequential Modular Audio-Tutorial Courses-Late 1960s and Early 1970s)

ระยะนี้เป็นการปรับปรุงแต่ละโมดูลให้เป็นเอกเทศจากโมดูลอื่นๆอย่างแท้จริง ผู้เรียนสามารถจัดลำดับบทเรียนต่างๆ ให้เหมาะสมกับพื้นฐานและความสนใจของตัวเอง การเปลี่ยนแปลงขั้นต่อไป ก็คือ จัดบทเรียนโมดูลเสริมขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเฉพาะที่ตัวเองสนใจ และเกี่ยวข้องได้ โดยหลีกเลี่ยงรายวิชาอื่นที่ตัวเองไม่สนใจ และมีเวลาเรียนตรงกัน ดังนั้นจุดมุ่งหมายที่จะบรรลุก็จะแตกต่างกันออกไปตามบทเรียนโมดูลที่ผู้เรียนแต่ละคนเลือกเรียนและลำดับการเลือก

5. บทเรียนโมดูลอิสระต้นทศวรรษ 1970 (Independent Modules – Early 1970s)

ในช่วงนี้การเรียนรายวิชาปกติกำลังลดความเชื่อถือลง และให้ความสนใจต่อหน่วยการสอนเล็ก ๆ ที่เชื่อมโยงและยืดหยุ่นได้เพิ่มขึ้น จึงมีการพัฒนาบทเรียนโมดูลได้เลือกเรียนโดยเฉพาะ และรูปแบบการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบก็ค่อยคลาคลง บทเรียนแบบโมดูลจึงมีรูปแบบการใช้สื่อต่าง ๆ มากขึ้น ตั้งแต่สิ่งพิมพ์ง่าย ๆ ไปจนถึงระบบสื่อสารที่ซับซ้อนยุ่งยาก แต่ที่สำคัญคือบทเรียนโมดูลแต่ละบทเน้นการเรียนแบบกึ่งโปรแกรม ซึ่งให้ผู้เรียนต่างคนต่างเรียนตามความสนใจของตนเอง

6. ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สกลางศตวรรษ 1970 (Minicourse – Mid – 1970s)

วิวัฒนาการขั้นสุดท้าย คือ การศึกษาถึงบทเรียนโมดูลอิสระแต่ละบทเรียน เป็นที่รู้จักกันว่าถ้ามีการวางแผนที่รอบคอบอย่างดีที่สุดแล้วก็สามารถสร้างชุดการเรียน การสอนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง พัฒนารูปแบบและเป้าหมาย เสนอเนื้อหาในลักษณะบทเรียนโมดูล โดยให้แต่ละโมดูลมีคุณค่าในตัวเอง ใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสมกับขนาดของผู้เรียนตั้งแต่ 2 – 40 คนขึ้นไป เป็นการพัฒนาการเรียนรายวิชาย่อย (Minicourse) ใช้เวลาในการเรียนเพียง 2 – 3 วัน หรือเพียงรวมกิจกรรมการเรียนการสอนไม่กี่ชั่วโมง ดังนั้นมินิคอร์สจึงได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นมาในที่สุด

สำหรับในประเทศไทยเริ่มมีการนำเอาชุดการเรียนรายวิชาย่อย (Minicourse) มาทดลองใช้เมื่อปี พ.ศ. 2522 ซึ่งทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ส่ง กรรณิการ์ แยมเกษร (บุญทรง เจริญจิรังกร. 2522 : 19) ไปเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับชุดการเรียนมินิคอร์สที่ศูนย์ C.A.T. แห่งมหาวิทยาลัยแมคควอรี ประเทศออสเตรเลีย และต่อมา ปี พ.ศ. 2525 กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้ดำเนินการสร้างสื่อเพื่อใช้ในการอบรมครูระหว่างประจำการผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 – 4 เรียกว่า “คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมระยะสั้น (Minicourse)” โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) และการสร้างชุดฝึกอบรมระยะสั้น ครั้งนั้นทางโครงการของภูมิภาคเอเชียด้านนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการพัฒนา (APEID : Asian Program of Education Innovation for Development) ได้จัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับมินิคอร์สเผยแพร่ ซึ่งมีผู้เขียนเอกสารดังกล่าว ประกอบด้วย ดร. เร็กซ์ เมเยอร์ ดร. สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และกรรณิการ์ แยมเกษร (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2525 : 1)

เนื่องจากบทเรียนโมดูลและชุดการเรียนรายวิชาย่อย (Minicourse) มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างชุดการเรียนรายวิชาย่อยและบทเรียนแบบโมดูลทั้งในส่วนประกอบ ขั้นตอนการสร้าง ตลอดจนรูปแบบการจัดกิจกรรม ซึ่งพอสรุปให้เห็นชัดเจนตามตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้ (ขจรศรี ชาดิกานนท์. 2533 : 19)

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบชุดการสอนมินิคอร์สกับบทเรียนโมดูล

ชุดการสอนมินิคอร์ส	บทเรียนโมดูล
1. เป็นชุดการสอนที่ครูเป็นผู้ใช้ 2. เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ แต่เน้นกระบวนกลุ่มและเน้นการฝึกทักษะ 3. ผู้เรียนต้องบรรลุจุดประสงค์ในระยะเวลาที่กำหนด 4. ผู้เรียนจะทำกิจกรรมเหมือน ๆ กัน ด้วยวิธีการวิเคราะห์ระบบ 5. ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการสอน และปรับปรุงการสอน 6. ไม่เป็นหน่วยหนึ่งของรายวิชาใดโดยเฉพาะ	1. เป็นหน่วยการเรียนที่นักเรียนเป็นผู้ใช้ 2. เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองและเน้นส่วนบุคคล 3. ผู้เรียนใช้เวลาไม่น้อยตามความสามารถของตนเอง 4. ผู้เรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมเหมือนกันหมด 5. ผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา 6. เป็นหน่วยหนึ่งของรายวิชาใดวิชาหนึ่ง

ลักษณะของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse

ชุดการสอนรายวิชาย่อยที่พัฒนามาจากมหาวิทยาลัยแมคควอรี ประเทศออสเตรเลีย มีคุณลักษณะดังนี้ (APEID. 1982 : 6 – 8)

1. ตอบสนองความต้องการ (Responsive to Need) มินิคอร์สแต่ละชุดออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนพบความต้องการเฉพาะเรื่อง โดยอาศัยเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. จบสมบูรณ์ในตัวเอง (Self- Contained) มินิคอร์สแต่ละชุดจบในตัวเองทั้งหมด และไม่ขึ้นอยู่กับมินิคอร์สอื่นใดในชุดอื่น ๆ

3. ใช้เวลาในการเรียนการสอนระยะสั้น (Short Duration) ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สแต่ละชุด ให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ภายในเวลาอันสั้น คือ 8 ชั่วโมงหรือบางครั้งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 4 ชั่วโมง หรือ 4 ช่วง ๆ ละ 2 ชั่วโมง

4. มีจุดประสงค์การเรียนการสอนที่ชัดเจน (Clear Objectives) ด้วยเหตุที่ว่าชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สใช้เวลาเรียนระยะสั้น ดังนั้นจุดประสงค์การเรียนที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ภายในระยะเวลาที่กำหนด

5. มุ่งฝึกทักษะ (Skill Orientation) ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์ส เหมาะสมในการฝึกทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน

6. มีการร่วมกิจกรรมอย่างกว้างขวาง (Wide Participation) ลักษณะสำคัญของมินิคอร์สอีกประการหนึ่งก็คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ร่วมกิจกรรมที่มีพื้นฐานต่างกัน

7. ใช้กิจกรรมการเรียนหลายแบบ (Varied Learning Activities) ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สแต่ละชุดจะจัดชุดวิธีการเรียนรู้หลายอย่าง เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนและบรรลุจุดประสงค์ของผู้เรียน

8. ใช้สื่อการเรียนการสอนหลายประเภท (Variety of Media) ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์ส แต่ละชุดจะเสนอเนื้อหาโดยผ่านสื่อต่าง ๆ หลายประเภท เช่น เทปเสียง สไลด์ เทปสิ่งพิมพ์และโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ เป็นต้น

9. กำหนดโครงการเรียนการสอนไว้แน่นอน (Structured Programs) ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สแต่ละชุด จะมีการวางแผนและลำดับหน่วยการสอนในทุกกิจกรรม และกำหนดวิธีการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับเนื้อหา สื่อ และวัตถุประสงค์รายวิชาไว้อย่างแน่นอน แต่ละกิจกรรมจะใช้เวลา 15 – 30 นาที โดยได้กำหนดขั้นตอนไว้เป็นลำดับอย่างละเอียด

10. ใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ (Creative Activity) กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดและเสนอกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยจัดกิจกรรมในลักษณะปลายเปิด ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดอิสระเพื่อการสร้างสรรค์

11. เปิดเผยกลยุทธ์ (Strategies Made Overt) ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์ส มีกลยุทธ์ที่เปิดกว้างสำหรับผู้สอนเพื่อพัฒนาการสอน มีกิจกรรมสำหรับผู้สอน เปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถทบทวนและวิเคราะห์กลยุทธ์การสอนต่าง ๆ ที่นำมาใช้ด้วย

12. กลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้ (Exemplary Strategies) ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สได้รวมกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้กับการเรียน และผู้สอนนำมาใช้ในการสอนได้

13. การประเมินผล (Evaluation) อาศัยข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอน

14. การติดตามผล (Follow – up) มีการให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนทุกคนที่ต้องการ

15. การออกแบบ (Design) ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สออกแบบโดยการนำเอาพื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา วิธีการวิเคราะห์ระบบมาใช้ในแต่ละกิจกรรมประกอบด้วยวงจรป้อน (Input) – กระบวนการ (Process) – ผลผลิต (Output) หลายวงจรต่อเนื่องกัน

ขั้นตอนการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย (Mimicourse)

ชุดการสอนมินิคอร์สได้รับการพัฒนามาจาก คร. เร็กซ์ เมเยอร์ ซึ่งพัฒนามาโดยอาศัยพื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา (APEID. 1982 : 9 – 11) ดังนี้

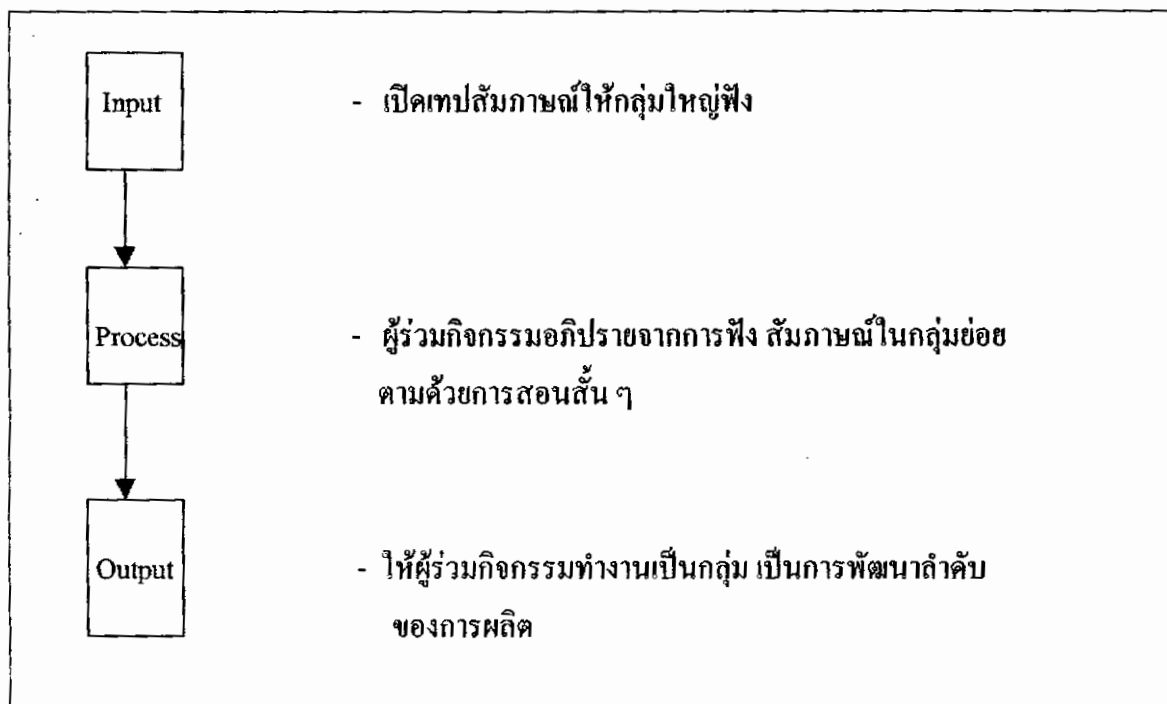
1. พัฒนาโดยวิธีวิเคราะห์ระบบซึ่งแต่ละชุดการสอนจะร่วมกันวางแผนโดยนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

กระบวนการและขั้นตอนสร้าง ตามวิธีวิเคราะห์ระบบ	คำอธิบายประกอบ
1. กำหนดความต้องการและความจำเป็น 2. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 3. การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะ 4. ดำรงความเป็นไปได้ของทรัพยากรและกลวิธีการสอน 5. การพัฒนากิจกรรมและการจัดลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม 6. การพัฒนากิจกรรมและสื่อประกอบการเรียนการสอน	1. เป็นการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของการพัฒนาทั้งการเรียนและการสอน เพื่อเป็นหลักการและเหตุผลในการสร้างโครงการชุดการสอน 2. กลุ่มเป้าหมายต้องระบุให้ชัดเจน มีความสัมพันธ์กับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน 3. จุดประสงค์ต้องกำหนดทั้งจุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เฉพาะพฤติกรรมที่สามารถบรรลุได้ในเวลาที่กำหนด 4. เนื่องจากหวังผลสัมฤทธิ์สูงภายในระยะเวลาที่กำหนด การกำหนดทรัพยากร สื่อ และยุทธวิธีการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด 5. การเลือกกลวิธีการสอนและการใช้สื่อต่าง ๆ ต้องพิจารณาให้เกิดความรอบคอบ เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ 6. มีคำแนะนำการใช้อย่างชัดเจน กิจกรรมสามารถปฏิบัติได้ในเวลาที่กำหนด

กระบวนการและขั้นตอนสร้าง ตามวิธีวิเคราะห์ระบบ	คำอธิบายประกอบ
7. ทดลองใช้ครั้งแรก 8. ประเมินผลย่อย 9. ปรับปรุงแก้ไข 10. พัฒนาหลักสูตรรวมทั้งชุดสื่อการเรียน การสอนที่สมบูรณ์ 11. ประเมินผลรวม	7. เป็นการทดลองใช้ครั้งแรก ดูความเป็นไปได้ และข้อบกพร่องของชุดการสอนที่สร้างขึ้น 8. เป็นการพัฒนาขั้นตอนบททวนกระบวนการ และกลวิธีการสอนต่าง ๆ ทั้งหมด หาข้อมูล ย้อนกลับ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขจากสิ่งที่ บกพร่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่อไป 9. เป็นการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องครั้ง สุดท้ายก่อนนำไปสร้างจริง 10. ขั้นตอนนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่หากต้อง การได้ชุดการสอนที่สมบูรณ์จะต้องได้รับ การทดลองหลายครั้ง ซ้ำ ๆ และสม่ำเสมอ อย่างน้อย 2 ปีต่อครั้ง ส่วนรูปแบบของชุด การสอนรายวิชาย่อย จะมีรูปแบบสมบูรณ์คง ที่ได้ก็ต่อเมื่อได้รับข้อมูลย้อนกลับที่จำเป็น ครบถ้วนแล้ว 11. เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจาก การใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้น

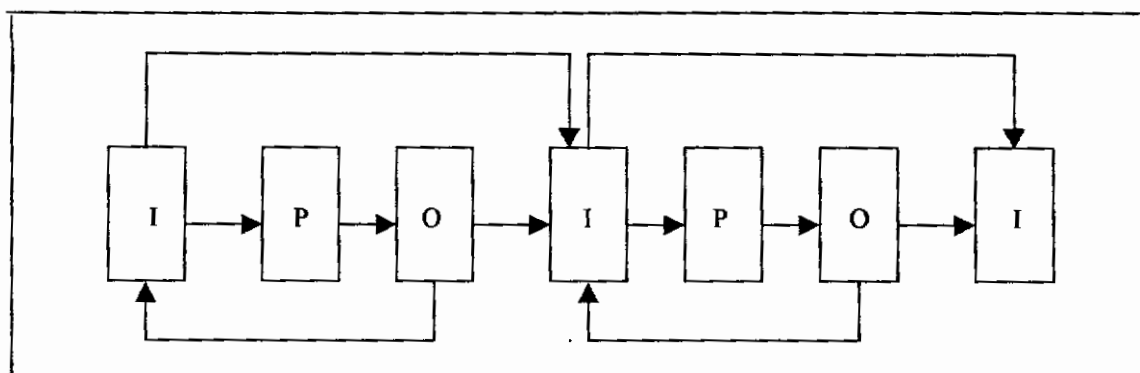
2. ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) สร้างขึ้นโดยใช้พื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา อาศัยทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theory) ทุกโปรแกรมจะเสนอกิจกรรมเป็นลักษณะถูกใจ ฏีกิริยาเร้าตอบสนอง (Stimulus – Response Chains) โดยการตอบสนองแต่ละครั้งจะทำให้เกิดการเสริมแรง (Reinforcement) เช่น ความพึงพอใจต่อตนเอง การยอมรับในกลุ่ม การวิจารณ์ทางบวกจากผู้สอน และอื่น ๆ

3. พื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) คือ รูปแบบปัจจัยป้อน (Input) → กระบวนการ (Process) → ผลผลิต (Output) ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของชุดการสอนมินิคอร์ส เช่น การเล่นเกมและการใช้เครื่องบันทึกเสียง ดังภาพประกอบที่ 1

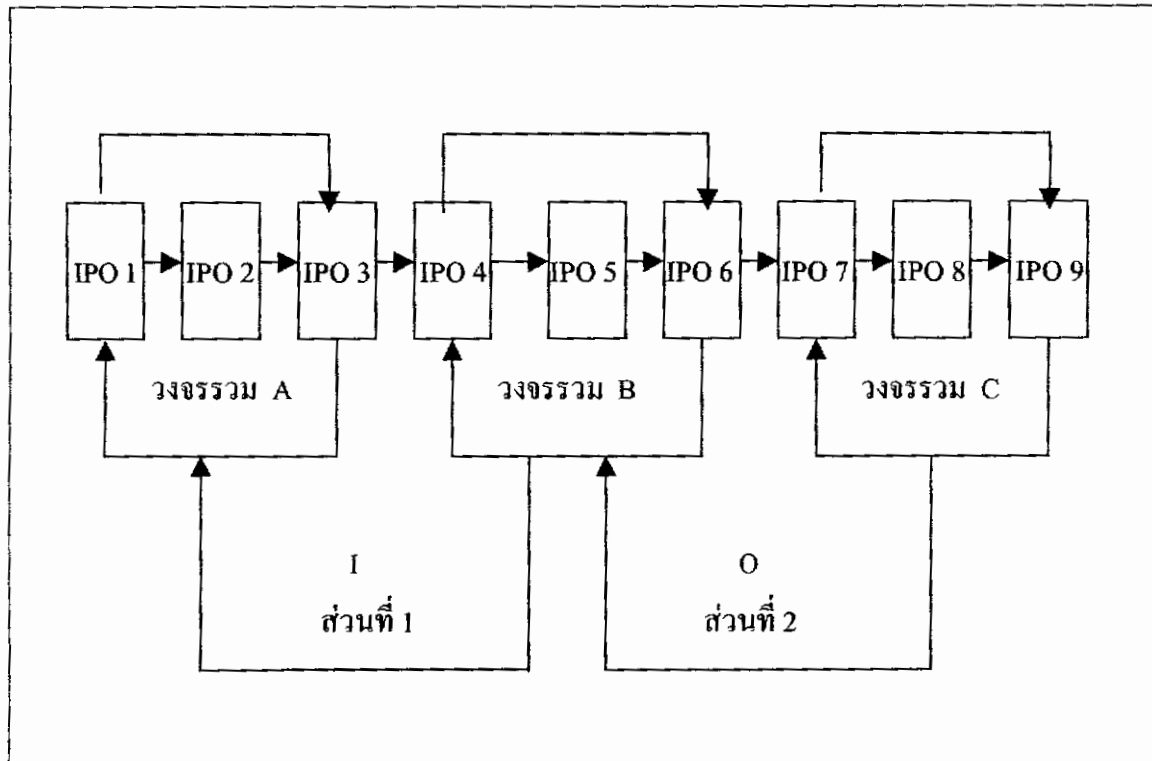
ภาพประกอบ 1 แสดงวงจร Input-Process และ Output ของกิจกรรมการเรียนรู้การสนทนา

วงจรของ Input-Process-Output จะเชื่อมโยงเป็นเส้นตรง ผลผลิต (Output) แต่ครั้งจะเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) มีผลกับ Input ในวงจรนั้นๆ และวงจรต่อไป ดังภาพประกอบ 2

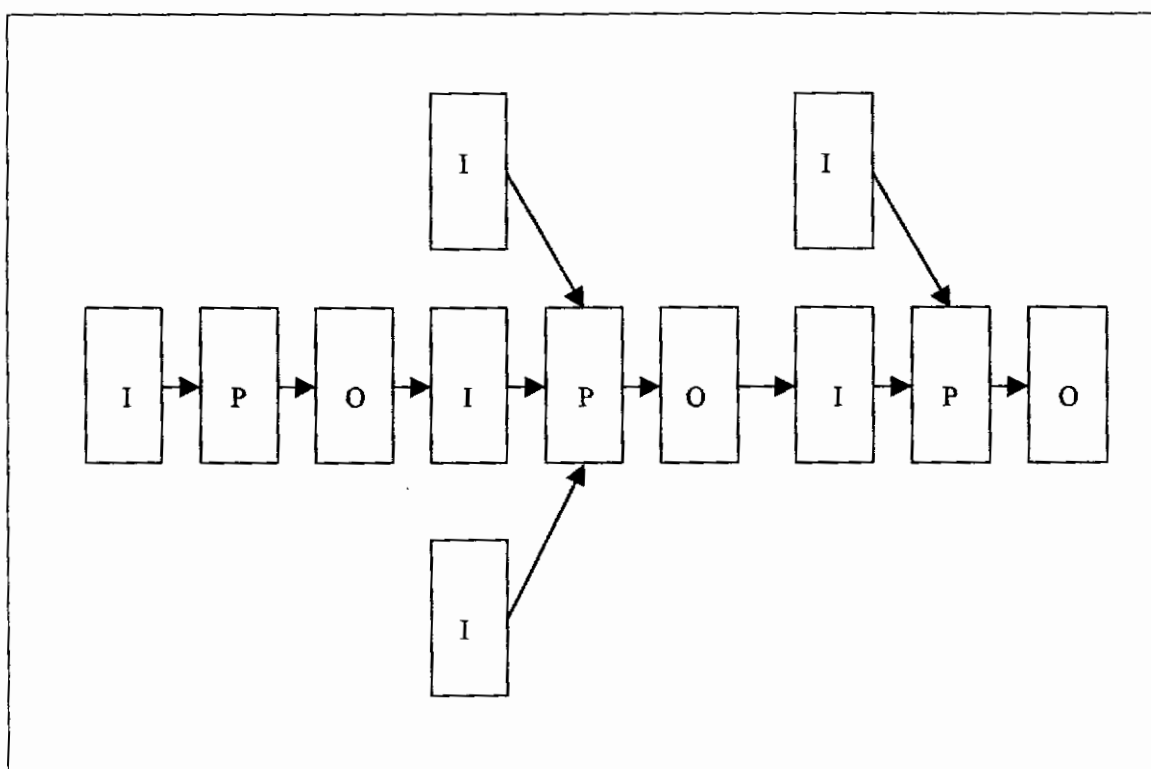
ภาพประกอบ 2 วงจร Input-Process-Output ของชุดการสอนมินิคอร์ส

ในบางครั้งวงจร I-P-O อาจมีความซับซ้อนมากกว่านี้ กล่าวคือ บางโปรแกรม วงจร I-P-O จะรวมเป็นโปรแกรมใหญ่ขึ้น โดยรวมเป็นวงจร I-O (อาจเท่ากับปฏิกิริยาตุกโง่ สิ่งเร้า - ตอบสนอง) ตามปกติส่วนที่จะสนองต่องานในขั้นแรก คือ I และส่วนที่ 2 คือ O ของแต่ละโปรแกรม ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 วงจรรวม IPO ในโปรแกรมของมินิคอร์ส

กระบวนการ (P) บางช่วงอาจต้องใช้ I หลายตัว และบางครั้งจะต้องมีกิจกรรมในกระบวนการมากกว่า 1 กิจกรรม จึงต้องใช้ปัจจัยป้อน (Input) หลายตัว ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ตัวแปรต่างๆ ของวงจรชุดการสอนมินิคอร์ส

วงจรชุดการสอนมินิคอร์สจะประกอบด้วยวงจร I-P-O 4 หรือ 5 วงจร ในกิจกรรมภายใน 8 ชั่วโมง อย่างไรก็ตามวงรดังกล่าวนี้ ควรมีไม่น้อยกว่า 4 วงจร และอย่างมากไม่เกิน 9 วงจร

ส่วนประกอบของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) มีส่วนประกอบ 6 ส่วน ดังนี้ (วิชัย ดิสสระ 2535 : 157 : อ้างอิงมาจาก กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2528)

1. หลักการและเหตุผล คำแนะนำ จุดมุ่งหมาย และวิธีการใช้ โครงสร้าง แบบแผนการสอน
2. รายละเอียดหรือคู่มือครูในการดำเนินการ
3. กิจกรรมผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดในการเรียน
4. การประเมินผล ใช้วิธีสังเกตการทำงาน of นักเรียน การตอบคำถาม การสรุปการเรียนรู้ of นักเรียน เป็นต้น
5. เนื้อหาเสริมเพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
6. อุปกรณ์ สื่อ แผนภูมิ ฯลฯ สำหรับครูใช้ประกอบการเรียนการสอน

การสอนที่เป็นระบบ

เมเยอร์ (Meyer . 1978 : 1 – 4) กล่าวถึงการสอนที่เป็นระบบว่า การสอน หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคน การสอนที่ดีจะสามารถสัมฤทธิ์ผลได้ต้องมีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ ผู้สอนสามารถศึกษาและกำหนดพฤติกรรมใหม่ ๆ กำหนดเนื้อหาวิธีสอนและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพไว้ล่วงหน้า โดยแผนการสอนดังกล่าวต้องมีการประเมินผลการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมไว้เพื่อตรวจสอบผลการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน

แนวคิดเชิงระบบ (System Analysis) เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่ โดยมีเป้าหมายที่มีความต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์ สอดคล้อง และมีประสิทธิภาพด้วยพร้อมกัน กิจกรรมทุกอย่างที่ดำเนินไปอย่างมีระบบ จะต้องได้รับการประเมินวิเคราะห์ถึงคุณค่า ความสำคัญ และประสิทธิภาพที่ได้รับสอดคล้องกับเป้าหมายมากที่สุดเพียงใดอยู่ตลอดเวลา

รูปแบบการสอนตามทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ (System Approach) มีลำดับขั้นตอนดังนี้ (บุญทรง เจียมจิริงกร . 2532 : 16 – 18)

ขั้นที่ 1 กำหนดพฤติกรรมเมื่อนำเข้าสู่บทเรียน

ก่อนที่จะเริ่มสอน และพัฒนาเข้าสู่บทเรียน จำเป็นต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนให้มากที่สุด เช่น ความรู้เดิม ความสัมพันธ์เกี่ยวกับวิชาที่เรียน ผลการเรียนเดิม เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะมีผลต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเลือกเนื้อหาบทเรียน และระดับความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับ

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย

ในการจัดการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้ครูและผู้เรียน รู้ถึงขอบข่ายของการเรียนการสอน รวมทั้งเนื้อหาความรู้ ทักษะและทัศนคติที่จะได้รับ

ขั้นที่ 3 กำหนดและจัดลำดับเนื้อหา

เมื่อได้กำหนดจุดมุ่งหมายแล้ว ก็จะต้องจัดสรรเนื้อหาวิชา และจัดลำดับเนื้อหาให้เกิดประโยชน์และโอกาสให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายมากที่สุด

ขั้นที่ 4 กำหนดกลวิธีการสอน จัดกลุ่ม เวลา แบ่งช่วงเวลา และกำหนดแหล่งทรัพยากร

กลวิธีการสอน หมายถึง วิธีสอนที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับแต่ละวิชา เช่น การบรรยาย หน้าชั้น การแบ่งกลุ่มทำงาน การประชุม เป็นต้น ส่วนวิธีการสอน หมายถึง การใช้กิจกรรมเข้าเสริมในรายละเอียด เช่น การแบ่งกลุ่มย่อย การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ หรือ การตอบปัญหา เป็นต้น ในขั้นตอนที่ 4 นี้ จะต้องจัดให้สอดคล้องกับขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ทุกลักษณะรวมทั้งสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนเมื่อเข้าสู่บทเรียนที่กำหนดไว้ขั้นที่ 1 ด้วย

ขั้นที่ 5 วัดผลสัมฤทธิ์

การวัดผลสัมฤทธิ์ของโปรแกรมการสอนทุกโปรแกรมจะต้องจัดวางไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะกำหนดได้จากจุดมุ่งหมาย การวัดจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา วิธีการ และทรัพยากรการเรียนการสอน ด้วย บทบาทหน้าที่ของการวัดผลคือมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์และกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ

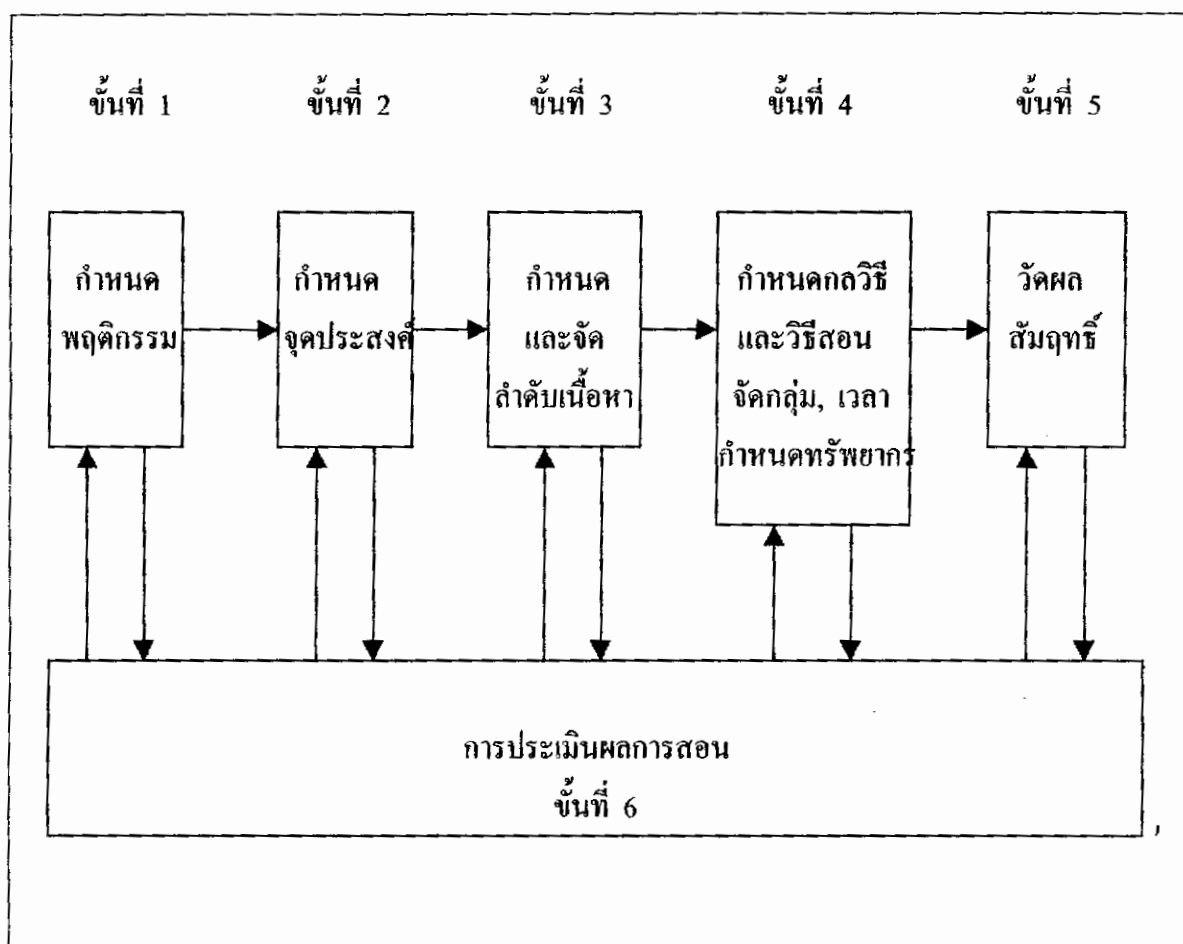
ขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียน

โปรแกรมการสอนที่ดี จะต้องมียุทธวิธีที่มีระบบในการหาข้อมูลเกี่ยวกับสอนในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ การออกแบบสอบถาม การทดสอบ การสัมภาษณ์และการสังเกต และควรที่จะมีการกำหนดวางแผนไว้ล่วงหน้า ข้อมูลที่ได้รับควรนำมาใช้แก้ไขลักษณะการสอนที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อระบบการสอน

ปฏิริยาตอบสนองระหว่างขั้นที่ 1 - 6

ตามภาพประกอบระบบการสอน (ภาพประกอบ 5) จะเห็นได้ว่าทุกขั้นตอนของรูปแบบการสอนมีปฏิริยาโต้ตอบระหว่างกัน ข้อกำหนดในกระบวนการขั้นตอนใดก็ตาม จะมีผลต่อข้อกำหนดของอีกขั้นตอนหนึ่ง แสดงว่าในทางปฏิบัติแล้ว ขั้นตอนต่าง ๆ จะไม่เรียงลำดับกัน และองค์ประกอบของทุกขั้นตอนควรจะมีการวางแผนไปทีเดียวพร้อมกัน

โอกาสการตอบสนองดังกล่าวจะมีได้หลายรูปแบบ ซึ่งผู้เรียนจะพบได้จากรายละเอียด ขอบข่าย จุดประสงค์ และโปรแกรมกิจกรรมของชุดการสอนที่เขียนขึ้น ประโยชน์ที่ได้รับคือผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนอาจจะต้องสังเกตว่า จุดประสงค์ด้านใดของชุดการเรียนการสอนมีนัยสำคัญสำหรับตน วิธีการนี้จะช่วยให้ได้รับรู้เกี่ยวกับแบบแผน และการจัดลำดับการเรียนของตนเอง พร้อมกันนี้ยังทำให้ผู้เรียนสามารถจัดแผนเบ็ดเสร็จในใจ (Mid Set) ที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ของชุดการเรียนการสอนมีนัยสำคัญได้ ดังนั้น พฤติกรรมการตอบสนองดังกล่าวจะเป็นการตอบสนองที่ช่วยให้การเรียนรู้ในทันที และสามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้ทุกโอกาส เสมือนเป็นกิจกรรมแบบหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างและเพิ่มพูนการเรียนรู้

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีวิเคราะห์ระบบ

หลักการเรียนการสอนในชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

การเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย เป็นหลักการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) และมนุษยนิยม (Humanism) ดังนั้นในชุดการสอนจึงควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้ (Meyer, 1978 A : 1 - 18)

1. ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ที่สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของบุคคลที่จะนำไปแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเอง ใช้เวลาอันสั้น จึงทำให้มีการเลือกใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสมและมีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างสอดคล้องกัน มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนชุดใดก่อนก็ได้ตามความต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์

2. การจัดวางโปรแกรมการเรียนรู้ มีการจัดลำดับเนื้อหาตามหลักวิชาการ เลือกยุทธวิธีมากมายหลายแบบอย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมีการรวมกลุ่มหลายครั้ง ทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย เพื่อให้เหมาะสมกับยุทธวิธีที่วางไว้

3. กิจกรรมจะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ และการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและสนใจ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม วิธีการและการใช้อุปกรณ์เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่

4. กิจกรรมของกลุ่มย่อย จะมีการสร้างบรรยากาศให้ความร่วมมือกัน โดยมีการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย ผู้สอนจะเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้อภิปรายปัญหาและประเมินผล เข้าวิเคราะห์กิจกรรมนั้น ๆ ด้วย

5. ผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงต้องจัดกิจกรรมให้เปิดกว้าง เป็นกลางเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกกิจกรรม เลือกกลุ่ม ซึ่งมีทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และต้องใช้ทฤษฎีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง ฯลฯ

6. มีการสอดแทรกทักษะและแนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ลงในกิจกรรม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมซ้ำ ๆ และมีความชำนาญในทักษะนั้น ๆ ผู้เรียนสามารถที่จะประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้หลังจากปฏิบัติกิจกรรมว่าตนเองได้บรรลุถึงเป้าหมายที่คาดหวังหรือยัง

7. ผู้สอนและผู้เรียน ต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เคารพความคิดเห็นของกันและกันร่วมตัดสินใจ ไม่มีการบังคับ กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี ลดการแข่งขัน

8. ผู้สอนจะแสดงความกระตือรือร้น สนใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะถือว่าความกระตือรือร้นของผู้สอนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนอยากเรียน เมื่อมีการปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จ ก็จะมีการเสริมแรงบวกแก่ผู้เรียน แต่ไม่มีการเสริมแรงทางลบแก่ผู้ที่ประสบผลสำเร็จน้อย

9. กิจกรรมบางอย่างที่เป็นทักษะ จะจัดเป็นส่วนหนึ่งของชุดการสอนรายวิชาย่อยเป็นการเขียนแบบพฤติกรรม เช่น ถ้าเป็นชุดการสอนเรื่องการบรรยาย ก็จะจัดกิจกรรมเรื่องการบรรยายไปพร้อมกับการสอน

10. การประเมินผลผู้เรียนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย ไม่เป็นการตัดสินใจหรือตัดสินแต่เป็นการประเมินว่าผู้เรียนได้พัฒนาตนเองไปแค่ไหน ไม่มีการลงโทษผู้ร่วมกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาหลักเกณฑ์การประเมินของตนเองได้

จะเห็นได้ว่าหลักการสอนในชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) นี้ ประยุกต์มาจากหลักการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

การใช้สื่อการเรียนการสอนในชุดการสอนรายวิชาย่อย

ตามหลักของการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เป็นการเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีหลายอย่าง อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตื่นและสนใจ การเลือกใช้สื่อในชุดการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นจึงต้องคำนึงการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม (Macquarie University : 1980 nd : 1 – 2) ดังต่อไปนี้

1. ชุดการสอนรายวิชาย่อยหนึ่ง ๆ จะมีการใช้สื่อมากมายหลายแบบ เพราะสื่ออย่างเดียวยังไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เพียงพอ
2. การใช้สื่อต้องสอดคล้อง เหมาะสมกับวิธีระบบ ซึ่งเป็นหลักการสร้างชุดการสอน
3. สิ่งที่สำคัญต่อการเลือกใช้สื่อมากที่สุด คือ สิ่งที่เราจะถ่ายทอดไปยังผู้เรียนโดยผ่านสื่อ นั้น ๆ สื่อที่เลือกใช้จะสามารถถ่ายทอดข้อมูลแก่ผู้เรียนได้ชัดเจนเพียงใด เหมาะสมกับข้อมูลเรื่องนั้น ๆ หรือไม่
4. ต้องคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียนที่จะใช้สื่อนั้น ๆ ว่าเหมาะสมที่จะใช้ และสอดคล้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะเสนอให้ผู้เรียนมากที่สุด
5. คำนึงถึงความชอบของผู้เรียนที่มีต่อสื่อที่นำมาใช้ว่าผู้เรียนแต่ละคนจะมีความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจข้อมูลข่าวสารทางประสาทสัมผัสที่แตกต่างกัน
6. สื่อที่ใช้ต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับผลรวมของข้อมูลที่จะเสนอ เช่น สื่อทางตาต้องสัมพันธ์กับหู ภาพที่ปรากฏต้องมีความสัมพันธ์กับเรื่องจากเสียงที่ประกอบ เป็นต้น
7. คำนึงถึงข้อจำกัดของการใช้สื่อแต่ละชนิด สิ่งที่ต้องพิจารณาได้แก่ ขนาดของกลุ่มผู้เรียน ระยะเวลาการสอนที่กำหนดให้ โดยคำนึงว่าสื่อที่เลือกใช้จะช่วยให้เพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจ และได้ผลมากที่สุดแก่ผู้เรียน

สิ่งที่จำเป็นต้องคำนึงอีกประการหนึ่งก็คือ การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการใช้สื่อที่มีคุณภาพ เช่น ภาพยนตร์ ภาพจะต้องคมชัด แสง เสียง ที่นั่งชมมองเห็น ได้ยินชัดเจน ถ้าเป็นสื่อเอกสารจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ ตลอดจนความเงียบสงบในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาโดยไม่มีสิ่งรบกวน

การผลิต และการนำชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ไปใช้

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2528 : 40 – 72) ได้ให้แนวทางเสนอแนะในการพัฒนาหรือการผลิตชุดการสอน (Minicourse) และการนำไปใช้ว่าควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยเฉพาะระดับจังหวัด จะต้องสำรวจอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาและเครื่องอำนวยความสะดวกว่ามีอะไรบ้าง ขาดสิ่งใดบ้างจะใช้อะไรได้บ้าง

2. ความพยายามลดการเชิญวิทยากรจากที่อื่นและเสียค่าใช้จ่ายสูง นำวิดีโอ หรือสิ่งตีพิมพ์ที่สามารถทดแทนได้มาใช้

3. ในการเลือกใช้สื่อ จะต้องพิจารณาความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนให้คิดว่าเขารับรู้สื่อชนิดไหนได้ดีที่สุด เช่น เสียง รูปภาพ สิ่งตีพิมพ์ หรือต้องใช้เสียงควบคู่กับภาพ ถ้าจะใช้สิ่งตีพิมพ์ต้องแน่ใจว่าเขาอ่านได้คล่องและมีความสามารถในการจับใจความ

4. ความเหมาะสมกับนักเรียนส่วนมากในด้านกิจกรรม โดยการพิจารณาจากวัย เพศ ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีแต่ละท้องถิ่น ต่อไปถึงผลิตสื่อและจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มที่มีความแตกต่างจากคนส่วนมากเพิ่มขึ้น หรือใช้สื่อชุดเดียวกัน แต่กิจกรรมแตกต่างกันออกไป

5. วิธีการใช้สื่อ และขั้นตอนในการใช้ชุดการสอน (Minicourse) ควรให้สะดวกแก่ครูผู้สอน และทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย

6. สื่อที่ประกอบเป็นชุดการสอน ควรเป็นสื่อที่ไม่หมดไปเมื่อใช้แต่ละครั้ง และควรแยกไว้นอกชุดการสอน

การผลิตชุดการสอน (Minicourse) และการนำไปใช้ต้องคำนึงทั้งของครูผู้สอน และผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้การนำไปใช้ได้ผลดีมากที่สุด ดังนั้นชุดการสอน (Minicourse) แต่ละชุดที่ใช้ในแต่ละท้องถิ่น อาจมีลักษณะแตกต่างกันตามความเหมาะสม

ประโยชน์ของการใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ในเอเชียและแปซิฟิก

(APEID, 1982, : 26)

การนำชุดการสอนมาใช้นั้น จะเห็นประโยชน์ของหลักการต่าง ๆ คือ

1. หลักการของชุดการสอนรายวิชาย่อย ยืดหยุ่นได้ จบในตัวเอง แต่ละหน่วยสามารถเชื่อมต่อกันได้ตามลำดับ และเป็นรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ

2. ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ประหยัดเวลาและทรัพยากร ผู้เรียนจะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพียง 8 หรือ 10 ชั่วโมง ในแต่ละชุด

3. ตามรูปแบบสามารถประยุกต์ใช้สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การฝึกอบรม ฝึกทักษะวิชาชีพ การปรับปรุงคุณภาพ หรือมาตรฐานการจัดการอื่น ๆ

4. ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) สามารถถ่ายโอนได้

5. พร้อมทั้งจะปรับปรุงรูปแบบชุดการสอน (Minicourse) ให้ทันความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงได้

6. เป็นการฝึกทักษะ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนรายวิชาย่อย (Mimicourse) ดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ชุดการสอนรายวิชาย่อยเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ออกแบบตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ พฤติกรรมนิยม แต่ละกิจกรรมในชุดการสอนจะมีการนำเสนอที่เป็นการให้สิ่งเร้าและการตอบสนองอย่างต่อเนื่อง การตอบสนองแต่ละครั้งจะมีการเสริมแรงในทางบวกอยู่ตลอดเวลา ในกิจกรรมจะจัดเป็นวงจร (Input - Process - Output) ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ กิจกรรมจะเน้นกระบวนการกลุ่ม มีการใช้สื่อและกลวิธีการสอนหลายแบบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ได้ภายในเวลาอันสั้นตามที่กำหนด

เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ความหมายของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ให้ความหมายของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ว่า เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยความรู้ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตของสังคมมนุษย์ ทางด้านสุขภาพอนามัย ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การเมือง การปกครองของประเทศในระดับภูมิภาคและโลก วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นสิ่งที่ช่วยแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม เพื่อให้คนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดี (กรมวิชาการ . 2534 : 6)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึงกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตว่าประกอบด้วยประสบการณ์พื้นฐาน อันจำเป็นที่สามารถก่อให้ผู้เรียนเข้าใจชีวิตเกี่ยวกับตนเอง เข้าใจธรรมชาติที่แวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งทางสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมอย่างสอดคล้อง ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับสภาพของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ . 2534 : 216)

ดังนั้นจึงสรุปความหมายของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้ว่า เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. ส่วนที่เป็นเนื้อหาอันเกี่ยวกับเรื่องราวของชีวิต ปัญหา และความต้องการของชีวิต ตลอดจนสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต
2. ส่วนที่เป็นกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการคิดแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อการดำรงอยู่และมีชีวิตที่ดี

จุดประสงค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จุดประสงค์ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 25)

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติได้ถูกต้องในด้านสุขภาพอนามัยทางร่างกาย จิตใจ ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
2. ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ มีนิสัยฝึกลำเลียงความรู้อยู่เสมอ
3. ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
4. ให้มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
5. ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
6. ให้มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. ให้เข้าใจหลักการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติในขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพ
8. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นเอกราชของชาติ เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

จากจุดประสงค์ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าว สรุปได้ว่า เป็นกลุ่มที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิต คือให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตและธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา สามารถปฏิบัติตนและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย เลื่อมใสการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและมีนิสัยฝึกลำเลียงความรู้

โครงสร้างและเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ได้กำหนดให้เรียน 8 หน่วย เริ่มจากสิ่งมีชีวิต ชีวิตในบ้าน สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทย การทำมาหากิน พลังงาน และสารเคมี จักรวาลและอวกาศ ข่าวดูการณและวันสำคัญ

สำหรับในหน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดของเรา ได้กำหนดเนื้อหาไว้ดังนี้

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

คำอธิบาย

หน่วยย่อยที่ 1 จังหวัดของเรา

สังเกต ศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ จัดทำแผนผังและรายงาน อภิปราย วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวของคน บุคคลในชุมชนและในจังหวัด การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คุณค่าของสิ่งที่มีในจังหวัด ทรัพยากร บริการของรัฐ มรดกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่มีต่อคนในจังหวัด

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับจังหวัดของตนเอง มีทักษะในการสังเกตศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และคุณค่าของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ที่มีต่อตัวเอง ครอบครัวและสังคม มีความชื่นชอบ ภูมิใจและปฏิบัติตนได้สอดคล้องเหมาะสม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์นี้ กรมวิชาการ กระทรวง ศึกษาธิการ ได้เสนอแนะไว้ว่าควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ . 2525 : 26) นอกจากนั้นยังกล่าวถึง คาบเวลาในการสอนแต่ละเรื่องว่า ควรให้มีการยืดหยุ่นได้บ้าง ควรพอเหมาะกับเนื้อหา ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ที่มุ่งฝึกให้สอดคล้องกับวัยและระดับชั้นเรียน ความสนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีกิจกรรมการเรียนในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่เพียงแต่ ฟังการบรรยาย หรืออ่านหนังสือเรียนจบเล่มเท่านั้น ผู้สอนควรระลึกอยู่เสมอว่า การให้เด็กมี กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่าง ๆ เพื่อฝึกทักษะกระบวนการนั้นเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่ง สำหรับการเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้นไป ดังนั้นเวลาเรียนที่กำหนด จึงควรนำมาใช้เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในความหมายดังกล่าวอย่างแท้จริง (กรมวิชาการ . 2533 : 20)

การวัดผลประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลักสูตรประถมศึกษาได้กำหนดให้มีการประเมินผล 2 ระยะคือ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อสรุปผลการเรียนการสอน (กรมวิชาการ. 2535 : 54)

ในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ผู้สอนประเมินผลเมื่อสอนจบในแต่ละหน่วยย่อย ผู้เรียนคนใดที่ไม่สามารถผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วประเมินผลซ้ำ ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยกำหนดให้โรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ต้องดูแล ควบคุมให้การประเมินผลเป็นไปตามระเบียบดังนี้

(กรมวิชาการ. 2534 : 2 – 7)

1. จัดให้มีการประเมินผลก่อนเรียน
2. การประเมินผลระหว่างภาคเรียน ถ้านักเรียนคนใดไม่มีความรู้ ความสามารถตาม
3. จุดประสงค์ ต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริม
3. การประเมินผลปลายภาคเรียน ให้เลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ ให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และด้านกระบวนการ

สรุปได้ว่า การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีหลักการเช่นเดียวกับการประเมินผลในกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ คือ ให้มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน ทั้งนี้การประเมินผลดังกล่าวให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องดำเนินการ

เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

มีผู้ให้ความหมายหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

ชูศักดิ์ แสนปัญญา (2535 : 17) กล่าวถึงหลักสูตรท้องถิ่นว่า เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นหรือโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด เขตการศึกษา สามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นได้ ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้จากท้องถิ่นของตนเองและเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตนเองด้วย ซึ่งแนวคิดนี้ในต่างประเทศที่เจริญมานานแล้ว โดยเขาถือว่า การพัฒนาหรือการสร้างหลักสูตร เป็นหน้าที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของโรงเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 11 – 12) ให้ความหมายของหลักสูตรระดับท้องถิ่นว่า หมายถึง รายละเอียด เนื้อหาสาระ แผนการสอน สื่อการสอน เอกสารความรู้ หนังสือเสริมประสบการณ์ ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องเฉพาะท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 ข : 55) ให้ความหมายของหลักสูตรระดับท้องถิ่นว่า หมายถึง รายละเอียด เนื้อหาสาระ แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน เอกสารความรู้ หนังสือเสริมประสบการณ์ที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง ชีวิต เศรษฐกิจ อาชีพและสังคม อย่างลึกซึ้งที่สามารถนำประสบการณ์นั้นมาพัฒนาความเป็นอยู่ในชีวิต อาชีพและสังคมให้ดียิ่งขึ้น หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท

นอกจากนั้น สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2537 : 41) ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นว่าเป็นหลักสูตรในส่วนที่กระทรวงศึกษาธิการ เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นดำเนินการจัดทำตามข้อกำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร หลักสูตรเองยังไม่สามารถปล่อยให้ไปสุดขั้วได้ในระยะเริ่มต้นต้องมีอะไรมาเป็นตัวกำหนด เป็นกฎเกณฑ์หรือกรอบในทางปฏิบัติ แต่ต่อไปในอนาคตนั้นหลักสูตรอาจปรับเปลี่ยนไปให้เหมาะสม อาจกำหนดไว้ในส่วนหนึ่งที่เป็นวิชาบังคับ ที่ทุกคนจะต้องเรียน ส่วนที่เหลือเป็นหน้าที่ของท้องถิ่นที่จะต้องไปจัดเอาเอง

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การปรับเนื้อหาสาระ หรือการปรับกระบวนการเรียนการสอน หรือการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยยังคงยึดหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรแม่บทเป็นหลักในการพัฒนา

ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 7 – 26) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นว่า แต่เดิมมาการจัดการศึกษาที่ผ่านมา มักจะนำแนวคิดและหลักการของนักวิชาการที่ดำเนินการตามประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นส่วนใหญ่ วิชาความรู้ต่าง จึงมีลักษณะโน้มเอียงไปทางการดำเนินชีวิตของชุมชนสังคมเมืองเป็นสำคัญ ซึ่งอาจไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนของไทยส่วนใหญ่อยู่ในชนบท การได้รับการศึกษาที่ไม่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ย่อมก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเข้าสู่สังคมเมืองเพื่อหางานทำ ปัญหาการตัดต้นไม้ทำลายป่าเพื่อถากถางที่ทำกิน ปัญหาการครองชีพ ปัญหาสื่อโทรคมนาคมของชุมชน ปัญหาครอบครัว ปัญหาจราจร ปัญหามลภาวะ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ น่าจะค่อนข้างลงได้บ้าง หากมีการคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น และหากยังเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น

มีส่วนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และแนวทางพัฒนาท้องถิ่นของตนเองด้วยแล้ว ก็ยังสามารถแก้ปัญหาได้มาก และตรงกับความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น (โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา :คพศ. 7 , มปป : 48)

ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 11 – 12) ได้กล่าวถึงลักษณะการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นไว้ว่า สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริม การปรับลักษณะนี้สามารถทำได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา และคาบเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท

2. ปรับรายละเอียดของเนื้อหา โดยการลดหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาจากหัวข้อหรือขอบข่ายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้จุดประสงค์ หัวข้อ หรือขอบข่ายต้องเปลี่ยนไป

3. จัดทำคำอธิบาย หรือรายวิชาเพิ่มเติม ในกรณีที่พบว่าเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไม่ปรากฏในหลักสูตร โดยต้องไม่ทำให้จุดประสงค์และคาบเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเปลี่ยนแปลงไป

4. ปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม เป็นการปรับปรุงใช้สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

5. จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัด หรือเอกสารประกอบการสอนอื่น ๆ ทั้งนี้สื่อที่จัดทำขึ้นมาใหม่อาจจะใช้กับคำอธิบาย / รายวิชาที่มีอยู่เดิม หรือที่เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ก็ได้

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกแนวทางการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นโดยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับรายละเอียดของเนื้อหา และการปรับปรุงเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาสอดคล้องกับภาพท้องถิ่น ดังที่หลักสูตรกำหนดไว้ในหน่วยที่ 3 เรื่อง สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดของเรา

นอกจากแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. มปป : 48 – 49) ยังได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่ดี ที่โรงเรียนจัดทำและพัฒนาขึ้นใช้ ว่าควรมีเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ที่จำเป็น 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นสภาพชีวิตจริง สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมของท้องถิ่น
2. เป็นสภาพปัญหา ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่น
3. ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญเพื่อพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นให้ดีขึ้น
4. ช่วยให้นักเรียนรู้จักสภาพแวดล้อม มีความรักท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นให้มีสภาพดีขึ้น
5. ช่วยส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการแก่นักเรียน เฉพาะที่มีความต้องการได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพสูงสุด

จากความสำคัญและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักสูตรระดับท้องถิ่นเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่โรงเรียนสามารถจัดทำขึ้น เพื่อตอบสนองสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น มุ่งให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ ทั้งนี้การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว ต้องไม่ทำให้หลักการจุดหมาย โครงสร้าง มาตรฐานเวลาเรียน และจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางเปลี่ยนแปลงไป

เอกสารเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน

ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน หรือการประเมินผลสื่อการสอน มีผู้ให้ความหมายไว้หลายนัย ดังนี้

อริพร ศรียมก (2525 : 211) กล่าวถึงการประเมินสื่อการสอนว่า คือการตรวจสอบคุณภาพของสื่อการสอนนั้น ๆ ว่ามีคุณภาพดีเพียงใด ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ถ้าไม่เป็นเพราะเหตุใด ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลสื่อการสอน จะสามารถนำมาปรับปรุงสื่อการสอนให้มีคุณภาพต่อไป

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533 : 127) กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนว่า เป็นการประเมินหรือพิจารณาคุณค่าด้านต่าง ๆ ของสื่อ นั้น ๆ เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมาย ก่อนที่จะนำสื่อ นั้นไปใช้ในระบบกระบวนการเรียนการสอน และเผยแพร่ต่อไป

บุญชม ศรีสะอาด (2533 : 23) กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนว่า เป็นการประเมินผลสื่อการสอนว่าสื่อการสอนมีคุณภาพ และมีคุณค่าหรือไม่ ในระดับใด

จากที่มีผู้ให้ความหมายดังกล่าว จึงพอสรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน หรือการประเมินผลสื่อการสอน เป็นกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาคุณค่าของสื่ออย่างมีระบบก่อนนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

แนวทางการประเมินสื่อการเรียนการสอน การประเมินสื่อการเรียนการสอนมีแนวทางในการประเมิน ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2533 : 25 – 29) ได้จำแนกวิธีประเมินผลสื่อการเรียนการสอน เป็น 3 วิธี คือ

1. การประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือครู โดยจะใช้แบบประเมินผลให้ผู้เชี่ยวชาญหรือครู พิจารณาทั้งด้านคุณภาพ เนื้อหาสาระ และเทคนิคการจัดทำสื่อประเภทนั้น แบบประเมินอาจเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือเป็นแบบเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย สรุปผลเป็นความถี่แล้วอาจทดสอบความแตกต่างระหว่างความถี่ด้วยไคสแคว์

2. การประเมินผลโดยผู้เรียน มีลักษณะเช่นเดียวกับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครู แต่จะเน้นการรับรู้คุณค่าเป็นสำคัญ

3. การประเมินโดยการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่มีความเที่ยงตรงที่จะพิสูจน์คุณภาพ และคุณค่าของสื่อการสอนนั้น ๆ โดยจะวัดว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไรขึ้นบ้าง เป็นการวัดเฉพาะผลที่เป็นจุดประสงค์ของการสอนโดยใช้สื่อ นั้น อาจจำแนกเป็น 2 วิธี คือ

3.1 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำไว้ เช่น เกณฑ์ 80/80 หรือ 90/90

3.2 ไม่ได้กำหนดมาตรฐานไว้ล่วงหน้า แต่จะพิจารณาจากการเปรียบเทียบผลการสอบหลังเรียนว่า สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ หรือไม่ หรือเปรียบเทียบว่าผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยสื่อ นั้นสูงกว่า หรือเท่ากับสื่อ หรือเทคนิคการสอนอย่างอื่นหรือไม่ โดยใช้สถิติ

ทดสอบ $t - \text{test}$

ส่วนไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533 : 128 – 130) กล่าวถึงการประเมินสื่อว่า อาจทำได้ 5 วิธี คือ

1. การประเมินโดยผู้สอน
2. การประเมินโดยผู้ชำนาญ
3. การประเมินโดยคณะกรรมการเฉพาะกิจ
4. การประเมินโดยผู้เรียน
5. การหาประสิทธิภาพของสื่อ

สำหรับการหาประสิทธิภาพของสื่อ นั้น ไชยยศ เรืองสุวรรณ ได้จำแนกออกเป็น 2 วิธี กล่าวคือ ประเมินโดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 หรือ 90/90 และประเมินโดยไม่ได้ตั้งเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า แต่จะเปรียบเทียบผลการสอบของผู้เรียนระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน (Pretest - Posttest)

ฉลงชัย สุววัฒนบูรณ์ (2528:213) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อ จะต้องมีการเกณฑ์ของประสิทธิภาพ ซึ่งทำได้จากการประเมินผลพฤติกรรมต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการกับพฤติกรรมขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นผลลัพธ์ โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพของสื่อเป็น E_1/E_2 ซึ่งหมายความว่า จะต้องกำหนดเป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานหรือการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมด (E_1) การสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด (E_2)

จากแนวทางการประเมินสื่อการสอนดังกล่าว สรุปได้ว่า การตรวจสอบหาประสิทธิภาพของสื่อ สามารถทำได้หลายวิธี แต่ที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย คือ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ล่วงหน้า อาจจะเป็นเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 หรือ 90/90 ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ของคะแนนที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่เรียนโดยใช้สื่อ นั้นแล้ว

ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน

การทดสอบประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสำคัญ ที่จะทำให้ทราบว่าเมื่อใช้สื่อกับนักเรียนแล้ว เกิดประสิทธิผลในการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

ฉลงชัย สุววัฒนบูรณ์ (2528:214-215) กล่าวถึงขั้นตอนการทดสอบหาประสิทธิภาพของสื่อว่า จะต้องนำไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองสอนจริง เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เสร็จแล้วจึงดำเนินการผลิตเป็นจำนวนมาก หรือใช้สอนในชั้นเรียนตามปกติ การทดลองมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทดลองกับผู้เรียนแบบ 1:1 โดยทดลองกับนักเรียน ซึ่งมีระดับความรู้ความสามารถอ่อน ปานกลาง และเก่ง อย่างละ 1 คน ศึกษาข้อบกพร่องของสื่อ แล้วนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น
2. ทดลองกับผู้เรียนเป็นกลุ่ม (1:10) ตั้งแต่ 6-10 คน ทั้งผู้เรียนที่เก่ง และเรียนอ่อน ศึกษาข้อบกพร่อง ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
3. ทดลองภาคสนาม (แบบ 1:100) เป็นการทดลองกับนักเรียนทั้งชั้น จำนวน 40-100 คน คำนวณหาประสิทธิภาพ แล้วปรับปรุงแก้ไข ผลลัพธ์ที่ได้ควรจะใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ต่ำกว่าเกณฑ์ได้ไม่เกิน 2.5 %

นอกจากนั้น อธิพร ศรียมภ (2525:249) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนว่า เมื่อผลิตชุดการสอนเป็นต้นแบบแล้ว ต้องนำชุดการสอนไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. 1:1 (แบบเดี่ยว) คือ ทดลองกับผู้เรียน 1 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้ว ปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองแบบเดี่ยวนี้นี้จะได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก แต่ไม่ต้องวิตก เมื่อปรับปรุงแล้วจะสูงขึ้นมาก ก่อนนำไปทดลองแบบกลุ่ม ในขั้นนี้ E_1/E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 60/60

2. 1 : 10 (แบบกลุ่ม) คือ การทดสอบกับผู้เรียน 6–10 คน (ละผู้เรียนที่เก่งกับเรียนอ่อน) คำนวณหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 แล้วปรับปรุง ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าเกณฑ์ โดยเฉลี่ยจะห่างประมาณ 10 % นั่นคือ ที่ได้จะมีค่าประมาณ 70 / 70

3. 1 : 100 (ภาคสนาม) ทดสอบกับผู้เรียนทั้งชั้น 40–100 คน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุง ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5 % ก็ให้ยอมรับ หากแตกต่างกันมาก ผู้สอนต้องกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนใหม่ โดยยึดสภาพความเป็นเกณฑ์ สมมติว่าเมื่อทดสอบหาประสิทธิภาพแล้วได้ 83.5 / 85.4 ก็แสดงว่า ชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ 83.5 / 85.4 ใกล้เคียงกับเกณฑ์ 85 / 85 ที่ตั้งไว้ แต่ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ 75 / 75 เมื่อผลการทดลองเป็น 83.5 / 85.4 ก็อาจเลื่อนเกณฑ์ขึ้นมาเป็น 85 / 85 ได้

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

การคำนวณเกณฑ์ประสิทธิภาพเป็นการคาดหมายว่า ผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์ หรือ เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจของผู้ประเมิน โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ ผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน และการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมด ต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอนหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1/E_2 หรือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ / ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (อริพร ศรียมก. 2525 : 274)

ประสิทธิภาพของกระบวนการ คือ การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transitional Behavior) ของผู้เรียน ได้แก่ การประเมินกิจกรรมกลุ่ม งานที่มอบหมาย และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ผู้สอนกำหนดไว้

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คือ การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (Terminal Behavior) โดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียน และการสอบได้

นอกจากนั้น หลงชัย สุรวัฒนบุรุษ (2528 : 214) ได้เสนอแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพของสื่อการสอนว่าเป็นการหาความสัมพันธ์ ระหว่าง กระบวนการ และผลลัพธ์โดยเฉลี่ย โดยประเมินผลพฤติกรรมต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการกับพฤติกรรมขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นผลลัพธ์ กำหนดค่าประสิทธิภาพ เป็น E_1/E_2 หมายความว่า จะต้องกำหนดเป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน หรือประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมด (E_1) ต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด (E_2) สูตรการคำนวณ E_1/E_2 มีดังนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

โดยที่ E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ จากการทำแบบฝึกหัด และ/หรือประกอบ กิจกรรมการเรียนในระหว่างเรียน

$\sum X$ หมายถึง คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัด และ/หรือ ประกอบกิจกรรมการเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นการวัดผลเป็น ระยะ ๆ (Formative Evaluation)

N หมายถึง จำนวนผู้เรียน

A หมายถึง คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด และ/หรือกิจกรรมการเรียนทุกชิ้น รวมกัน

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

โดยที่ E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอน ในการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมผู้เรียน คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบ หลังเรียน และ/หรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน

$\sum F$ หมายถึง คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบหลังเรียน และ/หรือ ประกอบกิจกรรมหลังเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นการวัดผลสรุปรวม (Summative Evaluation)

N หมายถึง จำนวนผู้เรียน

B หมายถึง คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน และ/หรือกิจกรรม หลังเรียน

อรพรรณ พรสีมา (2530 : 130 – 131) เสนอแนวทางการกำหนดเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์รวมและผลสัมฤทธิ์เฉพาะจุดมุ่งหมายเป็นการประเมินผลพฤติกรรมขั้นสุดท้าย โดยพิจารณาจากคะแนนสอบหลังเรียน เกณฑ์ที่ใช้คือ E_1/E_2 อาจเท่ากับ 80/80 หรือ 90/90 หรืออื่น ๆ อีกก็ได้ แต่ถ้ากำหนดไว้ต่ำเกินไป อาจทำให้ผู้เข้าเรียนไม่เชื่อถือในคุณภาพของบทเรียน การหาค่า E_1 และ E_2 อาจใช้วิธีการคำนวณหาค่าร้อยละโดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$E_1 = \frac{\bar{X}}{A} \times 100$$

โดยที่ E_1 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์รวม โดยคิดเป็นร้อยละ

$\bar{X}$ หมายถึง คะแนนสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมด

A หมายถึง คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน

$$E_2 = \frac{F}{P} \times 100$$

โดยที่ E_2 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์เฉพาะจุดมุ่งหมาย คิดเป็นร้อยละ

F หมายถึง คะแนนสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมด ในแต่ละจุดมุ่งหมาย

P หมายถึง คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียนในแต่ละจุดมุ่งหมาย

นอกจากนี้ยังสามารถทดสอบประสิทธิภาพโดยอาศัยเกณฑ์พัฒนาการของผู้เรียน กล่าวคือการทดสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนที่เกิดจากการศึกษาบทเรียน หรือชุดการเรียน โดยพิจารณาจากความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและคะแนนสอบหลังเรียน และพิจารณาว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าเพียงใด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทั้งสองชุดนั้นมีนัยสำคัญที่ระดับใด ระดับนัยสำคัญที่จัดว่าใช้ได้ ต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$t = \frac{\frac{\sum D}{N}}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - (\sum D)^2}{N(N-1)}}}$$

โดยที่ $\sum D$ หมายถึง ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียน และ
หลังเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

N หมายถึง จำนวนผู้เรียน

$\sum D^2$ หมายถึง ผลรวมของกำลังสองของความแตกต่าง ระหว่างคะแนนสอบ
ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

df หมายถึง $N - 1$

นำค่าที่ได้จากการคำนวณไปตรวจสอบในตารางการทดสอบ t -test ถ้าค่าที่ได้จากการ
คำนวณมากกว่าค่าที่ได้จากตาราง (ไม่คิดเครื่องหมายติดลบ) ย่อมแสดงว่า ชุดการเรียนการสอน
หรือสื่อนั้นมีคุณภาพ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง (อรพรรณ พรสีมา. 2530 : 129 -
130)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอน จึงต้องมีเกณฑ์ใน
การประเมินประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดในการประเมินมีหลายแนวทาง บางแนวคิดอาจใช้เกณฑ์
พัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก บางแนวคิดอาจใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการ
และผลลัพธ์โดยเฉลี่ย บางแนวคิดอาจหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการทดสอบหลังเรียนโดย
เฉลี่ยของผู้เรียนทั้งกลุ่ม กับคะแนนทดสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งกลุ่ม ในแต่ละ
จุดมุ่งหมาย ส่วนการที่จะตัดสินใจเลือกแนวคิดใดในการกำหนดเกณฑ์การหาประสิทธิภาพนั้น
ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความสอดคล้อง และกระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภท
ที่สร้างขึ้น

การยอมรับประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น

สื่อการสอนที่ได้ผ่านกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพตามขั้นตอน ตั้งแต่การทดลอง
แบบเดี่ยว (1 : 1) แบบกลุ่มย่อย (1 : 10) และแบบกลุ่มใหญ่ (1 : 100) แล้ว จะนำผลของคะแนน
มาเทียบค่าระหว่างผลของประสิทธิภาพกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อดูว่าจะยอมรับประสิทธิภาพหรือไม่

การยอมรับประสิทธิภาพให้ถือค่าแปรปรวน 2.5 – 5 % (อธิพร ศรียมก. 2525 : 252) ตัวอย่างเช่น เราตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ 90/90 เมื่อทดลองแบบกลุ่มใหญ่ (1 : 100) แล้ว ปรากฏว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ 87.5/87.5 กล่าวคือ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่เราก็ยอมรับได้ว่าชุดการสอนที่เราสร้างขึ้นนั้น มีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

ฉะนั้นการยอมรับประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น จึงมี 3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์
2. เท่าเกณฑ์
3. ต่ำกว่าเกณฑ์ ประมาณ 2.5 – 5 % แต่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนมาตั้งแต่ต้น สรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน เป็นการตรวจสอบหรือทดสอบคุณภาพของสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขึ้นมาสำหรับทดสอบ ซึ่งสามารถทราบได้ว่า สื่อนั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่สร้างขึ้นหรือไม่ และผลที่เกิดจากการใช้สื่อ นั้น มีคุณภาพต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

งานวิจัยในประเทศ

การวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ที่นำมาทดลองใช้แพร่หลายในประเทศไทยมีหลายเรื่อง บางรายเรียกชุดการสอนรายวิชาย่อยว่า ชุดการสอนแบบจุลบท เช่น ชวลี แก้วรักษา (2527 : 5) ได้ทำการวิจัยด้วยการสร้างชุดการสอนจุลบทในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง แหล่งอารยธรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ และเปรียบเทียบผลการสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลบทกับการสอนตามปกติ ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนจุลบท กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 ปีการศึกษา 2526 โรงเรียนผู้ใหญ่วัดหัวลำโพง กรุงเทพฯ ๑ กลุ่มทดลองมี 35 คน สอนโดยวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนปกติ และกลุ่มทดลอง มีความคิดเห็นว่าเป็นด้วยอย่างยิ่งกับการสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท ทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ ดันเด่นสนุกสนาน และตั้งใจมากกว่าวิธีสอนตามปกติ

วนิดา สิริมาลา (2528 : 63) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส กับเรียนโดยตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน

โดยชุดการสอนมินิคอร์ส กับเรียนโดยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทยกรมวิชาการ ก่อนและหลัง การทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 นอกจากนั้นยังพบว่าความสนใจใน วิชาภาษาไทยของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

รัตนา สนิมทอง (2528 : 82) ได้ทำการทดลองใช้ชุดการสอนจุลบท เรื่อง การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 เรื่อง การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ของนักศึกษาที่เรียนโดยชุดการสอนจุลบทสูงกว่าของนักศึกษาที่เรียนโดยวิธี สอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักศึกษาที่เรียนโดยชุดการสอนจุลบท มีทัศนคติที่ดี ต่อการเรียนวิชาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวคือ นักศึกษาเห็นด้วยกับกิจกรรมและสื่อ การสอนที่นำมาใช้ชุดการสอนจุลบท ซึ่งได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม การบรรยาย การใช้สไลด์ ประกอบการบรรยายการใช้เทป รูปภาพ แผนภูมิ เอกสารประกอบการเรียนการสอน และทำให้นัก ศึกษาเกิดความพึงพอใจ ตื่นเต้น สนใจ สนุกสนาน และตั้งใจเรียนมากกว่าวิธีสอนตามปกติ รวมทั้งต้องการให้ชุดการสอนจุลบทไปใช้จัดการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ด้วย

บุญอิง ไวสุขศิริ (2530 : 45) ได้วิจัยสร้างชุดการสอนจุลบท วิชาพยาบาลพื้นฐานเรื่อง การทำแผล สำหรับนักศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนจุลบทเป็นเครื่องมือ ที่มีประสิทธิภาพในการสอนวิชาพยาบาลพื้นฐาน ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ผลการตรวจ ประสิทธิภาพชุดการสอนภาคปฏิบัติ เท่ากับ 81.38 ซึ่งนับว่าประสบผลสำเร็จในด้านปฏิบัติการ พยาบาล ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอนจุลบท ด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ความเหมาะสม ของสื่อการเรียนการสอน วิธีการสอน การประเมินผล และกิจกรรมการเรียน การสอนอยู่ใน ระดับมาก และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นขณะสอน นักศึกษาให้ความสนใจ สนุกสนานกับการเรียน กระตือรือร้นซักถามปัญหาต่าง ๆ ถ้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้นและพึงพอใจในการประเมิน ตนเอง

ชาติชาย วิโรจนะ (2531 :) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส ในการสอนวิชา วิทยาศาสตร์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส กับการสอนตามคู่มือครู พบว่าผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ .01 ความคิดสร้างสรรค์ทางวิชาวิทยาศาสตร์ โดยส่วนรวมทุกองค์ประกอบ ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

บุญทรง เข็มจิรังกร (2532 : 33) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน

มินิคอร์ส ด้วยการสอนตามคู่มือครู ทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการทดลอง ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครู ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กนกวรรณ ชื่นชม (2532 : 80 – 81) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ กับวิธีสอนชุดจุลบทที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยกลุ่มควบคุมเรียนจากวิธีสอนปกติ และใช้หนังสือเรียนปกติ ส่วนกลุ่มทดลองเรียนจากวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท และใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนจุลบทที่มีหนังสือเรียนเล่มเล็กเป็นสื่อ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ โดยใช้หนังสือเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขจรศรี ชาดิกานนท์ (2538 : 81) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 80 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ห้องละ 40 คน กลุ่มควบคุม เรียนตามแผนการสอนคู่มือครูภาษาไทยของกรมวิชาการ กลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อชุดการสอนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับที่เรียนตามคู่มือครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ปราโมทย์ ชูเดช (2535 : 41) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส กับการสอนตามคู่มือครู โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 80 คน จากการทดลองพบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

มานิช จันทร์แจ่ม (2536 : 124 – 125) ได้ทำการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อยเพื่อใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา รูปแบบที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 โดยดำเนินการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อยตามขั้นตอน แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ประกอบด้วยชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง การสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา รูปแบบที่ 1 และแบบทดสอบวัดผลหาประสิทธิภาพ ชุดการสอนรายวิชาย่อย ผลวิจัยปรากฏว่า ชุดการสอนรายวิชาย่อยที่สร้างขึ้นได้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ตามเกณฑ์ที่กำหนด

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ในต่างประเทศมีผู้วิจัยไว้ดังนี้

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1973 : 4021 – A) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการและการประเมินผลมินิคอร์ส ที่ใช้สำหรับการศึกษาวิทยาศาสตร์พื้นโลก พบว่า นักเรียนมีทัศนคติในทางบวกกับการเรียนการสอนของครู และนักเรียนชอบชุดการเรียนการสอนมินิคอร์ส ที่ใช้เวลา 3 สัปดาห์มากกว่า 10 สัปดาห์ และหลังจากการเรียน นักเรียนชอบการประเมินผลที่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

แคทซ์ (Katz . 1957 : 218 – A) ทำการวิจัยเพื่อสร้างและหาความเที่ยงตรงของชุดการสอนรายวิชาย่อย ที่ใช้กับครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ได้รับการอบรมโดยชุดการสอนรายวิชาย่อยได้พัฒนาทักษะทักษะสูงขึ้น 5 ทักษะ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และนักเรียนที่เรียนจากครูที่ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอนรายวิชาย่อย มีความสามารถในการใช้คำเกี่ยวกับการพรรณนาให้ดีขึ้น ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

ไวสส์ (Weiss. 1975 : - A) ได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนผิวขาวที่มีต่อนักเรียนผิวดำ โดยกลุ่มนักเรียนผิวขาว จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มทดลองเลือกเรียนชุดมินิคอร์ส เรื่องประวัติศาสตร์กับคนผิวดำ และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นนักเรียนผิวขาว 80 คน เรียนด้วยชุดมินิคอร์ส เรื่องประวัติศาสตร์อเมริกาทั่วไป ผลปรากฏว่านักเรียนผิวขาวที่เรียนโดยชุดมินิคอร์ส เรื่อง ประวัติศาสตร์กับคนผิวดำ มีเจตคติต่อคนผิวดำดีกว่า กลุ่มนักเรียนผิวขาวที่เรียนประวัติศาสตร์อเมริกาทั่วไป

นอกจากนั้น เคอร์ (Kerr. 1975 : 356 – A) ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยนิยมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ลงทะเบียนมินิคอร์สและรายวิชาปกติ พบว่า นักเรียนที่เลือกเรียนด้วยมินิคอร์ส มีเจตคติต่อครูสูงกว่านักเรียนในกลุ่มปกติ และครูที่สอนชุดมินิคอร์สมีเจตคติต่อนักเรียนและวิชาชีพครูสูงกว่ากลุ่มปกติ

มิลโซว์ (Milzow. 1976 : 7165 – A) ได้ศึกษาปฏิกริยาระหว่างผู้เรียนกับครูในโครงการเรียนชุดการสอนรายวิชาย่อย ระหว่างปี 1973 - 1974 ในโรงเรียนแคนเนดี้ จูเนียร์ ไฮสคูล (Kenedy Junior High School) ในรัฐมิชิแกน จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนรายวิชาย่อย ไม่แตกต่างกันในทุกระดับความสามารถของนักเรียน คือระดับสูง กลาง ต่ำ และนักเรียนทุกระดับดังกล่าวชอบกลวิธีการสอนในชุดการสอนรายวิชาย่อยมากกว่าการสอนแบบเดิม

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการพัฒนาการสอนที่ส่งผลต่อผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ เจตคติ และทักษะในทางที่ดี สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้หลายลักษณะ ทั้งในการสอนในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งใช้เพื่อฝึกอบรมแก่นักลากรประจำการ หรือการอบรมปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะเห็นว่าผลงานวิจัยส่วนใหญ่มักจะเป็นการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับอาชีวศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ส่วนระดับประถมศึกษามีน้อย จึงเห็นว่ามีแนวโน้มการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ในระดับประถมศึกษาบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการสอน และเป็นแนวทางขยายผลให้กว้างขวางออกไป

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ชุดการสอนรายวิชาย่อยที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้

1. มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากชุดการสอนรายวิชาย่อย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย (Mimicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนเมืองปราจีนบุรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 3 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนเมืองปราจีนบุรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากการจับฉลากห้องเรียน ซึ่งมีการจัดนักเรียนคละกัน ตามความสามารถทางสติปัญญา ได้มา 1 ห้องเรียน จากห้องเรียนทั้งหมด 3 ห้องเรียน สำหรับเป็นห้องทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อยที่สร้างขึ้น

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ กระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ใช้เวลาในการศึกษา 30 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 10 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ ประมาณ 30 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างและการทดลองใช้ชุดการสอน

การสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสาระเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดของเรา

2. ศึกษาวิธีการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย จากเอกสารของ APEID (1982) งานวิจัยของบุญทรง เข้มจิรังกร (2532) และขจรศรี ชาดิกานนท์ (2533)

3. วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดทำแผนการสอนตามแนวการสอนกลุ่มสาระเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกรมวิชาการ (2533 : 14-16) สำหรับใช้ในการทดลอง ได้เนื้อหาเพื่อสร้างชุดการสอน ประกอบด้วยเนื้อหา 10 ตอน ดังนี้

- 3.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรี
- 3.2 การคมนาคมขนส่งและการสื่อสารในจังหวัด
- 3.3 ลักษณะและสภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัด
- 3.4 แหล่งทรัพยากร
- 3.5 แหล่งป่าไม้
- 3.6 อาชีพและรายได้ของประชากร
- 3.7 วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น
- 3.8 สถานที่สำคัญในจังหวัด
- 3.9 แหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุ
- 3.10 สถานที่ท่องเที่ยว

4. ดำเนินการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย (Mimicourse) ตามขั้นตอนที่ได้ศึกษามา ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 6 ส่วน ดังนี้

4.1 หลักการและเหตุผล คำแนะนำในการใช้ จุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เฉพาะ

4.2 แผนการสอน กำหนดลำดับกิจกรรมการสอน ระยะเวลาของแต่ละกิจกรรม เป็นรายคาบ ตลอดจนบอกลักษณะการเข้ากลุ่มกิจกรรมของผู้เรียน เช่น เป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย

4.3 กิจกรรมผู้เรียน เช่น การอภิปราย ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร สไลด์ หรือ รูปภาพ เป็นต้น

4.4 กิจกรรมครู เช่น เอกสารเสริมความรู้สำหรับครูผู้สอน

4.5 เนื้อหาเสริม เช่น เอกสารความรู้เพิ่มเติม แผ่นพับประชาสัมพันธ์ หรือ ภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของจังหวัด เป็นต้น

4.6 ระบุสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ เช่น วีดีโอเทป ภาพสไลด์ หนังสือเสริมความรู้ แผ่นภาพ เป็นต้น

5. นำเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหา กิจกรรม และสื่อการสอน ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. พระครูศรีมหาโพธิคุณารักษ์ เจ้าคณะอำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขาวรรณศิลป์ (บทความ วิชาการ และสารคดีท้องถิ่น) ซึ่งได้รับประกาศเกียรติคุณ จากสำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

3. อาจารย์วิชชุดา ร่วมทอง อาจารย์ผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดีเด่น ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี มีประสบการณ์ในการสอน 22 ปี

6. กระบวนการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

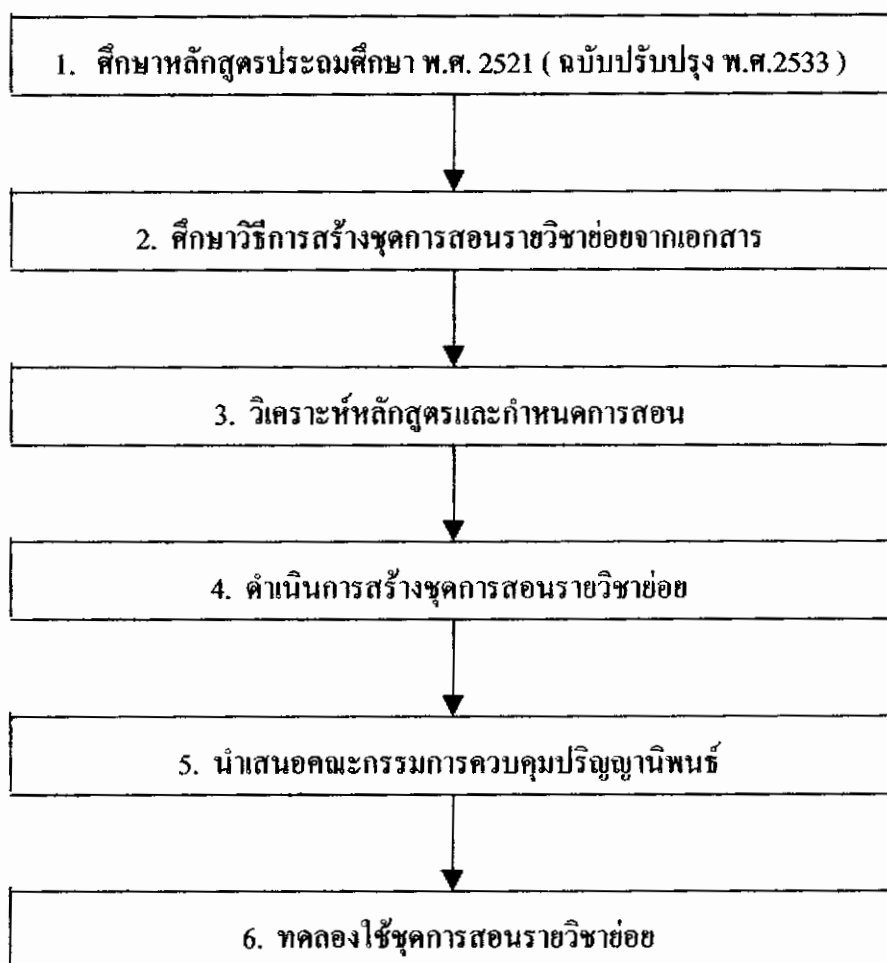
กระบวนการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Mimicourse) ได้ดำเนินการตามกระบวนการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนดังนี้

ครั้งที่ 1 (แบบเดี่ยว) ทดลองกับนักเรียน 1 คน โดยทดลองกับเด็กเรียนอ่อน ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองกับเด็กที่เรียนปานกลาง และเด็กที่เรียนเก่ง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนวัดเนินดินแดง อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อศึกษาด้อยคำสำนวนภาษา และเวลาในการทำกิจกรรม ซึ่งพบว่ากิจกรรมส่วนใหญ่ใช้เวลามาก นักเรียนทำไม่ทันตามกำหนด จึงนำมาปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ 2 (แบบกลุ่ม) ทดลองกับนักเรียน 10 คน โดยนำชุดการสอนรายวิชาย่อยที่ได้ปรับปรุงแล้วจากครั้งที่ 1 นำไปทดลองกับนักเรียน 10 คน คละกัน ทั้งเด็กเก่ง ปานกลางและอ่อน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี สังเกตพฤติกรรมและรวบรวมปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการเข้าร่วมกิจกรรม นำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าประสิทธิภาพได้ $70.10 / 69.80$ จากการสังเกตในการทดลอง พบว่าเนื้อหาในเอกสารเสริมความรู้สำหรับนักเรียนมีมากเกินไป และไม่ได้รับความสนใจของเด็กเท่าที่ควร นอกจากนั้นระบบเสียงในภาพสไลด์เสียงดังไม่ชัดเจน จึงนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยปรับปรุงเนื้อหาในเอกสารเสริมความรู้ให้กระชับยิ่งขึ้น พร้อมทั้งปรับปรุงแบบเอกสารให้เป็นแผ่นพับ กระดาษครีและมีการประกอบเนื้อหา และได้ปรับปรุงระบบเสียงในภาพสไลด์ให้ดังชัดเจนขึ้น เพื่อนำไปทดลองในภาคสนามต่อไป

ครั้งที่ 3 (ภาคสนาม) นำชุดการสอนที่ปรับปรุงแล้ว นำไปทดลองภาคสนามกับนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน จำนวน 34 คน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในชุดการสอนรายวิชาย่อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน $80 / 80$ และเปรียบเทียบความก้าวหน้าของนักเรียน ก่อนการใช้และหลังการใช้ชุดการสอน พบว่าเกณฑ์มาตรฐานได้ค่าประสิทธิภาพ $82.00 / 80.24$ และหลังการใช้ชุดการสอนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

สรุปขั้นตอนการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) ตามแผนผังดังนี้

การสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยที่ 3 หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดของเรา จากหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
2. ศึกษาทฤษฎี หลักการ วิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา จากหนังสือเทคนิคการวัดผลของ ดร.ชวาล แพร์ตกุล (ชวาล แพร์ตกุล. 2503 : 1 - 403) และทฤษฎีการวัดและการทดสอบของ อนันต์ ศรีโสภา (อนันต์ ศรีโสภา. 2525 : 111 – 134)

3. วิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพื่อกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาวิชา และพฤติกรรมการเรียนรู้โดยสร้างเป็นตารางวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

4. ดำเนินการสร้างแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จำนวน 70 ข้อ

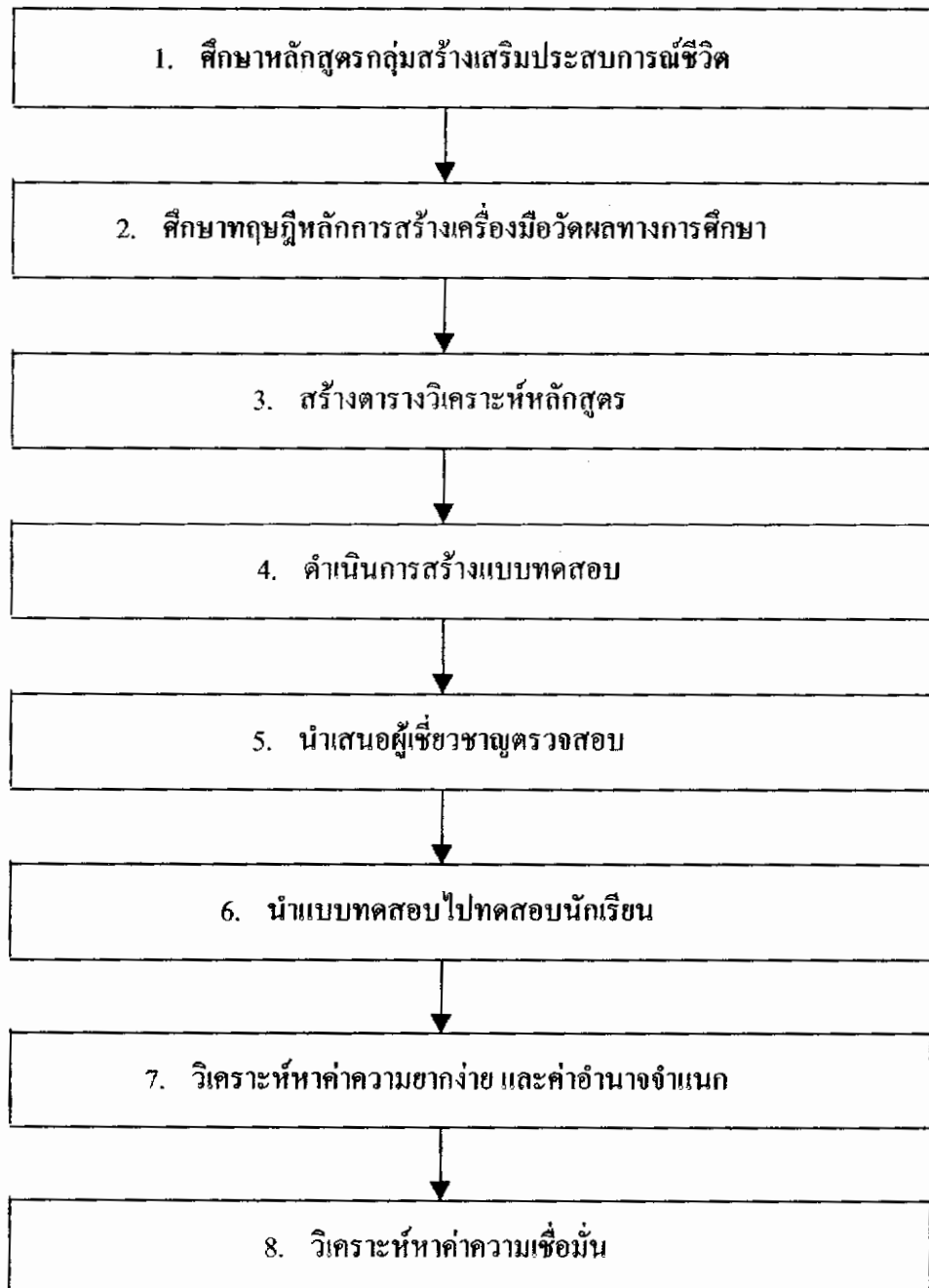
5. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญอีก 3 ท่าน คือ อาจารย์บุญเลิศ เลิศวิทยานุรักษ์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านนิเทศการศึกษาระดับ 9 อาจารย์สมพงษ์ ชินสร้อย หัวหน้าฝ่ายวิจัยและประเมินผลของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี และอาจารย์วิชชุดา ร่วมทอง ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดีเด่นและมีประสบการณ์ในการสอนมาแล้ว 22 ปี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและโครงสร้างว่าข้อทดสอบแต่ละข้อ สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือไม่เพียงใด โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง เลือกเอาข้อทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ระดับ 0.5 ขึ้นไป

6. นำแบบทดสอบที่เลือกไว้ นำไปทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2538 ซึ่งเคยเรียนเนื้อหาเรื่อง จังหวัดของรา มาแล้ว จำนวน 100 คน

7. วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้เทคนิค 27 % ของ จุง เตห์ ฟาน (Fan, Chung-teh. 1952: 1 – 32) คัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 50 ข้อ จากการวิเคราะห์ได้ค่าความยากง่าย 0.20 – 0.75 และได้ค่าอำนาจจำแนก 0.20 – 0.64 ดังแสดงไว้ในภาคผนวก

8. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร Kuder Richardson ($KR - 20$) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 130) ได้ค่าความเชื่อมั่น .90

สรุปขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ดังนี้

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. เสนอเรื่องขออนุมัติผู้บังคับบัญชา เพื่อดำเนินการทดลองในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบทดสอบที่ได้วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย หาค่าอำนาจจำแนก และหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว ไปทดสอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest)
3. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง
4. เมื่อสิ้นสุดของการจัดกิจกรรมตามชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) แต่ละตอนแล้ว ทำการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1)
5. หลังจากสิ้นสุดการใช้ชุดการสอนครบทั้ง 10 ตอนแล้ว ทำการทดสอบนักเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Posttest) อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบบันทึกไว้ เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าของผู้เรียนและหาค่าประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย มีดังนี้

1. ทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย โดยการเทียบหาค่าความสัมพัทธ์ของประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) กับประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)
2. เปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อยแล้ว ด้วยการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้สถิติทดสอบ t-test Dependent Sample

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์เครื่องมือวิจัย มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนน ใช้สูตร (ถ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2540 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูล

1.2 การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ใช้สูตร (ถ้วน สายยศ และ
 อังคณา สายยศ. 2540 : 62)

$$S = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. สถิติเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดย
 ใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 122 – 125)

$$IC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับพฤติกรรม
 ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 ทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร

Kuder Richardson (KR-20) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . 2535 : 130)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ คือ $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ เท่ากับ $1 - p$
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3. สถิติหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

3.1 หาประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ใช้สูตรหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ . 2532 : 495 – 496) ดังนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมจากการประเมินตนเองของบทเรียนแต่ละตอน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบประเมินตนเองของทุกคนรวมกัน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum F$	แทน	คะแนนรวมจากแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest)
	B	แทน	คะแนนเต็มของข้อสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวน ผู้เรียน

3.2 ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยใช้สูตร t -test Dependent Sample (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 87) ดังนี้

$$t = \frac{\frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ประสิทธิภาพของชุดการสอน
	D	แทน	ผลต่างของคะแนนก่อนเรียน (Pretest) กับคะแนนหลังเรียน (Posttest)
	$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างคะแนน Pretest กับ Posttest
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างระหว่างคะแนน Pretest กับ Posttest
	N	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดสัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
- S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ΣX แทน คะแนนรวมจากการประเมินตนเองของบทเรียนแต่ละตอน
- ΣF แทน คะแนนรวมจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
- E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียนเป็นตอน ๆ
คิดเป็นร้อยละจากการทดสอบ
- E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละ
- A แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบประเมินตนเอง
- B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
- k แทน จำนวนของข้อทดสอบ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้นำเสนอข้อมูลเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้น โดยพิจารณา

จากเกณฑ์

2.1 เกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ผลปรากฏดังตาราง 2 - 3

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน
ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนข้อ ทดสอบ k	จำนวน นักเรียน N	คะแนน เฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน S
ก่อนเรียน	50	34	31.53	4.80
หลังเรียน	50	34	40.12	5.78

จากตาราง 2 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัด
ปราจีนบุรีแล้ว มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 31.53 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 40.12 จาก
คะแนนเต็ม 50

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินตนเองท้ายบทเรียนของ
ชุดการสอนรายวิชาย่อยแต่ละตอน

ตอนที่	k	N	$\bar{X}$	S	ร้อยละ ของ คะแนน เฉลี่ย
1. ปราจีนบุรีในอดีต	10	34	8.05	.90	88.60
2. สัญจรไปมาในปราจีนบุรี	10	34	8.47	.69	80.47
3. ปราจีนดินแดนแห่งกลุ่มน้ำบางปะกงตอนบน	10	34	8.17	1.01	81.80
4. ปราจีนถิ่นอุดมทรัพยากร	10	34	8.12	.79	81.20
5. ปราจีนถิ่นธรรมชาติ	10	34	8.26	1.04	82.60
6. ทำมาหากินในปราจีนบ้านเรา	10	34	8.29	1.07	82.90
7. อยู่อย่างเราชาวปราจีน	10	34	8.23	.91	82.40
8. ศรีมหาโพธิ์คู่เมืองปราจีนบุรี	10	34	8.12	.87	81.20
9. แหล่งอารยธรรมเมืองปราจีนบุรี	10	34	8.00	.81	80.00
10. ของดีศรีปราจีน	10	34	8.26	.88	82.60
รวม	100	34	8.19	5.77	82.00

จากตาราง 3 แสดงว่าคะแนนการประเมินตนเองหลังเรียนท้ายบทเรียนแต่ละตอน (E_1)
ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ได้คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ
82.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายตอนพบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 80.00 – 82.90

ตอนที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี
โดยพิจารณาจากเกณฑ์

2.1 เกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2.2 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลปรากฏดังตาราง 4 - 5

ตาราง 4 เปรียบเทียบผลการประเมินตนเองท้ายบทเรียนเพื่อหาประสิทธิภาพของกระบวนการ
(E₁) กับผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E₂) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

คะแนน	เกณฑ์ประสิทธิภาพ คิดเป็น ร้อยละ	ค่าเฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละ
ประเมินตนเองท้ายบทเรียน (E ₁)	80.00	82.00
ตอนที่ 1 ปราจีนบุรีในอดีต		80.60
ตอนที่ 2 สัญลักษณ์ในปราจีนบุรี		80.47
ตอนที่ 3 ปราจีนดินแดนแห่งลุ่มน้ำบางปะกงตอนบน		81.80
ตอนที่ 4 ปราจีนถิ่นอุดมทรัพยากร		81.20
ตอนที่ 5 ปราจีนถิ่นธรรมชาติ		82.60
ตอนที่ 6 ทำมาหากินในปราจีนบ้านเรา		82.90
ตอนที่ 7 อยู่อย่างเราชาวปราจีน		82.40
ตอนที่ 8 ศรีมหาโพธิ์คู่เมืองปราจีนบุรี		81.20
ตอนที่ 9 แหล่งอารยธรรมเมืองปราจีนบุรี		80.00
ตอนที่ 10 ของดีศรีปราจีน		82.60
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E ₂)	80.00	80.24

จากตาราง 4 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรีแล้ว ได้คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินท้ายบทเรียนระหว่างเรียน (E₁) ร้อยละ 82.00 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E₂) ร้อยละ 80.24 หรือมีประสิทธิภาพ 82.00/80.24 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่เรียน โดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{X}$	S	t
ก่อนเรียน	34	31.53	4.80	13.94 **
หลังเรียน	34	40.12	5.78	

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี แล้ว มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี มีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Mimicourse) ในกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Mimicourse) เรื่องจังหวัดปราจีนบุรี ที่มีประสิทธิภาพ
1 ชุด เพื่อให้ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี
2. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์นำไปผลิตและพัฒนาสื่อการสอนในกลุ่ม
วิชาอื่นๆ ต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ชุดการสอนรายวิชาย่อยที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้

1. มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80
2. นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากชุดการสอนรายวิชาย่อยจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สูงขึ้น

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองปราจีนบุรี อำเภอ
เมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนเมืองปราจีนบุรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากการจับสลากห้องเรียนซึ่งมีการจัดนักเรียนคละกันตามความสามารถทางสติปัญญา ได้มา 1 ห้องเรียน จากห้องเรียนทั้งหมด 3 ห้องเรียน เพื่อเป็นห้องทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อยที่สร้างขึ้น

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ในการศึกษาครั้งนี้ กระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ใช้เวลาในการศึกษา 30 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 10 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ เวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประมาณ 3 สัปดาห์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ก่อนทดลองได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

4.1 ทำการทดสอบความรู้ของนักเรียนก่อนการใช้ชุดการสอน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจให้คะแนนและบันทึกผลไว้

4.2 ดำเนินการสอนตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในชุดการสอนรายวิชาย่อย ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 10 ตอน ใช้เวลาทดลองตอนละ 3 คาบ (คาบละ 20 นาที)

4.3 เมื่อจบกิจกรรมแต่ละตอนแล้ว ให้นักเรียนประเมินตนเองจากแบบทดสอบท้ายบทเรียน นำคะแนนมาบันทึกผลไว้

4.4 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินตนเองท้ายบทเรียนและคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนมาหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

4.5 หลังจากสิ้นสุดการใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อยครบทั้ง 10 ตอนแล้ว ทำการทดสอบความรู้ของนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน นำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบความก้าวหน้าของนักเรียนก่อนการใช้และหลังการใช้ชุดการสอน ใช้สถิติทดสอบ t-test Dependent Sample

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ว่าชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ คือ

1. เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ คือมีค่า 82.00/80.24
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากการทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicours) ที่สร้างขึ้น โดยการเปรียบเทียบค่าความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) กับ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) แล้วพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพโดยมีค่า 82.00/80.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาโนช จันทร์แจ่ม (2536 : 124 – 128) ที่สร้างชุดการสอนรายวิชาย่อยที่ใช้ในการอบรมครูสอนภาษาไทย แบบมุ่งประสบการณ์ภาษารูปแบบที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–2 ผลการวิจัยพบว่าชุดการสอนรายวิชาย่อยที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ บุญยิ่ง ไร่สุขศิริ (2530 : 45) ที่สร้างชุดการสอนจุลบท (Minicourse) วิชาพยาบาลพื้นฐานเรื่องการ ทำแผลสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นเป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันดังกล่าว ยืนยันว่าชุดการสอนรายวิชาย่อยมีลักษณะเป็น โครงการที่มีเนื้อหาแบ่งเป็นตอนย่อยๆ แต่ละตอนจบในตัวเอง ใช้กิจกรรมอย่างหลากหลาย ใช้สื่อ การสอนหลายประเภท เช่น วัสดุทัศน ภาพสไลด์ เอกสารสิ่งพิมพ์ และโสตทัศนูปกรณ์อื่นๆ การกำหนดโครงสร้างของกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ แต่ละ ตอนใช้เวลาสั้นๆ เพียง 5 – 10 นาที และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกว้างขวาง มุ่งฝึก ทักษะของผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ทักษะในการทำงานร่วมกัน ทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะใน การนำเสนอผลงาน ตลอดจนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

นอกจากนั้น จะเห็นว่าการสอนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อยเป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีวิเคราะห์เชิงระบบ (System Approach) ซึ่ง เมเยอร์ (Rex Meyer. 1998 : 1-4) กล่าวถึงทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่โดยมีเป้าหมายที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์และมีประสิทธิภาพพร้อมกันไป กิจกรรมทุกอย่างที่กำหนดไว้ในชุดการสอน จะดำเนินไปอย่างมีระบบ คือ Input – Process – Output แต่ละตอนจะได้รับการประเมินวิเคราะห์คุณค่าความสำคัญและประสิทธิภาพว่าสอดคล้องกับเป้าหมายมากน้อยเพียงใดอยู่ตลอดเวลา

2. จากการเปรียบเทียบความก้าวหน้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อยแล้ว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญทรง เจริญจิรังกร (2532 : 34) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาดิชาญ วิโรจนะ (2531 : 73) จากการศึกษาผลการใช้ชุดการสอนมินิคอร์สในวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับการสอนตามคู่มือครูที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของกนกวรรณ ชื่นชม (2532 : 80-81) ที่เรียนโดยวิธีสอนปกติกับการสอนใช้ชุดการสอน จุลบทที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนโดยปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) แล้วนั้น แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมมินิคอร์สเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างมีแบบแผนและเกิดพฤติกรรมใหม่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถกำหนดเนื้อหา กลวิธีสอน และการประเมินผลไว้ล่วงหน้าด้วยการสอนที่เป็นระบบที่ส่งผลต่อการพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังกล่าว

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี เป็นชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพราะมีการกำหนดโครงสร้างของจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ ตามวิธีการวิเคราะห์เชิงระบบ ตลอดจนการกำหนดกิจกรรมไว้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติ อันเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง และส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยชุดการสอนรายวิชาย่อย แม้ว่าจะกำหนดไว้แน่นอนชัดเจนเพียงใดก็ตาม หากครูผู้สอนสามารถยืดหยุ่นให้สอดคล้องเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่นก็จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรส่งเสริมให้ครูใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อยสำหรับเด็กที่เรียนอ่อน หรือเพื่อการสอนซ่อมเสริมสำหรับเด็กที่เรียนช้า ซึ่งสังเกตจากขณะดำเนินการทดลอง พบว่าเด็กที่เรียนช้าเหล่านี้สามารถศึกษาสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง
3. การใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อยอาจจะมีข้อจำกัดบางประการสำหรับครูที่ขาดทักษะในการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์บางอย่าง เช่น เครื่องฉายภาพสไลด์ หรือเครื่องเล่นวีดิทัศน์ เพราะสื่อประเภทนี้เป็นอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ หากเกิดขัดข้องจะก่อให้เกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมได้
4. ทักษะในการสอนของครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น ก่อนใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย ควรทำความเข้าใจแนวทางในการใช้ให้ชัดเจนเสียก่อนเพราะแม้ว่าสื่อการสอนจะมีประสิทธิภาพเพียงใด แต่หากผู้ใช้ขาดทักษะในการสอน ก็อาจจะไม่บรรลุจุดประสงค์ได้
5. ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสร้างเป็นชุดการสอนรายวิชาย่อยหรือบทเรียนสำเร็จรูปที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แทนการใช้สื่อประสมชนิดอื่นบ้าง ก็จะเป็นการพัฒนาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่งด้วย

ข. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อยในกลุ่มวิชาอื่น ๆ บ้าง เพื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรมให้แพร่หลายมากขึ้น
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยชุดการสอนรายวิชาย่อยว่ามีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้เพียงใด ตัวแปรที่ควรศึกษา เช่น วุฒิและประสบการณ์ในการสอนของครู จำนวนนักเรียนในห้องเรียน สภาพการเรียนรู้ของนักเรียน สภาพชุมชนของโรงเรียน เป็นต้น
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อยในกลุ่มวิชาอื่น ๆ บ้างว่าชุดการสอนรายวิชาย่อย มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในวิชาใด ระดับชั้นใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชื่นชม. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุดบดที่ใช้หนังสือเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- กรรณิการ์ เข้มเกษร. “มินิคอร์ส” ใน รายงานสัมมนาเตรียมการโครงการสร้างสื่อเพื่อสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 3-4 รายวิชา. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษา นอกโรงเรียน, 2525.
- การประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี, สำนักงาน. โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามความต้องการของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2536. ปราจีนบุรี : ม.ป.ท. เอกสารโรเนียวเขียนเล่ม.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. กองการพัฒนการศึกษา. คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมระยะสั้น (Minicourse) สำหรับครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 3-4 ระหว่างประจำการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.
- กิดานันท์ มะลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็ดสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด, 2536
- ขจรศรี ชาดิกานนท์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการสอนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือของกรมวิชาการ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การผลิต การใช้ และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (คพศ.), สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531.
- . แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาชาวบ้านในโรงเรียน. ม.ป.ท. : ม.ป.ป
- . รายงานการศึกษาสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. เอกสารกองวิชาการลำดับที่ 27/2536. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536. ก
- . เอกสารการอบรมครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ปีงบประมาณ 2534) แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2. เอกสาร สน. ที่ 16/2534. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เอกสารการอบรมครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ปีงบประมาณ 2536) แนวการใช้หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536. ข

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535.
กรุงเทพฯ : ฟีนีქซ์พับลิชชิง, 2535.

ฉลองชัย สุรวฒนบุรณ. การเลือกและการใช้สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.

ชวาล แพร์ตกุล. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2503.

ชาติชาย วิโรจน์. การศึกษาผลการใช้ชุดการสอนมินิคอร์สในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีผลต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 2. ปรินซิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2531.
อัดสำเนา.

ชูศักดิ์ แสนปัญญา. “มาสร้างหลักสูตรท้องถิ่นกันเถอะ,” สารพัฒนาหลักสูตร. 12(112):
17-24; ตุลาคม - ธันวาคม 2535.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. เทคโนโลยีทางการศึกษา ทฤษฎี และการวิจัย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
2533.

ถวัลย์ มาศจรัส. “พระราชดำรัส 7 ประการ ต่อการประถมศึกษาของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี,” ข่าวครูไทย. (ฉบับพิเศษ). 5 - 9; 2534.

บุญชม ศรีสะอาด. “การประเมินสื่อการเรียนการสอน,” จุลสาร คพศ. สปช. สิงหาคม 23-39;
2533.

บุญทรง เข้มจิรังกร. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สกับ
การสอนตามคู่มือครู. ปรินซิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2532. อัดสำเนา.

บุญยิ่ง ไร่สุขศิริ. การสร้างชุดการสอนอุบลทวิชาการพยาบาลพื้นฐานเรื่อง การทำแผลสำหรับ
นักศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพ. ปรินซิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2530. อัดสำเนา.

- ปราโมทย์ ชูเดช. การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.
- มาโนช จันทร์แจ่ม. การสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อยเพื่อใช้ในการฝึกอบรมครูสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา รูปแบบที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษา 1-2. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536. อัดสำเนา.
- ยุวดี แก้วรักษา. การทดลองใช้ชุดการสอนจุลบท (Minicourse) วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในชั้นเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4. ปรินญานิพนธ์ กศ. ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2527. อัดสำเนา.
- รัตนา สนิมทอง. การทดลองใช้ชุดการสอนจุลบท (Minicourse) เรื่อง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528. อัดสำเนา.
- รุจิร ภู่อาระ. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 บางวิธีที่จะให้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด โดยมีความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ค่าและใช้เวลาในการเรียนการสอนน้อยที่สุด. ปรินญานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2523. อัดสำเนา.
- ถ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2540.
- วนิดา ศิริมาลา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเข้าใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2528. อัดสำเนา.
- วิชัย ดิสระ. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- . คู่มือประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534. ก

- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534. ข
- . แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525.
- . แนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1. เอกสารการอบรมวิทยากรหลัก ป.1 – 2, 2535. เอกสารโรเนียวเข็บเล่ม.
- . สาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.
- . หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.
- . หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.
- . เอกสารแนะนำหลักสูตร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- สุชาติ วงศ์สุวรรณ. แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาชาวบ้านในโรงเรียนสังกัด สปช. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2537. เอกสารโรเนียวเข็บเล่ม.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. “ชุดการสอนรายวิชาย่อย,” วารานุกรมศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.
- อิทธิพร ศรียมก. เอกสารการสอนวิชาสื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11 – 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- อนันต์ ศรีโสภ. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- อรพรรณ พรสีมา. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยี 437 บทเรียนด้วยตนเอง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2530. อัดสำเนา.
- Anderson, Jack Ronald. “The Development and Affective Evaluation of Minicourse Structure for General Education Earth Science,” Dissertation Abstracts International, 35 (11) : 4021 – A. ; December, 1973.
- Allen, William H. “ Media Stimulus and Types of learning,” Audio Visual Instruction, 12 : 27 - 31 ; January, 1967.

- APIED. The Minicourse Approach : What it is and how it works. UNESCO Regional office for Education in Asia and Pacific Bangkok, 1982.
- C.A.T. How to get The Most Out of This Minicourse. Sydney : Macquarie University, 1980.
- Fan, Chung – teh. Item Analysis Table. New Jersey : Educational Testing Service, 1952.
- Katz, Owyne Ellen. “Validation of Minicourse with Pre - Service Teachers of Primary and Intermediate Educable Mentally Retarded Children,” Dissertation Abstracts International. 36 (1) : 218 – A ; July, 1975.
- Kerr, William Kordon. “A study of Designated Affective Behaviors of High School Students Enrolled in Minicourse and Traditional Course,” Dissertation Abstracts International. 356 – 7 A ; December, 1975.
- Macquarie University. The Use of Media in Minicourses. Sydney : Center for Advancement of Teaching, 1980.
- Meyer, G.R. How to Present a Minicourses. Macquarie University, 1978. A
- . The Minicourse as a Model for the Continuing Education of Teachers. Center for Advancement of Teaching Macquarie University, 1978. B
- Milzow, G.R. and Jacqueline Ann. “A Study of Student and Teacher Reaction of Minicourses Program of 1972 – 1973 at Kennedy Junior High School Pontiac Michigan,” Dissertation Abstracts International. 36 : 7165 – A ; May, 1976.
- Wiess, Seymour. “A Comparison of the Attitudes Toward Black and White High School Students in An Elective Mini – Course in Black History With Those of White High School Students Electing Another Minicourse in United States History,” Dissertation Abstracts International. 36 (A) : 25005 – A ; October, 1975.

תוכן

ภาคผนวก ก.

ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ค่าความยากง่ายของแบบประเมินตนเองทำแบบเรียน

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 6 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน เรื่อง จังหวัด ปราจีนบุรี

ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	.33	.32	26	.56	.38
2	.50	.34	27	.53	.34
3	.33	.25	28	.44	.30
4	.23	.35	29	.52	.37
5	.64	.25	30	.33	.22
6	.45	.52	31	.50	.26
7	.20	.28	32	.20	.28
8	.60	.24	33	.44	.30
9	.21	.22	34	.52	.30
10	.40	.39	35	.52	.30
11	.75	.28	36	.22	.37
12	.31	.29	37	.46	.38
13	.67	.26	38	.43	.48
14	.28	.22	38	.41	.31
15	.31	.22	40	.41	.64
16	.29	.34	41	.28	.22
17	.52	.44	42	.30	.38
18	.31	.29	43	.63	.34
19	.29	.34	44	.42	.20
20	.64	.32	45	.48	.37
21	.68	.62	46	.67	.32
22	.46	.41	47	.40	.39
23	.20	.28	48	.44	.32
24	.37	.24	49	.38	.50
25	.77	.35	50	.67	.25

ตาราง 7 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินตนเอง
ท้ายบทเรียน

ตอนที่	ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1. ปราจีนบุรีในอดีต	1	.33	.48
	2	.50	.48
	3	.67	.41
	4	.36	.23
	5	.50	.26
	6	.23	.20
	7	.31	.24
	8	.42	.21
	9	.39	.39
	10	.64	.34
2. สัญจรไปมาในปราจีนบุรี	1	.48	.51
	2	.48	.24
	3	.44	.24
	4	.53	.39
	5	.44	.24
	6	.39	.23
	7	.21	.31
	8	.50	.20
	9	.58	.29
	10	.21	.31
3. ปราจีนดินแดนแห่งกลุ่มน้ำบางปะกงตอนบน	1	.72	.23
	2	.33	.25
	3	.54	.34

ตาราง 7 (ต่อ)

ตอนที่	ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	4	.59	.56
	5	.28	.22
	6	.63	.24
	7	.38	.20
	8	.41	.31
	9	.28	.44
	10	.41	.31
4. ปราบจันถันอุคคคหรัพยาคกร	1	.75	.35
	2	.58	.29
	3	.48	.24
	4	.57	.49
	5	.56	.33
	6	.78	.43
	7	.33	.31
	8	.46	.36
	9	.66	.52
	10	.58	.37
5. ปราบจันถันคหรรคชาติ	1	.28	.48
	2	.22	.55
	3	.27	.31
	4	.20	.51
	5	.50	.20
	6	.50	.20
	7	.24	.39

ตาราง 7 (ต่อ)

ตอนที่	ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	8	.24	.26
	9	.71	.35
	10	.30	.24
6. ทำมาหากินในปราจีนบ้านเรา	1	.43	.30
	2	.67	.28
	3	.63	.27
	4	.52	.38
	5	.61	.31
	6	.79	.21
	7	.30	.43
	8	.26	.29
	9	.31	.40
	10	.62	.57
7. อยู่อย่างเราชาวปราจีน	1	.65	.21
	2	.70	.38
	3	.29	.25
	4	.48	.29
	5	.59	.38
	6	.72	.22
	7	.36	.32
	8	.40	.46
	9	.31	.21
	10	.35	.20

ตอนที่	ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
8. ศรีมหาโพธิ์คู่เมืองปราจีนบุรี	1	.40	.21
	2	.53	.35
	3	.21	.35
	4	.32	.28
	5	.35	.22
	6	.29	.35
	7	.37	.37
	8	.35	.22
	9	.55	.21
	10	.24	.39
9. แหล่งอารยธรรมปราจีนบุรี	1	.31	.23
	2	.39	.22
	3	.50	.65
	4	.26	.36
	5	.29	.30
	6	.23	.45
	7	.61	.22
	8	.33	.28
	9	.63	.27
	10	.43	.22

ตาราง 7 (ต่อ)

ตอนที่	ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
10. ของศีลรีปราจีน	1	.54	.62
	2	.27	.55
	3	.31	.22
	4	.26	.41
	5	.36	.32
	6	.61	.28
	7	.46	.48
	8	.30	.38
	9	.28	.22
	10	.76	.24

ตาราง 8 ผลคะแนนการประเมินตนเองทำขบพเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน
รายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่องจังหวัดปราจีนบุรี

N	คะแนนทำขบพเรียน ตอนที่										Σ X
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	9	9	10	9	9	10	9	9	8	9	91
2	8	10	9	10	10	9	8	8	9	9	90
3	9	9	8	8	10	7	9	7	7	9	83
4	8	9	10	8	10	9	9	9	8	9	89
5	9	9	9	9	8	9	9	9	9	8	88
6	9	9	10	8	8	7	9	9	8	9	86
7	7	9	9	8	8	8	9	7	9	8	82
8	9	9	8	8	7	7	9	8	8	8	81
9	7	9	7	7	9	10	8	7	8	8	80
10	9	8	8	9	8	8	9	8	9	7	83
11	8	8	8	7	9	9	8	8	7	7	80
12	8	8	8	7	9	9	8	7	9	7	79
13	9	9	8	8	9	8	9	9	7	7	83
14	8	9	7	8	9	9	7	8	7	7	79
15	9	8	9	9	7	8	7	7	9	7	80
16	7	8	9	9	8	9	9	8	9	9	85
17	7	8	8	7	8	7	7	7	7	7	73
18	7	8	7	8	7	7	9	8	7	7	75
19	8	8	7	8	7	8	7	8	7	7	75
20	8	8	8	7	7	10	7	9	8	9	81
21	8	9	7	8	7	10	9	8	8	9	84
22	7	8	7	8	7	8	8	8	8	9	77

ตาราง 8 (ต่อ)

N	คะแนนท้ายบทเรียน ตอนที่										ΣX
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
23	7	8	8	7	9	8	7	7	7	8	76
24	9	9	8	9	9	10	9	10	9	9	91
25	7	8	8	9	7	7	7	8	8	9	78
26	6	8	7	8	8	7	9	7	7	8	75
27	8	8	9	8	8	7	8	8	8	9	81
28	7	8	8	8	7	8	7	8	8	8	77
29	8	7	8	7	8	7	7	8	7	8	75
30	8	7	7	7	7	8	8	7	7	9	75
31	9	9	7	8	10	7	9	9	8	9	85
32	10	10	10	9	9	10	10	10	9	9	96
33	9	9	10	9	10	9	9	9	9	10	93
34	8	8	7	9	8	8	7	9	9	9	82
ΣX	274	288	278	276	281	282	280	276	272	281	2788
$\bar{X}$	8.06	8.47	8.18	8.12	8.26	8.29	8.24	8.12	8.00	8.26	82.00
S	.90	.69	1.01	.79	1.04	1.07	.91	.87	.81	.88	5.77

ตาราง 9 แสดงผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน
รายวิชาย่อย

คนที่	คะแนน		คนที่	คะแนน	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน		ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	34	44	18	25	30
2	41	48	19	24	35
3	32	47	20	26	39
4	39	40	21	39	41
5	37	47	22	31	36
6	26	30	23	30	39
7	33	45	24	27	41
8	28	36	25	29	40
9	34	48	26	32	37
10	35	45	27	37	45
11	28	36	28	27	31
12	37	48	29	29	34
13	31	40	30	29	33
14	27	32	31	26	35
15	39	48	32	38	49
16	35	43	33	34	47
17	27	37	34	26	38
			เฉลี่ย	31.53	40.12

ตาราง 10 การคำนวณเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการใช้
และหลังการใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

N	คะแนน		D	D ²	N	คะแนน		D	D ²
	ก่อน	หลัง				ก่อน	หลัง		
1	34	44	10	100	18	25	30	5	25
2	41	48	7	49	19	24	35	11	121
3	32	47	15	225	20	26	39	13	169
4	39	40	1	1	21	39	41	2	4
5	37	47	10	100	22	31	36	5	25
6	26	30	4	16	23	30	39	9	81
7	33	45	12	144	24	27	41	14	196
8	28	36	8	64	25	29	40	11	121
9	34	48	14	196	26	32	37	5	25
10	35	45	10	100	27	37	45	8	64
11	28	36	8	64	28	27	31	4	16
12	37	48	11	121	29	29	34	5	25
13	31	40	9	81	30	29	33	4	16
14	27	32	5	25	31	26	35	9	81
15	39	48	9	81	32	38	49	11	121
16	35	43	8	6	33	34	47	13	169
17	27	37	10	100	34	26	38	12	144
					$\bar{X}$	31.53	40.12	$\Sigma D = 292$	$\Sigma D^2 =$ 2934

การคำนวณเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

สูตร t - test Dependent sample

$$t = \frac{\frac{\sum D}{N}}{\sqrt{\frac{N(\sum D)^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$t = \frac{\frac{292}{34}}{\sqrt{\frac{34(2934) - (292)^2}{33}}}$$

$$= \frac{292}{20.95}$$

$$= 13.94$$

$$t \text{ ระดับนัยสำคัญที่ } .01 = 2.457$$

($\alpha = .01$, $df = n - 1$, $= 33 - 1 = 32$, $t = 2.457$)

การคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาย่อย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

จากสูตร E_1 / E_2

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

$$\begin{aligned} & \frac{2788}{34} \\ &= \frac{\quad}{100} \times 100 \\ &= 82.00 \end{aligned}$$

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

$$\begin{aligned} & \frac{1364}{34} \\ &E_2 = \frac{\quad}{50} \times 100 \\ &= 80.24 \end{aligned}$$

แสดงการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากสูตร	r_{tt}	=	$\frac{n}{n-1}$	$\left(1 - \frac{\Sigma pq}{S_t^2} \right)$
---------	----------	---	-----------------	--

แทนค่าจากสูตร $n = 50$

$\Sigma pq = 11.31$

$$S^2 = \frac{n(\Sigma X^2) - (\Sigma X)^2}{n(n-1)}$$

$$= \frac{54(31178) - (1187)^2}{2862}$$

= 95.96

$$r_{tt} = \frac{50}{50-1} \left(1 - \frac{11.31}{95.96} \right)$$

= 1.02 [.882]

= .899

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ = .90

ภาคผนวก ข. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. คำกล่าวในข้อใด ถูกต้อง ที่สุด

- ก. ปราจีนบุรีเป็นเมืองชายแดน
- ข. บริเวณเมืองโบราณอยู่ที่ อ.ศรีมหาโพธิ์
- ค. ปราจีนบุรีเคยเป็นดินแดนของเขมรมาก่อน
- ง. เมืองเก่าแก่ของปราจีนบุรีชื่อเมือง

ศรีมหาโพธิ์

2. เหตุใดจึงสันนิษฐานว่า ปราจีนบุรี เคยเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อน

- ก. เพราะเคยเป็นเมืองชายแดน
- ข. เพราะพบภาพศิลาวัตถุมากมาย
- ค. เพราะมีทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์
- ง. เพราะมีโบราณสถานและโบราณวัตถุ

3. " ปัจจุบันจะเห็นว่า ริมทางหลวงในปราจีนบุรี เต็มไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมมากมาย"

ข้อความนี้แสดงว่า ปราจีนบุรีมีสภาพการคมนาคมเป็นอย่างไร

- ก. มีการจราจรคับคั่ง
- ข. มีการคมนาคมที่ปลอดภัย
- ค. มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก
- ง. มีเส้นทางที่เต็มไปด้วยรถยนต์

4. ถ้านักเรียนอยู่ในตลาดเมืองปราจีนบุรี ต้องการจะเดินทางไป อ.กบินทร์บุรี ควรเลือกเดินทางโดยวิธีใดจึงจะปลอดภัยที่สุด

- ก. โดยรถไฟ
- ข. โดยรถยนต์
- ค. โดยรถประจำทาง
- ง. โดยรถจักรยานยนต์

5. ในท้องที่ใดสามารถเดินทางโดยทางลำนํ้าได้

- ก. ตลาดทุ่งโพธิ์ - ตลาดนาดี
- ข. ตลาดท่าประทุม - ตลาดโคกปีบ
- ค. ตลาดกบินทร์บุรี - ตลาดสามทหาร
- ง. ตลาดบ้านสร้าง - ตลาดเมืองปราจีนบุรี

6. สิ่งที่แสดงถึงความเจริญท้องถิ่น คือข้อใด

- ก. มีโทรศัพท์ใช้ทุกหมู่บ้าน
- ข. มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน
- ค. ประชาชนมีงานทำมากขึ้น
- ง. ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

7. เมื่อเราอยู่กรุงเทพ ฯ จังหวัดปราจีนบุรีจะอยู่ทางทิศใด

- ก. ทิศเหนือ
- ข. ทิศตะวันตก
- ค. ทิศตะวันออก
- ง. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

8. จากข้อความในข้อ 3 การที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มากมาย แสดงว่ามีความเหมาะสมด้านใด

- ก. ด้านการผลิต
- ข. ด้านการขนส่ง
- ค. ด้านการลงทุน
- ง. ด้านการขายสินค้า

9. "ปราจีนบุรีอยู่ใกล้ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้อยู่เสมอ"

จากข้อความนี้แสดงว่าสภาพภูมิอากาศในจังหวัดปราจีนบุรีเป็นอย่างไร

- ก. ฝนตกหนัก
- ข. เกิดพายุบ่อยครั้ง
- ค. มีปริมาณฝนมาก
- ง. มีอากาศหนาวจัด

ให้นักเรียนอ่านข้อความข้างล่างนี้แล้วตอบ

คำถาม ข้อ 10

- " ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน (1)
- ไผ่ตงหวานคู่เมือง (2)
- ผลไม้ลือเลื่อง (3)
- เขตเมืองทวารวดี (4)

10. ข้อความในหมายเลข (2) หมายความว่าอย่างไร

- ก. ไผ่ตงปราจีนบุรีมีรสหวาน
- ข. ไผ่ตงปลูกกันมากในปราจีนบุรี
- ค. แต่ก่อนเมืองปราจีนบุรีมีไผ่ตง
- ง. เมืองปราจีนบุรีมีแต่ไผ่ตงเท่านั้น

11. การที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากมายจะมีผลเสียต่อจังหวัดของเราอย่างไร

- ก. สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
- ข. ทรัพยากรจะหมดไป
- ค. ทำการเกษตรไม่ได้ผล
- ง. ป่าไม้ถูกทำลายไปหมด

12. สิ่งใดที่ส่งผลให้ปราจีนบุรีเป็นแหล่ง

ทรัพยากรอันอุดม

- ก. อยู่ใกล้ทะเล
- ข. พื้นที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง
- ค. อยู่ในบริเวณเอากศรือน
- ง. มีลมมรสุมพัดผ่านเสมอ

13. ถ้ามแม่น้ำปราจีนบุรีเกิดมลภาวะผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร

- ก. สัตว์ป่าจะไม่มีที่อยู่อาศัย
- ข. อากาศจะเป็นพิษต่อมนุษย์
- ค. พืชและสัตว์จะล้มตายไปหมด
- ง. ผู้คนจะขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค

14. แหล่งป่าไม้ในจังหวัดปราจีนบุรีมีความหนาแน่นอยู่ในบริเวณใดของจังหวัดปราจีนบุรี

- ก. ที่ราบสูงตอนบนของจังหวัด
- ข. ที่ราบลุ่มตอนกลางของจังหวัด
- ค. ที่ราบด้านทิศใต้ของ อ. กบินทร์บุรี
- ง. ที่ราบทางตะวันออกติดกับ จ. สระแก้ว

15. การกระทำใดที่ทำให้แม่น้ำปาวจินบุรีมี
โอกาสเน่าเสียมากที่สุด

- ก. การเลี้ยงสัตว์ในแม่น้ำ
- ข. การลงไปอาบน้ำในแม่น้ำ
- ค. การชะล้างสิ่งของลงในแม่น้ำ
- ง. การปล่อยของเสียจากโรงงาน

16. สิ่งใดเมื่อใช้แล้วไม่สามารถจะหามาทดแทน
ได้ ก. ป่าไม้ ข. สัตว์ป่า

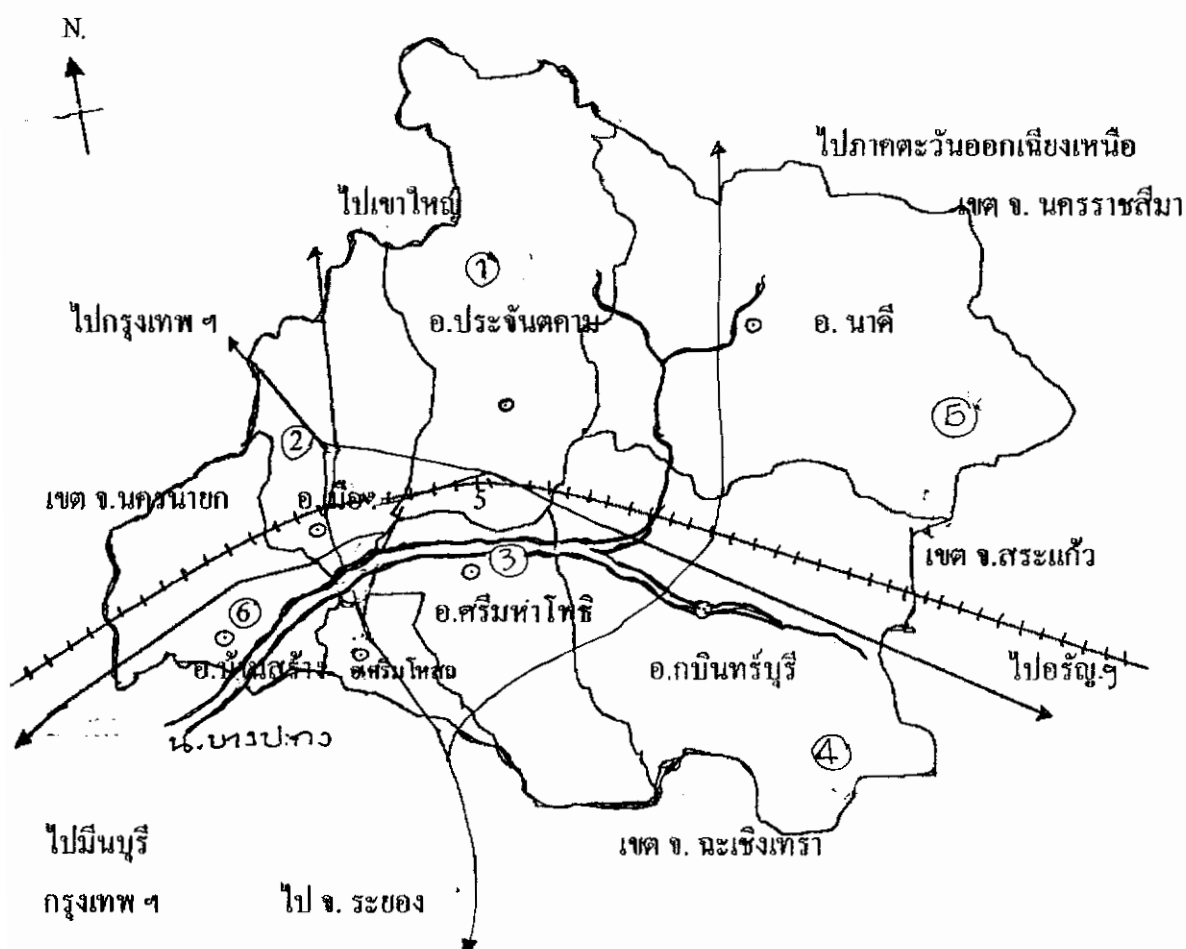
- ค. แร่ธาตุ
- ง. แหล่งน้ำ

17. "ป่าไม้เป็นแหล่งกำเนิดอาหารต่าง ๆ ของ
มนุษย์ ทั้งที่ได้จากป่าไม้โดยตรงและผลผลิต
จากป่าไม้"

จากข้อความนี้นักเรียนเข้าใจอย่างไร

- ก. อาหารได้มาจากป่าไม้
- ข. ป่าไม้ทำให้เกิดมนุษย์
- ค. ป่าไม้เป็นแหล่งอาหารของมนุษย์
- ง. อาหารเป็นแหล่งจำเริญของมนุษย์

ให้นักเรียนดูแผนที่จังหวัดปราจีนบุรีข้างล่างนี้
แล้วตอบคำถามข้อ 18 - 19

18. บริเวณใดเหมาะสำหรับพื้นที่ทำนา

- ก. หมายเลข 1
- ข. หมายเลข 2
- ค. หมายเลข 3
- ง. หมายเลข 4

19. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่คือบริเวณใด

- ก. หมายเลข 1
- ข. หมายเลข 2
- ค. หมายเลข 3
- ง. หมายเลข 4

ให้นักเรียนอ่านข้อความข้างล่างนี้ แล้วตอบ

คำถาม ข้อ 20 - 21

" ดันลานเป็นพืชศึกตำบลปาดานแห่งนี้เป็น
ปาดานแห่งสุดท้ายของประเทศไทย อยู่ในพื้นที่
ของ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรี "

20. จากข้อความนี้ นักเรียนคิดว่าควรอนุรักษ์
ดันลานไว้หรือไม่

- ก. ควร เพราะเป็นพืชหายาก
- ข. ควร เพราะมีแห่งเดียวเท่านั้น
- ค. ไม่ควร เพราะเป็นพืชศึกตำบล
- ง. ไม่ควร เพราะไม่เป็นพืชเศรษฐกิจ

21. ข้อใดเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ถูกต้อง

- ก. ตัดต้นไม้ที่โตพอขนาด
- ข. ตัดต้นไม้แล้วปลูกป่าทดแทน
- ค. ตัดต้นไม้เฉพาะที่ต้องเท่านั้น
- ง. ตัดต้นไม้ที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว

22. พืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัด
ของเราเป็นจำนวนมากที่สุด คือข้อใด

- ก. ข้าว
- ข. ไม้ยาง
- ค. ถั่วลิสง
- ง. ข้าวโพด

23. อาชีพหลักของชาวปราจีนบุรี คือ อาชีพใด

- ก. หัตถกรรม
- ข. เกษตรกรรม
- ค. พาณิชยกรรม
- ง. อุตสาหกรรม

24. ผู้มีหน้าที่พัฒนาจังหวัดของเราคือใคร

- ก. วีรบุรุษเมืองปราจีนบุรี
- ข. ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี
- ค. ประชาชนชาวจังหวัดปราจีนบุรี
- ง. กำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดปราจีนบุรี

25. จากข้อความในข้อ 20 นักเรียนคิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร

- ก. รู้จักปลูกต้นลาน
- ข. ทำปาลานให้สมบูรณ์
- ค. หวงแหนรักษาต้นลาน
- ง. นำใบลานมาสานหมวก

26. พื้นที่อันเนื่องมาต้นเหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ เพราะเหตุใด

- ก. โกลัญญา
- ข. โกลันหล่งน้ำ
- ค. ที่ในที่ราบสูง
- ง. เป็นที่ราบลุ่ม

27. "หมม ปีนี่ไผ่คงคายหมมเลย"

คำกล่าวนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชีพใดมากที่สุด

- ก. ช่างทำ
- ข. ทำสวน
- ค. รับจ้าง
- ง. ค้าขาย

28. ข้อใดกล่าวถูกต้องที่สุด

- ก. อาชีพหลักของชาวปราจีนบุรีคือเกษตรกรรม
- ข. อุตสาหกรรมเป็นอาชีพใหม่ของชาวปราจีนบุรี
- ค. ผู้คนจะละทิ้งอาชีพเกษตรกรรมไปเป็นจำนวนมาก
- ง. ปราจีนบุรีเป็นแหล่งอุตสาหกรรมส่งออก

29. ข้อใดเป็นคำกล่าวที่ไม่ถูกต้อง

- ก. นาดีทำสวนผลไม้ได้ผลดี
- ข. บ้านสร้างปลูกไผ่คงได้ผลดี
- ค. ประจันตคามเหมาะสำหรับปลูกไผ่คง
- ง. ถิ่นบุรีเหมาะสำหรับทำไร่มัน

สำหรับ

30. การประกอบอาชีพอุตสาหกรรมประเภทใดที่มีความเหมาะสมกับสภาพจังหวัดปราจีนบุรีมากที่สุด

- ก. อุตสาหกรรมป่าไม้
- ข. อุตสาหกรรมรถยนต์
- ค. อุตสาหกรรมเหมืองแร่
- ง. อุตสาหกรรมกระดาษ

31. ถ้านักเรียนอยู่บ้านสร้าง ควรประกอบอาชีพใดจึงจะเหมาะสม

- ก. ทอเสื่อ
- ข. ทำไม้กวาด
- ค. สานหมวกใบลาน
- ง. ทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่

32. "ผู้คนที่มาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"

จากข้อความนี้ นักเรียนเข้าใจอย่างไร

- ก. เมืองปราจีนบุรีเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์
- ข. ชาวปราจีนบุรีทุกคนเป็นคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ค. ชาวปราจีนบุรีทุกคนมีประเพณีสวดคล้องกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ง. ชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนืออพยพมาอยู่เมืองปราจีนบุรีมาก

33. " ปัจจุบันมีวัฒนธรรมสมัยใหม่ เข้ามาใน
ท้องถิ่นของเรามากมาย "

นักเรียนคิดว่าควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม

- ก. เลิกวัฒนธรรมเก่า
- ข. รับและปฏิบัติตามวัฒนธรรมสมัยใหม่
- ค. เลือกรับและปรับปรุงให้เหมาะสมกับ
ท้องถิ่น

ง. ยึดปฏิบัติตามวัฒนธรรมเดิมอย่าง
เปลี่ยนแปลง

34. ภาษาถิ่นมี "ไม่มีใช้" ในจังหวัดของเรา
ภาษาใด

- ก. ภาษาลาว
- ข. ภาษาเขมร
- ค. ภาษาไทยพวน
- ง. ภาษาไทยกลาง

" ชาวประจันบุรีส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่ง
เป็นศาสนาประจำชาติ นับถือตามบรรพบุรุษสืบ
ต่อกันมา "

35. จากข้อความนี้ควรสรุปว่าอย่างไร

- ก. คนไทยมาอยู่เมืองประจันบุรีมาก
- ข. คนไทยส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ
- ค. บรรพบุรุษของไทยทุกคนนับถือ
พุทธศาสนา

ง. ประจันบุรีเคยเป็นเมืองพุทธศาสนา
มาก่อน

92

36. การกระทำในข้อใดที่สอดคล้องกับข้อความที่
ว่า " ชาวประจันบุรีมีความรักใคร่กลมเกลียวกันใน
หมู่คณะ "

- ก. ไปวัดทำบุญตักบาตรทุกวัน
- ข. ร่วมกันทอดกฐินทุก ๆ ปี
- ค. ร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือกันตามโอกาส
- ง. อดทนขยันหมั่นเพียรทำมาหากินโดยสุจริต

37. สถานที่ใดสมควรตั้งเอกอัครราชทูต
ประจันบุรีได้ดีที่สุด

- ก. ดันโพลีศรีมหาโพธิ์
- ข. อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์
- ค. ศาลจังหวัดประจันบุรี
- ง. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจันบุรี

38. สถานที่ใดที่ทำให้เมืองประจันบุรีเป็นที่รู้จัก
ของคนโดยทั่วไป

- ก. รอยพระพุทธรบาท
- ข. บ่อทองคำกนิษฐบุรี
- ค. ดิถีเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
- ง. สวนพันธุ์ไม้จังหวัดประจันบุรี

39. ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชสำคัญต่อ
ชาวประจันบุรีอย่างไร

- ก. เป็นอนุสรณ์สถาน
- ข. เป็นโบราณสถาน
- ค. เป็นแหล่งโบราณคดี
- ง. เป็นสถานที่ทางราชการ

40. การกระทำในข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. เชิญชวนให้คนมาเที่ยวชมโบราณสถาน
- ข. ห้ามทำลายสิ่งก่อสร้างในโบราณสถาน
- ค. ช่วยกันตกแต่งโบราณสถานให้ดู

สวยงาม

ง. ช่วยกันดูแลรักษาโบราณสถานให้คง
สภาพเดิมให้มากที่สุด

41. สถานที่ที่พระมหากษัตริย์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเคยออกกองทัพผ่านเมืองปราจีนบุรีไปปราบพระยาละแวกแห่งกรุงกับพวาคือที่ใด

- ก. อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์
- ข. ศาลสมเด็จพระนเรศวรฯ
- ค. พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.5
- ง. ตึกเจ้าพระยาอภัยภูธร ฯ

42. สถานที่ราชการแห่งใดที่มีหน่วยราชการมาประจำอยู่เกือบทุกกระทรวง

- ก. ศาลากลางจังหวัด
- ข. ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี
- ค. ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี
- ง. ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี

43. "ด้านแผนงาน" เป็นด้านสำคัญของไทยตั้งไว้เพื่อคอยสะกดกันการรุกรานของข้าศึกในสมัยรัชกาลที่ 5

- ก. ความมั่นคงถึงสิ่งใด
- ข. สถานที่สำคัญ
- ค. ข้าศึกคนสำคัญ
- ด. ทหารคนสำคัญ
- ง. สงครามครั้งสำคัญ

44. สถานที่ใด เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- ก. ดันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์
- ข. อุทยานแห่งชาติทับลาน
- ค. เมืองโบราณศรีมโหสถ
- ง. อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์

45. นักเรียนควรจะแนะนำให้นักคนอื่นรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีที่ใดเป็นแห่งแรก

- ก. ดันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์
- ข. สวนผลไม้หนองชะอม
- ค. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ง. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี

46. ปราจีนบุรีมีโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมายเพราะเหตุใด

- ก. เคยเป็นเมืองชายแดนมาก่อน
- ข. เคยเป็นอาณาจักรของเขมรมาก่อน
- ค. เคยเป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อน
- ง. เคยเป็นเมืองสำคัญของขอมมาก่อน

47. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นของอุทยานแห่งชาติทับลาน

- ก. มีป่าลานที่ร่มรื่นสวยงาม
- ข. เป็นแหล่งสถานหมวกใบลาน
- ค. เป็นแหล่งท่องเที่ยวในป่าลาน
- ง. มีป่าลานที่สมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย

48. โบราณวัตถุในปราจีนบุรีมีคุณค่าแก่พวกเราอย่างไร

- ก. ทำให้คนรู้จักปราจีนบุรีมากขึ้น
- ข. เป็นของเก่าแก่ควรอนุรักษ์ไว้
- ค. เป็นสถานที่เคารพสักการะของชาวปราจีนบุรี
- ง. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรี

49. โบราณสถานในจังหวัดปราจีนบุรี ควรแก่การอนุรักษ์ หรือไม่อย่างไร

- ก. ควร เพราะเป็นของดั้งเดิม
- ข. ไม่ควร เพราะเป็นสิ่งหายาก
- ค. ควร เพราะเป็นสิ่งที่มีความค่า
- ง. ไม่ควร เพราะเป็นของโบราณ

50. "สิ่งที่ทำให้ปราจีนบุรีมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป เพราะเป็นแหล่งปลูกไม้ผลพันธุ์ดีอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย"

จากข้อความนี้ นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

- ก. เห็นด้วย เพราะมีกานมาซื้อผลไม้อยู่เสมอ
- ข. เห็นด้วย เพราะมีตลาดจำหน่ายผลไม้หลายแห่ง
- ค. เห็นด้วย เพราะชาวปราจีนบุรีนิยมทำสวนผลไม้

ง. เห็นด้วย เพราะปราจีนบุรีเหมาะสำหรับทำสวนผลไม้

เฉลยคำตอบข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ข้อ	เฉลย	ข้อ	เฉลย
1	ง	26	ค
2	ง	27	ค
3	ค	28	ก
4	ก	29	ข
5	ง	30	ง
6	ง	31	ก
7	ค	32	ง
8	ข	33	ค
9	ค	34	ข
10	ข	35	ข
11	ก	36	ค
12	ง	37	ก
13	ง	38	ก
14	ก	39	ก
15	ง	40	ค
16	ค	41	ข
17	ก	42	ง
18	ค	43	ก
19	ก	44	ข
20	ข	45	ก
21	ข	46	ค
22	ข	47	ง
23	ข	48	ง
24	ค	49	ค
25	ค	50	ง

ภาคผนวก ก. ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Mimicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

แนวคิด

การสอนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นหลักในการประกอบกิจกรรมกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ใช้สื่อประสมหลายชนิด สามารถทำให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ของการสอนได้อย่างรวดเร็ว

ชุดการสอนรายวิชาย่อยนี้ สร้างขึ้นสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อสอนในเนื้อหาหน่วยที่ 3 เรื่อง สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 เรื่องจังหวัดของเรา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งประกอบด้วย คำแนะนำสำหรับครู โครงสร้าง หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย กิจกรรมครู / นักเรียน เอกสารเสริมความรู้ และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมแก่ครูผู้สอนให้สามารถสอนได้ตรงตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด.

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยที่ 3 หน่วยย่อยที่ 1

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

เวลา 30 คาบ

หลักการและเหตุผล

การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วยที่ 3 เรื่อง สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา เป็นการสอนให้นักเรียนมีประสบการณ์พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ให้เข้าใจเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง เข้าใจธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเอง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี โดยเฉพาะในหน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดของเรา มีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตและสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งตอบสนองความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง มุ่งเน้นให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตของตนเองเห็นความสำคัญของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ตลอดจนมีความชื่นชม ภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีความรักผูกพันและหวงแหนทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น จนเกิดความรักที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เจริญต่อไป

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดหมายดังกล่าว ครูต้องใช้กลวิธีการสอนอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ก็จะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

การสอนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เป็นนวัตกรรมในการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นหลักแต่ละกิจกรรมในชุดการสอนจะกำหนดระยะเวลาในการสอนและสื่อการสอนไว้อย่างชัดเจน สามารถทำให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้ภายในระยะเวลาสั้น ๆ

ดังนั้นชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ที่จัดทำขึ้นนี้ จะทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดของตนดีขึ้น ตลอดจนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาจังหวัดของตนเองให้เจริญก้าวหน้าต่อไป.

เป้าหมาย

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) นี้ จัดทำขึ้นสำหรับครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 3 หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดของเรา

จุดประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับจังหวัดของตนเอง
2. เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับชุมชน และสังคม
3. เพื่อให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของมรดกและวัฒนธรรมของท้องถิ่น
4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมต่อการอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เล่าประวัติความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรีได้
2. บอกความสำคัญ และประโยชน์ของสาธารณูปโภคที่มีในท้องถิ่นได้
3. เขียนแผนผังโครงร่าง และอธิบายลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรีได้
4. บอกประโยชน์และอธิบายความสำคัญของแหล่งทรัพยากรได้
5. บอกแหล่งพื้นที่ป่าไม้ และความสำคัญของป่าไม้ได้
6. ระบุประเภทอาชีพและรายได้ของประชากรในท้องถิ่นได้
7. ระบุลักษณะและบอกแนวปฏิบัติในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้
8. ระบุแหล่งที่ตั้ง และบอกความสำคัญของสถานที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีได้
9. บอกความสำคัญ และระบุแหล่งโบราณสถานและแหล่งโบราณวัตถุได้
10. ระบุสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดปราจีนบุรีได้

แผนการสอน

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

เวลาเรียน 30 คาบ

ระยะเวลา	หัวข้อ / กิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
คาบที่ 1 - 3	ตอนที่ 1 ปราจีนบุรีในอดีต	
15 นาที	- ศึกษาเรื่องราวประวัติความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรีโดยให้นักเรียนชมวิดิทัศน์ (Video) เรื่อง ปราจีนบุรีในอดีต	- กลุ่มใหญ่
10 นาที	- ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย สนทนาซักถามจากสิ่งที่ได้ดู	- กลุ่มใหญ่
15 นาที	- แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารเสริมความรู้	- กลุ่มย่อย
15 นาที	- ตัวแทนกลุ่ม สรุป เสนอความคิดเห็น รายงานหน้าชั้นเรียน	- กลุ่มย่อย
5 นาที	- นักเรียนประเมินตนเอง	- รายบุคคล
คาบที่ 4 - 6	ตอนที่ 2 ลัญจกรไปมาในปราจีนบุรี	
15 นาที	- แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ศึกษาเอกสารเสริมความรู้ ชุด "การบริการสาธารณสุขปโภคในจังหวัดปราจีนบุรี"	- กลุ่มใหญ่
10 นาที	- ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาอภิปราย ซักถามและสรุปเรื่องที่ได้อ่านจากเอกสาร	- กลุ่มใหญ่
15 นาที	- แบ่งกลุ่มนักเรียนเขียนรายงาน สรุป	- กลุ่มย่อย
15 นาที	- ตัวแทนของกลุ่มเสนอผลงาน	- กลุ่มย่อย
5 นาที	- นักเรียนประเมินตนเอง	- รายบุคคล

คาบที่ 7 - 9	ตอนที่ 3 ปรเวินดินแดนแห่งผู้นำทางประดง ตอนบน 15 นาที - นักเรียนศึกษาแผนที่จังหวัดปราจีนบุรี ครูอธิบายประกอบเพื่อสร้างความเข้าใจ 10 นาที - นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารเสริมความรู้ 15 นาที - แบ่งกลุ่มนักเรียนเขียนแผนผังโครงร่างแสดงสัญลักษณ์ เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนที่ 15 นาที - ตัวแทนนักเรียนของแต่ละกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน 5 นาที - นักเรียนประเมินตนเอง	- กลุ่มใหญ่ - กลุ่มใหญ่ - กลุ่มย่อย - กลุ่มย่อย - รายบุคคล
คาบที่ 10 - 12	ตอนที่ 4 ปรเวินอินอุตรมทรพยากร 15 นาที - ศึกษาแหล่งทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น โดยการชมภาพสไลด์ประกอบเสียง เรื่อง "ไผ่ตงหวานคู่เมือง" 10 นาที - ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย สนทนา ชักถามจากเรื่องที่ได้อูจากภาพสไลด์ 10 นาที - นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารเสริมความรู้ 20 นาที - แบ่งกลุ่มเขียนรายงานและ เสนอผลงานหน้าชั้นเรียน 5 นาที - นักเรียนประเมินตนเอง	- กลุ่มใหญ่ - กลุ่มใหญ่ - กลุ่มใหญ่ - กลุ่มย่อย - รายบุคคล

ตอนที่ 13 - 15	ตอนที่ 5 ปราชญ์อินทรรณชาติ - ให้นักเรียนชมวิดีโอ (Video) เรื่อง "การอนุรักษ์ป่าไม้ในบ้านเรา" - นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากการชมวิดีโอ - แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารเสริมความรู้ - เสนอรายงาน และสรุปผลจากการอภิปราย - ประเมินตนเอง	- กลุ่มใหญ่ - กลุ่มใหญ่ - กลุ่มย่อย - กลุ่มย่อย - รายบุคคล
ตอนที่ 16 - 18	ตอนที่ 6 ทำมาหากินในปราชญ์บ้านเรา - ครูให้นักเรียนชมภาพสไลด์ประกอบเสียงเรื่อง " การทำมาหากินในบ้านเรา" - นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ดู - แบ่งกลุ่มนักเรียนออกไปสัมภาษณ์บุคคลในบริเวณโรงเรียน ที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น แม่ค้า นักการภารโรง คนขับรถ ฯลฯ - เขียนรายงาน เสนอผลงาน - นักเรียนประเมินตนเอง	- กลุ่มใหญ่ - กลุ่มใหญ่ - กลุ่มย่อย - กลุ่มย่อย - รายบุคคล

คาบที่ 19 - 21 25 นาที 20 นาที 10 นาที 5 นาที	ตอนที่ 7 อยู่อย่างเราชาวปราชิน - ศึกษาบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง "เป็นอยู่อย่างชาวปราชินบุรี" - แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาค้นคว้าจากหัตถสาบุด - เขียนรายงานและเสนอผลงานของกลุ่ม - ประเมินตนเอง	- กลุ่มใหญ่และรายบุคคล - กลุ่มย่อย - กลุ่มย่อย - รายบุคคล
คาบที่ 22 - 24 15 นาที 10 นาที 15 นาที 15 นาที 5 นาที	ตอนที่ 8 ศรีมหาโพธิ์คู่เมืองปราชินบุรี - ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่สำคัญของจังหวัดปราชินบุรี โดยการชมภาพสไลด์ประกอบเสียงชุด ปราชินบุรีศรีมหาโพธิ์ - นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ได้อ่าน - แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาจากเอกสารเสริมความรู้เพิ่มเติม - นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเขียน รายงานเสนอเป็นผลงานของกลุ่ม - นักเรียนประเมินตนเอง	- กลุ่มใหญ่ - กลุ่มใหญ่ - กลุ่มย่อย - กลุ่มย่อย - รายบุคคล

คาบที่ 25 - 27	ตอนที่ 9 แหล่งอารยธรรมปราจีนบุรี	
15 นาที	- ครูเล่าเรื่อง อธิบายประกอบการฉายสไลด์เกี่ยวกับแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุในจังหวัดปราจีนบุรี	- กลุ่มใหญ่
10 นาที	- ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น	- กลุ่มย่อย
15 นาที	- แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาเอกสารเสริมความรู้	- กลุ่มย่อย
15 นาที	- นักเรียนเขียนรายงาน สรุป	- กลุ่มย่อย
5 นาที	- นักเรียนประเมินตนเอง	- รายบุคคล
คาบที่ 28 - 30	ตอนที่ 10 ของฉัตรปราจีน	
15 นาที	- ให้นักเรียนชมภาพสไลด์ประกอบเสียงเรื่อง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี	- กลุ่มใหญ่
10 นาที	- ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย สนทนา ซักถามเพิ่มเติม	- กลุ่มใหญ่
10 นาที	- ให้นักเรียนออกมาเล่าเรื่องเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ที่นักเรียนรู้จักให้เพื่อนฟัง	- กลุ่มใหญ่
15 นาที	- แบ่งกลุ่มจัดทำเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดของเรา	- กลุ่มย่อย
10 นาที	- แสดงผลงานของกลุ่ม และประเมินตนเอง	- กลุ่มย่อย และรายบุคคล

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กิจกรรมครู/นักเรียน

หน่วยที่ 3 ดั้งที่อยู่รอบตัวเรา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่องจังหวัดปราจีนบุรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 1 - 3 ตอนที่ 1 ปราจีนบุรีในอดีต

เวลา 60 นาที

กิจกรรม 1 ศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรี โดยให้นักเรียน

ชมวีดิทัศน์ (Video) เรื่อง ปราจีนบุรีในอดีต (15 นาที)

ขั้นตอน

1. เตรียมติดตั้งโทรทัศน์พร้อมอุปกรณ์ บอกวัตถุประสงค์ในการดูว่า นักเรียนจะได้เห็นอะไรบ้าง ให้นักเรียนสังเกตสิ่งที่ได้เห็นจากโทรทัศน์ ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นอย่างไร

2. เปิดวีดิทัศน์ (Video) ให้นักเรียนดูจนจบเรื่อง
3. ให้นักเรียนจดบันทึกสาระสำคัญที่พบเห็น

สื่อ - วีดิทัศน์ (Video) เรื่อง ปราจีนบุรีในอดีต

กิจกรรม 2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ค้นหา ชักถาม เกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านจากวีดิทัศน์ (Video) 10 นาที

ขั้นตอน

1. ครูกล่าวนำอภิปรายให้นักเรียนทบทวนสิ่งที่ได้ดูจากวีดิทัศน์ เพื่อนำไปสู่คำถามว่าเรื่องราวความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรีเป็นมาอย่างไร
2. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายข้อคิดเห็นจากเรื่องราวที่ได้ดู ตามประเด็นต่าง ๆ เช่น

- ถิ่นเดิมของเมืองโบราณอยู่บริเวณใด
- หลักฐานที่แสดงว่าเป็นเมืองโบราณคือสิ่งใด
- เมืองโบราณสำคัญอย่างไร
- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ฯลฯ

3. ให้นักเรียนจดบันทึกประเด็นอภิปราย

สื่อ

- ใบงาน
- แบบบันทึกผลอภิปรายกลุ่ม

กิจกรรม 3 แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารเสริมความรู้ (15 นาที)

ขั้นตอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ครูคอยแนะนำให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการกลุ่มของตน ตลอดจนกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มให้ชัดเจน
2. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนศึกษากลุ่มละ 1 เรื่อง
 - กลุ่มที่ 1 เรื่อง กบิรินทร์บุรีมีทองคำ
 - กลุ่มที่ 2 เรื่อง ปราจีนบุรีเมืองหน้าด่านชายแดน
 - กลุ่มที่ 3 เรื่อง อารยธรรมเมืองโบราณศรีมโหสถ
 - กลุ่มที่ 4 เรื่อง ปราจีนบุรีสมัยกรุงศรีอยุธยา
3. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาจากเรื่องที่ได้รับมอบหมาย ครูคอยช่วยเหลือแนะนำ ดูแล สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด
4. ครูแจกใบงานให้แต่ละกลุ่มสรุปตามประเด็นต่างๆ เช่น เรื่องนี้กล่าวถึงสิ่งใด เกิดขึ้นที่ใด เหตุการณ์เป็นอย่างไร ผลเป็นอย่างไร ฯลฯ

สื่อ

เอกสารเสริมความรู้ 4 เรื่อง

1. กบิรินทร์บุรีมีทองคำ
2. ปราจีนบุรีเมืองหน้าด่านชายแดน
3. อารยธรรมเมืองโบราณศรีมโหสถ
4. ปราจีนบุรีสมัยกรุงศรีอยุธยา

กิจกรรม 4 ตัวแทนกลุ่ม สรุป เสนอรายงานหน้าชั้นเรียน (15 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูชี้แจง และบอกวิธีการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนว่า ต้องทำอย่างไร บทบาทของตัวแทนกลุ่มทำอะไรบ้าง บทบาทของสมาชิกกลุ่ม ทำอย่างไร ก่อนจะนำเสนอรายงานต้องเตรียมตัวอย่างไร กำหนดเรื่องที่จะรายงาน ระยะเวลาที่ใช้รายงาน และการสรุปเรื่องให้ชัดเจน
2. ให้นักเรียนส่งตัวแทนในแต่ละกลุ่ม นำเสนอตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ครูใช้คำถามนำ ให้นักเรียนช่วยกันสรุป ทบทวน ประเด็นต่าง ๆ ที่นำเสนอ
4. ให้นักเรียนจดบันทึกข้อสรุป

สื่อ

- ใบงาน
- แบบบันทึกผลอภิปรายกลุ่ม

กิจกรรม 5 ประเมินตนเอง (5 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูอธิบายชี้แจงวิธีการประเมินตนเองให้นักเรียนทราบว่า มีจุดประสงค์
อย่างไร
2. แจกแบบประเมินตนเองให้นักเรียน
3. นักเรียนตอบคำถาม
4. เฉลยคำตอบ

สื่อ

- แบบประเมินตนเอง(แบบทดสอบ)

บทวิดิทัศน์
เรื่อง
ปราจีนบุรีในอดีต

ภาพ	เสียง / คำบรรยาย
ข้อความ "สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี" เสนอ วิดิทัศน์ประกอบบทเรียน เรื่อง ปราจีนบุรีในอดีต	 คนตรีประกอบ... เพลงไทยเดิมบรรเลง
- จากเมืองโบราณ บริเวณ โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ - ด.โคกปี่บ อ.ศรีมโหสถ - จ.ปราจีนบุรี - โบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ สถานแห่งชาติปราจีนบุรี	- จากก้อนหิน ก้อนอิฐที่ผุกร่อน และซากปรักหักพังที่เห็น อยู่ที่นี่เมื่อดูเพียงผิวเผินก็ยังไม่น่าสนใจแต่อย่างใด เพราะ ดูเท่าไรก็ เป็นเพียงเศษดิน เศษอิฐที่ไร้ค่าอยู่นั่นเอง - แต่ ..สิ่งที่อยู่เบื้องหลังซากปรักหักพังเหล่านี้ มีเพียงไม่กี่ คน ที่ทราบว่าบริเวณนี้เคยเป็นดินแดนแหล่งอารยธรรมความ เจริญรุ่งเรืองของชนชาติไทยมาแต่อดีตกาล
- บริเวณชุมชนในอำเภอ ศรีมโหสถ - ภาพแผนผังเมืองโบราณ - จากเมืองโบราณ	- เมื่อประมาณ 1,500 ปีล่วงมาแล้ว บริเวณนี้เคยเป็นที่ตั้ง ของชุมชนเมืองโบราณสมัยอาณาจักรทวารวดี จากหลักฐานกรม ศิลปากร แสดงว่าเมืองนี้เคยเป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่ก่อน เคยเป็นศูนย์กลางของการค้า การปกครอง มีการติดต่อซื้อขาย กับเมืองต่าง ๆ อีกหลายเมือง - ชาวบ้านเรียกขานเมืองโบราณแห่งนี้ว่า..... เมืองศรีมโหสถ

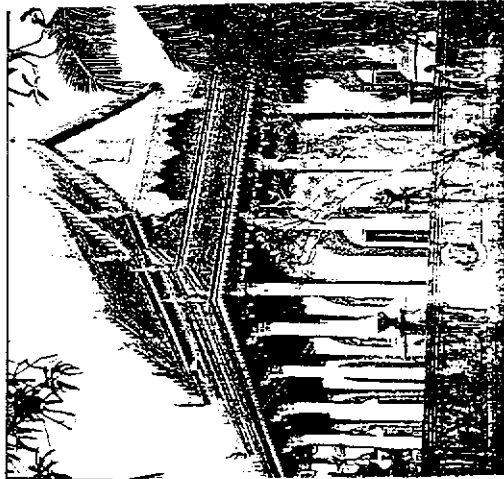
	ปัจจุบันเมืองโบราณแห่งนี้ อยู่บริเวณบ้านโคกวัด ต.โคกปี่เป อ.ศรีมโหสถ ห่างจากตัวเมืองปราจีนบุรีไปทางทิศใต้ประมาณ 20 กิโลเมตร
- รอยพระพุทธรูป - บริเวณวัดสระมรกต - ดินโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ใน บริเวณวัดคันโพธิ์ อ. ศรีมโหสถ - สัญลักษณ์ของ จังหวัด ปราจีนบุรี	- ในสมัยนั้น เมืองศรีมโหสถเจริญรุ่งเรืองมาก ทั้งในด้านการ ปกครอง การศาสนา และการค้าขาย โดยเฉพาะด้านพระพุทธศาสนา มีการสร้างรอยพระพุทธรูป ไว้ที่สระมรกต อ.ศรีมโหสถ และนำกิ่งโพธิ์มาจากพุทธคยา ในประเทศอินเดีย อันเป็นสถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มาปลูก ไว้ที่นี่ด้วย ดินโพธิ์ ได้กลายมาเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดปราจีนบุรีมา จนครบเท่าทุกวันนี้
- สถานีรถไฟปราจีนบุรี ทาง รถไฟทอดยาวไปทางทิศตะวัน ออก - สถานีรถไฟอรัญประเทศ และบริเวณชายแดนกับพม่า	- แต่เดิม ปราจีนบุรีมีอาณาเขตกว้างขวาง มีพลเมืองมาก มี อาณาเขตติดต่อถึงชายแดนกับพม่า ต่อมาเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2536 ที่ผ่านมานี้ ทางราชการได้ ออกกฎหมายแบ่งพื้นที่การปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี ออก ไปเป็นจังหวัดสระแก้ว
- บริเวณรอยต่อแบ่งเขต จังหวัดปราจีนบุรี - สระแก้ว (ศาลเจ้าพ่อพระปรัง) - ชุมชนในตลาดเทศบาล เมืองปราจีนบุรี	- จังหวัดปราจีนบุรี จึงมีพื้นที่น้อยลงประมาณ 3 ล้านกว่าไร่ เท่านั้น และมีพลเมืองประมาณ 4 แสนกว่าคน ปัจจุบันจังหวัดปราจีนบุรีประกอบด้วยอำเภอต่าง ๆ รวม 7 อำเภอ คือ.....

- แผนที่จังหวัดปราจีนบุรี - ที่ว่าการอำเภอเมือง และอำเภออื่น ๆ	1. อำเภอเมือง 2. อำเภอกบินทร์บุรี 3. อำเภอบ้านสร้าง 4. อำเภอประจันตคาม 5. อำเภอนาคี 6. อำเภอศรีมหาโพธิ์ 7. อำเภอศรีมโหสถ
- ที่ว่าการอำเภอกบินทร์บุรี - ชุมชนตำบลวังตะเคียน	- และในอนาคตอันใกล้นี้ ทางราชการจะตั้งกิ่งอำเภอขึ้นใหม่ อีก 2 แห่ง คือที่กิ่งอำเภอวังตะเคียนในท้องที่อำเภอกบินทร์บุรี และกิ่งอำเภอทุ่งโพธิ์ ในท้องที่อำเภอนาคี
- บริเวณศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช - พระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรภายในศาล	- ปราจีนบุรี มีเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชาติ ไทยมาหลายครั้งหลายครา เช่น ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ทรงยกกรีธาทัพผ่านเมือง ปราจีนบุรี ไปตีเมืองละแวก ประเทศเขมร ซึ่งเป็นกบฏคิด ทรยศต่อดินแดนกรุงศรีอยุธยา พระองค์ทรงจับพระยาละแวกได้ แล้วนำมาตัดศีรษะเอาเลือดมาล้างพระบาทให้สมแก่น
- แผนที่จังหวัดปราจีนบุรีส่วนที่ติดต่อกับกัมพูชา - ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี - ค่านชายแดนอรุณประเทศ - แผนที่ปราจีนบุรีและอาณาเขตใกล้เคียง	- ปราจีนบุรีเคยเป็นเมืองหน้าด่านชายแดนทางด่านประเทศกัมพูชา ในสมัยพระเจ้าอยู่ทอง กำหนดให้เมืองปราจีนบุรี เป็นหัวเมืองชั้นนอกต่อมาสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้จัดให้เมืองปราจีนบุรีเป็นหัวเมืองชั้นจัตวา มีอาณาเขตปกครองครอบคลุมเมืองพระตะบอง เมืองศรีโสภณในเขมร ส่วนทางด้านตะวันตกครอบคลุมเมืองแปดริ้วและเมืองนครนายก - บริเวณเหล่านี้ เคยเป็นอาณาเขตอยู่ในการปกครองของเมืองปราจีนบุรีมาแล้วทั้งสิ้น

- อนุสาวรีย์พระภักดีโคะ (หน้าสถานีตำรวจ อำเภอประจันตคาม) - บริเวณวัดแจ้งเมืองเก่า อ. ประจันตคาม	- ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ รัชกาลที่ 3 ได้ทรงยก ทัพไปตีกรุงเวียงจันทน์ และได้กวาดต้อนผู้คนชาวลาว จากเมือง เวียงจันทน์มาด้วย - ทำวอเทน หรือ พระภักดีโคะ เป็นหัวหน้าได้รวบรวมไพร่ พลจากเมืองเวียงจันทน์อพยพเคลื่อนย้ายลงมาตั้งเป็นเมืองที่บ้าน คงยาง ปัจจุบันคือ หมู่บ้านเมืองเก่า อ.ประจันตคาม นั่นเอง
- อนุสาวรีย์ รัชกาลที่ 5 (หน้าศาลากลางจังหวัด ปราจีนบุรี) - ศาลเจ้าพ่อลำอ่างค์ หน้า กองกำกับตำรวจจรจังหวัด ปราจีนบุรี - บริเวณคลองคักลอบ อ.เมือง - ภาพถ่ายพระปรีชาภรณ์ ภายในศาล	- ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ได้ทรง โปรดเกล้าฯ ให้พระปรีชาภรณ์ มาทำเหมืองทองคำที่เมือง กบินทร์บุรี ปัจจุบันคือบริเวณบ้านบ่อทอง ต.บ่อทอง อำเภอ กบินทร์บุรี - ทองคำที่ขุดจากเหมืองทองคำในกบินทร์บุรี ได้นำล่องเรือ ตามลำน้ำบางปะกง ไปเข้าโรงจักรถลุงแร่ที่บริเวณคลองคักลอบ ข้างที่ว่าการอำเภอเมืองในปัจจุบัน - ต่อมาพระปรีชาภรณ์ ถูกร้องเรียนว่าฉ้อราษฎร์บังหลวง และถูกขโมยกล่าวหาว่าเป็นกบฏต่อแผ่นดิน จึงถูกลงโทษตัดสิน ประหารชีวิต ณ เมืองปราจีนบุรีแห่งนี้
- โรงงานอุตสาหกรรม ใน นิคมอุตสาหกรรม อ.กบินทร์บุรี และใน อ.ศรีมหาโพธิ์	- จากอดีตที่ผ่านมา ทำให้เราทราบว่า ปราจีนบุรี เคยเป็น เมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ของไทย เคยเป็นดินแดนแหล่ง อารยธรรมที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่ก่อน
- ผู้คนกำลังเดินทางไป ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม	- บัดนี้ เมืองปราจีนบุรี ได้รับการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมยุค ใหม่เช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ

- การจรรจบกัมพูชาใน เขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี	- และในอนาคตอันใกล้นี้ ปราจีนบุรีจะกลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ อีกแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก
- ดินโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ - ซากเมืองโบราณ - ศาลากลางจังหวัด ปราจีนบุรี	- สิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นในอดีตเหล่านี้ ทำให้เราทราบและเข้าใจ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรีมากขึ้น พวกเราภูมิใจที่บ้านเมืองของเรามีความเจริญรุ่งเรือง พวกเรา จะร่วมกันสร้างสรรค์พัฒนาให้ปราจีนบุรีเจริญรุดหน้าก้าวไกลไป อีกอย่างไม่หยุดยั้ง คนศรีประกอบ..... จบเรื่อง

เอกสารเตรียมความรู้สำหรับนักเรียน หมายเลข 1.1 กบินทร์บุรี มีทองคำ	บ่อทองคำในปราจีนบุรี เมืองปราจีนบุรี เคยมีการขุดทองคำในสมัยรัชกาลที่ 5 เหมืองทองคำแห่งนี้นับว่าเป็นเหมืองทองคำแห่งแรกและแห่งเดียวในเมืองไทยสมัยนั้น บ่อทองคำดังกล่าวนี้ ปรากฏขึ้นกับบริเวณบ้านบ่อทองคำ ตำบลบ่อทองคำ อำเภอกบินทร์บุรี นั่นเอง บริเวณบ่อทองคำนี้ อยู่ห่างจากถนนสุวรรณศร (ทางหลวงหมายเลข 33 สายหินกอง - อรัญประเทศ) ตรงทางแยกหนองสังข์เข้าไปตามเส้นทางสายหนองสังข์ - วังตะเคียน เข้าไปประมาณ 4 กิโลเมตร บริเวณนี้แต่เดิมเรียกกันว่า “บ่อทองคำงาช้าง” ต่อมาบ่อทองคำดังกล่าวนานเข้า ได้กลายเป็นบ่อน้ำ ขนาดกว้างประมาณ 20 เมตร ยาว 50 เมตร ลึกประมาณ 2 เมตร	ตามประวัติกล่าวว่าบ่อทองคำกบินทร์บุรีมีการขุดถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกในสมัยพระปรีชาสงคราม (เสียดฯ อมาตย์) ซึ่งท่านได้รับการศึกษาทางด้านวิศวกรรมมาจากสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และได้รับแต่งตั้งให้เป็นข้าหลวงใหญ่ (เจ้าเมือง หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัด) มีอำนาจหน้าที่ผู้คนไปติดต่อไม่เว้นแม้ว่าปราจีนบุรีที่ขัดขวางต่อการคมนาคมทางน้ำที่จะขนแร่ทองคำมาจนถึงที่โรงจักรลุงทอง ซึ่งตั้งอยู่ข้างวัดหลวงปริษณกุล (ใกล้กับที่ว่าการอำเภอเมืองปราจีนบุรี) มีจุดบ่อน้ำยังคงปรากฏตามหลอมทอง เป็นปล่องสูงให้เห็นอยู่ในบริเวณเป็นพักผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี แร่ทองคำที่ขุดได้จกบ่อทองคำกบินทร์บุรีจะบรรจุทุกด้วยกระป๋องมาขังทำน้ำและนำลงเรือแจวลงตามลำน้ำปราจีนบุรีมาส่งโรงจักรลุงทอง ที่นั่นแร่ทองคำบริเวณปากคลองดังกล่าว
--	---	--

ปัจจุบันคือบริเวณหน้าว่าการอำเภอเมืองหลังเก่า เมื่อขึ้นท่าแล้วจึงนำแร่ทองคำส่งเข้าไปโรงจักรถลุงทองต่อไป โรงจักรถลุงแร่ทองคำสมัยนั้นทำกันอย่างง่าย ๆ โดยก่อกำแพง 2 แถว เหมยอนผนังติดห่างกันราว 7 ศอก สูง 5 ศอก กันเป็นห้อง ๆ มีเครื่องจักรและครก 20 กรก สำหรับโขลกและตำแร่ จากนั้นจึงนำเข้าไปในเตาหลอม โรงแร่ทองคำดังกล่าวนี้ ปัจจุบันก็คือบริเวณเรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งยังพบเห็นซากสิ่งก่อสร้างหลงเหลืออยู่บ้าง เช่น เตาหลอมทอง ซากก้อนอิฐโบราณสำหรับก่อสร้างเป็นต้น อาคารโรงจักรถลุงทองนี้ เกษเป็นที่ได้ทำการถมชลปราจีนบุรีในสมัยก่อน แต่ต่อมาได้ขุดเลิกถมชลปราจีนบุรีในสมัยรัชกาลที่ 6 อาคารส่วนใหญ่ได้รื้อถอนออกไปหมดแล้ว ขณะนี้ยังคงหลงเหลือซากอาคารเก่าแก่หลังหนึ่ง	ปัจจุบันได้ปรับปรุงเป็นที่ทำการของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดปราจีนบุรี อาคารดังกล่าวอยู่ใกล้กับบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี การขุดทองครั้งที่ 2 ตามประวัติกล่าวว่าหลังจากนั้น มีการขุดทองก็เคยเป็นครั้งคราว ทุนกับบริษัทของฝรั่งเศส แต่ทำการขุดได้เพียง 2-3 ปี ก็เลิกกันไป เนื่องจากมีปริมาณน้อย ไม่เพียงพอในเชิงพาณิชย์ ปัจจุบันยังคงมีชาวบ้านและแคว้นนั้นไปขุดแร่ทองคำในบริเวณเก่าอยู่บ้าง โดยหวังว่าจะได้ทองหลงเหลืออยู่บ้าง แต่โอกาสที่จะพบทองคำ แทบไม่มีเลย เจ้าใจว่าเหมืองทองคำคงจะเหลือแต่เพียงชื่อให้คนอื่นรู้จักเท่านั้น	
อาคารโรงจักรถลุงทองนี้ เกษเป็นที่ได้ทำการถมชลปราจีนบุรีในสมัยก่อน แต่ต่อมาได้ขุดเลิกถมชลปราจีนบุรีในสมัยรัชกาลที่ 6 อาคารส่วนใหญ่ได้รื้อถอนออกไปหมดแล้ว ขณะนี้ยังคงหลงเหลือซากอาคารเก่าแก่หลังหนึ่ง	อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะไม่มีแร่ทองคำหลงเหลือให้คนรุ่นหลังได้เห็นและได้ชื่นชมแหล่งทรัพยากรอันทรงคุณค่าของชาติก็ตาม แร่ชาวปราจีนบุรีก็ยังคงภาคภูมิใจที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นเหมืองทองคำในดินแดนของปราจีนบุรี ซึ่งเป็นเหมืองทองคำแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย.	ที่ว่าการอำเภอเมืองปราจีนบุรี

เอกสารให้ความรู้สำหรับนักเรียน
หมายเลข 1.2

ปราจีนบุรี เมืองหน้าด่าน ชายแดน

ปราจีนบุรี เมืองหน้าด่านชายแดน

ปราจีนบุรี ได้ชื่อว่าเป็นเมืองหน้าด่านชายแดนด้านตะวันออกของไทยมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงกำหนดให้มีหัวเมืองชั้นในไว้สำหรับป้องกันราชธานี โดยกำหนดให้เมืองปราจีนบุรี เป็นหัวเมืองชั้นในด้านตะวันออก

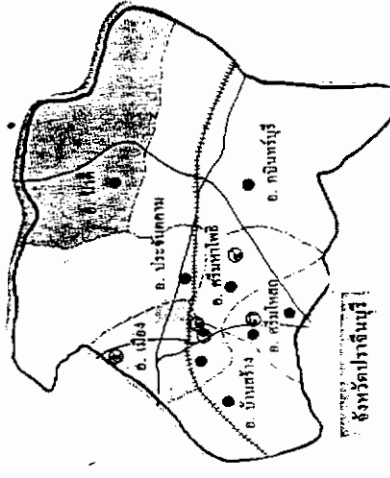
เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวกับเมืองปราจีนบุรี ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีก็คือ เมืองปราจีนบุรีเป็นเส้นทางเดินทางทัพ ผ่านไปผ่านมาของไทยและเขมร เขมรคอยแอบขงก่ล้มมากวาดต้อนครอบครัวชาวปราจีนบุรีและนครนายกไปยังเมืองเขมรอยู่เสมอ ในเวลาที่ใช้พลเพียงหลักแสนคน

เมืองปราจีนบุรีเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญ ที่จำเป็นต้องตั้งขึ้นเป็นด่านป้องกันไว้ก่อน ที่ศึกษาประวัติศาสตร์จนกระทั่งได้โดยง่าย

ด้านที่ตั้งในเมืองปราจีนในขณะนั้นตามประวัติศาสตร์กล่าวว่ามี 2 แห่ง คือ ด่านหมาน และ ด่านพระจารึก

ด่านหมาน

ด่านหมาน ตั้งอยู่บริเวณบ้านเมืองเก่า ใกล้กับหนองน้ำหมาน ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของวัดมหาไชยต. เมืองเก่า อ. กบินทร์บุรี จ. ปราจีนบุรี ต่อมาด่านหมานได้รับการยกฐานะเป็นเมือง ในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2380 ให้ชื่อว่าเมืองกบินทร์บุรี และต่อมาได้ย้ายจากบ้านเมืองเก่า ไปตั้งเมืองที่บริเวณบ้านปากน้ำ (ตรงบริเวณที่แถวพระประ และแถวหมาน ไหลมาบรรจบกัน กลายเป็นคันน้ำเกิดแม่น้ำบางปะกง)

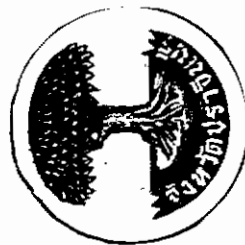
เมืองกบินทร์บุรี ตั้งได้ประมาณ 88 ปีเศษ ก็ถูกยุบเป็นอำเภอเมื่อ พ.ศ. 2468 และขึ้นอยู่กับ การปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี ตั้งแต่นั้นมา ถึงกล่าวได้ว่า คำขวัญนาม ก็คือเมืองกบินทร์บุรี หันอง คำขวัญจังหวัด คำขวัญจังหวัด กบินทร์บุรีว่า อยู่ในเขต อำเภอวัฒนานคร (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัด สระแก้ว) ติดต่อกับอำเภอศรีมโหสถ ด้านนี้เป็นสถานที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เสด็จยกกองทัพผ่านเมืองปราจีนบุรี ไปยังด่านพระเจดีย์ เพื่อไปปราบพระยาละแวก แห่งกรุงกัมพูชาแล้วเจ้าพระยาละแวกมาตัดศีรษะ เอาโลหิตมาล้างพระบาท เป็นการแก้แค้น ที่เขมร "ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อกรุงศรีอยุธยา" (การ ตัดหัวแล้วเอาโลหิตมาล้างพระบาท เรียกพิธีนี้ว่า พิธีปลุกพระบาท)	ปัจจุบันนี้ ปราจีนบุรี ไม่มีฐานะเป็น เมืองชายแดนอีกแล้ว เพราะมีการแบ่งแยกอำเภอ ต่าง ๆ ไปขึ้นอยู่กับจังหวัดสระแก้ว 6 อำเภอ คือ 1. อำเภอสระแก้ว 2. อำเภอวังน้ำเย็น 3. อำเภอกองกวด 4. อำเภอวัฒนานคร 5. อําเภอวัฒนานคร 6. อำเภอตาพระยา 	อำเภอที่ยังคงขึ้นอยู่กับจังหวัดปราจีนบุรี มี 7 อำเภอ คือ 1. อำเภอเมืองปราจีนบุรี 2. อำเภอบ้านสร้าง 3. อำเภอกบินทร์บุรี 4. อำเภอประจักษ์ศิลปาคม 5. อำเภอศรีมหาโพธิ์ 6. อำเภอศรีมโหสถ 7. อำเภอนาดี
---	--	--

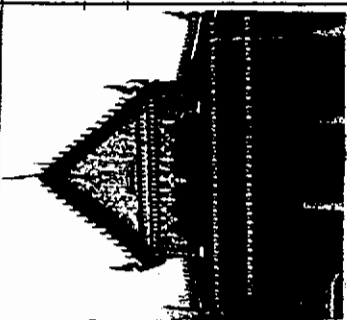
เอกสารเสริมความรู้สำหรับนักเรียน หมายเลข 1.3 อารยธรรม เมืองโบราณ ศรีมโหสถ	 	เมืองโบราณศรีมโหสถ เป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่สมัยทวารวดี สันนิษฐานว่าเป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวปราจีนบุรี มาแต่เดิม ปัจจุบันนี้เมืองโบราณตั้งอยู่ที่บริเวณ บ้านโคกวัดด.โคกปีบ อ.ศรีมโหสถ จ.ปราจีนบุรี มีอายุไม่ต่ำกว่า 1,500 ปี บริเวณดังกล่าวนี้ยังคงมี ซากปรักหักพังของเมืองหลงเหลือให้เห็นอยู่จน ครบทุกวันนี้ ซึ่งตรงนี้เคยเป็นอาณาจักรที่มี ความเจริญรุ่งเรืองมาก เคยเป็นศูนย์กลางทาง ด้านเศรษฐกิจ การปกครอง การศาสนา และศิลป วัฒนธรรม บริเวณที่ตั้งของเมืองเป็นที่สูง น้ำท่วม ไม่ถึง ชาวบ้านเรียกบริเวณนี้ว่า ดงศรีมหิทธิ ภายในเมืองโบราณมีโกกเป็นป็นศาสนสถาน หลายแห่ง สร้างด้วยศิลาแลงและอิฐขนาดใหญ่	นอกจากนี้ยังพบว่ามีการนำลัทธิมอญ เมืองโดยตลอด เข้าใจว่าคงเป็นทางส่งไม้เข้ามา ในสมัย เช่นเดียวกับการส่งน้ำประปาในสมัย ปัจจุบัน จึงนับว่าในสมัยนั้นการชลประทาน เจริญรุ่งเรืองมาก และขณะนั้นเมืองโบราณดัง กล่าวก็ยังมีอยู่ ชาวบ้านแถบนั้นยังใช้น้ำใน เมืองสำหรับอุปโภคใช้สอยมาจนทุกวันนี้ จากการขุดค้นในบริเวณเมืองโบราณ ได้ พบเศษกระเบื้องกลีบนกกลด มีวัตถุโบราณ เครื่องใช้และเครื่องประดับเป็นจำนวนมาก เช่น เป็นปกหมวกผู้หญิง แหวนทองคำ ต่างหู กำไลหิน เข็มหินงู จันทน์ดิ เป็นต้น โบราณวัตถุเหล่านี้ บางชิ้นก็สมบูรณ์ บางชิ้นก็ชำรุดไปบ้าง ชิ้นที่สมบูรณ์ทางกรมศิลป การได้นำไปเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ กรุงเทพมหานคร เช่น พระปิ่นมณี ซึ่งในพระพุทธรูปทองคำ ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ ในพระบรมมหาราชวัง นอกจากนี้ยังมี ยังพบโครง กระดูกที่เก่าแก่อีกชิ้นหนึ่ง
--	--	--	---

และ ต่อมาได้มีผู้นำเงินอุดหนุนถวายแด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ปัจจุบันนี้ได้นำไปประดับไว้บนยอดธงมหาไพฑูริย์ตรา (ธงประจำกองพลทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์) มาจนกระทั่งบัดนี้. นอกจากนี้ยังได้พบโบราณวัตถุอีกชิ้นหนึ่งคือ ขดั่ง คันฉ่องสำริด (กระดางงาสำหรับส่องหน้า) มีลักษณะเป็นรูปโค้งเหมือน พระจันทร์ครึ่งซีก มีอักษรขอมจารึกไว้เมื่ออ่านแล้วได้ความว่า บริเวณนี้เคยเป็นเมืองเก่าแก่มาก่อนชื่อว่า เมืองศรีวิชัยปุระ ต่อมาภายหลังชาวบ้านเลขยกกันเรียกว่า ศรีมโหสถ มาจนตราบเท่าทุกวันนี้ ในบริเวณใกล้เคียงเมืองโบราณนี้ยังได้พบเส้นไพฑูริย์ขนาดใหญ่มาก วัดโดยรอบได้ประมาณ 20 เมตร สูงประมาณ 30 เมตร	แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเป็นปริศนาโดยรอบมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 25 เมตรสันนิษฐานว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า 2,000 ปี ค้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ สันนิษฐานว่าเป็นต้นโพธิ์พันธุ์เดียวที่พระพุทธรูปได้ทรงประดิษฐ์ในประเทศอินเดีย โดยมีผู้นำกิ่งพันธุ์มาปลูกไว้ในสถานที่แห่งนี้ ชาวประจวบจึงถือว่าเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองมาแต่โบราณกาล เป็นปูชนียสถานที่สำคัญของจังหวัดประจวบบุรี ที่ชาวประจวบบุรีกราบไหว้และสักการะบูชาตลอด โดยเฉพาะวันเพ็ญกลางเดือน 5 เป็นวันจัดงานนมัสการที่ยิ่งใหญ่ เป็นงานประจำปีของจังหวัดมาตลอด ปัจจุบันนี้ ค้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ได้กลายมาเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดประจวบบุรี ดังคำขวัญของจังหวัดประจวบบุรี ที่เริ่มต้นว่า ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน
--	---

ค้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์

เอกสารเสริมความรู้สำหรับนักเรียน หมายเลข 1.4 ปราจีนบุรี สมัย กรุงศรีอยุธยา 	ปราจีนบุรี ปราจีนบุรี หมายถึงเมือง ทางทิศตะวันออก สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เรียกเมืองปราจีนบุรีว่าเป็นเมืองทางตะวันออก ของกรุงศรีอยุธยา แต่มีผู้สันนิษฐานว่า ปราจีน หรือ ประจิม มีเสียงเพี้ยนมาจากคำว่า ประจิม ซึ่งแปลว่า ทางทิศตะวันตก อันหมายถึง ทางทิศตะวันตกของเขมร เพราะฉะนั้นขอนม หรือเขมร เป็นอาณาจักรที่มีอำนาจมากที่สุดในยุคในภูมิภาคนี้ ต่อมา ปราจีนบุรี พบมีชื่อตามศิลาจารึกที่ค้นพบโดยกรมศิลปากร ว่า “อวัชขปุระ” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ศรีวัดสุปุระ” เมืองนี้เคยเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก อยู่ในอาณาจักรทวารวดี ซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ และเป็นศูนย์กลางของความเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีต ต่อมาชาวบ้านเรียกเมืองนี้ว่า “เมืองศรีมโหสถ”	ปัจจุบันนี้ ชาวเมืองศรีมโหสถ ยังคงปรากฏร่องรอยให้เห็นอยู่ที่ บ้านโคกวัด ตำบลโคกปี่เปง อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี มาจนตราบนานเท่าทุกวันนี้ สำหรับตัวเมืองปราจีนบุรีสันนิษฐานว่า ก่อสร้างในสมัย สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) เพราะสมัยนั้นปรากฏว่า เมืองปราจีนบุรีเป็นหัวเมืองชั้นในของกรุงศรีอยุธยา เหตุที่ต้องมีหัวเมืองชั้นในก็เพราะต้องการให้มีข้อมปราการด่านชั้นใน สำหรับป้องกันราชธานี ทั้ง 4 ทิศ เมืองปราจีนบุรี มีฐานะเป็นเมืองชั้นในด้านทิศตะวันออก ขึ้นอยู่กับการปกครองของเจ้าพระยาจักรี ตำแหน่งสมุหนายกเมืองปราจีน จัดเป็นหัวเมืองชั้นโท เจ้าเมืองมีบรรดาศักดิ์เป็นเจ้าพระยา
--	--	---

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ไม่ได้กล่าวถึงที่ตั้งเมืองปราจีนบุรีไว้แต่อย่างใด แต่สันนิษฐานว่าน่าจะตั้งอยู่ที่บริเวณ วัดบางคาจ อ.เมืองปราจีนบุรี เพราะสำรวจพบซากปรักหักพังของเมืองและร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ให้เห็นอยู่หลายอย่าง เรื่องราวที่ปรากฏเห็นได้ชัดก็คือ โศกเนินดิน เป็นที่สูง เจ้าใจว่าคงเป็นที่ตั้งของตัวเมืองปราจีนบุรีมาก่อน นอกจากนั้น ยังมีผู้พบโบราณวัตถุอีกหลายชิ้น เช่น พระพุทธรูปสมัยอยุธยา ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ วัดสังฆาม อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี มาจนทุกวันนี้ หลังจากนั้น เจ้าใจว่า คงจะย้ายตัวเมืองปราจีนบุรี มาตั้งอยู่บริเวณกองกำกับการตรวจจังหวัปราจีนบุรีในปัจจุบัน ซึ่งตั้งห่างจากฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี (แม่น้ำบางปะกงตอนบน) ประมาณ 200 เมตร ในบริเวณกองกำกับการยังคงได้พบซากกำแพงเมืองบางส่วนหลงเหลืออยู่บ้าง	แต่ส่วนอื่นๆ ไม่ปรากฏให้เห็นอีกแล้ว ในสมัยที่กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองขึ้นของพม่า เมืองปราจีนบุรีได้ถูกรุกรานจากพม่าหลายครั้ง ครั้งที่สำคัญคือ เมื่อ พ.ศ. 2310 เจ้าบ้านหมุนง ยกกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา ฝ่ายพระยาละแวก เจ้าเมืองจันทราบ่าวว่า ไทยมีศึกสงครามกับพม่า จึงยกกองทัพ ลักลอบแอบมาตีเมืองปราจีน ต่อมาสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ยกกองทัพ ไปแก้แค้นเจ้าพระยาละแวกแห่งกรุงกันพูชา ที่กอลอคาแยกกองทัพมารุกรานเข้าเค็ด้านหัวเมืองตะวันออกอยู่เสมอ โดยพระองค์ได้เสด็จยกกองทัพผ่านเมืองปราจีนบุรี และได้ทรงตั้งทัพพักไพร่พลที่เมืองปราจีนบุรีหลายครั้ง ครั้งหนึ่งได้ทรงตั้งทัพที่บริเวณเตี้ยเกนหอม (สี่แยกนครสวรรค์) ทุกครั้งที่กองทัพจากกรุงศรีอยุธยาผ่านเมืองปราจีนบุรี	ชาวเมืองปราจีนบุรี ได้เข้าร่วมในกระบวนทัพหลวงเพื่อเจ้าโสมดีเจมรศักดิ์ด้วยทุกครั้ง ดังนั้นจึงถือว่า ชาวปราจีนบุรีเป็นเลื่องลือการรบมาแต่บรรพบุรุษ ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
--	--	--

ใบงาน

เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มแล้วให้อ่านคำชี้แจงข้างล่างนี้

- คำชี้แจง**
1. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน 1 คน หรือรองประธาน 1 คน และ
เลือกเลขานุการ 1 คน
 2. ร่วมกันตั้งชื่อกลุ่มของตน
 3. ให้เลขานุการแจกเอกสารเสริมความรู้ให้ครบทุกคน
 4. ให้ทุกคนอ่านเอกสารเสริมความรู้ประมาณ 10 นาที
 5. อ่านแล้วให้บันทึก สรุปตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้
 - 5.1 เรื่องนี้กล่าวถึงเรื่องใด
 - 5.2 เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ใด
 - 5.3 เรื่องราวเป็นอย่างไร
 - 5.4 ผลเป็นอย่างไร
 6. ให้เลขานุการรวบรวม สรุป/บันทึกของทุกคนเป็นผลงานของกลุ่ม
ช่วยกันสรุปให้ชัดเจนเพื่อเตรียมรายงานหน้าชั้น
 7. ให้ตกลงกันว่าจะให้ใครเป็นผู้ไปรายงานหน้าชั้น

แบบประเมินตนเอง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 1 ปราจีนบุรีในอดีต

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดที่แสดงว่า ปราจีนบุรี เคยเป็นที่ตั้งของเมืองเก่าแก่มาก่อน ก. ค้นพบสระมรกต ข. ค้นพบพระทวารวดี ค. ค้นพบซากโบราณสถาน ง. ค้นพบคันไผ่ศรีมหาโพธิ์ 2. อำเภอใดมีความเกี่ยวข้องกับเมืองโบราณ มากที่สุด ก. ศรีมหาโพธิ์ ข. ศรีมโหสถ ค. ประจันตคาม ง. เมืองปราจีนบุรี 3. คำว่า เมืองโบราณ หมายถึงข้อใด ก. เมืองเก่าแก่อันอดีต ข. เมืองที่มีศิลปวัตถุมากมาย ค. เมืองที่เคยเป็นเมืองหลวง ง. เมืองที่มีความเจริญล้ำหลัง 4. ถ้านักเรียนอยู่อำเภอเมือง ต้องการจะเดินทางไปอำเภอนาดี ควรเดินทางไปทางทิศใด ก. ทิศเหนือ ข. ทิศตะวันตก ค. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ง. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	5. อำเภอใดเคยเป็นที่ตั้งเมืองทองคำมาก่อน ก. ศรีมโหสถ ข. กบินทร์บุรี ค. ศรีมหาโพธิ์ ง. เมืองปราจีนบุรี 6. เจ้าพ่อสาองค์ หรือ พระปรีชาภคการ เคยเป็นเจ้าเมืองปราจีนบุรี คำที่พิมพ์ด้วยตัวหนา เปรียบได้กับใครในปัจจุบัน ก. ปลัดจังหวัดปราจีนบุรี ข. ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ค. นายกเทศมนตรีเมืองปราจีนบุรี ง. ผู้อำนวยการมณฑลทหารบกที่ 12 7. บริเวณที่เคยเป็นเดาหลอมทองคำมาก่อน ปัจจุบันคือที่ใด ก. บริเวณวัดบางคาง อ.เมือง ข. บริเวณหน้ากองกำกับตำรวจ ค. บริเวณหลังศาลากลางจังหวัด ง. บริเวณหน้าว่าการอำเภอเมือง " ค่านูมนาน ในเมืองปราจีนบุรี เป็นค่านสำคัญของไทย ตั้งไว้เพื่อสกดกั้นการรุกรานของข้าศึก ในสมัยรัชกาลที่ 3 "

8. จากข้อความที่อ่านนี้ สรุปว่าอย่างไร

- ก. ปราจีนบุรีถูกข้าศึกถูกราน
- ข. ปราจีนบุรีมีสงครามอยู่เสมอ
- ค. ปราจีนบุรีตั้งอยู่ในด่านหนุมาน
- ง. ปราจีนบุรีเคยเป็นเมืองหน้าด่าน

9. ปัจจุบันนี้ ด่านหนุมาน คือที่ใด

- ก. อำเภอศรีมโหสถ
- ข. อำเภอกบินทร์บุรี
- ค. อำเภอประจันตคาม
- ง. อำเภอเมืองปราจีนบุรี

10. เมืองปราจีนบุรีในอดีตมีความสำคัญต่อกรุงศรีอยุธยาอย่างไร

- ก. เป็นที่ตั้งค่ายทหารที่สำคัญ
- ข. เป็นทางเดินทัพของกรุงศรีอยุธยา
- ค. เป็นเมืองชายแดนที่ใกล้กรุงศรีอยุธยา
- ง. เป็นเมืองทางตะวันออกของกรุงศรีอยุธยา

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กิจกรรมครู/นักเรียน

หน่วยที่ 3 ถึงที่ผู้รอบตัวเรา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 4 - 6

ตอนที่ 2 สัญจรไปมาในปราจีน

เวลา 60 นาที

กิจกรรม 1 แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ศึกษาเอกสารเสริมความรู้ ชุด การบริการ
สาธารณสุขในจังหวัดปราจีนบุรี (15 นาที)

ขั้นตอน 1. แบ่งกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่ม ครูคอยแนะนำให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน
และเลขานุการ เพื่อทำหน้าที่บันทึกผลการประชุมกลุ่ม ตลอดจนการ
กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มให้ชัดเจน
2. ครูแจกเอกสารเสริมความรู้ ชุด การบริการสาธารณสุขในจังหวัด
ปราจีนบุรี ให้แต่ละกลุ่มศึกษา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่อง สื่อสารทันสมัยในยุคปัจจุบัน

กลุ่มที่ 2 เรื่อง ทางรถไฟมุ่งสู่ชายแดนตะวันออก

กลุ่มที่ 3 เรื่อง สัญจรไปมาในปราจีน

กลุ่มที่ 4 เรื่อง สื่อสารบริการในบ้านเรา

3. ให้แต่ละกลุ่มสรุป บันทึกสาระสำคัญของเรื่องไว้

สื่อ - เอกสารเสริมความรู้สำหรับนักเรียน ชุด การบริการสาธารณสุขใน
จังหวัดปราจีนบุรี 4 เรื่อง คือ

1. สื่อสารทันสมัยในยุคปัจจุบัน

2. ทางรถไฟมุ่งสู่ชายแดนตะวันออก

3. สัญจรไปมาในปราจีน

4. สื่อสารบริการในบ้านเรา

กิจกรรม 4 ตัวแทนกลุ่ม เสนอผลงานของแต่ละกลุ่ม (15 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูชี้แจงแนะนำวิธีการเสนองาน เพื่อให้นักเรียนทราบว่า จะได้อะไรจากการรายงานครั้งนี้
2. ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันปรึกษาเพื่อกำหนดตัวแทนที่จะไปรายงานหน้าชั้น
3. นักเรียนส่งตัวแทนออกไปรายงาน
4. แต่ละกลุ่มส่งผลงานให้ครูตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งติชม ให้นักเรียนทราบเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น

୩୫

กิจกรรม 5 นักเรียนประเมินตนเอง (5 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูอธิบายชี้แจงวิธีการประเมินตนเองว่ามีจุดประสงค์ในการประเมินอย่างไร
2. แจกแบบประเมินให้นักเรียน
3. นักเรียนตอบคำถาม
4. เฉลยคำตอบ

ॐ

- แบบประเมิน (แบบทดสอบ)

กิจกรรม 2 ครูและนักเรียนอภิปราย ข้อความ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้ศึกษา จากเอกสาร (10 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูกล่าวนำนักเรียน เพื่อชี้ให้เห็นคุณค่า และความสำคัญของสิ่งที่ เป็น สาธารณูปโภคในท้องถิ่นว่า มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อชุมชน ของเราอย่างไร
 2. ให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย วิเคราะห์สภาพการให้บริการด้าน สาธารณูปโภค ที่มีอยู่ในจังหวัดของเรา ตามประเด็นต่าง ๆ เช่น
 - การบริการด้านรถไฟมีความสะดวกอย่างไร
 - การบริการด้านรถยนต์เป็นอย่างไร
 - ช่วยกันบอกสาเหตุและปัญหาการให้บริการสาธารณูปโภค ตลอดจนหาแนวทางแก้ไข
 3. ครูและนักเรียน ช่วยกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้อภิปราย พร้อมทั้งให้นักเรียนจับบันทึกไว้

สื่อ

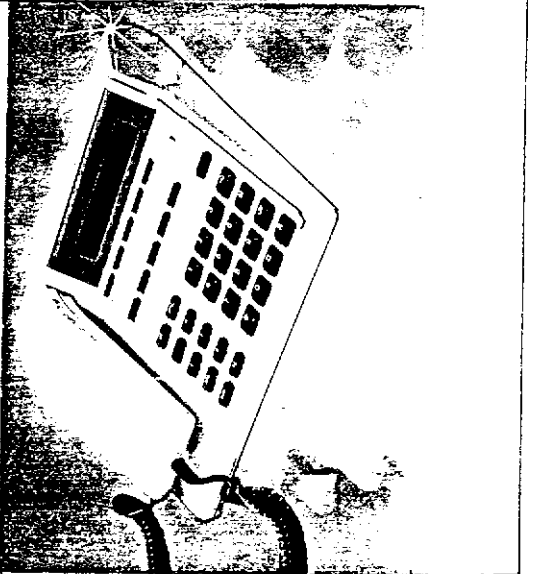
-

กิจกรรม 3 แบ่งกลุ่มนักเรียนเขียนรายงาน สรุป การอภิปราย (15 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูแจกใบงานให้แต่ละกลุ่ม บันทึกสาระสำคัญที่ได้จากเอกสารแต่ละเรื่อง ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
 - เรื่องที่ศึกษากล่าวถึงเรื่องอะไร
 - สิ่งที่กล่าวถึงเกี่ยวข้องกับชุมชนของเราอย่างไร
 - เราได้รับประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร
 2. นักเรียนช่วยกันบันทึก จัดทำรายงานเป็นผลงานของกลุ่ม
 3. ครูคอยแนะนำในการทำรายงานให้ถูกต้องตามที่ได้รับมอบหมาย

สื่อ

- ใบงาน

เอกสารเสริมความรู้สำหรับนักเรียน หมายเลข 2.1 สื่อสารทันสมัย ในยุคปัจจุบัน		ความสำคัญของการสื่อสารและโทรคมนาคม มนุษย์เราไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้คนเดียว จะต้องมีการติดต่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การติดต่อกับคนอื่นจึงมีความจำเป็นต่อชีวิต การถ่ายทอดความรู้สึกลึกซึ้งหรือความต้องการ "ไม่ว่าจะอยู่ใกล้หรือไกล" วิธีการอย่างนี้เรียกว่า การติดต่อสื่อสาร ชาวป่าแอฟริกา ส่งข่าวสารถึงกันด้วยเสียงกลอง ชาวกรีกและโรมันใช้แสงไฟ หรือแสงสะท้อนช่วยในการส่งข่าวสาร บางแห่งใช้ติดต่อกันโดยใช้สัญญาณจากควันไฟ นอกจากนั้น ยังมีการใช้สัตว์ เช่น นกพิราบ นำสารไปส่งข่าว โดยจะผูกข้อความติดกับขานก แล้วนกจะบินไปส่งสารนั้นไปถึงผู้รับติดทางหนึ่งด้วย	ต่อมาเมื่อโลกมีความเจริญขึ้น มนุษย์ก็สามารถคิดประดิษฐ์เครื่องใช้ไฟฟ้าขึ้นได้ จึงได้เกิดการคิดค้นสื่อสารโดยวิธีโทรเลข และโทรศัพท์ ที่ทันสมัยยิ่งขึ้น พอมาถึงยุคปัจจุบันโลกเจริญก้าวหน้าด้วยวิทยาการใหม่ๆ จึงได้พัฒนาเครื่องมือถือสื่อสารที่ทันสมัย สามารถสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว เช่น วิทยุโทรทัศน์ เป็นการสื่อสารโดยใช้สัญญาณภาพและเสียงออกอากาศ โดยไม่ต้องใช้สายเป็นตัวนำสัญญาณ ทำให้เรารับฟังข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและทันใจ ทั้งที่อยู่ห่างไกลเราอาจได้เห็นภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทุกมุมโลกได้พร้อมเพรียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ อย่างน่าอัศจรรย์ โทรทัศน์ เป็นเครื่องมือสื่อสารที่พัฒนาจากโทรเลข กล่าวคือ โทรเลขเป็นการส่งข่าวโดยใช้รหัส เพื่อให้เกิดข้อความที่สามารถทำความเข้าใจกันได้ การส่งโทรเลขทำได้เพราะต้องเกาะรหัส ป้อนกันไปเปลี่ยนไปใช้เครื่องรับ
---	--	--	--

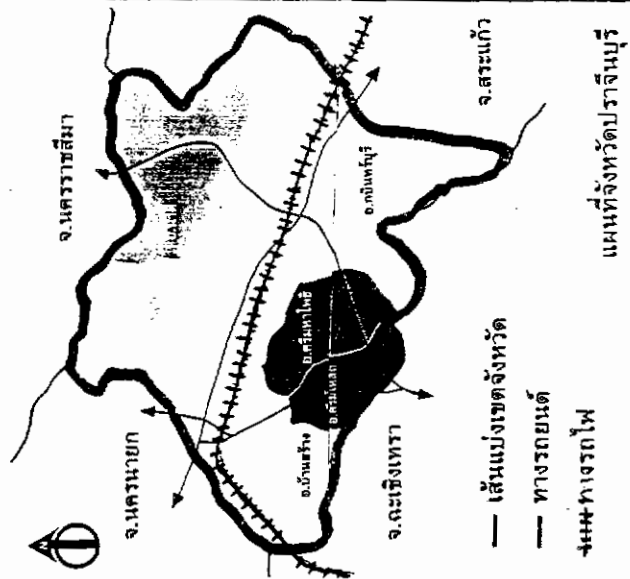
ส่งโทรเลขขอเป็นตัวอย่างโดยอัตโนมัติ ซึ่งเรียกว่า โทรพิมพ์ เทเล็กซ์ เป็นการสื่อสารที่พัฒนามาจากโทรพิมพ์ ให้ความสะดวกรวดเร็ว โดยการส่งข่าวสารผ่านชุมสาย บางทีก็เรียกวิธีนี้ว่า การส่งเทเล็กซ์ หรือ โทรสาร สิ่งทั้งหลายที่กล่าวมานี้ รวมเรียกว่า โทรคมนาคม โทรคมนาคม หมายถึง การส่ง หรือ การรับ ซึ่งเครื่องหมายสัญญาณ การจัดเขียน เป็นตัวหนังสือ รูปภาพ และเสียง ด้วยกระแสไฟฟ้าในหลอด หรือ ด้วยคลื่นวิทยุ หรือ ระบบอื่น ๆ อาจกล่าวสรุปได้ว่า การส่ง หรือ การรับข่าวสารโดยกระบวนการโทรคมนาคมนี้ พอดีกับแถบประเภทนี้ได้ดังนี้	1. ประเภทใช้สายลวด ได้แก่ โทรเลข โทรภาพ โทรศัพท์ 2. ประเภทใช้คลื่นวิทยุ ได้แก่ วิทยุ โทรศัพท์ วิทยุโทรภาพ วิทยุ กระจายเสียง และ วิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น 3. ประเภทใช้แสง หรือ ใช้สายตา ได้แก่ แผ่นป้ายสัญญาณ แสงไฟ ควั่นไฟ สัญญาณแรง เป็นต้น การติดต่อสื่อสารดังกล่าวนี้ ใน จังหวัดปทุมธานี ได้รับความสะดวกมากขึ้น เพราะได้มีการนำเอาโทรคมนาคมมาใช้ติดต่อสื่อสารกันอย่างแพร่หลาย ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น.	
---	---	--

เอกสารเสริมความรู้สำหรับนักเรียน
เอกสารหมายเลข 2.2

ทางรถไฟ สู่ชายแดนตะวันออก

ปราจีนบุรี

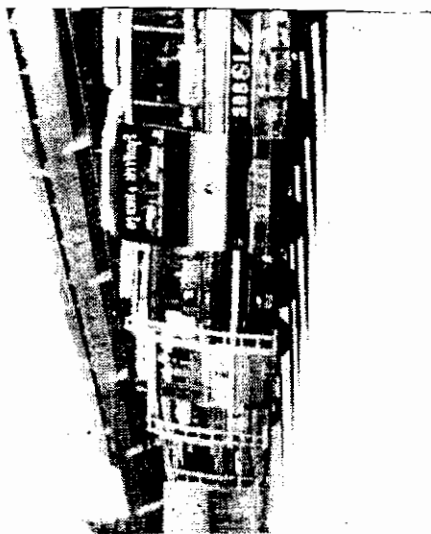
ทางรถไฟออกกรุงเทพฯ - ปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ สามารถเดินทางได้สะดวก โดยเส้นทางจากกรุงเทพฯ ประมาณ 100 กว่า กิโลเมตรเท่านั้น นอกจากนี้เส้นทางคมนาคมที่สามารถติดต่อกับกรุงเทพฯ ได้สะดวกแล้ว ยังสามารถเดินทางติดต่อกับจังหวัดอื่นๆ ทั้งจังหวัดใกล้เคียงและจังหวัดอื่นๆ ได้โดยสะดวกเช่นกัน ปราจีนบุรีมีเส้นทางรถไฟสายตะวันออกผ่านจังหวัด ซึ่งเดินจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ หรือ หัวลำโพง ถึงสถานีอิฐประทุม จ. สระแก้ว ทางรถไฟสายนี้เรียกว่า ทางรถไฟสายตะวันออกทุกๆ วัน จะมีรถไฟผ่านสถานีปราจีนบุรี ตลอดเวลา ทั้งขบวนรถสินค้า และขบวนรถโดยสาร เส้นทางรถไฟสายตะวันออก แบ่งออกเป็น 3 เส้นทางดังนี้	1. จากกรุงเทพฯ - ฉะเชิงเทรา - ปราจีนบุรี ออกวันละ 2 ขบวน 2. จากกรุงเทพฯ - ฉะเชิงเทรา - ปราจีนบุรี - กบินทร์บุรี ออกวันละ 4 ขบวน 3. จากกรุงเทพฯ - ฉะเชิงเทรา - ปราจีนบุรี - กบินทร์บุรี - สระแก้ว - อรัญประเทศ ออกวันละ 2 ขบวน จากสถานีรถไฟปราจีนบุรี จะมีขบวนรถไฟออกตั้งแต่เวลา 05.00 น. เป็นรถโดยสาร และ ขบวนสุดท้ายจะออกจากปราจีนบุรีเวลาประมาณ 16.30 น. ถ้าเดินทางจากกรุงเทพฯ - ปราจีนบุรี จะมีรถไฟออกจากสถานีกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) เวลาประมาณ 17.20 น. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่ง สำหรับการเดินทางโดยรถไฟเพื่อติดต่อกันภายในจังหวัดปราจีนบุรี นั้น สามารถเดินทางจากปราจีนบุรี ไปยังอำเภอต่างๆ ได้สะดวก คือ	อำเภอบ้านสร้าง อยู่ห่างจากตัวเมืองปราจีนบุรี ประมาณ 20 กิโลเมตร เดินทางโดยรถไฟจากสถานีปราจีนบุรี - บ้านสร้าง ใช้เวลาเพียง 30 นาที อำเภอประจันตคาม อยู่ห่างจากสถานีรถไฟปราจีนบุรีไปทางตะวันออกประมาณ 12 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางเพียง 20 นาที อำเภอบึงนาราง อยู่ห่างจากตัวเมืองสระแก้วไปประมาณ 45 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 40 นาที การเดินทางโดยรถไฟนับว่าสะดวกปลอดภัย และประหยัด สำหรับอำเภอที่ไม่มีทางรถไฟผ่านเลยคืออำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอนาดี และอำเภอสรรคบุรี แต่สามารถใช้เส้นทางรถยนต์เดินทางติดต่อได้โดยสะดวกเช่นกัน
---	---	---

เอกสารเสริมความรู้สำหรับนักเรียน
หมายเลข 2.3

ตัณฺจรรปมา ในปรารจัน

สถานีขนส่งปรารจันบุรี

การคมนาคมไปยังจังหวัดปราจีนบุรี ปราจีนบุรีมีเส้นทางคมนาคมที่เป็นทางหลวงแผ่นดินหลายสาย ทั้งที่เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ มาปราจีนบุรี หรือ จากปราจีนบุรีไปยังจังหวัดต่าง ๆ สามารถเดินทางได้มาทั้งภายในจังหวัดและต่างจังหวัดได้โดยสะดวกทุกฤดูกาล ทางหลวงที่สำคัญ ผ่านจังหวัดปราจีนบุรี มีดังนี้ ทางหลวงหมายเลข 33 หรือ ถนนสุวรรณศร จากสี่แยกหินกอง จ. สระบุรี ถึง ปราจีนบุรี ระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร โดยผ่านมาทางจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และแยกไปจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว ระยะทางสายนี้ประมาณ 141 กิโลเมตร เส้นทางสายนี้สามารถเดินทางไปยังชายแดนไทย กับพม่าได้สะดวก	โดยมีอาณาเขตติดต่อกับ อำเภอโดยเขตจังหวัดบันลือเมณฑล ของกัมพูชา ทางหลวงหมายเลข 304 หรือ ถนนสายปักธงไชย - กบินทร์บุรี เริ่มตั้งแต่ กบินทร์บุรีถึง จ. นครราชสีมา ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตรและจากกบินทร์บุรี ถึง อ. พนมสารคาม ระยะทาง 76 กิโลเมตร เป็นเส้นทางที่เชื่อมระหว่างภาคตะวันออกกับภาคเหนือ ไปยังชายฝั่งทะเลตะวันออกที่สะดวกที่สุด จากปราจีนบุรี สามารถเดินทางไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสะดวกและรวดเร็วที่สุด โดยผ่าน อ. ปักธงไชย จ. นครราชสีมาซึ่งเป็นประตูไปสู่อีสาน และสามารถเดินทางต่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคอีสานได้ทุกจังหวัด ทางหลวงหมายเลข 619 เส้นทางพนมสารคาม - ปราจีนบุรี ระยะทาง 30 กิโลเมตร เดินทางจากกรุงเทพฯ - ปราจีนบุรีจะผ่านอำเภอพนมสารคาม อำเภอศรีมโหสถ จนถึงปราจีนบุรี ปัจจุบันนี้ใช้เส้นทางสายนี้กันมาก	เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงไปยังชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยเฉพาะการขนถ่ายสินค้าจากจังหวัดสระบุรี ผ่านปราจีนบุรี ก็ใช้เส้นทางสายนี้ จังหวัดปราจีนบุรี มีเส้นทางคมนาคมโดยทางหลวงแผ่นดินหลายสาย เชื่อมโยงจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลาง และภาคตะวันออกอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะปราจีนบุรีได้ชื่อว่า เป็นศูนย์กลางของเส้นทางที่เชื่อมโยงระหว่างภาคอีสานกับชายฝั่งทะเลตะวันออก ทำให้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว เส้นทางหลวงแผ่นดินสาย 304 ช่วงจากกบินทร์บุรี - ศรีมหาโพธิ์ จะเต็มไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรม ที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย เพราะมีเส้นทางขนส่งสะดวก สามารถขนถ่ายสินค้าไปค้าขายที่เรือปากน้ำหรือเดินทางไปยังจังหวัดต่างๆ ได้ทุกจังหวัดทั่วประเทศซึ่งมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก
--	--	---

เอกสารแนบความรู้สำหรับนักเรียน หมายเลข 2.4 สื่อสารบริการ ในบ้านเรา 	การบริการสาธารณูปโภคในปกาเกอญอ ในจังหวัดปกาเกอญอ มีการบริการด้านสาธารณูปโภคที่สำคัญ ทั้งทางโทรศัพท์ ทางวิทยุกระจายเสียง การไฟฟ้าและการประปา ดังนี้ โทรศัพท์ 1. ชุมสายโทรศัพท์ปกาเกอญอ มีหมายเลขประมาณ 4,000 เลขหมาย 2. ชุมสายโทรศัพท์กัมปงปกาเกอญอ มีหมายเลขประมาณ 1,500 เลขหมาย 3. ชุมสายโทรศัพท์ประจันตคาม มีหมายเลขประมาณ 700 เลขหมาย 4. ชุมสายโทรศัพท์บ้านสร้าง มีหมายเลขประมาณ 500 เลขหมาย 5. ชุมสายศรีมหาโพธิ์ มีหมายเลขประมาณ 500 เลขหมาย
--	---

6. ชมสายโทรศัพท์ศรีมโหสถ มีหลายเลขประมาณ 500 เลขหาย 7. ชมสายเคเบิ้ลมีหมายเลขประมาณ 100 เลขหาย นอกจากชมสายโทรศัพท์ดังกล่าวแล้ว ในจังหวัดปราจีนบุรี ยังมีการใช้โทรศัพท์มือถืออีกเป็นจำนวนมาก เพราะสามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวก และพกพาติดตัวไปได้ทุกสถานที่ ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักธุรกิจ สำหรับประชาชนโดยทั่วไป ยังคงนิยมใช้โทรศัพท์ จากชมสายอยู่เช่นเดิม กิจการของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ก็ให้บริการกิจการไปรษณีย์โทรเลขอยู่ทุกอำเภอ มีทั้งที่ดำเนินการเองและเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ากิจการ นอกจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย จะได้จัดตั้งที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขครอบคลุมทั่วถึงทุกอำเภอ ยังได้จัดบริการด้านวิทยุสื่อสาร	การเทเล็กซ์ โทรศัพท์ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในปราจีนบุรี มีสถานีวิทยุกระจายเสียง 2 แห่ง เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพบก ทั้ง 2 แห่ง คือ 1. สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพบก 1 2. ตั้งอยู่ในบริเวณค่ายจักรพงษ์ ตำบลดงพระราม อ.เมืองปราจีนบุรี 3. สถานีวิทยุกระจายเสียง พล.ร. 2 กระจายเสียงในระนาบ เอฟ. เอ็ม. ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านพระ อ.เมืองปราจีนบุรี สำหรับการถ่ายทอดโทรทัศน์ หรือ วี. ซี. นั้น ในจังหวัดปราจีนบุรี ไม่มีสถานีถ่ายทอดโทรทัศน์แต่อย่างใด แต่สามารถรับสัญญาณได้โดยตรงจากสถานีส่งในกรุงเทพฯ ได้ชัดเจนทุกช่อง ทั้งนี้เพราะปราจีนบุรีอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ๗ ไมล์ เอง	การไฟฟ้า ประปา การไฟฟ้า เป็นบริการด้านสาธารณูปโภคที่สำคัญที่สุด ปัจจุบันนี้ การไฟฟ้าจังหวัดปราจีนบุรี ให้บริการจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าไปในหมู่บ้านที่ ทุกบ้านอย่างทั่วถึง การใช้ไฟฟ้าเหล่านี้ ก่อให้เกิดความสะดวกสบาย หลายประการ เช่น การใช้ไฟฟ้าสำหรับหุงอาหาร ใช้วิทยุโทรทัศน์ ใช้แสงสว่าง เป็นต้น นอกจากนั้น ในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งต้องอาศัยไฟฟ้า เป็นปัจจัยหลักในการประกอบธุรกิจ ผลิตภัณฑ์อีกด้วย ซึ่งในขณะนี้จังหวัดปราจีนบุรี มีความต้องการใช้กระแสไฟฟ้าเพื่อทำการอุตสาหกรรมอยู่มาก สำหรับการประปาในจังหวัดปราจีนบุรี ก็เป็นสาธารณูปโภคบริการประชาชน ซึ่งดำเนินการโดย การประปาส่วนภูมิภาค และการประปาหมู่บ้าน
--	--	--

การประปาส่วนภูมิภาค จะบริการจ่าย
น้ำสำหรับอุปโภคและบริโภคในย่านชุมชน เช่น
ในเขตเทศบาล และสุขาภิบาล ส่วนในท้องที่
ชนบทต่าง ๆ จะมีประปาหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการ

แหล่งน้ำเพื่อการประปาในจังหวัด
ปราจีนบุรี นำมาผลิตประปานั้นส่วนใหญ่ได้มา
จากแหล่งน้ำในแม่น้ำปราจีนบุรี ส่วนการประปา
ในหมู่บ้านส่วนใหญ่มักได้จากบ่อบาด และ
แหล่งน้ำอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ใบงาน

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มกันเรียบร้อยแล้วให้อ่านคำแนะนำข้างล่างนี้

1. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ 1 คน
2. ช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มของตน
3. ให้เลขานุการแจกเอกสารเสริมความรู้ ใช้เวลาอ่านประมาณ 10 นาที
4. ให้ทุกคนอ่านเอกสารเสริมความรู้ ใช้เวลาอ่านประมาณ 10 นาที
5. อ่านแล้วให้บันทึก สรุปตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้
 - เรื่องนี้กล่าวถึงสิ่งใด
 - เราได้ประโยชน์จากสิ่งนี้อย่างไร
 - เราจะช่วยกันดูแลรักษาสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร
 - ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้จะเกิดอะไรขึ้น
6. รวบรวม สรุป บันทึกของทุกคนเป็นงานของกลุ่ม
7. ให้นักเรียนคัดเลือกเป็นตัวแทนที่จะไปรายงานหน้าชั้น
8. หากนักเรียนไม่เข้าใจอย่างไร ให้ถามครูซึ่งจะคอยช่วยเหลือนักเรียน
อยู่ตลอดเวลา

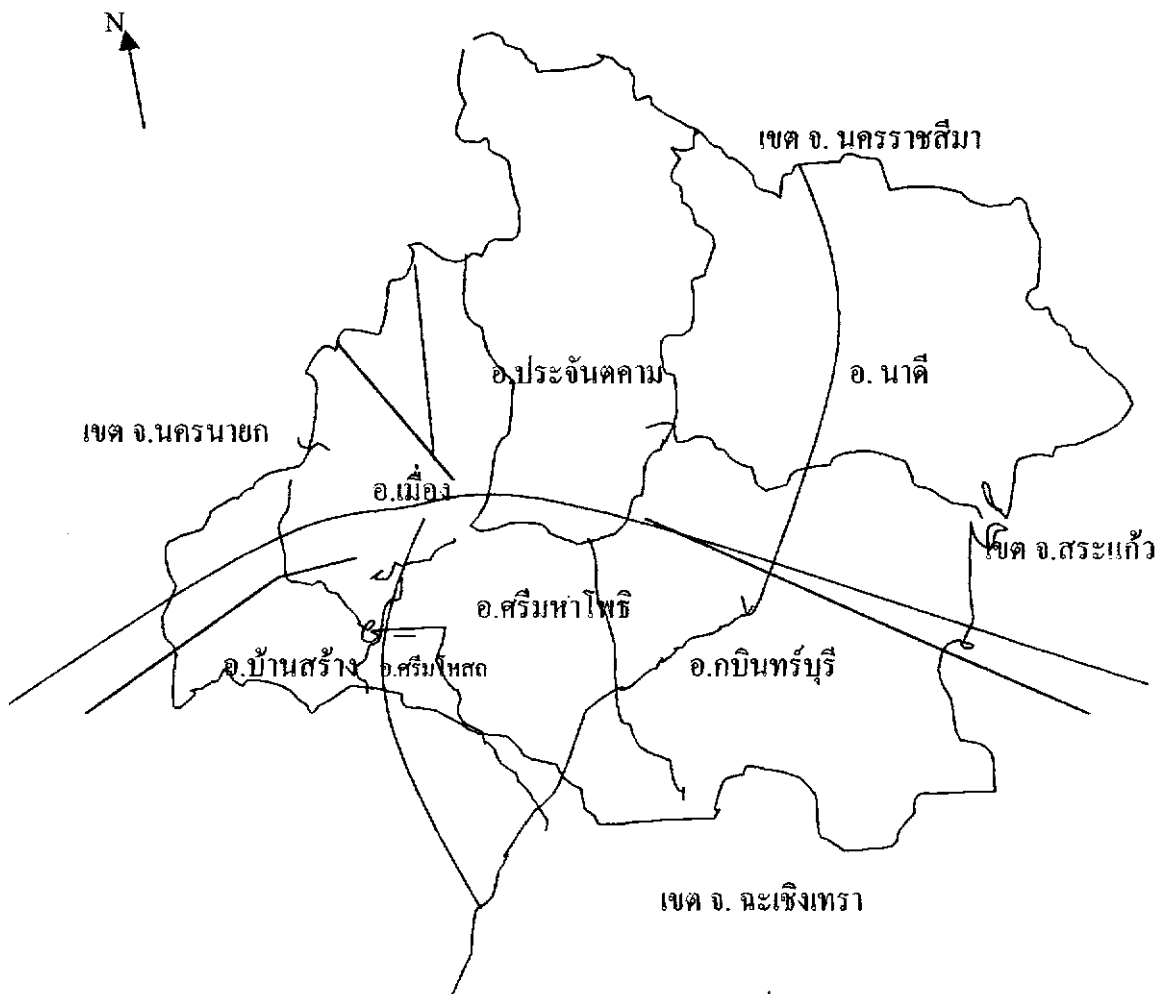
แบบประเมินตนเอง

กลุ่มโรงเรียนศรีประจักษ์การชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 หน้าที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 2 ัญจรไปมาในปราจีน

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. อำเภอใดไม่สามารถเดินทางโดยรถไฟ ก. นาดี ข. บ้านสร้าง ค. กบินทร์บุรี ง. ประจันตคาม 2. การสื่อสารที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบันคือสิ่งใด ก. โทรเลข ข. โทรศัพท์ ค. โทรพิมพ์ ง. โทรทัศน์ 3. ปัจจุบันไม่นิยมเดินทางตามลำน้ำปราจีนบุรี เพราะเหตุใด ก. ไม่สะดวก ข. ไม่ทันสมัย ค. ค่าใช้จ่ายสูง ง. เสียเวลามาก 4. สิ่งใด ไม่มี ในจังหวัดของเรา ก. สถานีวิทยุกระจายเสียง ข. สถานีวิทยุโทรทัศน์ ค. สถานีรถไฟปราจีนบุรี ง. สถานีถ่ายถอดโทรทัศน์	5. บริษัทบ้านอยู่กบินทร์บุรี จะไปเยี่ยมชมที่ จังหวัดนครราชสีมา ควรจะเดินทางโดยเส้นทางใดจึงจะเหมาะสมที่สุด ก. สายกบินทร์บุรี - เขาใหญ่ ข. สายกบินทร์บุรี - ปักธงชัย ค. สายกบินทร์บุรี - หินกอง ง. สายกบินทร์บุรี - ตาพระยา 6. " ในอนาคตอันใกล้นี้ การสื่อสารในจังหวัด ปราจีนบุรีจะมีความจำเป็นมากขึ้น " จากข้อความนี้ นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ก. เห็นด้วย เพราะปราจีนบุรีมีพลเมืองมาก ข. เห็นด้วย เพราะปราจีนบุรีอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ค. เห็นด้วย เพราะปราจีนบุรีมีการคมนาคมที่ สะดวกรวดเร็ว ง. เห็นด้วย เพราะปราจีนบุรีกำลังพัฒนาเป็น เมืองอุตสาหกรรม 7. เหตุใดจึงกล่าวว่าปราจีนบุรีเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างภาคอีสานกับชายฝั่งทะเลตะวันออก ก. เพราะปราจีนอยู่ใกล้ทะเล ข. เพราะปราจีนอยู่ใกล้อีสาน ค. เพราะปราจีนมีเส้นทางคมนาคมสะดวก ง. เพราะปราจีนมีเส้นทางคมนาคมหลายสาย

ให้นักเรียนดูแผนที่จังหวัดปราจีนบุรีข้างล่างนี้แล้วตอบคำถามข้อ 8 - 10

8. หมายเลขใดแสดงว่าเป็นเส้นทางรถไฟ

- ก. หมายเลข 1
- ข. หมายเลข 2
- ค. หมายเลข 3
- ง. หมายเลข 4

9. เส้นทางหมายเลข 1 สามารถเดินทางไปจังหวัด

- ก. สระแก้ว
- ข. นครนายก
- ค. ฉะเชิงเทรา
- ง. นครราชสีมา

10. เส้นทางหมายเลข 2 คือทางหลวงสายใด

- ก. สาย 304
- ข. สายสุวรรณศร
- ค. สายสุวินทวงศ์
- ง. สายปราจีนบุรี-เขาใหญ่

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กิจกรรมครู/นักเรียน

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 7 - 9 ตอนที่ 3 ปราจีนดินแดนแห่งลุ่มน้ำบางปะกงตอนบน (60 นาที)

กิจกรรม 1 นักเรียนศึกษาแผนที่จังหวัดปราจีนบุรี ครูอธิบายประกอบ

สิ่งลักษณะ ที่ตั้ง และสภาพทั่วไปของจังหวัด (15 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูนำแผนที่ประเทศไทย และแผนที่จังหวัดปราจีนบุรีมาให้ให้นักเรียนดู เพื่อสังเกตตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะรูปร่างของแผนที่จังหวัดปราจีนบุรี
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ซักถาม จากสิ่งที่ได้เห็นในแผนที่
3. นักเรียนช่วยกันค้นหา ระบุสิ่งที่ได้พบเห็นจากแผนที่ เช่น สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่พบในแผนที่ สัญลักษณ์แม่น้ำ ป่าไม้ ภูเขา ที่ราบ ตลอดจนอาณาเขต เป็นต้น
4. นักเรียนช่วยกันสรุปว่า รูปร่างแผนที่ของจังหวัดปราจีนบุรี มีลักษณะอย่างไร

สื่อ

5. จัดบันทึกข้อสรุปไว้
- แผนที่ประเทศไทย
- แผนที่จังหวัดปราจีนบุรี

กิจกรรม 2 นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารเสริมความรู้ (10 นาที)

ขั้นตอน

1. แจกเอกสารเสริมความรู้ เรื่อง ปราจีนบุรี : เมืองแห่งลุ่มน้ำบางปะกงตอนบน ให้นักเรียนอ่านทุกคน
2. อ่านแล้วให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าและบันทึกไว้
เช่น -รูปร่างของพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีเป็นอย่างไร
-มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใดบ้าง
-สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นอย่างไร
-บริเวณใดเป็นป่าเขา หรือ ที่ราบ

สื่อ

- เอกสารเสริมความรู้ เรื่อง ปราจีนบุรี : เมืองแห่งลุ่มน้ำบางปะกงตอนบน
- จำนวน 34 ชุด

กิจกรรม 3 แบ่งกลุ่มนักเรียนเขียนแผนผังโครงร่าง แสดงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏใน แผนที่
และอธิบาย รูป ลักษณะของแผนที่ (15 นาที)

- ขั้นตอน**
1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มให้เลือกประธาน และเลขานุการของกลุ่ม
 2. ครูแจกแผนที่จังหวัดปราจีนบุรีให้กลุ่มละ 1 แผ่น พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้นักเรียนทราบ
 3. แต่ละกลุ่มช่วยกันวาดแผนผังโครงร่างแผนที่จังหวัดปราจีนบุรี และเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ ให้ถูกต้อง
 4. ตรวจสอบความถูกต้องของผลงาน
- สื่อ** -แผนที่จังหวัดปราจีนบุรี

กิจกรรม 4 เสนอผลงานของกลุ่ม (15 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงวิธีการและกำหนดระยะเวลาในการนำเสนอผลงาน
 2. แต่ละกลุ่มนำเสนอแผนผังโครงร่างที่จัดทำเสร็จแล้วมาติดบอร์ดในชั้นเรียน แสดงให้ทุกคนเห็น และชื่นชมผลงานของตน
 3. ส่งตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่ม รูป แสดงความคิดเห็น จากผลงานของแต่ละกลุ่ม
 4. ครูประเมิน รูป ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการทำงาน

สื่อ -

กิจกรรม 5 ประเมินตนเอง (5 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประเมิน
 2. แจกแบบประเมิน
 3. ตอบคำถาม
 4. เฉลยคำตอบ

สื่อ - แบบประเมิน (แบบทดสอบ)

กิจกรรม 5 นักเรียนประเมินตนเอง (5 นาที)**ขั้นตอน**

1. ครูบอกวิธีการและจุดประสงค์ในการประเมินตนเอง
2. แจกแบบประเมินให้นักเรียน
3. นักเรียนตอบคำถาม
4. เฉลยคำตอบ

สื่อ

- แบบประเมิน (แบบทดสอบ)

ใบงาน

คำชี้แจง

เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มเรียบร้อยแล้วให้ดำเนินการดังนี้

1. เลือกประธานกลุ่ม รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม 1 คน
2. แจกกระดาษสำหรับเขียนแผนที่จังหวัดปราจีนบุรี ให้คนละ 1 แผ่น และสำหรับกลุ่มอีก 1 แผ่น
3. ช่วยกันเขียนแผนผังโครงร่าง หรือ แผนที่จังหวัดปราจีนบุรี พร้อมทั้งช่วยกันเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ ให้ครบถ้วนและถูกต้องด้วย
4. ช่วยกันตรวจสอบให้ถูกต้องและระบายสีให้สวยงาม
5. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
6. ช่วยกันแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะผลงานของแต่ละกลุ่ม
7. ประเมินผลงานทั้งของตนเองและของกลุ่ม

เอกสารเตรียมความรู้สำหรับนักเรียน
หมายเลข 3.

ปราจีนบุรี : เมืองแห่งผู้นำบางปะกงตอนบน

ปราจีนบุรี ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย
ซึ่งมีจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออก รวม 8 จังหวัดคือ ฉะเชิงเทรา
ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สระแก้ว นครนายก และปราจีนบุรี

ปราจีนบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 130
กิโลเมตร ลักษณะพื้นที่เป็นป่าไม้ ภูเขาสลับซับซ้อนมีความสูงกว่า
ระดับน้ำทะเลประมาณ 47 เมตร เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำที่สำคัญคือ
แม่น้ำบางปะกง หรือ แม่น้ำปราจีนบุรี ตลอดจนเป็นแหล่งต้นน้ำลำ
คลองอีกหลายสายเช่น แควพรมาน แควพระปรัง คลองพระสถิต
คลองประจันตคาม และคลองบางพลวง เป็นต้น

บริเวณดังกล่าว ไม่เหมาะสำหรับการทำนา เพราะเป็นที่
ราบสูง แต่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่และเลี้ยงสัตว์

สภาพภูมิอากาศในปราจีนบุรี ปราจีนบุรี มีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะเป็นที่ราบลุ่มใกล้อำเภอไทยฝั่งตะวันออก ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ภูมิอากาศโดยทั่วไปจะร้อนจัดในฤดูร้อนและค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว ความชื้นของอากาศ ทำให้ปราจีนบุรีมีฝนตกมาก ในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน มีฝนตกโดยเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 142 วัน นับว่าเป็นเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในรอบปี ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลจากกระแสลมทะเลอยู่เสมอ ลักษณะเช่นนี้ทำให้ปราจีนบุรีมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดประมาณ 32.9 องศาเซลเซียส และต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 23.0 องศาเซลเซียส สภาพภูมิอากาศในจังหวัดปราจีนบุรีจึงเหมาะแก่การเพาะปลูก ทั้งพืชไร่ พืชสวน ตลอดจนพืชผักทุกชนิด	ลักษณะอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู 1. ฤดูร้อน เริ่มประมาณ เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 30 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดประมาณ 39 องศาเซลเซียส ในต้นเดือนเมษายน 2. ฤดูฝน เริ่มปลายเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยโดยประมาณ 28.00 องศาเซลเซียส ในเดือนกันยายน มีฝนตกมาก วัดได้ประมาณ 521.6 มิลลิเมตร และวันมีฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน เช่นกัน คือมีถึง 21 วัน 3. ฤดูหนาว เริ่มจากเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือน กุมภาพันธ์ ในปีถัดไป อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ ประมาณ 16.6 องศาเซลเซียส ในเดือน ธันวาคม
---	--

บริเวณเหล่านี้ ได้แก่ พื้นที่ราบตอนบนของอำเภอเมือง ตอนบนของอำเภอประจันตคาม กบินทร์บุรีบางส่วน และอำเภอนาคี บางส่วน ภูมิประเทศตอนล่าง ภูมิประเทศตอนล่าง คือบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ปราจีนบุรี (แม่น้ำบางปะกง) และบริเวณอำเภอศรีมโหสถ พื้นที่ ลักษณะนี้เป็นที่ราบต่ำกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 5 เมตร มีลำน้ำสาย ย่อยๆ หลายสาย ไหลผ่านพื้นที่ราบตอนล่างนี้ เช่น คลองบางพลวง คลองประจันตคาม คลองบางไซ คลองท่าแห หรือ คลองสัมพันธ เป็นต้น บริเวณตอนล่างของจังหวัดปราจีนบุรีดังกล่าว เหมาะ แก่การเพาะปลูก เพราะเป็นที่ลุ่มใกล้แม่น้ำ โดยเฉพาะลุ่มแม่น้ำ ปราจีนบุรี บางพื้นที่เหมาะสำหรับทำอาชีพประมงได้แก่ การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา โดยเฉพาะการเลี้ยงกุ้ง ทำกันมากในอำเภอบ้านสร้าง นอก นั้นทำกันบ้างเล็กน้อยในเขตอำเภอเมือง ศรีมหาโพธิ์ และประจันตคาม	บริเวณที่ลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี เป็นแหล่งที่มีความอุดม สมบูรณ์ จึงมีชุมชนหลายแห่ง ตั้งอยู่ทั้งสองฝั่งแม่น้ำ ตั้งแต่อำเภอ กบินทร์บุรีเรื่อยลงมาถึงอำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอเมือง และอำเภอ บ้านสร้าง ชุมชนใหญ่มี 2 แห่ง คือ ชุมชนเทศบาลกบินทร์บุรี และ ชุมชนเทศบาลเมืองปราจีนบุรี ได้ใช้น้ำจากแม่น้ำสายนี้สำหรับอุปโภค บริโภคมาตลอด อาจก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสียขึ้นได้ เพราะมีการปล่อย น้ำเสีย น้ำทิ้ง น้ำใช้แล้วจากบ้านเรือนลงสู่แม่น้ำ จะเป็นอันตรายต่อผู้ ใช้น้ำ เราจึงจำเป็นต้องช่วยกันดูแลป้องกันมิให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น
---	--

แบบประเมินตนเอง

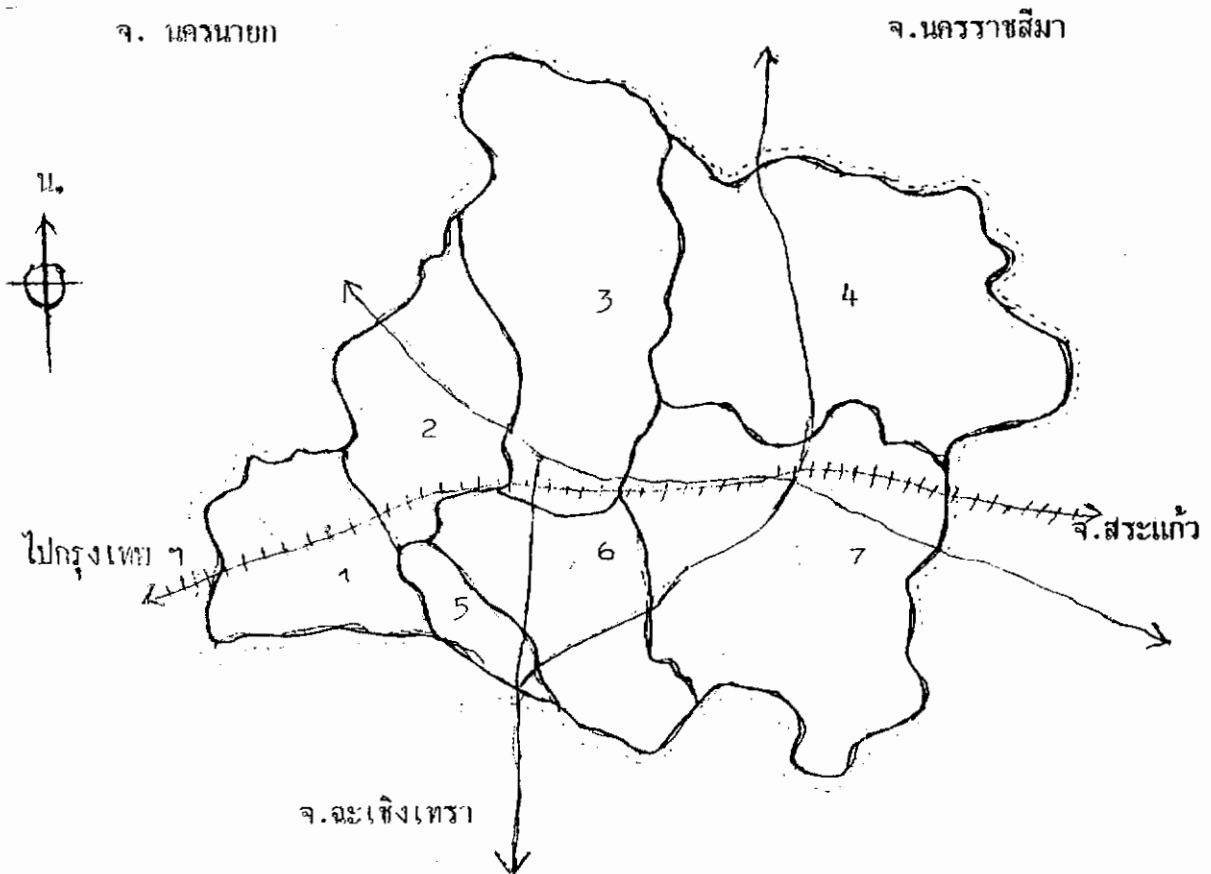
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 3 ปราจีนบุรีดินแดนแห่งลุ่มน้ำบางปะกงตอนบน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ปราจีนบุรีอยู่ในภูมิภาคใดของประเทศไทย ก. ภาคกลาง ข. ภาคตะวันออก ค. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2. ข้อใดประมาณการระยะทางจากปราจีนบุรี ถึง กรุงเทพฯ ได้ใกล้เคียงที่สุด ก. 120 กิโลเมตร ข. 150 กิโลเมตร ค. 170 กิโลเมตร ง. 190 กิโลเมตร 3. บริเวณที่ราบสูงตอนบนของแม่น้ำปราจีนบุรี ถือว่าบริเวณใด ก. อําเภอบ้านสร้างตอนบน ข. อําเภอสรีมโหสถตอนบน ค. อําเภอสรีมหาโพธิ์ตอนบน ง. อําเภอประจันตคามตอนบน 4. อําเภอใดที่ ไม่มี แม่น้ำปราจีนบุรีไหลผ่านเลย ก. นาดี ข. เมือง ค. บ้านสร้าง ง. ศรีมโหสถ	5. ถ้าไม่มีแม่น้ำปราจีนบุรี นักเรียนคิดว่าผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร ก. จะไม่มีแหล่งอาหารเลี้ยงชีวิต ข. จะไม่มีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค ค. จะไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้น ง. จะขาดแคลนทรัพยากรอย่างรุนแรง 6. บริเวณที่ราบสูงตอนเหนือของจังหวัด ปราจีนบุรีมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เพราะเหตุใด ก. อยู่ห่างไกลชุมชน ข. เป็นที่สูงใกล้ภูเขา ค. เป็นเขตรมรสมอากาศร้อน ง. อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ 7. ข้อใดกล่าวถูกต้องที่สุด ก. แม่น้ำบางปะกงคือแม่น้ำปราจีนบุรี ข. ต้นแม่น้ำบางปะกงเกิดในจังหวัด จะเข้เกรา ค. แม่น้ำบางปะกงไหลออกสู่ทะเลที่ จังหวัดชลบุรี ง. แม่น้ำบางปะกงเป็นแม่น้ำคนละสาย กับแม่น้ำปราจีนบุรี 8. อําเภอใดอยู่เหนือสุดของจังหวัด ปราจีนบุรี ก. นาดี ข. บ้านสร้าง ค. ศรีมหาโพธิ์ ง. กบินทร์บุรี

ให้นักเรียนดูแผนที่ข้างล่างนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 9 - 10

9. พื้นที่บริเวณใดเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่

- ก. หมายเลข 2
- ข. หมายเลข 3
- ค. หมายเลข 4
- ง. หมายเลข 5

10. ควรนำสัญลักษณ์ ใส่ไว้บริเวณใด

- ก. พื้นที่ตอนบนหมายเลข 2 3 4
- ข. พื้นที่ตอนบนหมายเลข 1 7 6
- ค. พื้นที่ตอนบนหมายเลข 1 2 3
- ง. พื้นที่ตอนบนหมายเลข 2 1 7

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กิจกรรมครู / นักเรียน

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 10 - 12 ตอนที่ 4 ปราจีนอันอุดมทรัพยากร (60 นาที)

กิจกรรม 1 ศึกษาแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นโดยการชมภาพสไลด์ ชุด
ไม้ตงหวานคู่เมือง (15 นาที)

- ขั้นตอน**
1. คิดตั้งอุปกรณ์เครื่องฉายสไลด์ให้ครบชุด ทดสอบความพร้อมของระบบให้เรียบร้อย
 2. ครูบอกจุดประสงค์ของการชมภาพสไลด์ว่า จะได้อะไรจากการดูบ้าง
ให้คอยสังเกต และให้ดูด้วยความตั้งใจ
 3. เปิดเครื่องฉายภาพสไลด์ให้นักเรียนดู
 4. ให้นักเรียนจดบันทึกสิ่งที่ได้พบเห็น
- สื่อ**
- ภาพสไลด์ พร้อมอุปกรณ์ เครื่องฉายครบชุด

กิจกรรม 2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย สนทนา ซักถาม เกี่ยวกับเรื่องที่ได้ดูจากภาพสไลด์
(10 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูบอกจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบว่า จะอภิปรายประเด็นใดบ้าง จะได้
อะไรจากการอภิปรายบ้าง
 2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ เช่น
 - นักเรียนได้รับความรู้อะไรบ้างจากเรื่องนี้
 - มีความรู้สึอย่างไร
 - ควรส่งเสริมหรือช่วยกันหรือไม่อย่างไร
 3. นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นอภิปราย

สื่อ

-

- กิจกรรม 3** **นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเสริมความรู้เพิ่มเติม (10 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. ครูแนะนำวิธีการศึกษาเอกสารว่า ให้ศึกษาเรื่องใดบ้าง ให้เวลานานเท่าใด อ่านแล้วควรทำอย่างไรบ้าง
 2. ครูแจกเอกสารเสริมความรู้เรื่อง ปราชญ์ถิ่นอุดมทรัพย์ขากรให้นักเรียนทุกคนได้อ่าน
 3. นักเรียนบันทึกสรุปสาระเรื่องที่อ่านในประเด็นต่าง ๆ เช่น
 - ทรัพยากรมีความสำคัญอย่างไร
 - ในท้องถิ่นของเรามีทรัพยากรใดบ้าง
 - ทรัพยากรเหล่านี้มีประโยชน์อย่างไร
 - เราควรช่วยกันสงวนรักษาทรัพยากรได้อย่างไร
- สื่อ** - เอกสารเสริมความรู้เรื่อง ปราชญ์ถิ่นอุดมทรัพย์ขากร
-
- กิจกรรม 4** **แบ่งกลุ่มเขียนรายงานและเสนอผลงาน (20 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. แบ่งกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการของกลุ่ม กำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่มให้ชัดเจน
 2. ครูแจกใบงานให้แต่ละกลุ่ม
 3. แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปสาระของเรื่อง และความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องที่ได้อ่านจากเอกสาร ในประเด็นต่าง ๆ เช่น
 - ทรัพยากรเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราอย่างไร
 - เราจะช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรได้อย่างไร
 - ทรัพยากรที่สำคัญในจังหวัดของเรามีสิ่งใดบ้าง
 - ถ้าทรัพยากรหมดไปจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง
- ฯลฯ
4. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
 5. ครูสรุปสาระสำคัญให้นักเรียนจดบันทึกไว้
- สื่อ** - ใบงาน

กิจกรรม 5 นักเรียนประเมินตนเอง (5 นาที)**ขั้นตอน**

1. ครูบอกวิธีการและจุดประสงค์ในการประเมินตนเอง
2. แจกแบบประเมินให้นักเรียน
3. นักเรียนตอบคำถาม
4. เฉลยคำถาม

สื่อ

- แบบประเมิน (แบบทดสอบ)

บทสไลด์ประกอบเสียง
ชุด ความรู้เกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรในจังหวัดปราจีนบุรี
เรื่อง
ไผ่ตงหวานทุ่งเมือง

ภาพ	เสียง / คำบรรยาย
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เสนอ เรื่องทรัพยากรของจังหวัด ปราจีนบุรี ตอน " ไผ่ตงหวานทุ่งเมือง"	...ดนตรีประกอบ..
- ดินโพธิ์ศรีมหาโพธิ์	- จากคำขวัญของจังหวัดปราจีนบุรีที่ว่า ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน ไผ่ตงหวานทุ่งเมือง ผลไม้ลือเลื่อง เขตเมืองทวารวดี ที่หลายคนได้ยิมนานั้น สมกับความจริงเลขที่เคียวที่ว่า เมืองปราจีนบุรี มีสิ่งดีมีคุณค่า ที่พวกเราภูมิใจเสมอมา
- สวนไผ่ตง	- ไผ่ตงเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจำนวนมาก มีการปลูกกันเกือบทุกอำเภอ ปลูกกันมากในอำเภอเมือง ประจันตคาม และนาดี
- หน่อไม้ไผ่ตง - โรงงานบรรจุหน่อไม้ไผ่ตง	- ไผ่ตงที่นิยมปลูกกันมาก คือ ไผ่ตงดำ ไผ่ตงเขียว และ ไผ่ตงจีน - ปัจจุบัน มีการบรรจุหน่อไม้ไผ่ตงเป็นอุตสาหกรรมส่งออกไปจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศกันมาก จึงนับได้ว่า ไผ่ตงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างยิ่งของปราจีนบุรี
- ตลาดผลไม้ในปราจีนบุรี	- นอกจากไผ่ตงแล้ว ยังมีพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดปราจีนบุรีอีกมาก โดยเฉพาะผลไม้เมืองปราจีนบุรี ได้ชื่อว่าเป็นผลไม้พันธุ์ดีแห่งหนึ่งของประเทศไทย

- สวนผลไม้ปราจีนบุรี - การประกวดผลไม้งานวันเกษตรปราจีนบุรี	- ผลไม้เหล่านี้ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป เคยประกวดได้รับรางวัลดีเด่นระดับประเทศหลายรางวัลหลายชนิด เช่น ทุเรียน มังคุด กระท้อน ส้มโอ ขนุน เป็นต้น
- ชาวสวนกำลังดูแลสวนผลไม้	- สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติอันทรงคุณค่า ที่เราช่วยกันสร้างขึ้นมา เราได้รับประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้มากมายมหาศาล ช่วยให้เรา มีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- ป่าไม้เขาอีโต้ - น้ำตกเขาอีโต้	- เมืองปราจีนบุรีของเรา มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ทั้งที่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยเฉพาะป่าไม้เป็นทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสายหล่อเลี้ยงชีวิตชาวปราจีนตลอดมา
- ล้าคลองท่าแห	- น้ำเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ามหาศาล ช่วยให้เรา มีชีวิตอยู่ได้อย่างสะดวกสบาย เราใช้น้ำทั้งในการดำรงชีวิตและทำการเกษตรโดยตรง การทำนา ทำไร่ ก็อาศัยน้ำจากแหล่งธรรมชาติเหล่านี้
- น้ำตกแก่งสลัดได - อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์	- แหล่งน้ำเหล่านี้มาจากฝนตกบ้าง ตามห้วยหนองคลองบึงบ้าง เป็นน้ำที่มีอยู่ได้ดินบ้าง มากมายหลายแห่ง มีคำกล่าวว่า ถ้าไม่มีน้ำ ก็จะไม่สิ่งมีชีวิต เพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต
- แม่น้ำปราจีนบุรี	- แม่น้ำบางปะกง หรือ แม่น้ำปราจีนบุรี เป็นแม่น้ำสำคัญ เปรียบเหมือนเส้นโลหิตของชาวปราจีนบุรีที่หล่อเลี้ยงชีวิตผู้กานมา นานแสนนาน เราได้ใช้แหล่งน้ำนี้เพื่อดื่มกิน เพื่อชักล้าง เพื่อการเพาะปลูกและเพื่อประโยชน์อย่างอื่นอีกมากมาย
- บริเวณต้นน้ำบางปะกง หน้า ที่ว่าการอำเภอกบินทร์บุรี (หลังเก่า)	- แม่น้ำบางปะกง มีต้นกำเนิดจากแควหनुมาน และ แควพระปรัง ไหลมารวมกันที่อำเภอ กบินทร์บุรี แล้วไหลผ่าน อ.ศรีมหาโพธิ์ อ.เมือง และ อ.บ้านสร้าง ไหลรวมกับ แม่น้ำนครนายก ที่ ต.บางแดน อ.บ้านสร้าง กลายเป็นแม่น้ำบางปะกง ไหลออก ทะเลอ่าวไทยที่ อ. บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา

- แควหनुมาน	- แควหनुมาน เป็นสาขาของแม่น้ำบางปะกง เกิดจากห้วยใส น้อย กับ ห้วยใสใหญ่ ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ไหลมารวมกันที่บ้านสะพานหิน อ.นาดี แล้วไหลมาบรรจบกับแควพระปรัง ที่บ้านตลาดใหม่ ต.กบินทร์บุรี อันเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำบางปะกง
- แควพระปรัง	- แควพระปรังเป็นแหล่งน้ำที่เกิดจากการไหลรวมตัวของคลองพระสทิง ในจังหวัดสระแก้ว มีความยาวประมาณ 40 ก.ม. ไหลไปบรรจบกับแควหनुมานที่ อ. กบินทร์บุรี กลายเป็นแม่น้ำบางปะกงเช่นกัน
- คลองประจันตคาม	- คลองประจันตคาม ต้นกำเนิดมาจากเขาตะกร้อในเทือกเขาใหญ่ ท้องที่ อ.ประจันตคาม รวมกับลำน้ำสายเล็ก ๆ หลายสาย เช่น คลองหนองแก้ว คลองมันปลา คลองบางไผ่ คลองท่าแห คลองห้วยชื้อ เป็นต้น
- คลองท่าแห	- สาขานี้เหล่านี้ไหลรวมตัวกันกลายเป็นคลองประจันตคาม ยาวประมาณ 45 กิโลเมตร ไหลลงสู่แม่น้ำปราจีนบุรี ที่บ้านหัวแหลม อ.เมืองปราจีนบุรี
- อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์ - อ่างเก็บน้ำห้วยสโงใน อำเภอนาดี	- แหล่งน้ำที่สำคัญนอกจากแม่น้ำปราจีนบุรีแล้ว ยังมีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีอีกหลายแห่ง เช่น อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์ อ่างเก็บน้ำห้วยสโง เป็นต้น - อ่างเก็บน้ำเหล่านี้ จะอำนวยประโยชน์ในการเพาะปลูก ตลอดจนนำมาใช้อุปโภคและบริโภค ได้อย่างพอเพียงอีกด้วย
- ทุ่งนาใน อ.บ้านสร้าง	- แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ดิน ดิน มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าน้ำแต่อย่างใด เพราะถ้าขาดดินก็ขาดพืช ชีวิตเราก็จะอยู่ไม่ได้เช่นกัน
- ไร่นาสำปะหลัง	- พื้นที่อุดมสมบูรณ์ จะช่วยให้พืชเจริญงอกงามได้ดี การเพาะปลูกจึงต้องอาศัยสภาพดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะสมกับการปลูกพืชแต่ละชนิด

- ไร่ไผ่ตง - ไร่ข้าวโพด	- พื้นที่ตอนบนของจังหวัดปราจีนบุรี เหมาะสำหรับการปลูกพืช ไร่ เพราะเป็นที่ราบสูง น้ำท่วมไม่ถึง - พืชที่ปลูกได้ดี ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง ตลอดจนทำไร่ ไผ่ตง หรือ ปลูกป่าเศรษฐกิจ หรือ เลี้ยงสัตว์ก็มีความเหมาะสมอีก ด้วย
- ป่อทองคำบึงทรัพย์บุรี	- ทองคำเป็นสิ่งที่คุณคนอยากได้ ปราจีนบุรีมีแร่ทองคำที่ ต. ป่อ ทอง อ. บึงทรัพย์บุรี เคยมีการทำเหมืองทองคำมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 แต่เดี๋ยวนี้ได้เลิกไปแล้ว เพราะไม่คุ้มกับการลงทุน
- แร่ดินขาว หน้าโรงงาน เซรามิค ต. โกงไม้ลาย อ. เมือง	- ดินขาว เป็นแร่ธาตุชนิดหนึ่ง มีมากในท้องที่ ต. โกงไม้ลาย อ.เมืองปราจีนบุรี และ อ. ประจันตคาม ดินขาวนำมาใช้ทำอิฐ ทำ กระเบื้อง เครื่องถ้วยชาม ผลิตภัณฑ์เซรามิค มีโรงงานผลิตใน อ. เมือง หลายแห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม ใน อำเภอศรีมหาโพธิ์	- นิเกิล-โครไมท์ เป็นแร่ธาตุ ใช้ผสมโลหะ หรือ ภาชนะเครื่อง ใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ พบมากในท้องที่ อ.ศรีมหาโพธิ์ แต่ยังไม่ มากนัก
- ป่าไม้เขาใหญ่ - น้ำตกเหวนรก - น้ำตกตะคร้อ	- ทรัพยากรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ พวกเราต้องช่วยกัน รักษาไว้ให้เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติต่อไป หากพวกเราทำลาย ทรัพยากรไปมาก ก็เท่ากับเป็นการทำลายชีวิตของพวกเราทุกคน ไปด้วย - ดังนั้น เราจึงต้องช่วยกันสงวนรักษาทรัพยากรเหล่านี้ไว้ ให้คน รุ่นหลังใช้ประโยชน์ และคงสภาพอยู่ยั่งยืน คู่กับเมืองปราจีนบุรี ของเราไปอีกรุ่นแสนนาน.... คนตรีประกอบ.... จบเรื่อง

เอกสารเสริมความรู้สำหรับนักเรียน
หมายเลข 4

ปราจีนถิ่นอุดม ทรัพยากร

ปราจีนบุรีมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

ปราจีนบุรี เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ ด้วยธรรมชาติมากมาย มีป่าไม้ที่เขียวชอุ่มตลอดปี เป็นแหล่งต้นกำเนิด ลำน้ำหลายสาย โดยเฉพาะพื้นที่ตอนบนของจังหวัด เป็นป่าไม้หนาทึบ และมีภูเขาสลับซับซ้อนเรียงรายไปตามพื้นที่ตามแนวความยาวของจังหวัดจนถึงจังหวัดสระแก้วและชายแดนประเทศกัมพูชา

พื้นที่ดังกล่าว ทางราชการได้กำหนดให้ประกาศเป็นพื้นที่ป่า สงวน เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ เพราะเนื่องจากปัจจุบันมีการลักลอบ ตัดไม้กันมาก ในจังหวัดปราจีนบุรีมีอุทยานแห่งชาติที่สำคัญดังนี้

1. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อยู่ในเขตท้องที่อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม และอำเภอนาคู

2. อุทยานแห่งชาติทับลาน

อยู่ในเขตท้องที่อำเภอนาคู

3. อุทยานแห่งชาติปางสีดา

อยู่ในเขตท้องที่อำเภอนาคู และจังหวัดสระแก้ว

ในจังหวัดปราจีนบุรี นอกจากจะมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์แล้ว อุทยานแห่งชาติยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิดอีกด้วย ทั้งสัตว์ป่าขนาดใหญ่ เช่น ช้างป่า กระต๊อ วัวแดง รวมทั้งสัตว์ป่าขนาดเล็กอีกหลายชนิด เช่น นกแก้ว นกขุนทอง นกกระปูด เป็นต้น ทรัพยากรแร่ธาตุ แร่ธาตุ นับว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ซึ่งเป็นทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไป ไม่สามารถจะหาทดแทนให้มีสภาพคงเดิมได้ ในจังหวัดปราจีนบุรีมีแหล่งแร่ธาตุที่สำคัญ ๆ ดังนี้ ทองคำ พบกันมากในท้องที่ตำบลบ่อทอง อำเภอekinบุรี โดยการสำรวจพบว่าเคยมีการทำเหมืองทองคำมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ต่อมาได้เลิกกันไปเพราะไม่คุ้มกับการลงทุน นิเกิล และ โครไมท์ เป็นแร่ธาตุที่ใช้ผสมโลหะ หรือเคลือบโลหะ ตลอดจนเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้สิ่งของเครื่องใช้ดังกล่าวคงทนถาวรและสวยงาม แร่ธาตุนี้พบกันมากในท้องที่อำเภอศรีมหาโพธิ์	แร่ดินขาว แร่นี้ใช้ทำอิฐ ทำกระเบื้อง เครื่องถ้วยชาม ผลิตภัณฑ์เซรามิก พบกันมากในท้องที่ตำบลโคกไม้ลาย ตำบลคงพระราม และตำบลเนินหอม อำเภอเมืองปราจีนบุรี แร่บอแรกซ์และดินขาว แร่นี้ใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา เป็นส่วนผสมของอิฐทนไฟ พบมากในท้องที่ตำบลโคกไม้ลาย อำเภอเมืองปราจีนบุรี แร่เหล็ก แร่เหล็กพบมากที่บ้านมอหินแดง ในเขตอำเภอนาดี บ้านหัวนอน ในเขตอำเภอศรีมหาโพธิ์ ทรัพยากรแหล่งน้ำ ในจังหวัดปราจีนบุรี มีแหล่งน้ำมากมายอยู่ทั่วไป นอกจากห้วยหนองคลองบึง แล้วยังมีแม่น้ำสำคัญอีกสายหนึ่งซึ่งหลายคนรู้จักดีคือแม่น้ำปราจีนบุรี (บางทีเรียกว่า แม่น้ำบางปะกงตอนบน) แม่น้ำปราจีนบุรี เกิดจากการรวมตัวของแควพระปรัง กับ แควหนุมาน ในเขตอำเภอกบินทร์บุรี ไหลผ่านท้องที่อำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอเมือง อำเภอบ้านสร้าง ไหลเข้าสู่อำเภอบางคล้า รวมตัวกับแม่น้ำนครนายก ที่ตำบลบางเตย อำเภอบ้านสร้าง กลายเป็นแม่น้ำบางปะกง (บางทีเรียกว่า แม่น้ำบางปะกงตอนล่าง)
---	--

ลำน้ำสายนี้เป็นลำน้ำสายสำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี นอกจากนั้นยังมีลำน้ำสายย่อย ๆ สายเล็กสายน้อย อีกหลายสาย ไหลลงสู่แม่น้ำปราจีนบุรี ทำให้มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ตลอดปี ลำน้ำเหล่านี้ ได้แก่ แก่งพระปรัง เกิดจากการไหลรวมกันของคลองพระสึง จากเทือกเขาในเขตจังหวัดจันทบุรี กับ คลองพระปรัง จากเทือกเขาในเขตจังหวัดสระแก้ว แก่งหนุมาน เกิดจากลำห้วยในภูเขาตอนบน คือ จากเขาขาด เขากำพรา ในเขตอำเภอประจันตคาม และเขารัง ในเขตอำเภอนาดี ทั้ง 2 สาย ไหลมารวมกันที่อำเภอกบินทร์บุรี กลายเป็นแก่งหนุมาน แล้วไหลมาบรรจบกับแก่งพระปรัง ที่อำเภอกบินทร์บุรี กลายเป็นแม่น้ำปราจีนบุรี คลองประจันตคาม เกิดจากลำห้วยในเทือกเขาตอนบน ของอำเภอประจันตคาม ไหลลงสู่แม่น้ำปราจีนบุรี ที่ตำบลบางบริบูรณ์ อำเภอเมืองปราจีนบุรี มีความยาวประมาณ 45 กิโลเมตร	ทรัพยากรป่าไม้และภูเขา ในจังหวัดปราจีนบุรี มีภูเขาและป่าไม้มากมายหลายแห่ง ที่สำคัญ ซึ่งควรรู้จักได้แก่ เขากำพรา เขาแหลมน้อย เขาตะคร้อ เขาขาด ในอำเภoprจันตคาม เขากำแพง เขาไม้ปล้อง เขาอุกซ้าง ในอำเภอกบินทร์บุรี เขาแหลม เขาอีพร้อม เขากำแพง เขาขาด ในอำเภอนาดี เขาอีโต้ เขามดแดง ในอำเภอเมืองปราจีนบุรี ภูเขาเหล่านี้อยู่ทางตอนบนของจังหวัดปราจีนบุรี ทางด้านเหนือของพื้นที่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาใหญ่นอกจากนั้น เป็นภูเขาเล็ก ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ราบทางตอนใต้ของจังหวัด ภูเขาเหล่านี้ ได้แก่ เขาอุกซ้าง ในตำบลวังตะเคียน อำเภอกบินทร์บุรี และเขาหินซ้อน ในอำเภอกันทรวิชัย
--	---

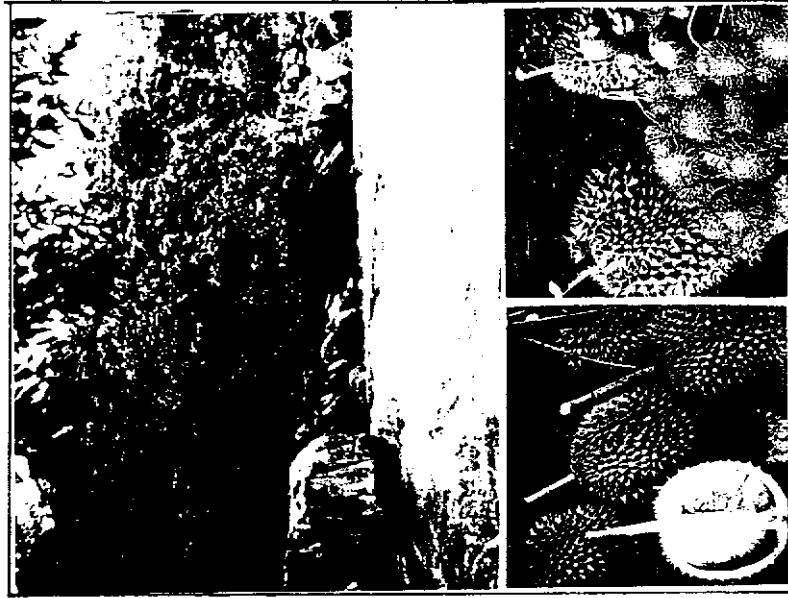
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ทรัพยากร

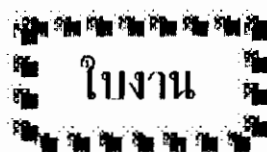
ทรัพยากรธรรมชาติหายากชนิด มนุษย์ใช้อย่างไม่คำนึงถึงผลเสีย หายจึงทำให้ทรัพยากรหมดไปอย่างน่าเสียดาย บางอย่างใช้แล้วหมดไป แต่สามารถจะนำมาใช้ได้ อีก หรือทรัพยากรบางอย่างใช้แล้วหมดไป ไม่สามารถจะนำมาทดแทนได้ เช่น แร่ธาตุ เป็นต้น

ทรัพยากรมีคุณค่าต่อชีวิตของเรามากมาย เราจึงควรช่วยกัน รักษาคุณภาพสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เอาไว้เพราะถ้ามนุษย์ทำลายสิ่งแวดล้อม ก็เท่ากับทำลายชีวิตของตนเอง

เราคงเคยเห็นปล่องไฟจากโรงงานพ่นควันสีดำออกมาคละคลุ้ง ส่งกลิ่นเหม็นทั่วโรงงาน เราต้องสูดอากาศสีดำเหล่านี้เข้าไปในร่างกายของเราทุกวันอย่างหนีไม่พ้น แน่แน่นอน คงไม่มีใครอยากพบเห็นสิ่งเลวร้ายเช่นนี้ อีก สิ่งเหล่านี้เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้น ลองมาช่วยกันพิจารณากันดูซิว่า

ถ้าสภาพแวดล้อมในจังหวัดปราจีนบุรีของเราเป็น
อย่างนี้ พวกเราจะมีความสุขหรือไม่

เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มแล้วให้อ่านคำชี้แจงข้างล่างนี้

- คำชี้แจง**
1. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน และ
เลขาธิการอีก 1 คน
 2. ให้ช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มของตน
 3. ให้เลขานุการแจกเอกสารเสริมความรู้ให้ครบทุกคน
 4. ให้ทุกคนอ่านเอกสารเสริมความรู้ประมาณ 10 นาที
 5. อ่านแล้วให้บันทึก สรุป ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - ทรัพยากรเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์อย่างไร
 - เราจะช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรได้อย่างไร
 - ทรัพยากรที่สำคัญในจังหวัดของเรา มีสิ่งใดบ้าง
 6. ให้เลขานุการกลุ่ม รวบรวม บันทึกของทุกคนแล้วนำมาอภิปรายกันว่า
จะสรุปเป็นของกลุ่มว่าอย่างไร
 7. ให้ตกลงกันว่าใครจะเป็นผู้ไปรายงานหน้าชั้น

แบบประเมินตนเอง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 4 ปราจีนอันอุดมทรัพยากร

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดอธิบายความสำคัญของแหล่ง
ทรัพยากรได้ดีที่สุด

- ก. ทรัพยากรมีอยู่ตามธรรมชาติ
- ข. ทรัพยากรเป็นแหล่งอาหารอันอุดม
- ค. ทรัพยากรเป็นสมบัติของมนุษยทุกคน
- ง. ทรัพยากรมีคุณค่าจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์

2. ดันก้านิคแม่น้ำปราจีนบุรีอยู่อำเภอใด

- ก. นาดี
- ข. บ้านสร้าง
- ค. กบินทร์บุรี
- ง. เมืองปราจีนบุรี

3. คุณภาพของดินเกี่ยวข้องกับสิ่งใดมากที่สุด

- ก. ศิลปกรรม
- ข. อุตสาหกรรม
- ค. การกลั่นกรอง
- ง. การตัดถกรรรม

4. การกระทำใดเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากร

- ก. โหมง รดน้ำต้นไม้ทุกวัน
- ข. หนุม อุดหนุนสินค้าในท้องถิ่น
- ค. บิด เขียนคำขวัญเชิญชวนให้เห็นคุณค่า
ของไฟฟ้า
- ง. หนอย เขียนคำขวัญให้ใช้น้ำอย่าง
ประหยัด

5. ข้อใดเป็นผลกระทบร้ายแรงจากการตั้ง
โรงงานอุตสาหกรรม

- ก. เสี่ยงดังรบกวน
- ข. ควันพิษจากโรงงาน
- ค. สารเคมีจากโรงงาน
- ง. อุบัติเหตุจากเครื่องจักร

6. แม่น้ำปราจีนบุรีอำนวยความสะดวกชาว
ปราจีนบุรีในด้านใดมากที่สุด

- ก. เกษตรกรรม
- ข. แหล่งท่องเที่ยว
- ค. การขนส่งสินค้า
- ง. กิจการอุตสาหกรรม

7. เหตุใดจึงกล่าวว่าแม่น้ำปราจีนบุรีเปรียบ
เหมือนเส้นโลหิตของชาวปราจีนบุรี

- ก. เพราะ เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ
- ข. เพราะ เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำบางปะกง
- ค. เพราะ ชาวปราจีนหวงแหนแม่น้ำดุจชีวิต
- ง. เพราะ ชาวปราจีนใช้แม่น้ำสายนี้เลี้ยงชีวิต

8. แหล่งทรัพยากรทางโบราณคดีมีความ
สำคัญอย่างไร

- ก. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
- ข. เป็นแหล่งทำรายได้ให้แก่จังหวัด
- ค. เป็นแหล่งศึกษาความเป็นอยู่ในอดีต
- ง. เป็นแหล่งศึกษาทรัพยากรธรรมชาติ

จากคำขวัญของจังหวัดปราจีนบุรีที่ว่า

ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน (1)

ไผ่ตงหวานคู่เมือง (2)

ผลไม้ลือเลื่อง (3)

เขตรเมืองทวารวดี (4)

9. หมายเลขใดแสดงถึงแหล่งทรัพยากรทาง
โบราณคดี

ก. 1 และ 4

ข. 3 และ 4

ค. 2 และ 1

ง. 1 และ 4

10. จากข้อความข้างซ้ายนี้ แสดงจุดเด่นของ
จังหวัดปราจีนบุรีอย่างไร

ก. เป็นเมืองโบราณเก่าแก่

ข. เป็นเมืองอุตสาหกรรมแห่งใหม่

ค. เป็นเมืองอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ

ง. เป็นเมืองโบราณและอุดมสมบูรณ์ด้วย
ทรัพยากร

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กิจกรรมครู / นักเรียน

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 13 - 15 ตอนที่ 5 ปราจีนอันธพาล

(60 นาที)

กิจกรรม 1 ให้นักเรียนชมวิดีโอ เรื่อง การอนุรักษ์ป่าไม้ในบ้านเรา (15 นาที)

ขั้นตอน

1. เตรียมคิดตั้งอุปกรณ์วิดีโอ พร้อมอุปกรณ์เครื่องฉายให้ครบชุด
2. กรูบอกรูปประสงคของการดูวิดีโอว่าจะได้อะไรจากการดูในครั้งนี้ พร้อมทั้งให้นักเรียนจดบันทึกไว้
3. เปิดวิดีโอ (Video) ให้นักเรียนดูจนจบเรื่อง
4. ให้นักเรียนจดบันทึกจากสิ่งที่พบเห็น

สื่อ

- วิดีทัศน์ เรื่อง การอนุรักษ์ป่าไม้ในบ้านเรา

กิจกรรม 2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย สถานภาพ ป่าไม้เพิ่มเติม (10 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูกล่าวนำอภิปราย ให้นักเรียนทบทวนเนื้อหาจากเรื่องที่ได้อ่าน เพื่อนำไปสู่คำถามว่า แหล่งพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดของเราเมื่ออยู่ที่ใดบ้าง มีเหลืออยู่จำนวนเท่าใด มีสภาพเป็นอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร
2. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
 - แหล่งป่าไม้ในจังหวัดปราจีนบุรีมีอยู่บริเวณใดบ้าง
 - ป่าไม้มีความสำคัญอย่างไร
 - สาเหตุของการทำลายป่าเกิดจากสิ่งใด
 - การอนุรักษ์ป่าไม้ทำอย่างไร

สื่อ

-

- กิจกรรม 3** **แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษานอกอาคารเสริมความรู้ (15 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. แบ่งกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่ม พยายามคละกันอย่าให้นักเรียนอยู่ซ้ำกลุ่มเดิม ครูชี้แจงหลักการทำงานกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจ
 2. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ ตลอดจนกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่มให้ชัดเจน
 3. แจกเอกสารเสริมความรู้ ชุดการอนุรักษ์ป่าไม้ในบ้านเรา ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเอกสาร ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 เรื่อง แหล่งอนุรักษ์ป่าไม้ในปราชิน
 - กลุ่มที่ 2 เรื่อง ป่าไม้คือชีวิต
 - กลุ่มที่ 3 เรื่อง ทำลายป่าไม้เหมือนทำลายชีวิต
 - กลุ่มที่ 4 เรื่อง รักษ์ป่ารักปราชิน
- สื่อ**
- เอกสารเสริมความรู้ชุด การอนุรักษ์ป่าไม้ในบ้านเรา 4 เรื่อง คือ
 1. แหล่งอนุรักษ์ป่าไม้ในปราชิน
 2. ป่าไม้คือชีวิต
 3. ทำลายป่าไม้เหมือนทำลายชีวิต
 4. รักษ์ป่ารักปราชิน
-
- กิจกรรม 4** **จัดทำรายงาน เสนอรายงานและสรุปผลการอภิปราย (15 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงแนวทางในการทำรายงานให้ทุกคนเข้าใจ
 2. แจกใบงานให้แต่ละกลุ่ม
 3. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดจัดทำรายงาน
 4. ส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
 5. ครูสรุปประเด็นนักเรียนอภิปรายและให้จดบันทึกไว้
- สื่อ**
- ใบงาน
-
- กิจกรรม 5** **ประเมินตนเอง (5 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวิธีการประเมิน
 2. แจกแบบประเมิน
 3. นักเรียนตอบคำถาม
 4. เฉลยคำตอบ
- สื่อ**
- แบบประเมิน (แบบทดสอบ)

บทวิทัศน์ประกอบบทเรียน
เรื่อง
การอนุรักษ์ป่าไม้ในบ้านเรา

ภาพ	เสียง / คำบรรยาย
เสนอ การอนุรักษ์ป่าไม้ในบ้านเรา	 คนตรีประกอบ คำบรรยาย.....
- ตลาดนัดเสื้อผ้า - ร้านขายเสื้อผ้า	- เสื้อผ้าที่เราสวมใส่อยู่ทุกวันนี้ อาจจะ ไม่รู้หรือมากกว่าจะมาเป็นชุดให้เราสวมใส่อย่างสวยงามอย่างนี้ ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การนำเอาวัสดุมาผลิต การทอผ้า ตลอดจนการออกแบบเครื่องแต่งกายที่สวยงามอยู่
- กองหนังสือและเอกสารในสำนักงาน สปจ.ปราจีนบุรี	- เช่นเดียวกับหนังสือและกระดาษที่เราใช้เขียนหนังสืออยู่นี้ก็เช่นกัน เราทราบไหมว่า สิ่งเหล่านี้ทำมาจากอะไร
- ห้องโรเนียวกำลังพิมพ์และโรเนียว	- ถ้าจะบอกว่าสิ่งเหล่านี้ จะเป็นเสื้อผ้างี้ดี หรือกระดาษที่ใช้พิมพ์หนังสืออยู่ในขณะนี้ก็ดี ล้วนทำมาจากผลผลิตจากป่าไม้ทั้งสิ้น เราจะแปลกใจไหม ?
- เรือนไม้ อาคารไม้ หรือเครื่องใช้ที่ทำจากไม้	- หลายคนอาจมองข้ามสิ่งเหล่านี้ไป ความจริงแล้วผลผลิตจากป่าไม้ มนุษย์ได้รู้จักและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว
- บ้านเรือนชุมชนในชนบท	- แต่ก่อนเรายังจะรู้จักแต่เพียงว่า ไม้ที่นำมาจากป่าได้นำมาปลูกสร้างอาคารบ้านเรือน หรือนำมาทำพื้นผืนถ่านเพื่อหุงหาอาหารเท่านั้น

- สวนผลไม้	..แต่ความจริงแล้ว เรายังใช้ส่วนต่างๆ ของไม้เป็นประโยชน์อีกหลายอย่าง เช่น อาหาร ก็ได้จากป่าไม้โดยตรง ทั้งผลไม้ ใบไม้ ราก
- ตลาดผลไม้	ไม้ หรือสมุนไพรก็ได้มาจากป่าไม้โดยตรงทั้งสิ้น
- สภาพชุมชนชนบท	- ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ชีวิตของมนุษย์ ผูกพันกับป่า ไม้มาตั้งแต่แรก
- ภายในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	เกิดเลขที่เคียว มนุษย์ได้ใช้สิ่งต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตที่เป็นผลผลิตจากป่า ไม้ทั้งสิ้นที่เรียกกันว่า "ปัจจัย 4 " คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค นั่นเอง
- ชุมชนในตลาดสดเทศบาลเมืองปราจีนบุรี	- ทุกวันนี้เราอยู่ได้เพราะอาศัยผลผลิตจากป่า ไม้ แต่... ถ้าไม่มีป่า ไม้ชีวิตมนุษย์จะอยู่ได้ไหม ?
- สภาพความเป็นอยู่ในสังคมชนบทและชุมชนเมือง	- เราจะไม่มีที่อยู่อาศัย เพราะขาดแคลนไม้ที่จะนำมาสร้างบ้านเรือน เราจะไม่มีเสื้อผ้าสวมใส่เพราะขาดใยธรรมชาติที่จะนำมาถักทอเป็นเครื่องนุ่งห่ม เราจะไม่มียารักษาโรคเพราะไม่มีสมุนไพรจากป่า ไม้ และที่สำคัญ... ก็คือ จะไม่มีแหล่งอาหารเลี้ยงชีวิตซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากป่า ไม้
- คนงานกำลังก่อสร้างอาคารบ้านเรือน	- มนุษย์มีมากขึ้น ความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยป่า ไม้ก็ยังมีปริมาณเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปัจจุบันมนุษย์ใช้ความรู้สมัยใหม่เอาประโยชน์จากป่า ไม้อย่างกว้างขวาง จำนวนป่า ไม้ที่เคยอุดมสมบูรณ์จึงลดลงไปอย่างรวดเร็ว
- วัวกำลังกินหญ้าในทุ่งนา - ชาวณากำลังทำนา - สภาพป่าเสื่อมโทรม	- ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ทำให้ความแห้งแล้งทั้งชีวิตของผู้คน ชีวิตของสัตว์ ตลอดจนสิ่งมีชีวิตทุกชีวิตย่อมได้รับความเดือดร้อนทุกหนแห่ง
- สภาพบริเวณน้ำท่วมหนักในตลาดปราจีนบุรี ปี 2538	- น้ำท่วม ก่อให้เกิดความเสียหาย สูญเสียทรัพย์สินมากมาย นำความเดือดร้อนมาสู่พวกเราอย่างสาหัส ก็เพราะสาเหตุมาจากการทำลายป่า ไม้ นั่นเอง
- แม่น้ำบางปะกง บริเวณเขื่อนริมแม่น้ำตลาดเทศบาลเมืองปราจีนบุรี	- จังหวัดปราจีนบุรีของเราเป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย มีป่า ไม้ที่เขียวชอุ่มตลอดปี มีแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย ไหลผ่านหล่อเลี้ยงชีวิตของพวกเรามาจนทุกวันนี้

- พื้นที่ป่าไม้ น้ำตกเขาค้อได้ และน้ำตกเหวนรก - เชื้อนกเกี๋ยน้ำจักรพงษ์	- พื้นที่ตอนบนของจังหวัดปราจีนบุรี เป็นป่าไม้และภูเขาสลับซับซ้อนหลายแห่งมากมาย ป่าไม้เหล่านี้เป็นแหล่งทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาคนี้ เราจะปล่อยให้สิ่งเหล่านี้เสื่อมโทรมไปได้อย่างไร
- น้ำตกตะคร้อและแก่งสลัด ไค อ.ประจันตคาม	- แน่นอน.. เราจะไม่ยอมปล่อยให้สิ่งเหล่านี้เสื่อมโทรมไปอย่างเด็ดขาด เราจะต้องรู้จักใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างชาญฉลาดให้มากที่สุด เราจะช่วยกันอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ให้ เป็นสมบัติของพวกเราต่อไป
- บริเวณป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	- แต่เดิม ป่าไม้ในจังหวัดปราจีนบุรีมีเป็นจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่าเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยธรรมชาติ มีป่าไม้ที่มีคุณค่ามากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทยเลยทีเดียว
- ทุ่งนา และ พื้นที่ป่าเสื่อมโทรม	- ปัจจุบัน ป่าไม้ในบ้านเราเหลือเพียงเล็กน้อย เหลือไม่ถึงครึ่งหนึ่งของพื้นที่ที่เคยมีอยู่เมื่อ 5 ปี ที่ผ่านมา..... น่าเสียดายที่มนุษย์เห็นแก่ตัวทำลายไปอย่างอวดน่าไม่ให้อภัย
- ทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ - บริเวณสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์	- เราจะหาทางช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้ในบ้านของเราได้อย่างไร.... สิ่งที่ทำได้ง่ายก็คือ ห้ามบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าในเขตอุทยานแห่งชาติอย่างเด็ดขาด ขณะนี้ทางราชการได้ออกกฎหมายคุ้มครองป่าไม้ที่สำคัญในจังหวัดของเรา 3 แห่ง
- ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองตอนบน อำเภอประจันตคาม อำเภอนาคี และอำเภอกบินทร์บุรี มีพื้นที่ประมาณ 5 แสนกว่าไร่
- ที่ทำการอุทยานแห่งชาติทับลาน อ.นาดี	- อุทยานแห่งชาติทับลาน มีพื้นที่ประมาณ 1 แสนไร่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอนาคีตอนบนทั้งหมด
- ที่ทำการอุทยานแห่งชาติปางสีดา จ.สระแก้ว	- อุทยานแห่งชาติปางสีดา อยู่ในพื้นที่อำเภอนาคี และเขตจังหวัดสระแก้ว มีพื้นที่ประมาณ 5 พันไร่เศษ นอกจากอุทยานแห่งชาติทั้ง 3 แห่งแล้ว ในจังหวัดปราจีนบุรียังมีเขตกาสงวนแห่งชาติอีก 3 แห่ง คือ
- บริเวณน้ำตกเขาค้อได้ - บริเวณป่าเขาใน อ.นาดี	- ป่าน้ำตกเขาค้อได้ อ.เมือง ป่าประดู่ วังตะเคียน อ.กบินทร์บุรี และ ป่าทุ่งโพธิ์ อ.นาดี

- ป้ายประกาศคำเตือนทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	- ป่าที่ประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ หรือ ป่าสงวนแห่งชาติ ทางราชการจะประกาศแจ้งให้ทุกคนทราบอย่างเปิดเผย หากใครฝ่าฝืนบุกรุกทำลายป่าจะได้รับโทษตามกฎหมาย
- บริเวณที่ทำการสำนักงานป่าไม้จังหวัดปราจีนบุรี	- นอกจากทางราชการจะออกกฎหมายคุ้มครองป่าไม้แล้ว พวกเราทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษา ป้องกันการทำลายป่าไม้ เราจะต้องช่วยกันดูแลปกป้องไม่ให้ใครมาบุกรุกทำลายป่า ตลอดจนไม่ล่าสัตว์ป่าในพื้นที่ป่าไม้อีกด้วย
- เอกสารเผยแพร่ของกรมป่าไม้	- เราจะช่วยกันเผยแพร่ให้คนอื่น ๆ เห็นความสำคัญของป่าไม้ เห็นคุณค่าของป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อมนุษยชาติอย่างมหาศาล เราจะช่วยกันปลูกป่าทดแทนขึ้นตามโอกาสต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น
- จุดชมวิวน้ำตกเหวนรก บริเวณน้ำตกเหวนรก	- ป่าไม้คือหัวใจของพวกเรา เป็นสมบัติของพวกเราทุกคน ...ผู้ใดทำลายป่าไม้ ผู้นั้นคือผู้ทำลายประเทศชาติ..... คนตรีประกอบ..... จบเรื่อง

แหล่งบริเวณป่าไม้ ในปราจีน

ปราจีนบุรีมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์

ปราจีนบุรี เป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย มีป่าไม้ที่เขียวชอุ่มตลอดปี เป็นแหล่งต้นกำเนิดลำน้ำหลายสายเช่น แควหनुมาน แควพระปรง คลองประจันตคาม ไหลมารวมกันลงสู่แม่น้ำปราจีนบุรี (แม่น้ำบางปะกงตอนบน)

พื้นที่ตอนบนของจังหวัด เป็นป่าเขา สลับซับซ้อน มีป่าไม้เศรษฐกิจที่สำคัญ การที่จะต้องช่วยกันสงวนรักษาไว้ให้ลูกหลานใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต

อุทยานแห่งชาติเขาน้อย เป็นพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ตอนบนของจังหวัดปราจีนบุรี ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองตอนบน ตอนบนของอำเภอประจันตคาม บางส่วนของอำเภอนาดี

บริเวณเหล่านี้มีสภาพธรรมชาติ เป็นป่าที่สมบูรณ์ รัฐบาลได้ออกกฎหมายควบคุมดูแลให้คงสภาพธรรมชาติมากที่สุด เพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษ และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

บริเวณที่เป็นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จะมีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติไว้ให้เห็นชัดเจน มีแผนที่แสดงแนวเขตให้ทุกคนได้ทราบ และมีกฎหมายห้ามไว้หลายประการ เช่น ห้ามมิให้ประชาชนเข้าไปทำกินบนที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามเก็บผลผลิตจากป่าไม้ไปขายหรือไปทำลาย ของจากป่าเหล่านี้ได้แก่ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำผึ้ง ครั้ง เปลือกไม้ แร่ธาตุ มูลค้างคาว เป็นต้น

ต้นลาน
ในอุทยานแห่งชาติเขาน้อย

นอกจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เขาใหญ่แล้ว ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ยังมี อุทยานแห่งชาติทับลาน อีกแห่งหนึ่ง อยู่ใน ท้องที่อำเภอนาดี บริเวณนี้อุดมสมบูรณ์ ไปด้วยป่าไม้ เช่นเดียวกับอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ แต่ที่น่าสนใจอย่างยิ่งและต้องช่วย กันอนุรักษ์ไว้ก็คือ ต้นลาน ลาน เป็นพืชดึกดำบรรพ์ มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ส่วนต่าง ๆ ของต้นลาน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ใบลาน ใช้ทำหมวก กระเป๋า เสื้อ พัด ก้านลานนำมาทำไม้ขีดขีด ผลลาน นำมา เชื่อมเป็นอาหารได้ สมัยโบราณใช้ใบลานเขียนจารึก อักษร ส่วนใหญ่เป็นคำสอนทางพระพุทธ ศาสนา เรียกว่า กัมมัตริยธาน ป่าลานที่ กล่าวมานี้ มีแหล่งเดียวเท่านั้น อยู่ที่อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งถือว่าเป็นป่าลานที่ สมบูรณ์แห่งสุดท้ายของประเทศไทย	เดิมจังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่มี ป่าไม้อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ มีพรรณไม้สำคัญ หลายชนิดที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ไม้ยาง ไม้ตะเคียนทอง ไม้ประจักษ์ ไม้เคี่ยม เป็นต้น นอกจากนั้น ยังเป็นที่อยู่อาศัยของ สัตว์ป่าอีกหลายชนิด ทั้งสัตว์ป่าขนาดใหญ่ มาก เช่น ช้างป่า กระต่าย วัวแดง ฯลฯ เป็นต้น จนกระทั่งถึงสัตว์ป่าขนาดเล็กอีก หลายชนิด ปัจจุบันนี้ จังหวัดปราจีนบุรีมีพื้นที่ ป่าที่อุดมสมบูรณ์เหลือเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากการบุกเบิกทำลายป่าไม้กันมากขึ้น และมีการแบ่งพื้นที่ออกไปเป็นจังหวัด สระแก้ว ในจังหวัดปราจีนบุรีจึงมีพื้นที่ป่า เหลือเพียงร้อยละ 30 ของพื้นที่เท่านั้น นอกจากนั้น ยังมีพื้นที่บางส่วนเป็น ป่าเสื่อมโทรมอีกประมาณร้อยละ 6 ของพื้นที่ ป่าทั้งหมด พื้นที่ป่าส่วนใหญ่อยู่ในเขต	พื้นที่อำเภอประจันตคามตอนบน อำเภอ เมืองตอนบน และบางส่วนของอำเภอนาดี แหล่งพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญ ซึ่งเป็น เขตป่าสงวนแห่งชาติอยู่ในเขตจังหวัด ปราจีนบุรี มีดังนี้ 1. ป่าสงวนแห่งชาติมีอยู่ 3 แห่งคือ ป่าทุ่งโพธิ์ อยู่ในอำเภอนาดี ป่าประจักษ์ - วังตะเคียน อยู่ในกบินทร์บุรี ป่าเขาอีโต้ อยู่ในอำเภอเมือง 2. อุทยานแห่งชาติ มี 3 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อยู่ในอำเภอ เมืองตอนบน ประจันตคามและอำเภอนาดี อุทยานแห่งชาติทับลาน อยู่ในอำเภอนาดี อุทยานแห่งชาติปางสีดา อยู่ในอำเภอนาดี และบางส่วนของจังหวัดสระแก้ว
--	---	--

เอกสารเตรียมความรู้สำหรับนักเรียน หมายเลข 5.2 ป่าในคือชีวิต 	ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติอย่างหนึ่งในจำนวนทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ป่าไม้จัดเป็นทรัพยากรประเภททดแทน หรือ รักษาให้คงอยู่ได้เมื่อใช้ประโยชน์แล้วสามารถบำรุงรักษาให้คงอยู่หรือเจริญเติบโต แพร่พันธุ์สืบต่อ ๆ กันไปได้ ถ้ารู้จักใช้ประโยชน์และมีการดูแลจัดการที่ดีก็จะมีใช้ตลอดปี ป่าไม้เป็นทรัพย์สินของสังคมมีชีวิต อันมีคุณค่าไม่แพ้สิ่งสำคัญทางเศรษฐกิจและความรู้ชีววิทยา สิ่งที่มีพละกำลังมากกว่าบริเวณใดเป็นป่าหรือไม่ นั่นต้องพิจารณาว่ามีปริมาณต้นไม้หนาแน่นเพียงพอมและมีพื้นที่กว้างขวาง ซึ่งมีผลต่อสภาพดินฟ้าอากาศในท้องถิ่นอีกด้วย ชีวิตของมนุษย์ผูกพันกับป่าไม้มาตั้งแต่เกิด มนุษย์ได้ประโยชน์จากการใช้ป่าไม้ในการดำรงชีวิต ที่เรียกว่า “ปัจจัย 4”	ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ป่าไม้เป็นแหล่งกำเนิดอาหารต่างๆ ของมนุษย์ ทั้งที่ได้จากป่าไม้โดยตรง และผลผลิตจากป่าไม้ เราจึงไม่แปลกใจเลยว่า เราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ก็เพราะผลผลิตจากป่าไม้นี้ทั้งสิ้น ตั้งแต่การสร้างบ้านเรือนก็อาศัยป่าไม้ เครื่องนุ่งห่มก็ล้วนทำมาจากเส้นใยธรรมชาติ รวมทั้งผ้าไหมที่ที่คุณภาพและราคาแพง ถ้วนได้มาจากผลผลิตของป่าไม้ ยารักษาโรคก็ได้มาจากป่าไม้ที่เราเรียกว่า ยาสมุนไพร ต่อมาเมื่อมนุษย์เจริญขึ้น มีผู้คนมากขึ้น ความจำเป็นต้องใช้ไม้และผลผลิตจากป่าไม้ ก็ยังมีปริมาณมากขึ้น มนุษย์จะหาวิธีใช้ประโยชน์จากป่าไม้อย่างกว้างขวางไม่เป็นที่สิ้นสุด จำนวนพื้นที่ป่าไม้ที่เคยอุดมสมบูรณ์จึงลดลงไปอย่างรวดเร็ว
--	---	---

ทำให้เกิดภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกิดภัยแล้ง หรือ เกิด น้ำท่วม เป็นต้น เดิมจังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ มีพรรณไม้สำคัญหลายชนิดที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ไม้ตะเคียนทอง ไม้ประดู่ ไม้เคี่ยม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอีกหลายชนิด ทั้งสัตว์ป่าขนาดใหญ่มากเช่น ช้างป่า กระต๊อง วัวแดง ฯลฯ จนกระทั่งสัตว์ป่าขนาดเล็กละเอียดชนิด ปัจจุบันนี้จังหวัดปราจีนบุรี มีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เหลือเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการบุกรุกทำลายป่าไปมากจน และเมื่อมีการแบ่งพื้นที่ออกไปเป็นจังหวัดสระแก้ว ในจังหวัดปราจีนบุรีจึงมีพื้นที่ป่าเหลือเพียงร้อยละ 31 ของพื้นที่เท่านั้น	นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ที่เป็นป่าเสื่อมโทรมอีกประมาณร้อยละ 6 ของพื้นที่ป่าทั้งหมด พื้นที่ป่าส่วนใหญ่อยู่ในเขตท้องที่อำเภอประจันตคามตอนบน อำเภอเมืองตอนบน และบางส่วนของอำเภอนาดี แหล่งป่าไม้ที่สำคัญ ซึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติอยู่ในเขตจังหวัดปราจีนบุรีมีดังนี้ ป่าสงวนแห่งชาติ มีอยู่ 3 แห่ง คือ 1. ป่าทุ่งโพธิ์ ในอำเภอนาดี 2. ป่าประดู่-วังตะเคียน ในอำเภอกบินทร์บุรี 3. ป่าน้ำตกเขาอีโต้ ในอำเภอมืองปราจีนบุรี อุทยานแห่งชาติ มีอยู่ 3 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตั้งอยู่ตอนบนของเขตอ.ประจันตคาม อ.เมือง และอ.นาดี	อุทยานแห่งชาติทับลาน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอนาดี และบางส่วนของจังหวัดนครราชสีมา อุทยานแห่งชาติปางสีดา ตั้งอยู่ในเขต อ.นาดี และบางส่วนของ จ.สระแก้ว
--	--	---

ทำลายป่า เหมือนทำลายชีวิต

เนื่องจากจังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งในภาคตะวันออก เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม่น้ำที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางปะกง ที่ไหลผ่านจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา

ปัจจุบันมีมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวไปบุกรุกทำลายป่าไม้มากขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดน้ำท่วมในจังหวัดปราจีนบุรีหลายครั้งแต่ละครั้งก่อให้เกิดความสูญเสียเป็นอย่างมาก ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการทำลายป่าไม้นั่นเอง

การทำลายป่าไม้ก่อให้เกิดผลเสียหาย หลายประการกล่าวคือ

1. การทำลายป่าไม้เป็นการทำลายแหล่งน้ำ
- การทำลายป่าไม้ลักษณะนี้ ทำให้เกิด การพังทลายของดิน และเกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรง ทำความเสียหายแก่เศรษฐกิจของชาติเป็นอย่างมาก

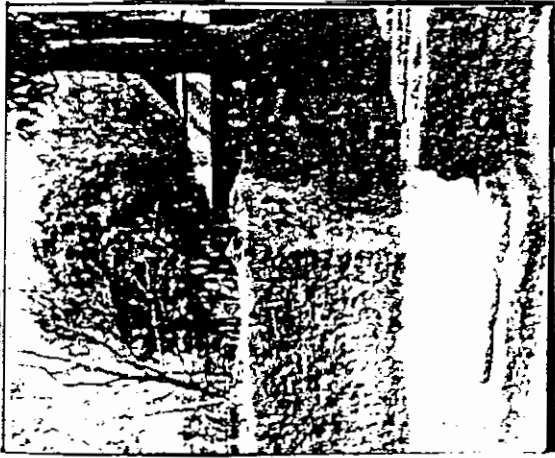
นอกจากนั้นการทำลายป่าไม้จะทำให้ไม่มีแหล่งน้ำอีกด้วย เพราะขาดความชุ่มชื้น

บริเวณใดมีความชุ่มชื้น มีปริมาณน้ำในอากาศสูง สามารถจะเป็นตัวการทำให้เกิดน้ำ เกิดเป็นเมฆฝนขึ้นมาได้ หากปราศจากปริมาณไอน้ำในอากาศที่เพียงพอ เมฆฝนจะเกิดได้ยาก ป่าไม้จะเป็นตัวการดูดซับน้ำเอาไว้ และค่อยๆ ปลดปล่อยไปตามลำธาร ห้วย หนอง คลอง บึง นำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาป่าไม้ที่เป็นต้นน้ำลำธารเอาไว้

2. การทำลายป่าไม้เพื่อต้องการที่ดินทำการเกษตร

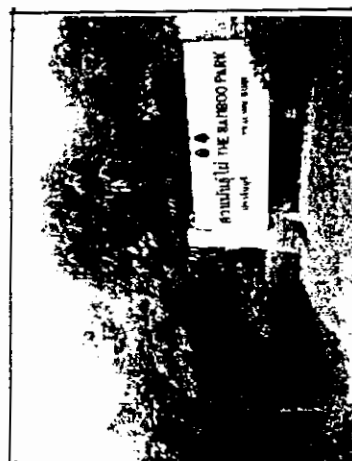
การทำลายป่าแบบนี้ เป็นการถากถางหรือแผ้วถางป่าเพื่อทำไร่ ทำที่ทำการกิน เป็นการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อต้องการใช้พื้นที่ทำการเกษตร ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ก็จะทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงได้อย่างรวดเร็วอีกเช่นกัน

นอกจากนั้น การสรุบนายต่าง ๆ เข้าไปในพื้นที่ป่าไม้ จำเป็นต้องตัดต้นไม้เพื่อทำเป็นแนวเส้นทาง เมื่อถนนเข้าไปถึงที่ใดประชาชนก็จะอาศัยเส้นทางนั้นบุกเบิกจับจองที่ดินไว้ทำการเกษตร ทำเป็นที่อยู่อาศัย ครั้นพอคืนเลื่อมลง ปลูกพืชไม้ได้ผล ก็จะละทิ้งที่ดินเดิมไว้ให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า ทำให้เกิดการพังทลายของดินซึ่งมีผลร้ายแรงมาก 3. การลักลอบตัดไม้เพื่อแปรรูป การทำลายป่าแบบนี้เป็นการทำลายอย่างน่ากลัว เพราะจะเลือกตัดต้นไม้เฉพาะที่ได้ขนาดเท่านั้น ซึ่งกว่าต้นไม้จะได้อายุที่ต้องการ การ ต้นไม้แต่ละต้นต้องใช้เวลาเพื่อการเจริญเติบโตมานานแสนนาน บางต้นใช้เวลานับพันปี ร้อยปีเลยทีเดียว แต่การตัดต้นไม้จะใช้เวลาเพียงไม่กี่นาที จึงนับว่าเป็นการทำลายป่าไม้ที่สร้างความเสียหายแก่พื้นที่อย่างมหึมา	จะเห็นว่าป่าไม่มีคุณประโยชน์ต่อชีวิตของเราอย่างมหึมาเลย โดยเฉพาะเป็นตัวการทำให้เกิดความชุ่มชื้น เมื่อมีความชื้นก็ทำให้เกิดฝน ทำให้มีน้ำใช้สำหรับการดำรงชีวิต ดังนั้นเราจึงควรช่วยกันบำรุงรักษาป่าไม้ไว้เสมอ อย่าให้ใครมาทำลายเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตของพวกเขา ผู้ทำลายป่าผู้ไม่คำนึงถึงวิถีชีวิตของตนเอง	
--	---	--

บทความเสริมความรู้สำหรับนักเรียน หมายเลข 5.4 รักษ์ป่า รักป่าเงิน 	ปัจจุบัน สภาพป่าไม้ในบ้านของเราลดเหลือน้อยลงทุกปี จนน่าวิตกว่าป่าไม้จะหมดไปในไม่ช้านี้ เราจึงให้ความสนใจในการอนุรักษ์ป่าไม้กันอย่างจริงจัง การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและประหยัด โดยใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และดูแลถุ่เล็กน้อยที่สุด การอนุรักษ์อย่างเหมาะสม ก็จะทำให้การทดแทนนั้นมาใหม่ และสามารถทำการบำรุงรักษาสภาพให้คงอยู่เพื่อถ้ายามประโชยน์ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด ักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างไร 1. ปฏิบัติตามกฎหมายป่าไม้ เช่น "ไม่บุกรุกป่าไม้" "ไม่ล่าสัตว์ป่า" "ไม่จุดไฟเผาป่า" "ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี" ให้ความร่วมมือ	กับตารางการในด้านกรอนุรักษ์ป่าไม้เป็นต้น 2. นำความรู้ที่ได้รับในด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ ไปเผยแพร่แก่เพื่อนนักเรียน เพื่อนบ้าน ชุมชนที่น้อง และประชาชนทั่วไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น 3. ช่วยเก็บเงินค่าจ้าง ปลูก บำรุงรักษา เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า 4. จัดพาเพื่อนนักเรียน หรือ เยาวชน ไปทัศนศึกษาแหล่งงาน ในด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ เพื่อให้เกิด ความรักและหวงแหนป่าไม้ 5. จัดตั้งชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าที่เป็นโรงเรียน 6. ช่วยเหลือกันปลูกต้นไม้ตามโรงเรียน
---	--	---

จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดหนึ่ง
ที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์อีกแห่งหนึ่งของ
ประเทศไทย พวกเรากาภูมิใจ ที่มี
ทรัพยากรอันเป็นสมบัติธรรมชาติอันล้ำค่า
ถ้ามวยกระโหย่นต่อชีวิตของชาวปราจีนบุรี
มาตั้งแต่บรรพบุรุษ

พวกเราจึงควรช่วยกันอนุรักษ์
ทรัพยากรอันล้ำค่านี้ไว้ให้คงอยู่กับชีวิต
ของชาวปราจีนบุรีตลอดไปชั่วกาลนาน
แสนนาน

ใบงาน

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มกันเรียบร้อยแล้ว ให้เลือกประธาน รองประธาน และ เลขานุการกลุ่ม เพื่อคอยช่วยเหลือให้พวกเราทำงานได้สะดวก เสร็จแล้วให้ดำเนินการดังนี้

1. ให้เลขานุการกลุ่มแจกเอกสารเสริมความรู้ให้แต่ละกลุ่มศึกษาดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 เรื่อง แหล่งบริบูรณ์ป่าไม้ในปรางเงิน
 - กลุ่มที่ 2 เรื่อง ป่าไม้คือชีวิต
 - กลุ่มที่ 3 เรื่อง ทำเลขาป่าไม้เหมือนทำเลขีวิต
 - กลุ่มที่ 4 เรื่อง รักษาป่ารักปรางเงิน
2. ศึกษาเอกสารแล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุป ตามประเด็นแต่ละกลุ่มดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 แหล่งป่าไม้ในจังหวัดปรางเงินบุรีมีอยู่ที่ใดบ้าง
แต่ละแห่งมีสภาพเป็นอย่างไร
 - กลุ่มที่ 2 ป่าไม้มีความสำคัญอย่างไร หากไม่มีป่าไม้จะเกิดผล
เสียหายอย่างไรบ้าง
 - กลุ่มที่ 3 การทำเลขาป่าไม้เกิดจากสาเหตุใดบ้าง
 - กลุ่มที่ 4 เราจะช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้ให้เป็นประโยชน์ต่อจังหวัด
ของเราได้อย่างไร
3. ให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกตัวแทนที่จะไปรายงานหน้าชั้น
4. ให้แต่ละกลุ่มแข่งขันเขียนคำขวัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ในบ้านเรา

แบบประเมินตนเอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และ มรดก
หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 5 ปราจีนอันธรรมาชาติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนถามเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ผู้มีหน้าที่อนุรักษ์ป่าไม้คือใคร ก. ตำรวจป่าไม้ ข. เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ค. ประชาชนทั่วไป ง. อาสาสมัครพิทักษ์ป่า	5. ต้นลาน นามมาใช้ประโยชน์ด้านใดมากที่สุด ก. การจักสาน ข. การทำสวน ค. การก่อสร้าง ง. การอุตสาหกรรม
2. ข้อใดเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ถูกต้อง ก. หั่นตัดต้นไม้บางประเภท ข. ตัดต้นไม้แล้วปลูกป่าทดแทน ค. ตัดต้นไม้ที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว ง. ห้ามตัดต้นไม้ในฤดูฝนอย่างเด็ดขาด	6. บริเวณอำเภอโคมีแหล่งป่าไม้และภูเขา มากที่สุด ก. นาดี ข. ป่าบสร้าง ค. ศรีมโหสถ ง. กบินทร์บุรี
3. สิ่งที่ทำให้อำเภอนาดีมีความโดดเด่นแตกต่างจากอำเภออื่น ๆ คือข้อใด ก. ทำนาได้ผลดีที่สุด ข. มีภูมิประเทศที่สวยงามที่สุด ค. มีสภาพดินที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด ง. มีป่าลานที่สภาพสมบูรณ์มากที่สุด	7. "ไผ่ตงหวานคู่เมือง" มีความสำคัญต่อ จังหวัดปราจีนบุรีในเรื่องใด ก. สถานที่สำคัญ ข. แหล่งทรัพยากร ค. แหล่งท่องเที่ยว ง. อุตสาหกรรมทางเกษตร
4. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เกี่ยวข้องกับจังหวัด ปราจีนบุรีอย่างไร ก. เป็นป่าเขาสูงชัน ข. เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำบางปะกง ค. เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด ง. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	8. ข้อใด ไม่ใช่ ผลผลิตจากป่าไม้โดยตรง ก. แหล่งท่องเที่ยว ข. แหล่งผลิตอาหาร ค. แหล่งกำเนิดทรัพยากร ง. แหล่งกำเนิดยาสมุนไพร

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กิจกรรมครู / นักเรียน

หน่วยที่ 3 อังที่อยู่รอบตัวเรา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 16 - 18 ตอนที่ 6 ทำมาหากินในปราจีนบ้านเรา

(60 นาที)

กิจกรรม 1 ให้นักเรียนชมภาพสไลด์ประกอบเสียง เรื่อง การทำมาหากิน ในบ้านเรา

(10 นาที)

ขั้นตอน

1. เตรียมติดตั้งอุปกรณ์ฉายภาพสไลด์ให้ครบถ้วน พร้อมทั้งจะฉายให้นักเรียนดู
2. ครูบอกจุดประสงค์ของเรื่องที่จะฉายให้ทราบ
3. ฉายภาพสไลด์ให้นักเรียนดู
4. นักเรียนจดบันทึก สรุปจากเรื่องที่ได้อู

สื่อ

- เครื่องฉายสไลด์พร้อมอุปกรณ์
- แผ่นภาพสไลด์ เรื่อง การทำมาหากินในบ้านเรา

กิจกรรม 2 นักเรียนอภิปราย แสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่ได้ดู (5 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูกล่าวนำเพื่อนำไปสู่การอภิปรายในประเด็นว่า ประชาชนในจังหวัดของเราประกอบอาชีพใดบ้าง ส่วนใหญ่ทำมาหากินกันอย่างไร มีรายได้เท่าใด เป็นต้น
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ครูกล่าวนำไว้
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป
4. ให้นักเรียนจดบันทึกไว้

สื่อ

-

9. สิ่งใดจัดเป็นทรัพยากรประเภทเดียวกัน

- ก. ดิน แร่ธาตุ ป่าไม้
- ข. ทองคำ แร่ธาตุ น้ำมัน
- ค. น้ำ ป่าไม้ อากาศ
- ง. ทะเล น้ำมัน แร่ธาตุ

10. สถานที่ใด ไม่อยู่ในเขตจังหวัด
ปราจีนบุรี

- ก. อุทยานแห่งชาติทับลาน
- ข. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ค. อุทยานแห่งชาติเขาเขียว
- ง. อุทยานแห่งชาติปางสีดา

กิจกรรม 3 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกไปค้นคว้าข้อมูลใดก็ได้โรงเรียน เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

และการทำมาหากินในชุมชน (30 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกไปเป็น 4 กลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานและเลขานุการ กำหนดบทบาทหน้าที่ของตนให้ชัดเจน
2. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมให้นักเรียนทราบว่า จะให้นักเรียนไปทำอะไร ที่ไหน ทำอย่างไร เมื่อนักเรียนเข้าใจวิธีการทำงานแล้ว จึงเริ่มแจกใบงานให้นักเรียนต่อไป
3. ครูแจกใบงานและแบบสัมภาษณ์อาชีพในชุมชน ให้สมาชิกในกลุ่มเพื่อเตรียมหัวข้อสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ เช่น
 - ผู้รับการสัมภาษณ์ชื่ออะไร
 - อยู่ที่ใด
 - ประกอบอาชีพอะไร
 - ลักษณะการประกอบอาชีพเป็นอย่างไร

ฯลฯ

สื่อ

- ใบงาน
- แบบสัมภาษณ์อาชีพในชุมชน

กิจกรรม 4 เขียนรายงานเสนอเป็นผลงานของแต่ละกลุ่ม (10 นาที)

ขั้นตอน

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นต่าง ๆ จากการออกไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ
2. บันทึกสรุป เขียนรายงานของแต่ละกลุ่ม
3. รายงานหน้าชั้น ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ผลงานที่น่าเสนอ
4. ครูสรุปข้อคิดเห็นร่วมกับนักเรียน

สื่อ

กิจกรรม 5 นักเรียนประเมินตนเอง (5 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์การประเมินให้นักเรียนทราบ
 2. แจกแบบประเมินให้ตอบคำถาม
 3. นักเรียนตอบคำถาม
 4. เฉลยคำตอบ

สื่อ

-

บทสไลด์ประกอบเสียง
ชุดความรู้เกี่ยวกับอาชีพและรายได้ของชาวปราจีนบุรี
เรื่อง
การทำมาหากินในบ้านเรา

ภาพ	เสียง / คำบรรยาย
ข้อความ เรื่อง การทำมาหากินในบ้านเรา	ดนตรีประกอบคำบรรยาย
- โรงงานอุตสาหกรรมใน เขตอุตสาหกรรม	- จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ใกล้กรุงเทพ และได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออก
- ชาวനากำลังค้าในทุ่งนา	- แต่เดิม ปราจีนบุรีมีอาณาเขตกว้างขวาง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขา ในทางตอนบนของจังหวัด และเป็นที่ราบลุ่มในตอนกลาง ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก
- ที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ	- การประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ชาวปราจีนบุรีทำมาหากินกันมาแต่โบราณกาลก็คือ การทำนา ทำไร่ และทำสวน บริเวณที่เหมาะสมสำหรับการทำนา ได้แก่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี ในท้องที่อำเภอบ้านสร้าง อำเภอประจันตคาม อำเภอเมือง อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอกบินทร์บุรี
- สวนผลไม้ - ตลาดนัดผลไม้หนอง ระอม	- การทำสวนผลไม้ ปลูกกันมากในเขตอำเภอเมืองและบางส่วนของอำเภอศรีมหาโพธิ์ เพราะบริเวณนี้มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ที่โคขลดน้ำไม้ผลจะไม่เจริญเติบโต - ผลไม้ที่มีชื่อเสียงของปราจีนบุรี เป็นที่รู้จักกันทั่วไป จนได้ชื่อว่าดินแดนแห่งผลไม้ลือเลื่อง นั้น ได้แก่ กระท้อนพันธุ์ขนุน เงาะทุเรียน มังคุด ส้มโอ เป็นต้น

- การประกวดผลไม้งานวัน เกษตรปราจีนบุรี	- ทุก ๆ ปีทางจังหวัดปราจีนบุรี จะจัดงานวันเกษตรที่ยิ่งใหญ่ มีการ จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร การประกวดผลไม้ ทำให้หลายคน รู้จักผลไม้ในท้องถิ่นมากขึ้น
- หน่อไม้ไผ่ตง	- ไผ่ตงเป็นพืชเศรษฐกิจที่หารายได้ให้แก่จังหวัดปราจีนบุรีเป็น จำนวนมาก นับว่าเป็นรายได้ดีที่สุดอีกอย่างหนึ่งในบรรดาอาชีพ ทางเกษตรด้วยกัน
- ตลาดนัดผลไม้ทุ่งโพธิ์	- แหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของปราจีนบุรี มี 2 แห่ง คือ ตลาดผลไม้หนองระอม อ.เมือง และตลาดผลไม้ ทุ่งโพธิ์ อ.นาดี แหล่งจำหน่ายผลไม้ทั้ง 2 นี้ จะเปิดจำหน่ายผลไม้ ของท้องถิ่นตลอดปีในราคาถูก
- ฟาร์มเลี้ยงไก่	- การเลี้ยงสัตว์ในบ้านเรา ก็มีการทำกันอยู่บ้าง แต่ที่นิยมเลี้ยงกัน มากก็คือ การเลี้ยงไก่และเลี้ยงเป็ด ซึ่งเลี้ยงกันกระจายอยู่เกือบทุก อำเภอ
- ฟาร์มเลี้ยงหมู	- การเลี้ยงหมูแต่เดิมนิยมเลี้ยงกันภายในครัวเรือน แต่ในปัจจุบัน จะเลี้ยงกันในฟาร์มที่ทันสมัย บริษัทเลี้ยงหมูที่ใหญ่ที่สุดอยู่ที่ กบินทร์บุรี
- บ่อเลี้ยงปลา	- การเลี้ยงปลาในจังหวัดปราจีนบุรีนิยมเลี้ยงกันมากในท้องที่ อำเภอบ้านสร้าง และอำเภอสรีมหาโพธิ์ ปลาที่นิยมเลี้ยงกันมาก ได้แก่ ปลานิล ปลาไน ปลาดู ปลาตะเพียนทอง ปลาช่อน ปลาดุก ส่วน ใหญ่เป็นการเลี้ยงผสมผสานกับการเลี้ยงในฟาร์มไก่ เพราะเป็นการ ลดต้นทุน
- บ่อเลี้ยงกุ้ง	- ปัจจุบันนี้มีการเลี้ยงกุ้งกันมากในอำเภอบ้านสร้าง และอำเภอสรีมหาโพธิ์ ซึ่งนับว่ามีรายได้ดีกว่าเลี้ยงปลา แต่ต้องลงทุนมาก ค่าใช้จ่ายสูง หากดูแลไม่ดีก็อาจขาดทุนอย่างย่อยยับก็ได้

- กุ้งในบ่อ	- กุ้งที่นิยมเลี้ยงกันมากได้แก่ กุ้งก้ามกราม และกุ้งกุลาดำ กุ้งเป็นอาหารที่มีผู้นิยมบริโภคโดยทั่วไป จึงมีราคาแพง กุ้งมีรสหวานรับประทาน นามาประกอบอาหารได้หลายชนิด
- ปลาใน อ.นาดี	- ปราจีนบุรีเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยธรรมชาติและมีทรัพยากรมากมาย ประชาชนในท้องถิ่นจึงนำเอาวัสดุเหล่านี้มาผลิตเป็นงานหัตถกรรมได้หลายอย่าง
- สานหมวกใบลาน	- การสานหมวกใบลาน ใบลานมีมากในอำเภอนาดี สามารถนำ ใบลานมาสานหมวก และสานเป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ มากมาย ปัจจุบันนี้ การสานหมวกใบลาน เป็นอาชีพท้องถิ่นในหมู่บ้านทับลาน อ.นาดี
- ทอเสื่อกก อ.บ้านสร้าง	- การทอเสื่อกก ทำกันมากในท้องที่อำเภอบ้านสร้าง เสื่อที่ทอแล้วจะนำมาจำหน่ายในตลาดปราจีนบุรีและจังหวัดใกล้เคียง เสื่อเป็นเครื่องใช้จำเป็นสำหรับครัวเรือน จึงจำหน่ายได้ตลอดปี
- เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ อ.ประจันตคาม	- การทำเครื่องใช้จากไม้ไผ่เหล่านี้ เป็นหัตถกรรมท้องถิ่นของชาวปราจีนบุรี ที่นำชื่อเสียงมาสู่จังหวัดเสมอ เมืองปราจีนได้ชื่อว่าเป็นเมืองไม้ไผ่ เพราะไม้ไผ่ที่มีคุณภาพดี มีความทนทาน นำมาทำเป็นเครื่องใช้ได้หลายอย่าง เช่น เก้าอี้ไม้ไผ่ ไม้กวาด บันไดไม้ไผ่ เป็นต้น
- หมู่บ้านโพธิ์งาม อำเภอ ประจันตคาม	- แหล่งทำเครื่องใช้จากไม้ไผ่นี ทำกันมากใน ตำบลโพธิ์งาม อ.ประจันตคาม สินค้าเหล่านี้จะส่งไปจำหน่ายทั่วประเทศ นับว่าเป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้แก่ท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก และทำให้คนทั่วไปรู้จักผลผลิตไม้ไผ่จากปราจีนบุรีกันอย่างแพร่หลาย
- คนงานทำงานในโรงงาน	- การประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นอาชีพใหม่ที่ชาวปราจีนบุรี เพิ่งจะเริ่มมีในท้องถิ่นของเราเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง ปัจจุบันมีผู้นิยมไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมกันมาก เพราะมีรายได้ดี จึงพากันละทิ้งอาชีพทางเกษตรกรรมอย่างน่าเสียดาย

- โรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรม	- การมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้คนในท้องถิ่นได้มีงานทำ มีรายได้ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่การมีโรงงานมากจะทำให้เกิดมลภาวะ คือ ทำให้อากาศเสีย เกิดวันพิษการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานทำให้แม่น้ำปราจีนบุรีเน่าเสีย ด้วย
- สภาพผู้คนซื้อของในตลาดสดเทศบาลปราจีนบุรี	- จากการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัดของเรา ทั้งเกษตรกร และอุตสาหกรรมมากมาย แต่ชาวปราจีนบุรีมีรายได้ไม่สูงนัก เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นในภาคตะวันออกด้วยกันแล้ว รายได้ค่อนข้างต่ำ
- สวมล้อเครื่องรับจ้าง	- ปัจจุบันชาวปราจีนบุรีมีรายได้เฉลี่ยประมาณคนละ 21,000 บาทต่อปี และหากเป็นชาวชนบทจะมีรายได้เพียง ปีละ 14,000 ถึง 15,000 บาท เท่านั้น ซึ่งนับว่ามีรายได้ต่ำมาก
- ชุมชนในตลาดปราจีนบุรี	- แต่อย่างไรก็ตาม ในอนาคตอันใกล้นี้ ปราจีนบุรีจะได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมอย่างสมบูรณ์แบบ ชาวปราจีนจะมีความเป็นอยู่ดีขึ้น
- ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี	- และต่อไปอีกไม่นานนัก จังหวัดของเราก็จะได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่มีความเจริญเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ บ้าง พวกเราทุกคนมีความภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนจังหวัดปราจีนบุรี.. คนตรีประกอบ.. จบเรื่อง

ใบงาน

คำชี้แจง

หลังจากนักเรียนเข้ากลุ่มแล้วให้ดำเนินการดังนี้

1. เลือกประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม 1 คน
นักเรียนควรเปลี่ยนกันเป็นประธานบ้าง เพราะทุกคนจะมีโอกาสได้ฝึกฝนและทดสอบความสามารถของตน
2. ให้ช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มของตน
3. ฟังครู อธิบายชี้แจงวิธีการออกไปสัมภาษณ์ว่าจะทำอย่างไร
สิ่งที่ครูจะต้องกล่าวถึงก็คือ
 - ผู้สัมภาษณ์ชื่ออะไร อยู่ที่ไหน
 - ประกอบอาชีพอะไร
 - รายได้จากการประกอบอาชีพเป็นอย่างไร
 - สอบถามความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพว่ามีความรู้สึกอย่างไร
4. หลังจากการสัมภาษณ์แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปดังนี้
 - ลักษณะการประกอบอาชีพเป็นอย่างไร
 - ความคิดเห็นต่ออาชีพในชุมชนเป็นอย่างไร
5. เมื่อสรุปแล้วเตรียมให้ตัวแทนออกไปรายงานหน้าชั้น
6. ให้นักเรียนจดบันทึกผลจากการรายงานไว้ด้วย

แบบสัมภาษณ์อาชีพในชุมชน

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วัน เวลา ที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ที่อยู่.....

หัวข้อสัมภาษณ์

1. ประกอบอาชีพอะไร.....

2. ลักษณะการประกอบอาชีพเป็นอย่างไร.....

.....

.....

.....

3. รายได้จากการประกอบอาชีพ (เช่น มีรายได้วันละเท่าไร หรือ เดือนละ เท่าไร
มีรายได้ประจำ หรือ รายได้เป็นครั้งคราว)

.....

.....

.....

4. ความคิดเห็นต่ออาชีพของตน (เช่น มีความพอใจในอาชีพของตน
มากน้อยเพียงใด ความก้าวหน้าในอาชีพ การสร้างความมั่นคงในอาชีพ)

.....

.....

.....

แบบประเมินตนเอง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 6 ทำมาหากินในบ้านเรา

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดกล่าวถึงการประกอบอาชีพของชาว
ปราจีนบุรีได้ถูกต้องที่สุด

- ก. ชาวปราจีนบุรีมีอาชีพทำสวนผลไม้
- ข. ชาวปราจีนบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ
ค้าขาย
- ค. ชาวปราจีนบุรีประกอบอาชีพทาง
เกษตรกรรมเป็นหลัก
- ง. ปัจจุบันมีผู้คนไปทำงานในโรงงาน
อุตสาหกรรมมากที่สุด

2. ปีละ อยู่อำเภอเมือง ครอบครัวของเขาควรจะ
ประกอบอะไร

- ก. เลี้ยงกุ้ง
- ข. ทำสวนผลไม้
- ค. ทำไร่สวนผสม
- ง. ทำงานในโรงงาน

3. ข้อใดเป็นคำกล่าวที่ ไม่ถูกต้อง

- ก. นदीเป็นแหล่งทำนา ได้ผลดีที่สุด
- ข. เลือกจากบ้านสร้างเป็นหัตถกรรมของ
ท้องถิ่น
- ค. เครื่องใช้ที่ทำจากไม้ไผ่เป็นผลผลิตจาก
ประจันตคาม
- ง. กบินทร์บุรีเป็นแหล่งเลี้ยงกุ้งที่ใหญ่ที่
สุดในปราจีนบุรี

4. "การขายสินค้า" มีความเกี่ยวข้องกับเรื่อง
ใดมากที่สุด

- ก. คุณภาพ
- ข. การบริโภค
- ค. การเสียภาษี
- ง. กระบวนการผลิต

5. " หมวกใบลาน" เป็นสินค้าท้องถิ่น
ประเภทใด

- ก. หัตถกรรม
- ข. ศิลปกรรม
- ค. เกษตรกรรม
- ง. อุตสาหกรรม

6. การกระทำใดที่ถือว่าเป็นการทำเกษตร
แบบพัฒนา

- ก. ทำนาใกล้แม่น้ำ
- ข. ทำสวนป่าชุมชน
- ค. ทำไร่สวนผสม
- ง. ทำไร่นาในที่ราบสูง

7. อำเภอใดมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่
มากที่สุด

- ก. เมือง ประจันตคาม
- ข. บ้านสร้าง ศรีมโหสถ
- ค. กบินทร์บุรี ศรีมหาโพธิ์
- ง. ประจันตคาม กบินทร์บุรี

8. การทำไร่ไถ่มทำกันมากในท้องที่อำเภอใด

- ก. เมือง
- ข. กบินทร์บุรี
- ค. บ้านสร้าง
- ง. ประจันตคาม

9. การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัด
ปราจีนบุรีมีผลกระทบต่อการประกอบ อาชีพ
ดั้งเดิมอย่างไร

- ก. เศรษฐกิจดีขึ้น
- ข. ผลผลิตทางเกษตรเพิ่มขึ้น
- ค. ขาดแรงงานภาคเกษตรกรรม
- ง. แหล่งน้ำขาดแคลนทำเกษตรไม่ได้

10. "งานวันเกษตรปราจีนบุรี" จัดขึ้นเพื่ออะไร

- ก. ประกวดผลไม้พันธุ์ดี
- ข. ส่งเสริมรายได้ของจังหวัด
- ค. จำหน่ายผลไม้ของท้องถิ่น
- ง. ให้ความรู้เทคโนโลยีด้านเกษตร

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กิจกรรมครู / นักเรียน

หน่วยที่ 3 สิ่งที่เราพบตัวเรา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 19 - 21 ตอนที่ 7 อยู่อย่างเราชาวปราจีน

(60 นาที)

กิจกรรม 1 ศึกษาบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง เป็นอยู่อย่างเราชาวปราจีนบุรี
(25 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจง อธิบายวิธีการศึกษาบทเรียนแบบโปรแกรมให้นักเรียนฟังจนเข้าใจ
 2. แจกบทเรียนแบบโปรแกรมให้คนละ 1 ชุด
 3. นักเรียนศึกษาบทเรียนแบบโปรแกรม
 4. ครูนำสนทนาคำตอบคำถามจากบทเรียนแบบโปรแกรม
- สื่อ**
- บทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง "เป็นอยู่อย่างเราชาวปราจีนบุรี"

กิจกรรม 2 แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด (20 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูติดต่อขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ห้องสมุด เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปใช้ห้องสมุด
 2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ
 3. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการไปศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด
 4. แจกใบงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปศึกษาจากเอกสารในห้องสมุด โดยกำหนดเรื่องให้ศึกษา ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 เรื่อง ความหมายของวัฒนธรรมและประเพณี
 - กลุ่มที่ 2 เรื่อง ประเพณีในท้องถิ่นของจังหวัดปราจีนบุรี
 - กลุ่มที่ 3 เรื่อง ลักษณะความเป็นอยู่ของชาวปราจีนบุรี
 - กลุ่มที่ 4 เรื่อง การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น
 5. ทุกกลุ่มศึกษาจากเรื่องที่กำหนดให้และจดบันทึกไว้
- สื่อ**
- ใบงาน
 - เอกสารเกี่ยวกับจังหวัดปราจีนบุรี

กิจกรรม 4 เขียนรายงานเสนอเป็นผลงานของกลุ่ม (10 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงวิธีการเขียนรายงานให้นักเรียนทุกคนเข้าใจ
 2. ให้แต่ละกลุ่ม ระดมความคิด วางแผนขั้นตอนการทำงานว่าจะดำเนินการอย่างไร จะสรุปว่าอย่างไร
 3. แต่ละกลุ่มเขียนรายงานตามที่ตกลงกันได้
 4. ให้ส่งตัวแทนของกลุ่มนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน
 5. ส่งรายงานให้ครูตรวจแก้ไข แนะนำเพิ่มเติม จนนักเรียนเข้าใจ

สื่อ

-

กิจกรรม 5 ประเมินตนเอง (5 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประเมิน
 2. แจกแบบประเมิน
 3. นักเรียนตอบคำถาม
 4. เฉลยคำตอบ

สื่อ

-แบบประเมิน (แบบทดสอบ)

บทเรียนแบบโปรแกรม

เรื่อง

เป็นอยู่อย่างเราชาวปราจีนบุรี

เอกสารประกอบบทเรียน

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

บทเรียนแบบโปรแกรม
เรื่อง
เป็นอยู่อย่างเราชาวปราจีนบุรี

ก. 1 คำขวัญของจังหวัดปราจีนบุรีที่ว่า ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน ไผ่ตงหวาน ผลไม้ลือเลื่อง เขตเมืองทวารวดี ทำให้เราทราบว่าบ้านเมืองของเรามีความอุดมสมบูรณ์ เพราะเคยเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อน ดินแดนสมัยนั้นอยู่ในการปกครองของอาณาจักรทวารวดี มีอายุประมาณ 1,500 ปีล่วงมาแล้ว ปัจจุบันยังคงพบซากเมืองโบราณปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวันนี้ คำถาม ทำไมจึงกล่าวว่า ปราจีนบุรีเคยเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่ก่อน คำตอบ	
ก.2 บ้านเมืองสมัยนั้น นิยมตั้งหลักแหล่งทำมาหากินอยู่ตามลุ่มน้ำ เพราะมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการกสิกรรมและการเพาะปลูก โดยเฉพาะอาชีพทางการเกษตร ได้ทำมาหากินสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษเป็นเวลานานแสนนานแล้ว คำถาม บริเวณที่เหมาะสมสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือบริเวณใด คำตอบ	ก.1 - เพราะพบซากเมืองโบราณปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวันนี้

ก.3 เมื่อผู้คนมาอยู่อย่างหนาแน่นเป็นปึกแผ่นมั่นคง มีผู้คนมากขึ้นกลายเป็นชุมชนใหญ่ จึงเกิดการตั้งกฎเกณฑ์ หรือระเบียบของชุมชน เพื่อให้สังคมมีความสงบสุข มีความรักสามัคคีในหมู่คณะ กลายเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมา คำถาม ประเพณีเกิดขึ้นได้อย่างไร คำตอบ	ก.2 - ลุ่มน้ำบางปะกง หรือแม่น้ำปราจีนบุรี
ก. 4 กล่าวกันว่าผู้คนที่มาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรีทุกวันนี้ ส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นประเพณีและวัฒนธรรม จึงมีความคล้ายคลึงกับชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คำถาม ทำไมประเพณีและวัฒนธรรมของชาวปราจีนบุรี จึงคล้ายคลึงกับทางภาคอีสาน คำตอบ	ก.3 - ระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา
ก. 5 ผู้คนที่อพยพเคลื่อนย้ายจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ภาคอีสาน มาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในเมืองปราจีนบุรี ได้เดินทางมาจากเมืองเวียงจันทน์ สมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อครั้งเกิดสงครามกบฏเจ้าอนุวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ คำถาม เมื่อครั้งเกิดสงครามกบฏเจ้าอนุวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ เกี่ยวข้องกับเมืองปราจีนบุรีอย่างไร คำตอบ	ก.4 - เพราะชาวปราจีนบุรีส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ก.6 ชาวเวียงจันทน์ที่กองทัพไทยกวาดต้อนมานั้น เดินทางมาจาก เวียงจันทน์ลงมาทางใต้ มีทั้งลาวพวน และ ลาวเวียง ได้อพยพลงมาตั้งถิ่นฐานในท้องที่อำเภอประจันตคาม กบินทร์บุรี และ ศรีมโหสถ ดังนั้นจึงมีภาษาถิ่น ทั้งไทยอีสาน ลาว และพวน ในท้องที่อำเภอเหล่านี้ คำถาม ชาวลาวเวียงจันทน์ที่อพยพมาตั้งหลักแหล่งถิ่นฐาน ในปราจีนบุรีครั้งนั้นเป็นพวกใดบ้าง คำตอบ.....	ก.5 - มีการกวาดต้อนผู้คนจาก เวียงจันทน์มาอยู่เมือง ปราจีนบุรี
ก.7 เนื่องจากชุมชนปราจีนบุรี มีความเป็นอยู่คล้ายคลึงกับชาว อีสาน ซึ่งมีความเป็นอยู่เรียบง่าย การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีจึงเกี่ยวกับพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เพราะมีศรัทธาใน พระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง คำถาม การที่ชาวปราจีนบุรีมีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา เป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดแนวปฏิบัติอย่างไร คำตอบ	ก.6 - ลาวพวน และลาวเวียง
ก.8 ชุมชนชาวปราจีนบุรีเป็นสังคมเกษตรกรรม ต้อง อาศัยธรรมชาติเอื้ออำนวยในการประกอบอาชีพ เช่น ฝนไม่ตก ตามฤดูกาล หรือ เกิดน้ำท่วม ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน จึงมีการ ขอฝนจากเทพดา เพื่อให้มีความอุดมสมบูรณ์ จนเกิดเป็น ประเพณีจุดบั้งไฟขึ้นมา คำถาม ทำไมจึงต้องมีการอ้อนวอนขอความช่วยเหลือ จากเทพดา คำตอบ.....	ก.7 - ประเพณีทางพระพุทธ ศาสนา

ก.9 ประเพณีจุดบั้งไฟแต่เดิม ชาวอีสานจุดเพื่ออ้อนวอนขอฝนจากเทพเจ้า หรือ เทพบิดา ขอให้ฝนตกตามฤดูกาล ให้มีความอุดมสมบูรณ์แก่พืชพันธุ์ธัญญาหาร งานจุดบั้งไฟจึงเป็นงานใหญ่ ชาวบ้านจะเตรียมกันอย่างพร้อมเพรียง เพื่อนำบั้งไฟมาจุดแข่งกันกันว่าของใครจะพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้าสูงที่สุด และนานที่สุด คำถาม แต่เดิมการจุดบั้งไฟมีวัตถุประสงค์อย่างไร คำตอบ	ก.8 - เพราะเชื่อว่ามีอำนาจศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ
ก. 10 นอกจากประเพณีที่คล้ายคลึงกับชุมชนภาคอีสานแล้ว ยังมีประเพณีที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งทำให้คนทั่วไปรู้จักจังหวัดปราจีนบุรีมากขึ้นก็คือ ประเพณีงานวันเกษตรกรปราจีนบุรี ประเพณีวันมาฆบูชาบุรีรัมย์ ประเพณีแข่งเรือยาว เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัด จัดขึ้นทุกปีติดต่อกันมาเป็นเวลานาน คำถาม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นในจังหวัดปราจีนบุรีที่นักเรียนรู้จักมีอะไรบ้าง คำตอบ	ก. 9 - เพื่ออ้อนวอนขอฝน
ก.11 ประเพณีงานวันเกษตรกรปราจีนบุรี เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อให้ชาวสวนนำผลไม้ของท้องถิ่นมาจำหน่ายในราคาถูก เป็นการประชาสัมพันธ์และทำให้รู้จักผลไม้ที่มีในท้องถิ่นมากขึ้น จัดขึ้นประมาณเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน ของทุกปี คำถาม งานวันเกษตรกรปราจีนบุรีจัดขึ้นเพื่ออะไร คำตอบ	ก.10 - งานวันเกษตรกรปราจีนบุรี - งานมาฆบูชาบุรีรัมย์ - งานแข่งเรือยาว

ก. 12 งานประเพณีแข่งเรือยาว จัดขึ้นในช่วงระหว่างเดือน กันยายน ถึงเดือน ตุลาคม ของทุกปี ซึ่งเป็นฤดูน้ำหลาก จัดขึ้น บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอเมือง ในลำน้ำปราจีนบุรี ถือว่าเป็นงาน ที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัด เพราะเป็นการแข่งขันชิงถ้วยพระราชทาน ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คำถาม การแข่งเรือยาวมีความสำคัญอย่างไร คำตอบ	ก. 11 - จำหน่ายผลผลิตในท้องถิ่น
ก. 13 งานเทศกาลมาฆบูชา มีศรีปราจีน หรือ งานเทศกาลวัน มาฆบูชา จัดตรงกับวันมาฆบูชาเป็นประจำทุกปี ณ วัดสระมรกต อ.ศรีมโหสถ มีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ โดยทั้งพระ ภิกษุและประชาชนร่วมจัดงาน มีการนมัสการรอยพระพุทธบาทคู่ จำลองที่ใหญ่ที่สุดและเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย คำถาม เทศกาลมาฆบูชาของชาวปราจีนบุรีที่จัดขึ้นเป็น ประเพณี คืองานอะไร คำตอบ.....	ก. 12 - เป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ ของจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อชิง ถ้วยพระราชทานของสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ
ก. 14 ในกลางเดือน 12 ของทุกปี ประชาชนชาวไทยทุกคนจะไป ร่วมงานประเพณีด้วยความสนุกสนานรื่นเริงกันทั่วหน้า ทุกคนรู้จัก งานประเพณีลอยกระทงเป็นอย่างดี ชาวปราจีนบุรีได้จัดงานลอย กระทงทุกปีเช่นกัน โดยถือว่าเป็นประเพณีที่ทำสืบต่อกันมาหลาย ชั่วอายุคน คำถาม กลางเดือน 12 มีงานประเพณีที่สำคัญคือ ประเพณีอะไร คำตอบ	ก. 13 - งานเทศกาลมาฆบูชา มี ศรีปราจีน

ก. 15 นอกจากนั้นยังมีประเพณีอื่น ๆ อีกหลายอย่างที่คล้ายคลึงกันทั่วไปทุกแห่ง ถือว่าเป็นประเพณีของชาวไทยที่จัดขึ้นตามความเชื่อและศรัทธา ชาวปราจีนบุรีก็ได้จัดขึ้นเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ เทศกาลทำบุญเข้าพรรษา เทศกาลออกพรรษา การบวชนาค การเกิด การแต่งงาน และการตาย เป็นต้น คำถาม ประเพณีท้องถิ่นต่างกับประเพณีทั่วไปอย่างไร คำตอบ	ก. 14 - ประเพณีลอยกระทง
ก. 16 เนื่องจากชาวปราจีนบุรี ส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ภาคอีสาน ดังนั้นการพูดจาติดต่อดูสื่อสารกันในชีวิตประจำวันจึงใช้ภาษาอีสานเกือบทุกอำเภอ เว้นแต่อำเภอบ้านสร้างเท่านั้นที่ไม่มีภาษาถิ่นใช้เลย คำถาม ภาษาถิ่นที่ใช้พูดจากันในจังหวัดปราจีนบุรีคือภาษาใด คำตอบ	ก.15 -ประเพณีท้องถิ่นมีขึ้นเฉพาะในท้องถิ่นนั้น ๆ ส่วนประเพณีทั่วไปเป็นสิ่งที่ปฏิบัติเหมือนกันทุกแห่ง
ก.17 นอกจากภาษาถิ่นที่ใช้ติดต่อดูสื่อสารในจังหวัดปราจีนบุรีอย่างแพร่หลายแล้ว ชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนโดยทั่วไปจะมีขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม เช่น มีความรักใคร่กลมเกลียวกันในหมู่คณะแบบเครือญาติ มีอัธยาศัยไมตรีอันดีต่อกัน และมีความรักถิ่นฐานบ้านช่องเป็นประการสำคัญอีกด้วย คำถาม ส่วนใหญ่ชาวปราจีนบุรีมีความเป็นอยู่อย่างไร คำตอบ	ก. 16 - ภาษาลาว หรือ ภาษาอีสาน

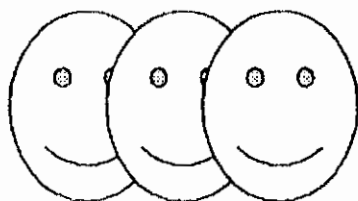
ก.18 ขณะนี้จังหวัดปราจีนบุรี กำลังพัฒนาเข้าสู่สังคมเมืองเป็นส่วนใหญ่ ความเป็นอยู่ที่ขัดถือขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมจึงต้องปรับเข้าสู่ชีวิตแบบสังคมเมือง กลายเป็นสังคม กึ่งเมืองกึ่งชนบท เช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในขณะนี้ คำถาม ขณะนี้สังคมชาวปราจีนบุรีมีลักษณะแบบใด คำตอบ.....	ก.17 - รักความสงบ รักถิ่นฐานบ้านช่อง และมีอัธยาศัยไมตรีอันดี
ก.19 สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท เป็นสังคมที่เปลี่ยนจากสังคมแบบดั้งเดิมของชาวไทย มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีการพึ่งพาอาศัยกันอย่างอบอุ่นเหมือนญาติพี่น้อง ต่อมาสังคมเจริญขึ้น ความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมเปลี่ยนสภาพไป ผู้คนต้องดิ้นรนต่อสู้ในการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีวิต การช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาแต่เดิมมีน้อยลง คำถาม สาเหตุที่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปคืออะไร คำตอบ.....	ก. 18 - สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท
ก. 20 การดำเนินชีวิตแบบสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบทของชาวปราจีนบุรีไม่ก่อให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด ชาวปราจีนยังคงทำมาหากินกันอย่างสงบสุข แม้ว่าจะรับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามาบ้างก็ตาม แต่ก็รับเอามาอย่างชาญฉลาดโดยไม่ทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิม คำถาม เราควรปฏิบัติต่อวัฒนธรรมสมัยใหม่อย่างไร คำตอบ.....	ก. 19 - เพราะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมยุคใหม่

ก. 21 อย่างไรก็ตามแม้ว่าความเป็นอยู่ของประชาชนจะเปลี่ยนไปตามสังคมยุคใหม่อย่างรวดเร็ว พวกเราชาวปราชญ์บุรี ก็ยังคงยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติแบบดั้งเดิมผสมผสานกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ เพื่อแสดงเอกลักษณ์ให้ผู้คนได้รู้จักความเป็นไทยตลอดไป. *****	ก. 20 - เลือกรับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามาโดยการปรับให้เหมาะสมกับท้องถิ่น.
--	---

ใบงาน

คำชี้แจง

1. เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มแล้ว ให้เลือกประธาน 1 คน รองประธาน และเลขานุการ 1 คน
2. ร่วมกันตั้งชื่อกลุ่มของตน
3. ให้นักเรียนเข้าไปห้องสมุด เพื่อศึกษาค้นคว้าเอกสารความรู้เกี่ยวกับ จังหวัดปราจีนบุรี ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - ความหมายของวัฒนธรรมและประเพณี
 - ประเพณีในท้องถิ่นของเรา
 - ลักษณะความเป็นอยู่ของชาวปราจีนบุรี
 - การอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น
4. เสร็จแล้วให้ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปเรื่องจากที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด โดยเขียนเป็นรายงาน
5. เตรียมส่งตัวแทนของกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้น
6. ส่งรายงานให้ครูตรวจ แนะนำ และปรับปรุงให้ดีขึ้น

แบบประเมินตนเอง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 7 อยู่อย่างเราชาวปราจีน

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดให้คำอธิบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์
วัฒนธรรมได้ดีที่สุด

- ก. วัฒนธรรมเกิดจากข้อปฏิบัติ
- ข. ความเชื่อทำให้เกิดวัฒนธรรม
- ค. วัฒนธรรมเกิดจากความต้องการคน
- ง. การสืบทอดแนวปฏิบัติก่อให้เกิด

วัฒนธรรม

2. ผู้มีส่วนอนุรักษ์วัฒนธรรมคือใคร

- ก. พระสงฆ์
- ข. ประชาชน
- ค. ข้าราชการ
- ง. ครูและนักเรียน

3. ใครได้ชื่อว่าเป็นผู้รักษาประเพณีของชาว
ปราจีนบุรี

- ก. มานะ ดูแลสวนส้มไม้ทุกวัน
- ข. วีระ บวชนเื่ออายุ 20 ปี
- ค. ปิติ ไปร่วมงานทอดกฐินทุก ๆ ปี
- ง. อันตรา ไปร่วมชมแข่งเรือยาวทุก ๆ ปี

4. ข้อใดเป็นประเพณีทางพระพุทธศาสนา

- ก. การบูชาไฟ
- ข. เทศกาลปีใหม่
- ค. การแข่งเรือยาว
- ง. เทศกาลวันท้าวสวน

5. เหตุใดจึงต้องมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและ
ประเพณีของท้องถิ่น

- ก. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ข. เพื่อแนะนำจังหวัดของตนเอง
- ค. เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
- ง. เพื่อสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น

6. ประเพณีใดที่ ไม่มี ในท้องถิ่นของเรา

- ก. ทำบุญทอดกฐิน
- ข. ทำบุญข้าวหลาม
- ค. ทำบุญออกพรรษา
- ง. ทำบุญตักบาตรข้าวสาร

7. ทำอย่างไรจึงจะ ได้ชื่อว่าเป็นการอนุรักษ์
วัฒนธรรมและประเพณี

- ก. ทำบุญตักบาตรทุกวันพระ
- ข. ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน
- ค. ปฏิบัติตนในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้อง
- ง. ปฏิบัติตามแบบอย่างบรรพบุรุษ

8. การอนุรักษ์ประเพณีของท้องถิ่นมีประโยชน์
ต่อส่วนรวมอย่างไร

- ก. แสดงถึงความจงรักภักดี
- ข. สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
- ค. สร้างความสามัคคีกลมเกลียว
- ง. มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน

9. " การสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีของ
ชาวปราจีนบุรี เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา
เป็นส่วนใหญ่ "

จากข้อความนี้แสดงว่าศาสนาพุทธมีความ
สำคัญต่อชาวปราจีนบุรีอย่างไร

- ก. เป็นศาสนาประจำชาติ
- ข. ชาวปราจีนเป็นคนไทย
- ค. คนไทยต้องนับถือศาสนาพุทธ
- ง. ชาวปราจีนนับถือพระพุทธศาสนา

10. ภาษาอีสานมีใช้กันมากในปราจีนบุรีเพราะ
เหตุใด

- ก. ปราจีนบุรีอยู่ใกล้อีสาน
- ข. ชาวอีสานมาอยู่ปราจีนบุรีมาก
- ค. ผู้คนส่วนใหญ่อพยพมาจากอีสาน
- ง. ชาวอีสานมาตั้งถิ่นฐานทำสวนผลไม้

ชุดการตอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

หน่วยที่ 3 ถึงที่อรอบตัวเรา

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

กิจกรรมครู / นักเรียน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 22 - 24 ตอนที่ 8 ทริมหาดโพธิ์คูเมืองปราจีนบุรี

(60 นาที)

กิจกรรม 1 ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีโดยการ ชมภาพ

สไลด์ประกอบเสียง เรื่อง ปราจีนบุรีศรีมโหสถ (15 นาที)

ขั้นตอน

1. ดัดตั้งอุปกรณ์ เครื่องฉายสไลด์ พร้อมทั้งจะฉายให้เรียบร้อย
2. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
3. เปิดเครื่องฉายให้นักเรียนดูจนจบเรื่อง
4. ให้นักเรียนจดบันทึกเรื่องราวไว้อย่างย่อ ๆ

สื่อ

- เครื่องฉายภาพสไลด์พร้อมอุปกรณ์
- แผ่นภาพสไลด์ เรื่อง ปราจีนบุรีศรีมโหสถ

กิจกรรม 2 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม (10 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูกล่าวนำอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ได้อ่านจากสไลด์ว่า สถานที่แต่ละแห่งมีลักษณะอย่างไร อยู่ที่ใด มีความสำคัญอย่างไร นักเรียน รู้จักที่ใดบ้าง เราจะช่วยกันดูแลรักษาได้อย่างไร
2. นักเรียนร่วมกันอภิปราย ซักถาม แสดงความคิดเห็น
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นจากการอภิปราย

สื่อ

-

- กิจกรรม 3** **แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาเอกสารเสริมความรู้เพิ่มเติม (15 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. แบ่งกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการของกลุ่ม
 2. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมในการศึกษาเอกสารว่าจะศึกษาอย่างไร
จะบันทึกอย่างไร จะสรุปอย่างไร
 3. แจกใบงานให้แต่ละกลุ่มดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในใบงาน
 4. แจกเอกสารเสริมความรู้ให้ศึกษาเพิ่มเติม
 5. นักเรียนปฏิบัติตามใบงาน

สื่อ - เอกสารเสริมความรู้ เรื่อง สถานที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี

- กิจกรรม 4** **นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเขียนรายงาน และเสนอผลงาน (15 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. ครูอธิบายชี้แจงการเขียนรายงานให้ทุกคนเข้าใจ
 2. แต่ละกลุ่มเขียนรายงาน พร้อมทั้งช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์ ดิชมผลงาน
เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป
 3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกไปรายงานหน้าชั้น
 4. ส่งรายงานที่จัดทำขึ้นให้ครูตรวจผลงาน

สื่อ -

- กิจกรรม 5** **นักเรียนประเมินตนเอง (5 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประเมิน
 2. แจกแบบประเมิน
 3. นักเรียนตอบคำถาม
 4. เฉลยคำตอบ

สื่อ - แบบประเมิน (แบบทดสอบ)

บทสไลด์ประกอบเสียง
ชุด ความรู้เกี่ยวกับสถานที่สำคัญในจังหวัดปราจีนบุรี
เรื่อง
ปราจีนบุรีศรีมโหสถ

ภาพ	เสียง / คำบรรยาย
ความรู้เกี่ยวกับสถานที่สำคัญใน จังหวัดปราจีนบุรี เรื่อง ปราจีนบุรีศรีมโหสถ	..ดนตรีบรรเลงประกอบการบรรยาย..
- ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี	- เมืองปราจีนบุรี เคยเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่ อดีต จึงมีสถานที่สำคัญปรากฏให้เห็นเป็นร่องรอยอยู่หลาย แห่ง ทั้งที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญ ของทางราชการหลายแห่ง
- วัดสระมรกต - รอบพระพุทธบาท	- วัดสระมรกต ปัจจุบันตั้งอยู่ใน อำเภอศรีมโหสถ เป็นที่ประดิษฐานรอบพระพุทธบาทที่ใหญ่ที่สุดและเก่าแก่ ที่สุดในประเทศไทย
- ป่อน้ำศักดิ์สิทธิ์	- นอกจากนั้นบริเวณเดียวกัน ยังมีป่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ที่ใช้ ในพิธีทางศาสนาอีกแห่งหนึ่ง ภายในป่อน้ำนี้ได้ขุดพบพระ พุทธรูปและ โบราณวัตถุอีกเป็นจำนวนมาก
- เทศกาลมาฆปุรณิสีปราจีน	- ทุก ๆ ปี ในบริเวณวัดสระมรกต ทางจังหวัดปราจีนบุรีจะ ร่วมกันจัดงานที่ยิ่งใหญ่ คืองานมาฆปุรณิสีปราจีน ซึ่งถือ เป็นเทศกาลและเป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัด จัดงานใน ช่วงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 ของทุกปี

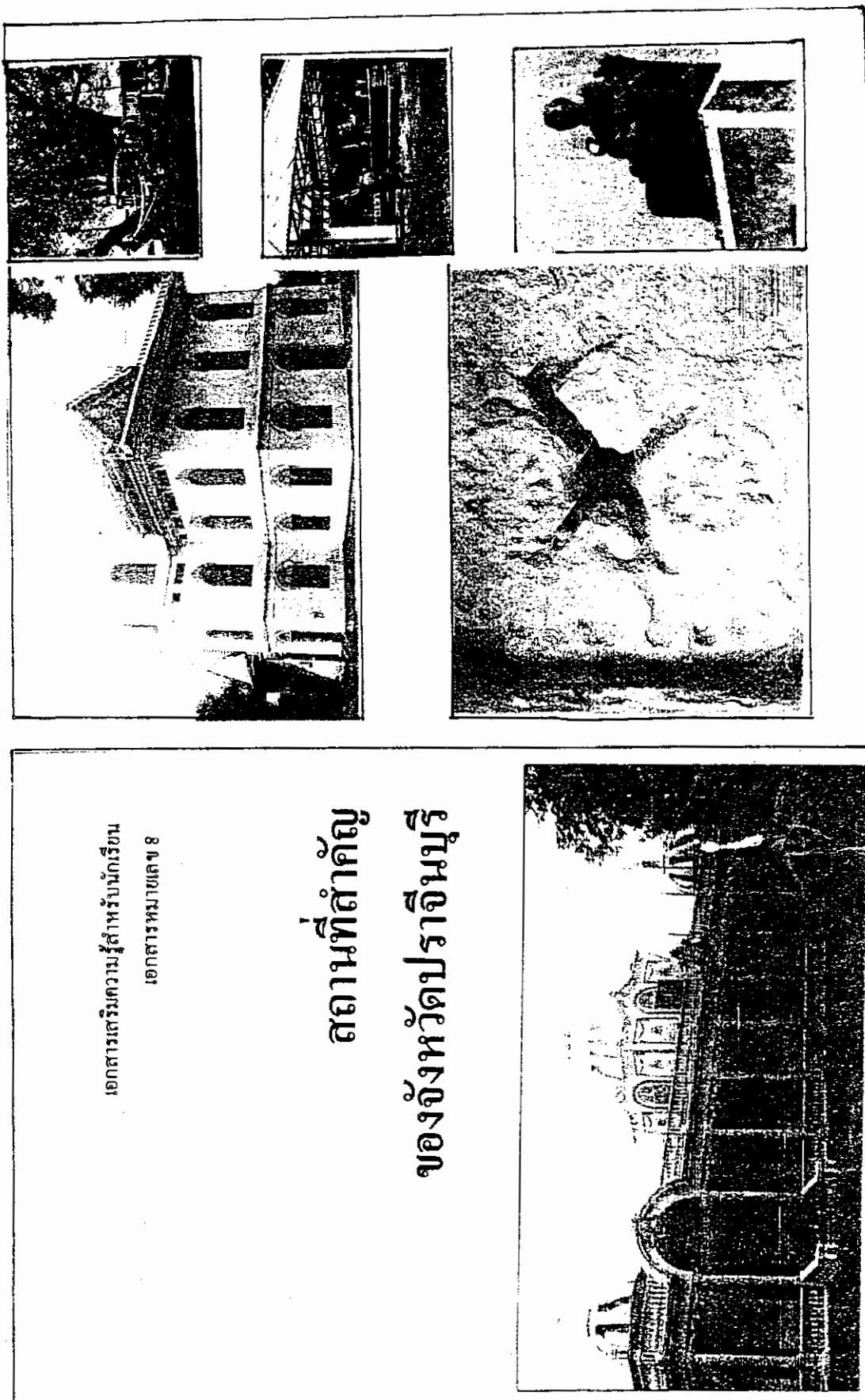
- ดันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์	- ดันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ เป็นดันไม้ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ปราจีนบุรีมาแต่โบราณกาล เป็นดันโพธิ์ขนาดใหญ่มาก วัด โคนดันประมาณ 20 เมตร สูงประมาณ 20 เมตร เป็นดันโพธิ์ พันธุ์เดียวกับสถานที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ในประเทศอินเดีย นำมาปลูกไว้เมื่อประมาณ 1500 ปี ล่วงมาแล้ว
- อาคารศรีมโหสถ	- อาคารศรีมโหสถ เป็นสถานที่สร้างขึ้นสำหรับเก็บรักษา โบราณวัตถุที่ได้จากเมืองอรัญประเทศ หรือ เมืองศรีมโหสถ แสดงประวัติความเป็นมาของเมืองโบราณ ตัวอาคารอยู่ ใกล้กับโบราณสถานสระมรกต
- ภาพพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระ พระเทพ ๑	- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เคย เสด็จมาเปิดอาคารนี้เมื่อ วันที่ 4 มีนาคม 2531
- อุโบสถวัดแก้วพิจิตร	- วัดแก้วพิจิตร ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี สร้างเมื่อ พ.ศ. 2422 อุโบสถของวัดแก้วพิจิตร มีความงดงามยิ่งนัก มีความ งามแปลกตาหาหากที่แห่งใดจะสวยงามได้เสมอเหมือน
- หอไตรวัดแก้วพิจิตร - ดิถีเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	- ความงดงามดังกล่าวเกิดจากการผสมผสานศิลปแบบของ ไทย แบบจีน และแบบเขมร ออกแบบสร้างด้วยความ ประณีตบรรจง เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแห่งนี้แห่งเดียวใน ประเทศไทย - ดิถีเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ตั้งอยู่ในบริเวณโรงพยาบาล เจ้าพระยาอภัยภูเบศร อ.เมืองปราจีนบุรี เป็นอาคารทรงโดม เจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นผู้สร้าง

- โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	- ต่อมาได้น้อมเกล้าฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ปัจจุบันได้พระราชทานให้เป็นโรงพยาบาลมาจนตราบนานเท่านาน
- ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี	- ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี เป็นสถานที่ราชการ ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ เกือบทุกกระทรวงมาประจำที่ศูนย์ราชการแห่งนี้ มีผู้ว่าราชการการเป็นผู้บริหาร ปัจจุบันนี้ นายสุจิตร์ นิมิตกุล เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด
- หอพระพุทธปราจีนชินราชพิตร	- ใกล้กับศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี มีหอพระที่สูงเด่น เป็นสง่าสวยงาม เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญประจำจังหวัดคือ พระพุทธปราจีนชินราชพิตร
- พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.5	- หน้าศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี เป็นที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 เมื่อมองจากสะพานปราจีนบุรี จะมองเห็นความงดงามสูงเด่นเป็นสง่าอยู่ท่ามกลางลานเอนกประสงค์ที่กว้างใหญ่
- ลานเอนกประสงค์	- พระบรมราชานุสาวรีย์แห่งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จมาทรงเป็นประธานในพิธีเปิด เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2525
- ศาลจังหวัดปราจีนบุรี	- ศาลจังหวัดปราจีนบุรี เป็นสถานที่สำคัญของทางราชการ อีกแห่งหนึ่ง เป็นสถานที่ตัดสิน พิพากษาคดีทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา ที่เกิดขึ้นในห้องที่จังหวัดปราจีนบุรี

- ศาลจังหวัดกบินทร์บุรี	- นอกจากศาลจังหวัดปราจีนบุรีแล้ว ในจังหวัดปราจีนบุรี ยังมีศาลอีกแห่งหนึ่ง อยู่ในอำเภอกบินทร์บุรี คือ ศาลจังหวัดกบินทร์บุรี ตั้งอยู่หน้าว่าการอำเภอ กบินทร์บุรี ริมทางหลวงหมายเลข 304 ศาลนี้มีอำนาจตัดสินคดีในท้องที่อำเภอกบินทร์บุรีและท้องที่จังหวัดสระแก้ว
- กองพลทหารราบที่ 2	- กองพลทหารราบที่ 2 เป็นหน่วยงานทหารที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของกองทัพบก เรียกว่า ค่ายพรหมโชติ ในค่ายนี้เป็นบริเวณที่ตั้งหน่วยทหารหลายหน่วย เช่น กองพันทหารม้า กองพันทหารปืนใหญ่ กองพันทหารราบ เป็นต้น
- ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	- ใกล้กับค่ายพรหมโชติ มีสถานที่สำคัญที่ควรรู้จักอีกแห่งหนึ่งคือ ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งเป็นอนุสรณ์สถานที่ทางราชการสร้างไว้เป็นอนุสรณ์ที่สมเด็จพระนเรศวร ฯ ได้ทรงยกกองทัพไปปราบพระยาละแวก แห่งกรุงกัมพูชา ที่เป็นกบฏต่อแผ่นดินไทย
- ภายในศาลสมเด็จพระนเรศวร ฯ	- ในครั้งนั้นสมเด็จพระนเรศวร ฯ ได้เสด็จยกกองทัพผ่านเมืองปราจีนบุรี และได้ทรงประทับพักไพร่พล ตั้งค่ายตรงบริเวณสี่แยกเนินหอมแห่งนี้ ต่อมาเรียก สี่แยกแห่งนี้ว่าสี่แยกนเรศวร
- ค่ายจักรพงษ์	- ค่ายจักรพงษ์ เป็นที่ตั้งของมณฑลทหารบกที่ 12 อยู่ใกล้กับสถานีรถไฟปราจีนบุรี เป็นค่ายทหารเก่าแก่มากตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เดิมบริเวณที่ตั้งค่ายนี้เป็นป่าดงเป็นที่ราบสูงเรียกว่า ดงพระราม

	สมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลก ฯ ทรงประทานให้กองทัพบก และเป็นค่ายทหารแห่งแรก ของกองทัพบกไทย
- ศาลเจ้าพ่อสำอองค์	- ศาลเจ้าพ่อสำอองค์ เป็นอนุสรณ์สถานที่สร้างขึ้นเพื่อ เป็นอนุสรณ์แก่เจ้าสำอองค์ เจ้าเมืองปราจีนบุรีในสมัยนั้น และต่อมาถูกประหารชีวิต
- ภาพถ่ายพระปรีชาพลการ - บริเวณหน้ากองกำกับ	- กล่าวกันว่าพระปรีชาพลการถูกประหารชีวิตด้วยข้อหา ฉกรรจ์หลายข้อหา เช่น เบิกเงินมาหลายหมื่นตั้งแต่ได้ของ ถวายไม่ตรงกับที่เบิกมา เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวง มีการ ทารุณกรรมราษฎร แล่นเรือตัดหน้าพระที่นั่ง และแต่งงาน กับคนต่างชาติ เป็นต้น ศาลเจ้าพ่อสำอองค์ ตั้งอยู่บริเวณหน้ากองกำกับ ตำรวจภูธรจังหวัดปราจีนบุรี
- อนุสาวรีย์พระภักดีเดชะ	- อนุสาวรีย์พระภักดีเดชะ ตั้งอยู่บริเวณหน้าสถานี ตำรวจภูธรระจันตคาม สร้างขึ้นเป็นอนุสรณ์แก่พระภักดีเดชะ ในฐานะที่ท่าน ได้รับการยกย่องว่าเป็นวีรบุรุษแห่งเมืองปราจีนบุรี ตามประวัติกล่าวว่า พระภักดีเดชะ เป็นวีรบุรุษที่กล้า หาญคนหนึ่งในวีรกรรมการยกทัพไปช่วยรบ ที่เมืองพนม เปญ ขยับไล่ถวนออกไปในสมัยรัชกาลที่ 3 จนกระทั่งเสีย ชีวิตในสนามรบ
- ค่านหมุมาน กบินทร์บุรี	- ค่านหมุมาน เป็นด่านสำคัญของไทยที่ตั้งไว้คอยสกัด กั้นการรุกรานของข้าศึกในสมัยรัชกาลที่ 3 ปัจจุบันบริเวณ ที่เป็นค่านหมุมาน คือ บ้านเมืองเก่า อ.กบินทร์บุรี ต่อมา ค่านหมุมานได้รับการยกฐานะให้เป็นเมืองชื่อว่า เมือง กบินทร์บุรี หรือ อำเภอ กบินทร์บุรี ในปัจจุบันนั่นเอง

- บริเวณเบ่อทองคำ กบินทร์บุรี	- เบ่อทองคำกบินทร์บุรี ตั้งอยู่ที่ ต.เบ่อทองคำ เดิมบ่อนี้ชื่อว่า เบ่อทองคำนางชิง บริเวณนี้เคยเป็นเหมืองทองคำมาก่อน ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มอบหมายให้พระปรีชาภักการ (สาองศ์ อดมตกุล) ซึ่งได้รับการศึกษาทางด้านวิศวกรรมจากประเทศอังกฤษ ให้ไปทำเหมืองทองคำที่กบินทร์บุรี
- บริเวณคลองคักลอบ ช้างที่ว่าการอำเภอเมือง	- เมื่อขุดแร่ทองคำได้แล้วก็นำลงเรือแจว บรรทุกล่องมาตามลำน้ำปราจีนบุรีขึ้นขึ้นทำการถลุงที่โรงจักรถลุงทอง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณคลองคักลอบใกล้ที่ว่าการอำเภอเมืองปราจีนบุรี
- วัดแก้วพิจิตร - รอยพระพุทธรบาทอยู่ - หอพระ ฯ - ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี	- สถานที่สำคัญต่าง ๆ ตามที่ได้ชมมานี้ ในจังหวัดปราจีนบุรียังมีอีกหลายแห่งที่ยังไม่ได้ชม แต่อย่างไรก็ตามสถานที่สำคัญเหล่านี้ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า เมืองปราจีนบุรีของเรา เคยมีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีต เป็นเมืองสำคัญทั้งทางประวัติศาสตร์และทางโบราณคดี พวกเราภูมิใจที่มีสมบัติของแผ่นดินปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวันนี้ พวกเราจะช่วยกันดูแลรักษาให้เป็นสมบัติของชาวปราจีนบุรีตลอดไปนานแสนนาน.. คนตรีบรรเลง..... จบเรื่อง

ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นอนุสรณ์สถานที่สำคัญของจังหวัด กล่าวคือ เมื่อครั้งที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงยกกองทัพไปปราบพระยาละแวกแห่งเขมร ซึ่งเป็นกบฏต่อกรุงศรีอยุธยา ได้เดินทัพผ่านเมืองปราจีนบุรี และได้ทรงตั้งค่ายประทับพักไพร่พล ตรงบริเวณนี้ บริเวณนี้คือ ตีแยกนเรศวร (ตีแยกเนินหอม อ.เมืองปราจีนบุรี) ห่างจากตัวอำเภอเมืองไปทางทิศเหนือ ตามถนนสายหินกอง-อรัญประเทศ ประมาณ 9 กิโลเมตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จมาทรงเปิดศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชอย่างเป็นทางการเมื่อ 25 มกราคม 2514 พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อนุสรณ์สถานแห่งนี้ สร้างไว้เป็นสถานที่เคารพสักการะของชาวปราจีนบุรี ที่ตั้งศรีมหาโพธิ์ เพื่อทอดพระเนตรโบราณสถานและ โบราณวัตถุ	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จมาทรงเป็นประธานในพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2525 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นสถานที่ราชการ ที่กรมศิลปากรจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่รวบรวมโบราณวัตถุในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 จังหวัด คือ นครนายก ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สระแก้ว และปราจีนบุรี โบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่เก็บรักษาไว้ที่นี่ ส่วนมากจะเป็นศิลปโบราณวัตถุในสมัยทวารวดี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอาคารพิพิธภัณฑสถานอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2528 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี ตั้งอยู่บริเวณหลังศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี ทางพิพิธภัณฑสถานได้เปิดให้ประชาชนเข้าชมทุกวัน ตั้งแต่วันพุธ ถึง วันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 09.00 น. ถึง 16.00 น.
---	---

ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ เป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์เป็นปูชนียสถานที่เคารพสักการะของชาวปราจีนมาแต่โบราณกาล เป็นต้นโพธิ์เก่าแก่สันนิษฐานว่าเป็นต้นโพธิ์พันธุ์เดียวกับโพธิ์พุทธคยาในประเทศอินเดีย มีอายุประมาณราว 2,000 ปี มีขนาดลำต้น วัดโดยรอบ ประมาณ 20 เมตร สูงประมาณ 30 เมตร แผ่กิ่งก้านสาขาเป็นปริมณฑล มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 25 เมตร มีตำนานเกี่ยวกับต้นศรีมหาโพธิ์เล่าสืบต่อกันมาพอสรุปได้คือ ในสมัยขอมเรืองอำนาจ ปกครองดินแดนสุวรรณภูมิ ก่อนหน้านั้นมีเมืองหนึ่งชื่อว่า นครศรีมหาโพธิ์ เจ้าผู้ครองนครชื่อว่า พระเจ้าเขมานันธิยะดิษฐ์ ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ส่งคณะทูต เดินทางไปขอกิ่งโพธิ์ศรีสุราษฎร์จากเจ้าผู้ครองนครปาตลีบุตร และนำมาปลูกไว้ที่นครมหาโพธิ์ ให้ประชาชนได้สักการะโดยนำมาทางเรือ ขึ้นฝั่งแล้วจึงยกกลงจากเรือลำเก่า ชาวเมืองนครมหาโพธิ์ศรัทธาว่าต่างก็ปลื้มปีติใจ จัดขบวนแห่ต้อนรับกิ่งโพธิ์เจ้าผู้เมือง แต่เมื่อขบวนมาถึงบริเวณนั้น จะทำการยกกิ่งโพธิ์ขึ้นบนหลังช้างปรากฏว่าไม่สามารถจะยกขึ้นได้	จึงทำการสมโภชแล้วปลูกไว้ ณ สถานที่นั้น จนปรากฏเป็นต้นโพธิ์ศักดิ์สิทธิ์ของชาวปราจีนบุรี มาจนกระทั่งทุกวันนี้ อนุสาวรีย์พระภักดีเดชะ อนุสาวรีย์แห่งนี้ ตั้งอยู่ที่หน้าสถานีตำรวจภูธร อ.ประจันตคาม ตามประวัติกล่าวว่า พระภักดีเดชะ ชื่อเดิมคือ ท้าวอุเทน เป็นชาวเมืองอุเทน (จังหวัดนครพนม) ได้ถูกกวาดต้อนมาจากเมืองเวียงจันทน์ ในครั้งที่เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์เป็นกบฏ ท้าวอุเทนได้รวบรวมกวาดต้อนผู้คนที่ยอพยพมาในครั้งนั้น มาตั้งที่บ้านคงยาง บ้านคงยางปัจจุบันคือ บริเวณบ้านเมืองเก่า หลังสถานีรถไฟประจันตคาม อำเภอประจันตคาม และต่อมาได้ตั้งบ้านคงยางเป็นเมือง ชื่อเมืองประจันตคาม ต่อมาท้าวอุเทนได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองประจันตคาม ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระภักดีเดชะ พระภักดีเดชะ เป็นวีรบุรุษที่กล้าหาญคนหนึ่ง ในวีรกรรมการยกทัพไปช่วยเมืองพนมเปญขับไล่ญวนออกไป และท่านได้เสียชีวิตในสนามรบ
--	--

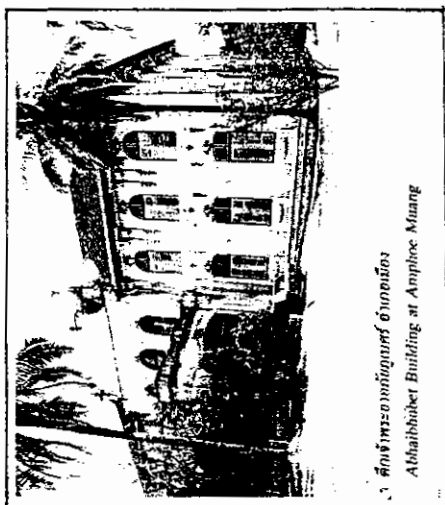
ศึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ ศึกหลังนี้เป็นอาการเก่าแก่หลังหนึ่ง ลักษณะเป็นรูปทรงหลังคาโดม เป็นศิลปผสมผสานทั้งแบบยุโรปและเขมร สร้างในปี พ.ศ. 2452 โดยเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ เป็นผู้สร้างไว้เพื่อรับเสด็จ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในคราวเสด็จประพาสเมืองปราจีนบุรี ต่อมาศึกหลังนี้ ได้น้อมเกล้าฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งต่อมาพระองค์ได้ทรงยกให้เป็นสิทธิแก่พระนางเจ้าสุวัทนาพระวรราชเทวี ปัจจุบันนี้ ศึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ ได้มอบให้กระทรวงสาธารณสุข จัดตั้งเป็นโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ห่างจากตัวเมืองปราจีนบุรีไปทางตะวันออก ตามเส้นทางหลวงสายปราจีนบุรี -ท่าประจุม ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร มณฑปวัดหัวทุ่งทอง มณฑปนี้ อยู่ในวัดหัวทุ่งทอง ตำบลโคกไม้ลาย อำเภอเมืองปราจีนบุรี วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่อีกแห่งหนึ่งของจังหวัดปราจีนบุรี กล่าวกันว่า ในปี พ.ศ. 2000 ราษฎรไทยอพยพหนีโรคหิวอดมาจากเมืองทุ่งทอง และสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอยู่หัว) ได้ทรงสละทุนทรัพย์ในการก่อสร้างด้วย จึงเรียกนามวัดนี้ว่า "วัดหัวทุ่งทอง"	วัดนี้มีมณฑปที่แปลกประหลาดสวยงามสะดุดตา ตัวอาคารเป็นรูปทรงคล้ายกับศิลปะของชาติตะวันตก อาจกล่าวได้ว่าเป็นมณฑปที่มีรูปทรงแปลกประหลาดที่สุดในประเทศไทยเลยทีเดียว วัดแก้วพิจิตร วัดแก้วพิจิตร เป็นวัดเก่าแก่ สร้างมาแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อประมาณ พ.ศ. 2422 ตามประวัติการสร้างวัดกล่าวว่า นางประมุลโกคา (แก้ว ประสงค์)) ภรรยาของขุนประมุลภักดี เป็นเศรษฐีใจบุญคนหนึ่งของชาวปราจีนบุรี ประสงค์จะสร้างวัด จึงได้เกณฑ์แรงงานข้าทาสบริวารมาสร้างจนเสร็จ วัดแก้วพิจิตร เป็นวัดที่มีความงดงามเป็นพิเศษ โดยเฉพาะพระอุโบสถ มีความงามประหลาดแปลกตา ทั้งรูปลักษณะและศิลปกรรมที่หาได้ยาก กล่าวคือเป็นศิลปะผสมผสาน ทั้งศิลปะแบบไทยแบบจีน แบบฝรั่ง และแบบเขมร นอกจากนี้ในบริเวณวัดแก้วพิจิตร ใกล้กับพระอุโบสถดังกล่าว ยังมีอาคารคอนกรีตหลังหนึ่ง ที่มีรูปทรงประหลาดแปลกตาเช่นกัน กล่าวคือ ตัวอาคารเป็นสถาปัตยกรรมแบบศิลปะของกรีก หรือ โรมัน
--	---

เดิมอาคารหลังนี้ ใช้เป็นสถานที่ตอนหนึ่งคือเกียรณและพระภิกษุสามเณร ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว แต่ทางวัดยังคงทำนุบำรุงรักษาเป็นอย่างดี เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ชมความงามของสถานที่แห่งนี้

วัดแก้วพิจิตร ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี แต่อยู่คนละฝั่งกับโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรีไปทางตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร

■ วัดแก้วพิจิตร อำเภอเมือง
Wat Kaen Phichit at Amphoe Muang

■ ศาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร อำเภอเมือง
Abhai Bhut Building at Amphoe Muang

ใบงาน

คำชี้แจง

เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มแล้วให้นักเรียนดำเนินการดังนี้

1. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน และเลขา 1 คน
2. ช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มของตน
3. ให้เลขานุการแจกเอกสารเสริมความรู้ให้ทุกคน
4. ใช้เวลาอ่านประมาณ 10 นาที
5. อ่านแล้วให้บันทึก สรุป ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - สถานที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีมีที่ใดบ้าง
 - สถานที่แต่ละแห่งมีความสำคัญอย่างไร
 - สถานที่สำคัญต่างจากสถานที่ทั่วไปอย่างไร
 - สถานที่ราชการมีความสำคัญอย่างไร
6. ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกไปรายงานหน้าชั้น
7. หากนักเรียนไม่เข้าใจสงสัยอย่างไรให้ถามครู ซึ่งจะช่วยเหลือนักเรียนอยู่ตลอดเวลา.

แบบประเมินตนเอง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 8 ศรีมหาโพธิ์คู่เมืองปราจีนบุรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน (1)

ไผ่ตงหวานคู่เมือง (2)

ผลไม้ลือเลื่อง (3)

เขตเมืองทวารวดี (4)

1. จากข้อความนี้ ในหมายเลข (1) หมายความว่าอย่างไร

ก. ปราจีนบุรีมีต้นโพธิ์มากมาย

ข. ปราจีนบุรีมีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ที่สุด

ค. ปราจีนบุรีเป็นแหล่งกำเนิดต้นโพธิ์

ง. ปราจีนบุรีมีต้นโพธิ์เป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์

2. ข้อความในหมายเลขใดแสดงถึงสถานที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี

ก. 1 และ 2

ข. 2 และ 4

ค. 3 และ 4

ง. 1 และ 4

3. วัดแก้วพิจิตร มีความสำคัญต่อชาวปราจีนบุรีอย่างไร

ก. เป็นวัดโบราณเก่าแก่

ข. เป็นวัดที่มีคนไปทำบุญมาก

ค. เป็นวัดที่มีศิลปกรรมสวยงาม

ง. เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองมาตลอด

4. สถานที่ใดเกี่ยวข้องกับ วันมาฆบูชา มีศรีปราจีน

ก. วัดแก้วพิจิตร

ข. รอยพระพุทธรูป

ค. ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์

ง. หอพระพุทธรูปราชินี

5. อาคารศรีมหาโพธิ์ มีความสำคัญอย่างไร

ก. เป็นสถานที่แสดงโบราณวัตถุ

ข. เป็นสถานที่ประดิษฐานรอย

พระพุทธรูป

ค. เป็นสถานที่เก็บรักษาโบราณสถานในจังหวัดปราจีนบุรี

ง. เป็นแหล่งศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรี

6. ถ้ำจันทรง มีความสำคัญอย่างไร

ก. เป็นที่ตั้งวิหคกระยาเสย

ข. เป็นหน่วยทหารสำคัญของกองทัพ

ค. เป็นที่ตั้งสนามบินที่สำคัญของทหาร

ง. เป็นที่ตั้งค่ายทหารบกที่สำคัญของไทย

7. การกระทำในข้อใด ถูกต้องที่สุด

ก. แต่งไปแจ้งข้าราชการเป็นบ้านที่ศาลากลาง
จังหวัด

ข. ดำ ไปฟังการตัดสินคดีที่ศาลจังหวัด
กบินทร์บุรี

ค. เขียว ไปเสียบภาษีที่บ้านกำนัน

ง. ขาว ไปแจ้งความของหายที่พิพิธภัณฑ
สถาน

8. ข้อใดมีความเกี่ยวข้องกับอนุสาวรีย์
พระภักดีเดชะ

ก. เจ้าเมืองปราจีนบุรี

ข. กบฏเมืองปราจีนบุรี

ค. ผู้สร้างเมืองปราจีนบุรี

ง. วีรบุรุษเมืองปราจีนบุรี

9. สถานที่ใดเป็นสถานที่ราชการ

ก. วัดหลวงปรีชากุล

ข. ธนาคารไทยพาณิชย์

ค. ศาลจังหวัดกบินทร์บุรี

ง. ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

10. ข้อใดมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด

ก. อนุสาวรีย์พระภักดีเดชะ - ศาลสมเด็จพระ
นเรศวรมหาราช

ข. ศาลจังหวัดปราจีนบุรี - ศาลจังหวัด
กบินทร์บุรี

ค. วัดแก้วพิจิตร - ป้อมทองคำกบินทร์บุรี

ง. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี -
สถานีตำรวจภูธรปราจีนบุรี

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กิจกรรมครู / นักเรียน

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ประถมศึกษาสังคม

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 25 - 27 ตอนที่ 9 แหล่งอารยธรรมเมืองปราจีนบุรี

(60 นาที)

กิจกรรม 1 ครูเล่าเรื่องอธิบายประกอบภาพสไลด์เกี่ยวกับแหล่งโบราณสถาน

และโบราณวัตถุที่มีอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรีให้นักเรียนดู (15 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูติดตั้งเครื่องฉายสไลด์พร้อมอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
2. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดูภาพสไลด์ พร้อมทั้งแนะนำให้นักเรียนดูด้วยความตั้งใจ และให้นักเรียนบันทึกสรุปเรื่องไว้
3. ครูฉายภาพสไลด์ อธิบายประกอบภาพ จนจบเรื่อง

สื่อ

- เครื่องฉายภาพสไลด์ พร้อมอุปกรณ์ครบชุด
- ภาพสไลด์ชุด " แหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุของเมืองปราจีนบุรี "

กิจกรรม 2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ชักถามเพิ่มเติม (10 นาที)

ขั้นตอน

1. ครูนำสนทนาศักถามนักเรียนเพื่อนำไปสู่คำถามและประเด็นอภิปรายว่าเรื่องที่ได้อ่าน เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร มีสิ่งใดบ้าง แต่ละแห่งมีความสำคัญอย่างไร
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นดังกล่าว
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลอภิปราย พร้อมทั้งบันทึกไว้

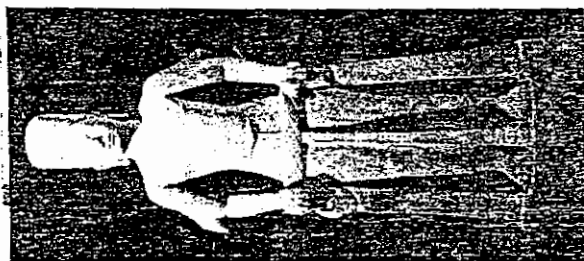
สื่อ

-

- กิจกรรม 3** **แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาเอกสารเสริมความรู้เพิ่มเติม (15 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม เพื่อคอยทำหน้าที่ตามบทบาทของคนที่ตกลงไว้
 2. แจกเอกสารเสริมความรู้เรื่อง " โบราณวัตถุคู่บ้านโบราณสถานคู่เมืองปราจีนบุรี " ให้นักเรียนทุกคน
 3. แต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารที่ได้รับแจก
 4. ประธานกลุ่มนำอภิปรายจากเอกสารที่ได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ เช่น
 - โบราณสถาน โบราณวัตถุคืออะไร
 - มีความสำคัญอย่างไร
 - นักเรียนจะช่วยกันอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร
- ฯลฯ
- สื่อ** - เอกสารเสริมความรู้ เรื่อง โบราณวัตถุคู่บ้านโบราณสถานคู่เมืองปราจีนบุรี
-
- กิจกรรม 4** **นักเรียนเขียนรายงานสรุปจากเอกสาร (15 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจง แนะนำการเขียนรายงานให้นักเรียนทุกคนเข้าใจ
 2. แต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนรายงานตามข้อตกลงในแต่ละกลุ่ม
 3. นำเสนอรายงานหน้าชั้น นักเรียนช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์ ดิชม ผลงานของนักเรียน
 4. ครูสรุปให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนประเมินผลงานของนักเรียน โดยเฉพาะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและปรับปรุงผลงานของตนเอง
-
- กิจกรรม 5** **นักเรียนประเมินตนเอง (5 นาที)**
- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ในการประเมินตนเอง
 2. แจกแบบประเมินให้นักเรียน
 3. นักเรียนตอบคำถาม
 4. เฉลยคำตอบ
- สื่อ** - แบบประเมินตนเอง (แบบทดสอบ)

เอกสารมีความรู้สำหรับนักเรียน
หมายเลข 9

โบราณวัตถุคู่บ้าน โบราณสถานคู่เมืองปราจีนบุรี

แหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุในจังหวัดปราจีนบุรี

สิ่งที่แสดงว่า ปราจีนบุรีเคยมีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่ก่อนก็คือ การขุดค้นพบซากโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมายในท้องที่ของจังหวัดปราจีนบุรี โดยเฉพาะที่ตำบลโคกไทย อำเภอศรีมโหสถ กรมศิลปากรได้ขุดพบซากเมืองโบราณหลายแห่ง ประกอบด้วยทวารวดี พระปรางค์ คูเมืองโบราณ สระน้ำโบราณหลายแห่ง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ปราจีนบุรีเคยเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณชื่อว่า **ศรีมโหสถ** หรือ **อวิธยะปุระ** มีอายุเมื่อประมาณ 1,500 ปี ล่วงมาแล้ว

นอกจากซากเมืองโบราณแล้ว ทางกรมศิลปากรยังได้ขุดพบซากโบราณวัตถุอีกหลายชิ้น ทั้งที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ของมนุษย์ พระพุทธรูป และเทวรูป เช่น พระพุทธรูปสมัยทวารวดี เทวนาคำริด คิวลึงค์ ศิลาคาริก เป็นต้น

สิ่งที่เรียกว่าเป็นโบราณสถาน คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในสมัยโบราณ มีอายุเก่าแก่ อาจนับได้ไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี และยังคงหลงเหลือซากไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้เห็นมาอยู่ทุกวันนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งว่า

โบราณสถานและโบราณวัตถุมีคุณค่าและความสำคัญดังนี้

1. เป็นสิ่งบอกให้รู้ถึงความเป็นมาในอดีตว่ามีความเจริญ หรือมีความเสื่อมอย่างไร
2. เป็นสัญลักษณ์แบ่งบอกถึงความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยนั้น ๆ
3. มีความงดงามในแง่ศิลปะและวัฒนธรรม
4. เป็นสิ่งที่หาได้ยาก และมีคุณค่าในทางโบราณคดี และทาง ประวัติศาสตร์

ในจังหวัดปราจีนบุรี มีแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุอยู่หลายแห่งด้วยกัน กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ แต่มีมากที่สุด ในอำเภอสรีมโหสถ ซึ่งอยู่อย่างหนาแน่น ล้วนแล้วแต่มีคุณค่าทางโบราณคดี และทางประวัติศาสตร์ อย่างมากมาย เช่น ขวานหิน อาวุธโบราณ พระพุทธรูป เครื่องปั้นดินเผา เครื่องประดับ แหวนทอง กำไลสำริด ส่วนที่เป็นโบราณสถาน เช่น ปราสาทหิน ชากก้าแพงเมือง ถึงก่อสร้างต่าง ๆ เป็นต้น

-โบราณสถานนั้น เป็นมรดกของชาติ วัตถุค่า ๆ เช่นเดียวกับที่ที่เราจะหวงแหนไว้ ถ้าเราขาดดูใจภัย อุทธรยา และกรุงเทพ ฯ แล้วประเทศไทยจะไม่มีความหมาย “

โบราณสถานต่างจากโบราณวัตถุ เพราะโบราณวัตถุไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง แต่เป็นวัตถุที่เคลื่อนที่ได้ มีอายุเก่าแก่นับพันปีเช่นเดียวกัน โบราณวัตถุเป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญทางด้านวัตถุ และทางสังคมความเป็นอยู่ของคนในยุคนั้น ๆ เป็นสิ่งที่เราจะต้องช่วยกันรักษาดูแลด้วยความห่วงแหน เอาไว้เป็นสมบัติของชาติสืบต่อไป

ทั้งที่โบราณสถานและโบราณวัตถุ ต่างถือว่าเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีต ตลอดจนแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาแต่ก่อน นอกจากนั้นยังแสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างสมมาแต่โบราณกาล

โบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญของจังหวัดปทุมธานี

คันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์

คันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์นี้คันโพธิ์เก่าแก่ มีอายุยืนยาวไม่ต่ำกว่า 1,500 ปี ตั้งอยู่ที่ตำบลโลกปับ อำเภอศรีมหาโพธิ์ คันโพธิ์นี้มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง เพราะถือว่าเป็นต้นโพธิ์ศักดิ์สิทธิ์ เชื่อว่าเป็นต้นโพธิ์พันธุ์เดียวกับโพธิ์พุทธคยาในประเทศอินเดีย อันเป็นสถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

คันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์นั้นนอกจากจะเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาแล้ว ยังเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานีอีกด้วย ทางจังหวัดปทุมธานีจัดให้มีการสมโภชเป็นประจำทุกปี ทั้งชาวปทุมธานีตลอดจนจังหวัดใกล้เคียงได้มาร่วมงานกันเป็นจำนวนมาก

เมืองศรีมหาโพธิ์

เมืองศรีมหาโพธิ์ หรือเมืองอรัญประเทศ ตั้งอยู่ที่ตำบลไทย อำเภอศรีมหาโพธิ์ เป็นเมืองโบราณมีอายุไม่ต่ำกว่า 1,500 ปี ขุดค้นพบโดยกรมศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. 2509

ลักษณะของเมืองเป็นรูปวงรี คล้ายรูปไข่ มีคูเมืองโดยรอบกว้างประมาณ 20 เมตร ภายในตัวเมืองมีซากโบราณสถานกระจายอยู่มากกว่า 100 รายการ

ดงศรีมหาโพธิ์

ดงศรีมหาโพธิ์คือ บริเวณที่เป็นอาณาเขตของอำเภอศรีมหาโพธิ์และอำเภอสว่างโฮมทั้งหมด และบางส่วนของอำเภอพนมสารคามและอำเภอกบินทร์บุรี

ดงศรีมหาโพธิ์เป็นดงขนาดใหญ่พื้นที่เป็นเนินสูงๆ ต่ำๆ เคยเป็นที่ตั้งของเมืองเก่าสมัยทวารวดี สมัยขอมเรืองอำนาจได้ปกครองอาณาเขตแถบนี้ ปัจจุบันยังพบซากเมืองโบราณ เทวสถาน เจดีย์ สระน้ำโบราณหลายแห่ง

โบราณสถานที่ค้นพบในบริเวณนี้ได้แก่ หลุมเมืองและพานหิน ปัจจุบันอยู่ในท้องที่บ้านโคกขวาง อำเภอศรีมหาโพธิ์

รอยพระพุทธรูปบาทฤ

รอยพระพุทธรูปบาทฤเป็นซากโบราณสถานที่สำคัญอยู่ในบริเวณ วัดสระมรกต ตำบลโลกไทย อำเภอศรีมโหสถ นับว่าเป็นรอยพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดและเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย เป็นรอยพระบาทที่สลักลงไปบนศิลาแลง ความกว้างของพระบาทแต่ละข้างวัดได้ 1.30 เมตร ยาว 3.50 เมตร สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยทวารวดี มีอายุไม่ต่ำกว่า 1,500 ปี

ทุก ๆ ปีจะมีงานสมโภชในกลางเดือน 3 และถือเป็นประเพณีของจังหวัดปราจีนบุรีที่ถือปฏิบัติตลอดมา คือ **งานมาฆปุริมีศรีปราจีน**

พระพุทธรูปทวารวดี

พระพุทธรูปทวารวดี เป็นพระพุทธรูปสร้างด้วยหินสีเขียว มีลักษณะงดงามมาก ทำประทับยืนปางเสด็จจากดาวดึงส์ ตามประวัติกล่าวว่าเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2514 คนป่วยโรคเรื้อนของโรงพยาบาลชานคามิลโล บ้านโคกวัด ได้จุดประทัดขึ้นที่ของโรงพยาบาล และได้พบพระพุทธรูปหินสีเขียว ปางเสด็จจากดาวดึงส์ สูงประมาณ 153 เซนติเมตร ต่อมากรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุของชาติ และชาวปราจีนบุรีได้อัญเชิญมาประดิษฐานให้ประชาชนได้สักการะบูชาจนกระทั่งทุกวันนี้

ปัจจุบันนี้ พระพุทธรูปทวารวดี ประดิษฐานอยู่ที่หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี และถือว่าเป็นพระพุทธรูปที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีอีกด้วย

สระแก้ว

สระแก้วเป็นสระน้ำโบราณที่ขุดลงไปบนศิลาแลง อยู่ทางทิศใต้ของเมืองศรีมโหสถ ลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม กรุผนังทั้ง 4 ด้าน มีบันไดขึ้นลงทางทิศตะวันตก ผนังสระ แกะสลักเป็นรูปสัตว์ในนิยายหลายตัว เช่น ตัวมกร (อ่านว่า มะ-กะ-ระ) หรือตัวเหรา (อ่านว่า เหา-รา)

สระแก้วเป็นสระน้ำ เข้าใจว่าเป็นสถานที่ใช้ในพระราชพิธีที่สำคัญ ของเจ้าผู้ครองนครในสมัยโบราณ เป็นสระน้ำขนาดใหญ่สวยงามมาก เท่าที่ทราบขณะนี้ยังไม่มีการขุดลอกที่สายงานเทียบเท่าสระแก้วแห่งนี้

สระแก้วตั้งอยู่ในบริเวณเมืองโบราณศรีมโหสถอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอศรีมโหสถ ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 3 กิโลเมตร

ลายพระหัตถ์ศรีมหาโพธิ

ลายพระหัตถ์ศรีมหาโพธิ เป็นอนุสรณ์สถาน และโบราณวัตถุที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดปราจีนบุรี ตั้งอยู่ที่บ้านโคกขาว ห่างจากอำเภอสรีมหาโพธิไปทางทิศใต้ประมาณ 1 กิโลเมตร เดิมเป็นซากโบราณสถาน มีอายุประมาณ ไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้เคยเสด็จมาทอดพระเนตร เมื่อ พ.ศ. 2451 และได้ทรงลงพระปรมาภิไธยไว้ในแผ่นหินขนาด 1.00 เมตร กว้างประมาณ .50 เมตร ยาวประมาณ 1.00 เมตร ทรงจารึกด้วยข้อความไว้ว่า จปร . รศ ๑๒๗

พระนิรันตราย

พระนิรันตรายเป็นพระพุทธรูปที่สำคัญ กล่าวกันว่าในบรรดาพระพุทธรูปองค์สำคัญ ๆ ของประเทศไทยแล้ว พระนิรันตรายนับว่าเป็นพระพุทธรูปที่มีความสำคัญ มีคุณค่าทางโบราณคดี สร้างด้วยทองคำหนัก 9 ตำลึง พบที่ดงศรีมหาโพธิ ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่หอเสถียรธรรมปริต ในพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

กุฎาพ่าห์

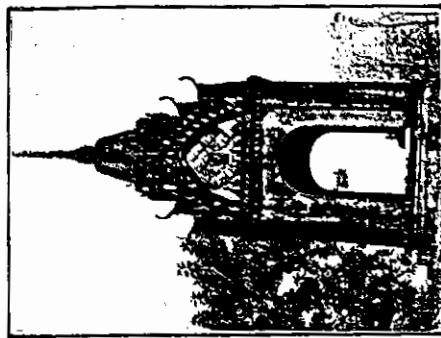
กุฎาพ่าห์เป็นโบราณวัตถุ มีลักษณะเป็นครุฑสำริด พบที่บ้านโคกวัด ริมคูเมืองศรีมโหสถ ด้านตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมา มีผู้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำไปติดออกทรงมหาไพชยนต์ราชวิห (ธงไชยเฉลิมพล) แห่งกองทัพไทยมาจนทุกวันนี้

จะเห็นว่า โบราณสถานและโบราณวัตถุที่นักเรียนรู้จักมานี้ ล้วนแต่มีคุณค่าต่อชีวิตและความเป็นอย่างยิ่ง เพราะแสดงถึง ความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทย และเป็นแหล่งอารยธรรมมาแต่อดีต กาลพวกเรารู้จักปราจีนบุรี ควรที่จะภาคภูมิใจในสิ่งเหล่านี้ ควรที่เราจะช่วยกันร่วมมือพระอนุชาม อนุรักษ์ด้วยความห่วงใย เพื่อให้สมบัติเหล่านี้เป็นสมบัติของชาวปราจีนบุรีและของชาติไทยสืบไป

นักเรียนจะช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุได้อย่างไร?

1. ช่วยกันรักษาไว้ให้เป็นสมบัติของชาติ ให้คงสภาพเดิมไว้โดยไม่ทำลายโบราณสถานแลโบราณวัตถุ
2. ช่วยกันดูแลรักษา ทำความสะอาดบริเวณโบราณสถานอยู่เสมอ
3. เผยแพร่เรื่องราวของสถานที่เหล่านี้ให้ผู้คนทั่วไปทราบ
4. ไม่เคลื่อนย้ายโบราณวัตถุออกจากที่ตั้ง เมื่อพบเห็นโบราณสถานหรือโบราณวัตถุควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ
5. ไม่ขีดเขียน ตกแต่ง ด้วยวิธีการใด ๆ ในโบราณสถาน
6. ไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลในบริเวณโบราณสถาน

๗ ๗ ๗

แบบบันทึกผลการอภิปรายกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่มประกอบด้วย

- 1..... ประธาน
- 2..... รองประธาน
- 3..... สมาชิก
- 4..... สมาชิก
- 5..... สมาชิก
- 6..... สมาชิก
- 7..... สมาชิก
- 8..... สมาชิก
- 9..... สมาชิก
- 10..... เลขานุการกลุ่ม

สรุปประเด็นอภิปราย

- 1.....
.....
- 2.....
.....
- 3.....
.....
- 4.....
.....

ลงชื่อ.....เลขานุการ

ผู้บันทึก

แบบประเมินตนเอง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 9 แหล่งอารยธรรมปราจีนบุรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นโบราณวัตถุ ก. พระทวารวดีศรีมโหสถ ข. ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ค. พระพุทธรูปราชันชินราชบพิตร ง. พระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 2. สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาโบราณสถานและโบราณวัตถุ คือข้อใด ก. ขอบสะสมของกำแพง ข. รากหวงแหวนของคั้งเค็ม ค. เห็นคุณค่าของกำแพง ง. ขึ้นชมในผลงานของคนยุคก่อน 3. ข้อใด มีใช้ เหตุผลของการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี ก. เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัตถุ ข. เพื่ออนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรมท้องถิ่น ค. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาโบราณสถานและโบราณวัตถุ ง. เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนมาเที่ยวชมโบราณสถานและโบราณวัตถุ 4. คำว่า "เขตเมืองทวารวดี" หมายความว่าอย่างไร ก. ปราจีนบุรีคือเมืองทวารวดี ข. ปราจีนบุรีเคยเป็นเมืองทวารวดี ค. ปราจีนบุรีเคยเป็นดินแดนสมัยทวารวดี ง. เมืองทวารวดีอยู่ในการปกครองของเมืองปราจีนบุรี	5. บริเวณที่เรียกว่า เมืองทวารวดี ปัจจุบันอยู่ในอำเภอใด ก. ศรีมโหสถ ข. ศรีมหาโพธิ์ ค. กบินทร์บุรี ง. เมืองปราจีนบุรี 6. ด่านโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ เป็นสถานที่ลักษณะใด ก. โบราณวัตถุ ข. โบราณสถาน ค. ปูนีบวัตถุ ง. ศาสนสถาน 7. ถ้าต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโบราณวัตถุของจังหวัดปราจีนบุรีควรไปที่ใด ก. วัดแก้วพิจิตร ข. ศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี ค. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดปราจีนบุรี ง. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี 8. โบราณสถานและโบราณวัตถุ แตกต่างกันอย่างไร ก. ขนาดรูปร่าง ข. การเคลื่อนย้าย ค. อายุการก่อสร้าง ง. คุณค่าทางศิลปกรรม

9. ข้อใดเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์
โบราณสถานและโบราณวัตถุ
- ก. เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว
 - ข. จัดงานประจำปีในบริเวณนั้น
 - ค. ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
 - ง. ไม่ควรเข้าไปในแหล่งโบราณสถาน

10. ข้อใดมีความสัมพันธ์กัน น้อยที่สุด
- ก. ดันโพธิ์ศรีมหาโพธิ- เมืองศรีมโหสถ
 - ข. วัดแก้วพิจิตร-ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
 - ค. อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์ - พระบรม
ราชานุสาวรีย์ ร.5
 - ง. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ - โบราณสถาน
สระมรกต

ชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse)

กิจกรรมครู / นักเรียน

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คาบที่ 28 - 30 ตอนที่ 10 ของดิศวีปราจีน

(60 นาที)

กิจกรรม 1 ให้นักเรียนชมภาพสไลด์ประกอบเสียงเกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยว

ในจังหวัดปราจีนบุรี (15 นาที)

- ขั้นตอน
1. ครูเตรียมติดตั้งอุปกรณ์เครื่องฉายสไลด์ให้ครบชุด
 2. แจ้งวัตถุประสงค์ในการดูให้นักเรียนทราบ
 3. ฉายสไลด์ประกอบเสียงให้นักเรียนดู ขณะฉายสไลด์ครูขำเคื่อนให้นักเรียนดูด้วยความตั้งใจและให้จดบันทึกสาระของเรื่องไว้

- สื่อ
- เครื่องฉายภาพสไลด์พร้อมอุปกรณ์ครบชุด
 - แผ่นภาพสไลด์ เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

กิจกรรม 2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามทบทวน ซักถามเพิ่มเติม (10 นาที)

- ขั้นตอน
1. ครูนำสนทนาเพื่อนำไปสู่คำถามเกี่ยวกับการดูภาพสไลด์
 2. นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม
 3. ครูสรุปข้ออภิปราย ข้อคิดเห็นของนักเรียนและให้นักเรียนจดบันทึกไว้

สื่อ

-

กิจกรรม 3 **ให้นักเรียนออกมาเล่าเรื่องเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ปราจีนบุรี**
ที่นักเรียนรู้จัก (15 นาที)

- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเล่าเรื่องให้นักเรียนเข้าใจ
 2. ให้นักเรียนส่งอาสาสมัคร 5 คน ออกมาเล่าเรื่องเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่รู้จักในจังหวัดของเราคนละ 1 แห่ง
 3. นักเรียนอภิปรายซักถามจากที่ได้ฟังเพื่อนเล่า
 4. ครูสรุปข้ออภิปรายของนักเรียนเพื่อดูความถูกต้องชัดเจน

กิจกรรม 4 **แบ่งกลุ่มนักเรียนจัดทำแผนแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด**
ปราจีนบุรี (15 นาที)

- ขั้นตอน**
1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และ เลขานุการของกลุ่ม
 2. ครูชี้แจงแนะนำวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงาน
 3. นักเรียนแบ่งงานกันจัดทำเอกสาร
 4. ครูคอยแนะนำช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถทำงานกลุ่ม บรรลุเป้าหมาย

สื่อ

-

กิจกรรม 5 **แสดงผลงานและประเมินตนเอง (10 นาที)**

- ขั้นตอน**
1. ครูแนะนำวิธีการเสนอผลงาน
 2. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าถึงวิธีการทำงานในกลุ่มของตนให้คนอื่นทราบ
 3. ครูคอยแนะ ดิชม เสริมแรงให้นักเรียนมีความภูมิใจในผลงานของตน
 4. นักเรียนประเมินตนเอง ตามแบบทดสอบที่ครูแจกให้

สื่อ

- แบบประเมิน (แบบทดสอบ)

บทสัใจด์ประกอบเสียง
เรื่อง
แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

ภาพ	เสียง / คำบรรยาย
ข้อความ ความรู้เกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ปราจีนบุรี	...ดนตรีประกอบ..
- บริเวณเมืองโบราณ - ตลาดเทศบาลเมืองปราจีนบุรี	- จังหวัดปราจีนบุรีนอกจากจะเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณแล้ว ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยธรรมชาติทั้ง ภูเขา ป่าไม้ ดินน้ำลำธาร ที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งของภาคตะวันออก เหมาะสำหรับที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว พักผ่อน และเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรของชาติที่มีคุณค่าอีกหลายแห่งด้วย
- ทางขึ้นเขาใหญ่	- แห่งแรกที่จะแนะนำให้รู้จักก็คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงรู้จักกันอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- ทิวเขาป่าไม้ - แม่น้ำบางปะกง	- ลักษณะของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนปกคลุมด้วยป่าดงดิบ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำที่สำคัญ เช่น แม่น้ำนครนายก และแม่น้ำบางปะกง เป็นต้น
- น้ำตกเหวนรก	- บนเส้นทางเขาใหญ่ - ปราจีนบุรี มีน้ำตกที่มีชื่อเสียงและสวยงามอีกแห่งหนึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไป นั่นคือ น้ำตกเหวนรก ที่ลือลั่นนั่นเอง

- ทางเข้าน้ำตกเหวนรก - น้ำตกเหวนรก	- น้ำตกแห่งนี้มีความสูงถึง 80 เมตร มีน้ำตกจากหน้าผาที่สูงชันตลอดทั้งปี สามารถเดินทางไปเที่ยวชมและพักผ่อนได้สะดวกทุกฤดูกาล
- อุทยานแห่งชาติทับลาน	- อุทยานแห่งชาติทับลานเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดปราจีนบุรี ตั้งอยู่ในเขต อำเภอ นาดี ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 304
- ป่าลานและต้นลาน	- บริเวณอุทยานแห่งนี้อุดมไปด้วยต้นลานมากมาย ต้นลานถือว่าเป็นไม้ดึกดำบรรพ์ กำเนิดในป่าดิบเมื่อหลายพันปีมาแล้ว ป่าลานแห่งนี้ได้ชื่อว่าเป็นป่าลานที่สมบูรณ์มากที่สุดในประเทศไทย
- คนสานหมวกใบลาน - หมวกใบลานสำเร็จรูป	- ต้นลานนอกจากจะเป็นไม้ดึกดำบรรพ์แล้ว ยังนำเอาส่วนต่างๆ ของต้นลานมาทำประโยชน์อีกหลายอย่าง เช่น นำมาสานหมวก สานกระเป๋ สานเสื่อ เครื่องใช้ต่างๆ อีกหลายอย่าง สมัยโบราณใช้ใบลานเขียนหนังสือ เรียกว่า คัมภีร์ใบลาน
- น้ำตกเขาอีโต้	- น้ำตกเขาอีโต้เป็นน้ำตกขนาดเล็ก อยู่ใกล้ตัวเมืองปราจีนบุรี ขึ้นไปทางเหนือเพียง 12 กิโลเมตร เท่านั้นลักษณะเป็นน้ำตกขนาดเล็ก ในฤดูฝนมีน้ำมาก มีทิวทัศน์ที่สวยงาม
- อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์	- ใกล้ ๆ กับน้ำตก มีอ่างเก็บน้ำขนาดไม่ใหญ่นัก ฐน้ำได้ประมาณ 2.4 ล้าน ลูกบาศก์ฟุต เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของเมืองปราจีนบุรี
- จุดชมวิวเขาอีโต้	- เหนือน้ำตกขึ้นไป จะมีจุดชมวิวบนยอดเขา เมื่อมองลงมายังทิวทัศน์เบื้องล่างจะมองเห็นตัวเมืองปราจีนบุรีอย่างชัดเจน เหมือนกับมองลงจากเครื่องบินเลขที่เคียว

- ทางเข้าน้ำตกเหวนรก - น้ำตกเหวนรก	- น้ำตกแห่งนี้มีความสูงถึง 80 เมตร มีน้ำตกจากหน้าผาที่สูงชันตลอดทั้งปี สามารถเดินทางไปเที่ยวชมและพักผ่อนได้สะดวกทุกฤดูกาล
- อุทยานแห่งชาติทับลาน	- อุทยานแห่งชาติทับลานเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดปราจีนบุรี ตั้งอยู่ในเขต อำเภอ นาดี ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 304
- ป่าลานและคันลาน	- บริเวณอุทยานแห่งนี้อุดมไปด้วยคันลานมากมาย คันลานถือว่าเป็นไม้ดัดค่าบรรพ์ กำเนิดในป่าดิบเมื่อหลายพันปีมาแล้ว ป่าลานแห่งนี้ได้ชื่อว่าเป็นป่าลานที่สมบูรณ์มากที่สุดในประเทศไทย
- คนสานหมวกใบลาน - หมวกใบลานสำเร็จรูป	- คันลานนอกจากจะเป็นไม้ดัดค่าบรรพ์แล้ว ยังนำเอาส่วนต่าง ๆ ของคันลานมาทำประโยชน์อีกหลายอย่าง เช่น นำมาสานหมวก สานกระบี่ สานเสื่อ เครื่องใช้ต่าง ๆ อีกหลายอย่าง สมัยโบราณใช้ใบลานเขียนหนังสือ เรียกว่า คัมภีร์ใบลาน
- น้ำตกเขาค้อได้	- น้ำตกเขาค้อได้เป็นน้ำตกขนาดเล็ก อยู่ใกล้ตัวเมืองปราจีนบุรี ขึ้นไปทางเหนือเพียง 12 กิโลเมตร เท่านั้นลักษณะเป็นน้ำตกขนาดเล็ก ในฤดูฝนมีน้ำมาก มีทิวทัศน์ที่สวยงาม
- อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์	- ใกล้ ๆ กับน้ำตก มีอ่างเก็บน้ำขนาดไม่ใหญ่นัก จุน้ำได้ประมาณ 2.4 ล้าน ลูกบาศก์ฟุต เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของเมืองปราจีนบุรี
- utschwvเขาค้อได้	- เหนือน้ำตกขึ้นไป จะมีutschwvบนขอเขา เมื่อมองลงมายังทิวทัศน์เบื้องล่างจะมองเห็นตัวเมืองปราจีนบุรีอย่างชัดเจน เหมือนกับมองลงจากเครื่องบินเลขที่เคียว

- บริเวณเนินพิศวง	- ก่อนจะถึงจุดชมวิวดังกล่าว จะผ่านเนินเขาหลายแห่ง แต่ละแห่งเป็นเนินไม่สูงนัก สิ่งแปลกประหลาดก็คือ บริเวณหลัก กิโลเมตรที่ 5 จะพบกับสิ่งมหัศจรรย์บนเนิน คือ เมื่อดับเครื่องยนต์แล้ว รถยนต์สามารถลอยหลังขึ้นเนินได้อย่างประหลาด จึงเรียกเนินนี้ว่า เนินพิศวง
- ป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยวไป น้ำตกธารทิพย์ - น้ำตกธารทิพย์	- น้ำตกธารทิพย์ อยู่ห่างจากตัวอำเภอประจันตคาม ไปทางทิศเหนือประมาณ 14 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่สวยงามและมีชื่อเสียงของปราจีนบุรี มีธารน้ำที่สวยงามไหลผ่านโขดหินต่างระดับลดหลั่นกันหลายชั้น บางแห่งไหลผ่านลานหินเป็นบริเวณกว้าง บางแห่งเป็นร่องน้ำลึก มีทิวทัศน์ที่สวยงามตลอดปี
- น้ำตกตะคร้อ	- น้ำตกตะคร้อและแก่งสลัดไค เป็นน้ำตกที่มีชื่อเสียงอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในท้องที่อำเภอประจันตคาม เป็นน้ำตกที่สวยงามตามธรรมชาติ สามารถเดินทางไปพักผ่อนได้สะดวกทุกฤดูกาลห่างจากตัวอำเภอประจันตคามประมาณ 17 กิโลเมตร
- แก่งสลัดไค	- นอกจากน้ำตกแล้ว ในบริเวณเดียวกันยังมีแก่งน้ำใสสะอาดไหลผ่านล่องมาตามหุบเขา เหมาะแก่การล่องแก่ง เล่นน้ำและพักผ่อน นั่นก็คือ แก่งสลัดไค นั่นเอง
- อาคารการศึกษา ศาสนา ศิลปและวัฒนธรรมฯ	- ปราจีนบุรี นอกจากจะมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้ว ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณวัตถุอีกหลายแห่ง สิ่งเหล่านี้แสดงถึงศิลปและวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของชาวปราจีนบุรีโดยเฉพาะ แห่งแรกที่ควรรู้จักก็คือ

- ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	- อาคารตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นตึกที่สวยงามมาก ตั้งอยู่ในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ห่างจากตัวเมืองเพียง 3 กิโลเมตร เป็นอาคารสวยงามทรงแปลกตา ลักษณะเป็นทรงตึกโดม สร้างด้วยศิลปผสมผสานทั้งของ ยุโรปและเขมร มีอายุไม่ต่ำกว่า 80 ปี
- วัดแก้วพิจิตร	- วัดแก้วพิจิตร เป็นวัดเก่าแก่ สร้างมาประมาณ กว่า 100 ปี วัดนี้เป็นวัดสวยงามเป็นพิเศษ มีความแปลกตาและงดงามยิ่งนัก ทั้งรูปร่าง ลักษณะ และศิลปกรรม คือ เป็นศิลปผสมผสานทั้งแบบ ไทย จีน ฝรั่งเศส และเขมร โดยเฉพาะอุโบสถวัดแก้วพิจิตร มีภาพศิลปงดงามวาดไว้ ตามผนังเป็นเรื่องราวรวมเกียรติที่หาได้แห่งเดียวในประเทศไทย
- อาคารเรียนวัดแก้วพิจิตร	- อาคารตึกโดมนี้ อยู่ในบริเวณวัดแก้วพิจิตร เป็นอาคารทรงประหลาดแปลกตา กล้ายสรุปโดย สร้างด้วยศิลปแบบกรีก หรือ โรมัน เดิมใช้เป็นอาคารเรียนแก่นราชนคร ต่อมาเลิกใช้แล้ว แลได้นุรณะซ่อมแซมให้เป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาวปราจีนบุรีต่อไป
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี	- นอกจากนั้นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี ก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ก็สามารถศึกษาหาความรู้ได้ที่นี้ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ตั้งอยู่หลังศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี
- โบราณสถานสระมรกตและ รอยพระพุทธบาทคู่	- รอยพระพุทธบาทคู่ นอกจากจะเป็นโบราณสถานแล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อศึกษาค้นคว้าทางโบราณคดีที่สำคัญอีกด้วย ในปีหนึ่ง ๆ จะมีผู้คนมาเที่ยวมาเที่ยวชมกันเป็นจำนวนมาก

- อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์	- แหล่งโบราณสถานที่สำคัญเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งก็คือ อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์โคกขวาง อยู่ใกล้กับที่ว่าการอำเภอศรีมหาโพธิ เพียง 1 กิโลเมตรเท่านั้น
- สวนน้ำหนองปลาแขวงกบินทร์บุรี	- สิ่งต่าง ๆ ที่นักเรียนได้ชมมานี้ จะเห็นว่าเมืองปราจีนบุรีของเรา มีสถานที่น่าเที่ยวมีคุณค่าต่อจังหวัดของเราอีกหลายแห่ง นอกจากคนในจังหวัดของเราจะ ได้พักผ่อนหย่อนใจแล้ว ยังให้คนต่างจังหวัดได้มาเที่ยว ชื่นชมในความงามของสถานที่เหล่านี้ได้ตลอดเวลา ทุกโอกาส
- สวนผลไม้ไผ่ตง - โบราณสถานโคกวัด - อาคารศรีมหาสถ	- สถานที่เหล่านี้ เป็นสัญลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี ที่พวกเราทุกคนภาคภูมิใจในสมบัติอันล้ำค่าเหล่านี้ พวกเราจะช่วยกันอนุรักษ์ให้คงอยู่คู่กับบ้านเมืองของเราให้ยั่งยืนต่อไปชั่วนานแสนนาน คนตรีประกอบ... จบเรื่อง

ใบงาน

คำชี้แจง

เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มแล้วให้นักเรียนดำเนินการดังนี้

1. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน และ เลขานุการอีก 1 คน
2. ช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มของตน
3. ให้นักเรียนร่วมกันจัดทำเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มละ 1 ฉบับ โดยให้นักเรียนปรึกษาหารือ กันว่าจะเขียนอย่างไร จะออกแบบเอกสารอย่างไร จะแนะนำ สถานที่ใดบ้าง
4. ทำเสร็จแล้วส่งให้ครูตรวจเพื่อแนะนำแก้ไขให้สมบูรณ์ถูกต้อง
5. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน จัดแสดงผลงาน ช่วยกันประเมินผลงาน ที่นักเรียนร่วมกันจัดทำขึ้น

แบบประเมินตนเอง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 3 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี ตอนที่ 10 ของคีรีปราจีน

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. น้ำตกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดปราจีนบุรี คือ
แห่งใด

- ก. น้ำตกสาริกา
- ข. น้ำตกนางรอง
- ค. น้ำตกเหวนรก
- ง. น้ำตกเหวสุวัต

2. ข้อใดมีความสัมพันธ์กัน น้อยที่สุด

- ก. รอยพระพุทธบาทคู่-ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์
- ข. น้ำตกตะคร้อ - อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ค. อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์ - น้ำตกเขาอีโต้
- ง. ดิ็กเจ้าพระยาอภัยภูเบศร - อนุสาวรีย์ลาย

พระหัตถ์

3. ในช่วงเดือนใดที่คิดว่าจะมีคนไปเที่ยว
น้ำตกสลับ ไคมากที่สุด

- ก. พฤษภาคม - กรกฎาคม
- ข. สิงหาคม - ตุลาคม
- ค. พฤศจิกายน - มกราคม
- ง. กุมภาพันธ์ - เมษายน

4. จุดเด่นที่น่าสนใจของดิ็กเจ้าพระยาอภัย
ภูเบศรคือข้อใด

- ก. เป็นอาคารโบราณเก่าแก่
- ข. เป็นคฤหาสน์โอ่อ่าใหญ่โต
- ค. เป็นอาคารทรงแปลกประหลาด
- ง. เป็นอาคารทรงตึกโดมสวยงามแปลกตา

ให้นักเรียนอ่านข้อความข้างล่างนี้แล้วตอบคำถาม
ข้อ 5 - 6

"รอยพระพุทธบาทคู่ นอกจากจะถือว่าเป็นแหล่ง
โบราณสถาน แล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการ
ศึกษาค้นคว้าทางโบราณคดีอีกด้วย"

5. จากข้อความนี้ แสดงว่ารอยพระพุทธบาทคู่
เป็นสถานที่ลักษณะใด

- ก. เป็นสถานที่สำคัญของจังหวัด
- ข. เป็นโบราณสถานที่สำคัญของจังหวัด
- ค. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณคดี
- ง. เป็นแหล่งเพื่อการศึกษาและท่องเที่ยว

6. คำที่พิมพ์ด้วยตัวหนา หมายความว่าอย่างไร

- ก. สถานที่สำคัญศักดิ์สิทธิ์
- ข. เป็นสถานที่สำคัญสร้างในอดีต
- ค. เป็นเมืองโบราณมีอายุเก่าแก่
- ง. เป็นสถานที่สักการะของชาวพุทธ

7. ข้อใดเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในสมัยรัชกาลที่ 5

- ก. อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์
- ข. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ค. อาคารเรียนในวัดแก้วพิจิตร
- ง. ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

8. จังหวัดปราจีนบุรี กำหนดให้อนุสาวรีย์ลาย
พระหัตถ์ อ. ศรีมหาโพธิ์ เป็นสถานที่สำคัญของ
จังหวัดปราจีนบุรีประเภทใด

- ก. เป็นโบราณวัตถุ
- ข. เป็นอนุสรณ์สถาน
- ค. เป็นพิพิธภัณฑสถาน
- ง. เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

9. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีประโยชน์ต่อ
ระบบนิเวศน์อย่างใด

- ก. พักผ่อนหย่อนใจ
- ข. รักษาสภาพป่าไม้
- ค. แหล่งศึกษาธรรมชาติ
- ง. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

10. เมื่อกล่าวถึงสถานที่สำคัญในจังหวัดปราจีนบุรีที่มีความงดงามไปด้วย
ศิลปกรรมผสมผสานของไทย จีน เขมร และยุโรป นักเรียนจะนึกถึงสถานที่
แห่งใดเป็นอันดับแรก

- ก. วัดแจ้ง
- ข. วัดแก้วพิจิตร
- ค. วัดโรงเกวียน
- ง. วัดหลวงปริชาตุล

เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเอง

ตอนที่	เรื่อง	ข้อที่	เฉลย
1	ปราจีนบุรีในอดีต	1	ก
		2	ข
		3	ก
		4	ง
		5	ข
		6	ข
		7	ง
		8	ง
		9	ข
		10	ข
2.	สัตว์จรป่ามาในปราจีนบุรี	1	ก
		2	ข
		3	ง
		4	ง
		5	ข
		6	ง
		7	ก
		8	ง
		9	ง
		10	ข

ตอนที่	เรื่อง	ข้อที่	เฉลย
3	ปรารังนุวิธีคินคณแห่งตู่มน้ำ บางปะกงตอนบน	1	ข
		2	ก
		3	ง
		4	ก
		5	ข
		6	ง
		7	ก
		8	ก
		9	ก
		10	ก
4	ปรารังนุวิธีคณทวิษกร	1	ข
		2	ก
		3	ก
		4	ง
		5	ข
		6	ก
		7	ง
		8	ก
		9	ง
		10	ง
5	ปรารังนุวิธีคณทวิษกร	1	ก
		2	ข
		3	ง
		4	ข
		5	ก
		6	ก
		7	ข

ตอนที่	เรื่อง	ข้อที่	เฉลย
	ปราจีนดินธรรมชาติ (ต่อ)	8	ก
		9	ข
		10	ก
6	ทำมาหากินในปราจีนบ้านเรา	1	ก
		2	ง
		3	ก
		4	ก
		5	ง
		6	ก
		7	ง
		8	ข
		9	ก
		10	ก
7	อยู่อย่างเราชาวปราจีน	1	ง
		2	ข
		3	ง
		4	ก
		5	ก
		6	ข
		7	ง
		8	ก
		9	ง
		10	ก

ตอนที่	เรื่อง	ข้อที่	เลข
8	ศรียมหาโพธิ์คู่มือปราชญ์	1	ง
		2	ช
		3	ก
		4	ช
		5	ง
		6	ง
		7	ช
		8	ง
		9	ก
		10	ช
9	แหล่งอารยธรรมปราชญ์	1	ก
		2	ก
		3	ง
		4	ก
		5	ก
		6	ก
		7	ง
		8	ช
		9	ก
		10	ง

ตอนที่	เรื่อง	ข้อที่	เฉลย
10.	ของเสียที่ปราม	1	ก
		2	ข
		3	ก
		4	ก
		5	ค
		6	ง
		7	ก
		8	ข
		9	ง
		10	ข

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายสุรพล ทัศนวรานนท์
เกิดวันที่ 26 เดือน ตุลาคม พุทธศักราช 2491	
สถานที่เกิด	อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหอย อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2500	ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านนา อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2506	มัธยมศึกษา โรงเรียนผดุงศิษย์พิทยารัตนประจันตคาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2510	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2519	การศึกษามัธยมศึกษา (วิชาเอกภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
พ.ศ. 2530	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2541	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกการประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2510 – 2512	ครูจัตวา อันดับ 2 โรงเรียนบ้านหนองคุ้ม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2513 – 2520	ครูตรี อันดับ 2 โรงเรียนบ้านหอย อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2521 – 2522	ศึกษานิเทศก์ 1 กรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2523 – 2539	ศึกษานิเทศก์ 6 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน	ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

การสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี

บทคัดย่อ
ของ
สุรพล ทัศนวรานนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

มีนาคม 2541

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนรายวิชาย่อย (Minicourse) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองปราจีนบุรี จำนวน 34 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

ผลการศึกษาพบว่า ชุดการสอนรายวิชาย่อยนี้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ส่วน การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่า คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A CONSTRUCTION OF A MINICOURSE ON CHANGWAT PRACHINBURI :
A LESSON IN LIFE EXPERIENCES FOR PRATHOM SUKSA IV

AN ABSTRACT
BY
SURAPOL THASNAWRANOND

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University
March 1998

The purpose of this study was to construct and find the efficiency of A Minicourse on Changwat Prachinburi the lesson in Life experiences of Prathom Suksa IV.

The subjects were 34 Prathom Suksa IV students of Muang Prachinburi School. They were selected by random sampling.

The results of the study revealed that this Minicourse possessed The efficieccy 80/80 criteria. Also, the posttest scores of the experimental group were significantly higher than their pretest scores at the .01 level.